TROÇKİZM

ÜZERİNE YAZILAR

H. Yeşil

DÖNÜŞÜM
YAYINLARI

DÖNÜŞÜM YAYINLARI

TROÇKİZM ÜZERİNE YAZILAR

H. Yeşil

TROÇKİ/ZM ÜZERİNE YAZILAR

H. Yeşil

TROÇKİ/ZM ÜZERİNE YAZILAR

H.Yeşil

1.Basım: Kasım 2016

ISBN: 978-975-8286-28-7
Sertifika No: 19276

Dizgi: Dönüşüm Yayınları
Grafik Tasarım: Dönüşüm Yayınları

Dönüşüm Yayınları
Sultaniye Mahallesi Doğan Araslı Bulvarı
No:150 Hanplus İş Merkezi
Kat:12 Daire:316
Esenyurt/İstanbul
Tel. & Fax 0212/620 67 57

www.inter yayinlari.com
e posta: donusumyayinlari@gmail.com

Berdan Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi C Blok
No:215-216-239 Topkapı/İstanbul
Tel: 0212/613 11 12
Sertifika No: 12491

TROÇKİ/ZM ÜZERİNE YAZILAR

H. Yeşil

DÖNÜŞÜM YAYINLARI
2016

İÇİNDEKİLER

Önsöz 11

I.BÖLÜM

TROÇKİZM ÜZERİNE

Troçki ve Bolşevikler 19
Troçkizm'in Özellikleri 30
Troçkizm'le Marksizm-Leninizm'i Ayıran Bazı Temel Meseleler 33
Dünya Devrimi - Bir Ülkede Devrimin Olanağı Meselesi 37
Örgüt Meselesi 43
Lenin'in "Vasiyet"i ya da Lenin Stalin'e Düşman mı İdi? 44
24 Aralık 1922 Tarihli Mektuba Ek 47
Milliyetler ya da 'Otonomizasyon' Sorunu 52
Moskova Duruşmaları Üzerine 57

II.BÖLÜM

ULUSLARASI ARENADA TROÇKİST GRUP VE ÖRGÜTLER HAKKINDA

..... 81
Troçkist Akımlar 84
Mandelcilik 84
Morenoculuk 85
Lambertcilik 86
Uluslararası Sosyalist Akım 87

Ortodoks Troçkizm 87
Entristler 88
Sol Troçkistler 90
Çeşitli Troçkist Gruplar Hakkında Genel Bilgiler 91
Dördüncü (IV.) Enternasyonal 91
Yeniden Birleşen, "Yürütme Büro"lu
IV. Enternasyonal 93
İSL 93
RSB 93
Enternasyonal Komite"li IV. Enternasyonal 93
1933'de Fransa Partisi Corqı Etrafında Oluşan
IV. Enternasyonal 94
IV. Enternasyonal'i Yeniden Kurmak İsteyen Birlikler 95
IV. Enternasyonal İçin Komünist Örgüt. 95
IV. Enternasyonal Geleneğine Dayandığını
Söyleyen Diğer Örgütler 96
Almanya'da Varlığını Gösteren Belli Başlı
Troçkist Örgütler Hakkında Bilgiler 97
ITO-Germany 97
Enternasyonal Marksist Eğilim'in Almanya'daki
Seksiyonu: "Der Funke" (Kıvılcım) 99
Kuzey Kürdistan - Türkiye' de Troçkist Örgütler 102
Marksist Tutum 103
Marksist Bakış 122
UİD-DER (Uluslararası İşçi Dayanışma Derneği) 137
SSS (Sınırsız, Sınıfsız, Sömürüsüz)-Sosyalizm Dergisi 138
Bürokrasi Meselesi 141
Devrimci İşçi Partisi (DİP) 155

Devrimci Sosyalist İşçi Partisi (DSİP)....155
Antikapitalist Parti (AKAP)....156
Sosyalist Demokrasi İçin Yeniyol....157
Ernst Mandel Ukraynalı Nazileri Savunuyor....161
Sosyalist Alternatif....162
İşçi Cephesi....163
Türkiye Birleşik İşçi Partisi (TBİP)....165
Sınıf Mücadelesi....170
Troçkizm'den Etkilenenler, Yarı-Troçkistler....177
Türkiye Komünist İşçi Partisi (TKİP)....177
Komünist Köz....203
Bilimimizin Adı Marksizm Leninizm'dir!....205
Partinin Biçimlendirilmesi, Yaratılması Aşaması....225
En Geniş İşçi ve Köylü Kitlelerini
Partiye Kazanma Aşaması....226

III. BÖLÜM

EKLER

Kişiye Tapma Sorunu ve Stalin....231
Kişiye Tapma ve Kruşçev'in Yalanları....232
Kişiye Tapma ve Stalin'in Yaklaşımı....235
Stalin ve Kruşçev Arasındaki Nitel Farklılık....242
Stalin'den Öğrenmek, Yenmeyi Öğrenmektir!....244
Komintern'in Dağıtılması ve Sonrası...246
Komintern'in Dağıtılması Öncesinde Dünyadaki Durum....246
Komintern'in Dağıtılmasına Giden Süreç....252

ABD Komünist Partisi'nin Sorusu ve KEYK'in Tavrı 253
Komintern'in Dağıtılması 258
Dağıtılma Kararı Metni 260
Dünya Komünsit Hareketi'nin Ortak Kararı 264
Kominform'un Kuruluşu 270
Kominform Konferansları 272
Komintern Sovyetler Birliği'nin Dar Milliyetçi Çıkarları İçin mi Dağıtıldı? 274
Gerçekler Devrimcidir Başlıklı Yazı Üzerine 276
Bilimimizin Adı Marksizm-Leninizm'dir! 276
Sosyalizm İnşasında Muazzam Başarılar 278
Revizyonist Çizginin Gelişmesi ve Egemenliği 280
Sosyalizm Adına Faşizm: Sosyal Faşizm
Sosyalizm Adına Emperyalizm: Sosyal Emperyalizm 282
Sosyal-Emperyalist SSCB ve Doğu Avrupa'daki Peyklerinin Yıkılışı, Sosyalizmin-Komünizmin Yıkılışı Değildir! 284
Yaşayan Ölülerden Cesetlere... 285
Evet! Tüm Kaynaklar... 286
Şu Moskova Duruşmaları... 288
Ekim Devrimi, Troçki ve Efsaneler 292
Troçki ve Brest-Litovsk... 296
Troçki ve İç Savaş 297
Bir Ülkede Sosyalizm... 300
İşbirliğinin Objektif Temelleri 303
Burjuvazinin Sınıf Olarak Tasfiyesi 305
Geriye Dönüş Meselesi 306

Lenin ve Troçki: Demokratik Devrim Konusunda İki Ayrı Çizgi 308
Nisan Tezleri Sonuçlar ve Perspektifler 310
İyi Anlaşılması İçin Bir Kez Daha 313
Lenin ve Troçki Ekim Devrimi'nde Nasıl ve Neden Aynı Yerde? 318
Nisan Tezleri'nden Öğrenme 319
Özeleştiri Konusu 320
Enternasyonal'in Dağıtılması 321

Önsöz

Marksizm'i savunma adına konuşan oportünist akımlardan biri olan Troçkizm ile ideolojik mücadelenin tarihi, Troçki'nin de üyesi olduğu Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) içinde 1900'lü yılların başlarına kadar uzanmaktadır. Başta Lenin olmak üzere Rusyalı Bolşevikler, Menşevizme ve her türlü anti-marksist akımlara ve düşüncelere karşı ideolojik mücadele içinde, Troçki'nin anti-marksist görüşlerine karşı da mücadele ettiler.

Ekim Devrimi arifesinde Troçki ve grubu RSDİP(B)'nin program ve tüzüğünün kabulü temelinde Bolşevik Partiye katılmış ve Ekim Devrimi'nde önemli bir rol oynamıştır. Ekim Devrimi sonrasında Troçki ve onun düşüncelerinin adlandırılması olan Troçkizm ile Bolşevizm arasındaki ideolojik mücadele sürmüştür. Lenin'in ölümünden sonra, özellikle bir ülkede sosyalizmin inşası konusunda sertleşen ideolojik mücadelede, 1927'de partinin önüne iki ayrı platform konmuş, Parti ezici bir çoğunlukla troçkist platformu red ve mahkum etmiş, başını Stalin'in çektiği bolşevik kanadın platformunu desteklemiştir. Bu yenilgi ertesinde Troçki ve troçkist muhalefet proletarya diktatörlüğünü devirmeye yönelik bozgunculuğa başlamıştır. Ekim Devrimi'nin 10. yıldönümünde troçkist muhalefetin giriştiği bozguncu, karşı-devrimci eylemler ertesinde, Troçki ve troçkist muhalefet üyeleri parti üyeliğinden atılmıştır. Troçki sürgün edilmiştir. Troçki ve yandaşlarıyla örgütsel kopuştan sonra Troçki ve yandaşlarının "Termidoryan diktatörlük" olarak adlandırıp yıkma çağrısı yaptıkları Sovyetler Birliği'ne karşı yıkıcı faaliyetleri artarak sürmüştür.

İdeolojik mücadelede Marksizm-Leninizm karşısında yenilgiye uğrayan Troçkizm, 1920'li yılların sonlarına kadar işçi sınıfı hareketi içindeki oportünist bir akım olarak görülüyor ve bu akıma karşı mücadele ideolojik bir mücadele olarak yürütülüyordu. Gelişmesinin belirli bir aşamasında –esasta 1930'lu yılların başından itibaren–, troçkistler, Sovyetler Birliği'ndeki sosyalist iktidara karşı onu yıkmaya yönelik pratik faaliyetlere yöneldiğinde, Troçkizm işçi sınıfı hareketi içindeki bir akım olma niteliğini yitirmiş, objektif olarak burjuvaziye destek olan bir akım haline gelmiştir.

Sovyetler Birliği'nde sosyalist iktidarın varlığı ve İkinci Dünya Savaşı ertesinde Halk Demokrasili devletlerin kurulması sürecinde Troçkizm'in işçi sınıfı hareketi içindeki etkisi iyice zayıflamıştır. 1938 yılında Komintern'e karşı kurulan "IV. Enternasyonal" işçi sınıfından kopuk kimi örgütlerin birliği olarak doğmuş, bu Enternasyonal içindeki örgütler de kendi içlerinde onlarca kez bölünmüştür.

Troçkizm'in en temel tezlerinden biri olan "bir ülkede sosyalizmin inşasının imkansız" olduğu tezi, hem teorik olarak Lenin ve Bolşevikler tarafından, hem de Stalin önderliğinde Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasında elde edilen büyük başarılar ile pratik olarak da çürütülmüştür. Devrimde köylülüğün rolü, ya da demokratik devrime işçi sınıfının önderlik etmesi vd. konularda da Troçkizm'in temel tezlerinin yanlışlığı, hem teorik olarak ortaya konmuş, hem de pratik tarafından belgelenmiştir.

Kruşçef modern revizyonizminin iktidara gelmesi ve Dünya Komünist Hareketi'ne vurduğu darbe, Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin restore edilmesi, Marksizm-Leninizm adına Revizyonizm'in, Oportünizm'in değişik türlerinin işçi sınıfı hareketi içinde etkin hale gelmesine yol açtı.

Sosyal-emperyalist Rusya önderliğindeki Doğu Bloku'nun çöküşünü, bütün dünyada burjuvazi tüm araç ve imkanlarıyla

anti-Komünizm propagandası için kullandı, kullanıyor. Troçkistler de bu anti-komünist koroya, gelişmelerin, "bir ülkede sosyalizmin inşasının imkânsız" olduğu troçkist tezini ispatladığı iddiasıyla katıldılar.

Sovyetler Birliği'nde Lenin-Stalin önderliğindeki sosyalist iktidar dönemi ile Kruşçev revizyonisti ve sonrası dönemin sosyal-emperyalist SSCB'si arasında ayrım yapmadan, tüm dönemin "sosyalist" olarak değerlendirilmesi temelinde geliştirilen "Sosyalizm/ Komünizm çöktü" propagandası işçi-emekçi kitleler içinde de etkisini gösterdi.

Burjuvazinin ısrarla Komünizm'in çöküşü olarak tanıttığı modern revizyonist kampın çöküşü ve dağılması süreci, Troçkizm açısından bir canlanma süreci oldu. Revizyonistleşmiş SBKP önderliğindeki Sovyetler Birliği ve çevresindeki kendine sosyalist diyen Doğu Avrupa devletlerinden oluşan "Doğu Bloku"nun çöküşünü Marksizm-Leninizm bilimi temelinde açıklayamayanlar, Troçkizm'in çeşitli türevlerinin "sol" lafızlarından etkilenmektedir.

Kuzey Kürdistan-Türkiye'de de bu etkilenme kendisini göstermektedir. Doğu Bloku'nun varlığı döneminde açıkça troçkist olarak ortaya çıkan neredeyse yok gibiydi. 1990'lı yılların başından itibaren ise giderek çok sayıda örgüt, grup veya dergi, kendilerinin troçkist olduklarını açıkça ifade etmeye başladılar. Bu grupların hemen tümü Stalin, Sovyetler Birliği ve Komintern'e karşı "eleştiri"lerinde, belgelere değil, iddialara dayanmakta ve de burjuvazinin anti-komünist propagandasından etkilenmektedirler.

Troçkizm, bugüne dek hiçbir ülkede iktidar olmadığı için, iktidarın yüklediği kimi sorumlulukların hesabını vermek durumunda da değildir. Onun eylemi, bir çok halde anti-Komünizm'in cephaneliğinden alınan "eleştiri"yle sınırlıdır. Troçki ve troçkistlere burjuvazi tarafından yer yer düzülen övgülerin

ve burjuva aydınların sol kesimi açısından "çekiciliği"nin temel nedenlerinden biri budur.

Troçkizm'in proleter disiplinden öcü gibi korkan aydınlar arasındaki çekiciliğini sağlayan bir tavrı da Parti içinde "fraksiyon özgürlüğü" yaklaşımıdır. Görünüşte çok demokratik olan bu yaklaşım, pratikte bir parti olarak birlikte hareketi engellemekte, sonuçta zaten bölünmeler kaçınılmaz olarak gündeme gelmekte, ortaya bir troçkist örgütler enflasyonu çıkmaktadır.

Troçkistlerin Stalin şahsında Sovyetler Birliği'ne yönelttiği temel eleştirilerden biri "bürokratizm" eleştirisidir. Gerçekte ise Troçkizm'in yaratıcısı Troçki, sendikaları bile askeri disiplinle, kararnamelerle yönetme yaklaşımına sahip, bürokratik çalışma tarzının savunucusu ve uygulayıcısı tipik bir küçük burjuvadır.

Troçkizme karşı ideolojik mücadele, onun saf/ temiz, devrimci Marksizm adına konuşma sahtekarlığının teşhiri, bu yüzden bugün de marksist-leninistler açısından önemli bir görevdir.

Bu görevi yerine getirmede bir katkı olarak ben bu kitapta "Yeni Dünya İçin Çağrı" dergisinin 153.-160. sayılarında Troçkizm ile ilgili ve bağıntılı yayınlanan yazıları bir araya getirdim.

Bu yazıların birinci bölüme aldığım ilk üçü on yıllarca önce yayınlanmış olan ve 2014'de "Yeni Dünya İçin Çağrı" dergisinde yeniden yayınlanan yazılardır. İkinci bölümde yer alan yazılar ise şimdi var olan troçkist ve yarı-troçkist gruplar hakkında bilgi veren, onların yanlışlarına karşı tavır yazılarıdır.

Troçkizm ile ilgili tartışmalarda hep yeniden gündeme gelen, Stalin şahsında "Kişiye tapma sorunu" ve "Komünist Enternasyonal'in Dağıtılması" hakkmdaki yazıları ve "Yeni Dünya İçin Çağrı"da Troçkizm'le ilgili tartışmada bir okura verilen cevap yazısını "Ekler" bölümüne aldım.

Yazıları derleyip gözden geçirirken özsel bir değişiklik yapmadım. Lenin ve Stalin'den aktarılan alıntıları ise, mümkün olduğunca İnter Yayınları'ndan aktardım. Bu bağlamda, alıntılar

aynı olsa da, dergide verilen kaynaklarla bu kitaptaki kaynaklar arasında farklılık var.

Kuzey Kürdistan-Türkiye'deki kimi troçkist ve yarı-troçkist kesimlerle tartışılan yerlerde, troçkist örgüt, grup ya da dergilerin benzeri, ya da ortak yanlarının varlığı, bunlarla polemikte tekrarların olmasını da kaçınılmaz kıldı.

Bu derlemenin Kuzey Kürdistan-Türkiye'de Troçkizm hakkındaki tartışmalarda yararlı olmasını, Marksizm-Leninizm ile Troçkizm arasındaki temel farklılıkların bütünlük içinde kavranmasına katkıda bulunmasını diliyorum.

Eleştiri ve katkılarınızı bekliyorum.

25 Eylül 2016
H. Yeşil

I.BÖLÜM

TROÇKİZM ÜZERİNE

TROÇKİ VE BOLŞEVİKLER[1]

Troçkizm'in ne olduğunu kavramak için, bu akımın kurucusu Troçki'nin hayatını ve Rus Devrimi sırasında Bolşeviklerle arasındaki farklara göz atmak gerekir. Çünkü Troçkizm denen akım, Rus Devrimi içinde şekillenmiştir. Bugünkü troçkist akımların kaynaklandığı teorik temeller, Troçki tarafından Rus Devrimi içinde ortaya konmuştur.

Leo Troçki (Leo Davidoviç Bronstein) 7 Kasım 1879'da Ukrayna/ Janowka'da doğdu. Eğitimine devam etmek için 1896 yılında şimdiki adı Mykolaiv olan Nikolayev'e giden Troçki, burada matematik ve hukuk eğitimi aldı. Daha öğrencilik yıllarında Marksist hareketle temasa geldi. 1898 yılında Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin (RSDİP) kolu olan Güney Rusya Çalışanlar Birliği'ne girdi. Grubun fikirlerini yaymak için birçok çalışmalar düzenledi. Bu faaliyetlerinden dolayı, 1898 yılında Çarlık Polisi tarafından tutuklandı. İki sene süren hapis hayatından sonra, Sibirya'ya sürgüne gönderildi. "*Troçki*" takma adını bu dönemde kullanmaya başladı. Sürgünde iken Marksist bir felsefe öğrencisi olan Aleksandra Sokolovskaya ile tanıştı ve evlendi. 1902 yılında Rusya'dan kaçarak önce Viya-

1 Bu yazı ilk olarak 1975 yılında yurtdışında yayınlanan Komünist adlı dergide yayınlanmıştır. Yeniden yayınlanırken özüne dokunmadan kimi ekler yapılmıştır.

na'ya, ardından Londra'ya gitti. Burada Iskracılarla tanıştı (Lenin, Vera Sasuliç, Martov ve Potressov o sırada Londra'da idi. Iskracılardan yalnızca Plehanov ve Akselrod İsviçre'de idi. O sıralarda parti henüz iki gruba bölünmemişti.). Bu dönem, parti içinde çeşitli konularda iki ayrı görüşün berraklaşarak ortaya çıktığı dönemdi. 1903'de II. Parti Kongresi (önce Brüksel'de, sonra Londra'da) toplandı. Kongrede esas tartışma, örgütlenme meselesinde çıktı. Lenin parti üyeliği için, partinin herhangi bir örgütünde fiilen çalışmanın şart koşulmasını isterken, Martov, Akselrod ve Sasuliç'in başını çektiği bir grup, parti üyesi olmak için, partinin bir örgütünde çalışmanın gereksiz olduğu görüşünü savunuyorlardı. Lenin partiyi işçi sınıfının öncü örgütü olarak görürken, Lenin'in karşısındaki grup partiyi sınıfla bir tutuyordu.

II. Parti Kongresi'nde tartışma konularından biri de Bund meselesi idi. Bundcular Kongre'de *"Yahudi ulusunun tek temsilcisi"* olarak tanınmalarını ve partide özel haklara sahip olmalarını talep ediyorlardı. Kongre'de yapılan seçimlerde, Lenin'in görüşleri (Bundcular Kongre'yi terk ettikten sonra) çoğunluğu sağladı. Bu yüzden parti içindeki Leninci gruba bu tarihten itibaren Bolşevikler (çoğunluk), Martov, Sasuliç, Potressov grubuna da Menşevikler (azınlık) adı verildi.

Troçki, bu bölünmenin olduğu parti kongresinde, örgütlenme konusunda Menşeviklerle aynı safta yer tuttu. Menşevikler partiden gizli olarak, Martov, Troçki ve Akselrod önderliğinde parti aleyhtarı fraksiyoncu örgütler kurdular. Menşevikler II. Parti Kongresi'nden sonra, bir süre, seçilmiş Merkez Komitesi'ni boykot ettiler. Sonra Plehanov'un Menşeviklerle birleşmesi üzerine, Menşevikler parti organı Iskra'yı ele geçirdiler. *"II. Parti Kongresi'nden sonra, Parti içi mücadele daha şiddetlendi. Menşevikler II. Parti Kongresi'nin kararlarını boşa çıkarmak ve Partinin merkezi kurullarını ele geçirmek için büyük çaba*

harcadılar. Kendi temsilcilerinin, yazı kurulundan çoğunluğa sahip olacak ve Merkez Komitesi'nde Bolşeviklerle eşit olacak şekilde, 'Iskra' yazı kuruluna ve Merkez Komitesi'ne alınmasını talep ettiler. Bu, II. Parti Kongresi'nin dolaysız kararlarına aykırı olduğundan, Bolşevikler Menşeviklerin talebini geri çevirdiler. Bunun üzerine Menşevikler, Partiden gizli tutarak, Martov, Troçki ve Akselrod önderliğinde kendi Parti aleyhtarı fraksiyoncu örgütlerini kurdular ve Martov'un yazdığı gibi, 'Leninizme karşı ayaklanmaya giriştiler'. Partiye karşı seçtikleri mücadele yöntemleri, 'tüm Parti çalışmasını dezorganize etmek, davaya zarar vermek, adım başı sabotaj' idi (Lenin'in sözleri). Menşevikler, Rus Sosyal-Demokratları 'Yurtdışı Ligası'nda mevzilendiler ve onda dokuzu Rusya'daki çalışmadan kopuk göçmen aydınlardan meydana gelen bu 'Liga'dan, Parti'ye, Lenin ve Leninistlere ateş açtılar." (Stalin, Eserler, Cilt 15, İnter Yayınları, s. 61-62) Bu sıralar Troçki yine Menşeviklerle beraberdi. Bundan sonraki dönemde Troçki, Menşeviklerle Bolşevikler arasında duran, *"hizipler üstü"*, *"hizipleri birleştirici"*, *"merkezci"* bir tavır alır. Kendisinin herhangi bir hizibe dâhil olmadığını söyler. Ama bütün temel meselelerde Menşeviklerle ortak tavır takınır. Lenin, Troçki'yi şöyle tanımlar: *"Rusya'daki Marksist hareketin eski katılımcıları Troçki figürünü çok iyi bilirler ve onlar için onun hakkında konuşmaya değmez. Fakat genç işçi kuşağı onu bilmiyor ve onun hakkında konuşmak gerekir, çünkü o, gerçekte aynı şekilde Tasfiyecilikle Parti arasında yalpalayan beş yurtdışı grupçuğunun tümü için tipik olan bir figürdür. (...) 1901-1903 yıllarında Troçki, ele avuca sığmaz bir 'Iskra' taraftarıydı ve Ryazanov, onun 1903 yılındaki Parti Kongresi'ndeki rolünü, 'Lenin'in sopası' olarak niteliyordu. 1903 sonunda Troçki bu kez ele avuca sığmaz bir Menşevik olmuştu, yani 'Iskra' taraftarlığından 'Ekonomistler'e geçmişti; 'eski 'Iskra' ile yenisi arasında bir uçurum olduğunu' açıkladı.*

1904/1905 yılında Menşeviklerden ayrılıp, yalpalayan bir tutum alarak kâh ('Ekonomist') Martinov'la birlikte çalışır, kâh kaba-solcu 'sürekli devrim'i ilan eder. 1906/1907 yıllarında Bolşeviklere yakınlaşır, 1907 ilkbaharında ise Rosa Luxemburg'la dayanışma içinde olduğunu açıklar." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 4, İnter Yayınları, s. 216)

Menşevikler, II. Kongre sonrasında, önce parti kongresinin seçtiği Merkez Komitesi'ni boykot eder ve Iskra redaksiyonunu ele geçirirler. Iskra, bu tarihten sonra partiye karşı mücadele organı haline gelir. Menşevikler ikinci bir parti merkezi oluştururlar. Troçki de kısa bir süre bu merkez içinde yer alır. Bir süre sonra siyasi görüş ayrılıkları nedeniyle bu merkezden ayrılır. Kendi etrafında "fraksiyonlarüstü" bir grup oluşturma ve "fraksiyonları barıştırma" görevine soyunur. Lenin, bu dönemin Troçki'sini; "Güya fraksiyonlar dışında olan, sözde sol, gerçekte sağ bir siyasetçi" olarak nitelendirir. Bu dönem içinde yalnızca devrimci durumun yükseldiği, 1905 Devrimi dönemi bir istisnadır. Onun devrimci durumun yükseldiği dönemlerde, devrimci tavırlar takınma özelliği, bu dönemde açıkça görülür. Burada Troçki, Petersburg Sovyeti'nin Başkanı olarak, ayaklanmada önemli bir rol oynar ve eylem içinde Bolşeviklerle birleşir. Devrimin yenilgisinden, Petersburg Sovyeti'nin karşı devrim tarafından tasfiyesinden sonra, ömür boyu sürgün cezasına çarptırılan Troçki, sürgünde ***"Sonuçlar ve Perspektifler"*** adlı eserini yazar. Bu eserde Troçkizm'in teorik temelleri atılır. Bu yazıdaki temel düşünceler şunlardır:

- İşçi sınıfının önderliğinde, işçi ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünü hedef alan bir devrim aşaması yanlıştır. Böyle bir devrim "proletaryanın kendi kendini burjuva demokrasisi ile sınırlandırmasıdır". Proletaryanın görevi sosyalist devrim yapmaktır. O halde derhal sosyalist devrim yapılmalıdır. (Bu konuda Troçki daha sonra Rusya'da sosyalist devrim için

üretici güçlerin yeterince gelişmediğini, proletaryanın bu yüzden üretici güçlerin geliştirilmesi amacıyla liberal burjuvaziyi desteklemesi gerektiğini savunan Menşeviklerle birleşmiştir.)

- Köylülüğün istekleri tutucudur. Köylülük genellikle tutucudur. Bu yüzden (Demokratik Devrimde de) köylülük sağlam bir müttefik değildir.

- Yalnızca Rusya'da sosyalist devrimin başarıya ulaşması imkânsızdır. "*Avrupa Proletaryasının doğrudan, devlet aracılığıyla yapacağı destek olmaksızın, Rus işçi sınıfı iktidarı elde tutamaz ve geçici iktidarını sürekli sosyalist diktatörlüğe dönüştüremez.*"

1907-1912 yılları arası, Rusya'da devrimci dalganın geri çekildiği, gericiliğin azdığı, devrimin yenilgi yıllarıdır. Bu yıllar arasında Troçki genellikle edebiyat eleştirisi ile uğraşır. Bu arada yazılarında kapalı olarak Bolşevik örgütlenme ilkelerine çatar. "Substitutionalismus"a (Substitusyonalizm-Temsiliyetçilik) karşı polemiğe girer. "*19. Yüzyıl başlarında Dekabristler, sonra Narodnikler köylüler adına konuşmaya başladı, şimdi de Marksist aydınlar işçi sınıfının temsilcileri olduklarını iddia ediyorlar.*" der.

1910'da parti içinde iki akım yeniden birleşmeye çabalar. Şekilde de birleşilir. Ama Menşevikler birleşmenin şartlarından biri olan, "*Tasfiyecileri atma*" (illegal parti örgütünün tasfiye edilmesini savunan gruba Tasfiyeciler denir) şartını yerine getirmezler. Troçki 1910-1912 yılları arasında "Birlik Adına Merkezci" tavrını sürdürür. Bu "Hizipler üstü merkezci" tavır kendisini, her konuda Bolşeviklere karşı çeşitli gruplarla ilkesiz birliklere girmek şeklinde gösterir. Bolşevikler, 1912'de Prag'da bir parti konferansı toplayarak yeni bir merkez komitesi seçer ve Menşeviklerle örgütsel ayrılığı gerçekleştirir. Bu parti konferansından hemen sonra Troçki, Bolşeviklere karşı, Menşevikler, Tasfiyeciler (Menşevikler içinde illegal parti örgütü-

nün dağıtılmasını savunanlar), Otsovistler (Bolşevikler tarafından, Duma'yı boykot ettikleri için partiden atılan *"sol"*cular) ve Tanrı arayıcılarıyla birlikte, yalnızca Bolşeviklere karşı olma temelinde ve "birlik" adına ilkesiz bir blok oluşturur. Bu bloğa "Ağustos Bloğu" adı verilir.

Daha sonra Plehanov ve Menşeviklerin bir bölümü Ağustos Bloğu'ndan ayrılırlar. Bolşeviklerle Ağustos Bloğu'na karşı geçici bir anlaşma içine girerler. 1912-1914 yılları arasında Uluslararası Marksist Hareket içinde, savaş konusunda yürüyen tartışmada Troçki, Bolşeviklerle aynı safta yer tutar. Ama Rus Devrimi'ni ilgilendiren konularda *"merkezci"* tavrını sürdürür ve Kautsky'nin görüşlerini kesin bir şekilde mahkûm etmekten titizlikle kaçınır.

Lenin 8 Mart 1916'da Henriette Roland-Holst'a yazdığı mektupta bu dönemin Troçki'si için şöyle diyor:

"Troçki ile aramızdaki ayrılık nedir? Bu sizi ilgilendirmelidir Kısaca söylemek gerekirse: O bir Kautskycidir. O Enternasyonal'de Kautskycilerle, Rusya'da Çaydze Fraksiyonu ile (Sosyal Şovenistler - Çev.) birlik istiyor. Biz böyle bir birliğe kesinlikle karşıyız. Çaydze bir sürü boş laflarla (Son konuşmasında Zimmerwald'tan yana olduğunu söylüyor) 'örgüt komitesi' ve 'savaş komitesi'yle birlikte çalışan kişilerle arasında olan birliği gizlemeye çalışıyor.[2] *Troçki şimdi 'örgüt komitesine' (Akselrod-Martov) karşı ama, Duma'daki Çaydze fraksiyonu ile birleşmeden yana. Biz buna kesinlikle karşıyız."* (Lenin, Mektuplar, Cilt 4, Berlin, s. 186)

Troçki, Şubat Devrimi'nden kısa süre önce Fransa'dan Amerika'ya geçer. Bu sıralar hâlâ Rus Devrimi içindeki en sağ-

2 Örgüt komitesi Menşeviklerin yeniden örgütlenmek için kurdukları komitedir... Savaş komitesi ise Çarlık'ın kurduğu ve "Anavatan savunması" propagandası yapan bir komitedir.

cı unsurlarla işbirliği içindedir. Lenin 19 Şubat 1917'de İnes Armand'a yazdığı bir mektupta Troçki hakkında şunları söyler:

"Arkadaşımız Kollontay'dan bir mektup geldi. Kendisi Amerika'dan Norveç'e dönmüş. (ama bu şimdilik aramızda kalacak)... N. İ. (Buharin - Çev.) ve Pawlov (Brüksel'de olan Litvanyalı, Pavel Vasilyeviç) (Bersin - Çev.) Kollontay'ın yazdığına göre, Novy Mir'i (sosyal demokratların bir gazetesi - Çev.) ele geçirmişler (ben bu gazeteyi çok kötü buluyorum)... ama tam bu sırada Troçki gelmiş. Ve bu alçak Novy Mir'in sağ kanadıyla hemen sol Zimmerwaldcılara karşı birleşmiş!!! İşte buyrun!! Bu Troçki'dir. Hep aynıdır. Bir sürü numarası vardır, bir sahtekârdır, her yanda sol görünür, ama elinden geldiğince sağcılara yardım eder." (Lenin, Mektuplar, Cilt 4, Berlin, s. 387)

Troçki, Mayıs 1917'de Rusya'ya döner. Petersburg Sovyeti'nde çalışmaya başlar. Bu arada Bolşevikler, Nisan 1917'de yaptıkları Parti Konferansı'nda, enternasyonalist pozisyonlar savunan gruplar ve kişilerle işbirliği ve birleşmenin imkanlarını arama kararı almışlardır. Bu karar doğrultusunda, Troçki ve grubuna Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (Bolşevik)'e (RSDİP (B)) katılma önerisi götürülür. Troçki, başlangıçta bu öneriyi büyük bir burnu büyüklükle reddeder. Ve kendi etrafındaki grubu güçlendirmeye çalışır. Ancak RSDİP (B)'nin kitle etkisinin güçlendiğini gördüğü ve Kerenski'nin Başbakanlığı kabul ettiği şartlarda, RSDİP (B)'nin programını ve tüzüğünü kabul etme temelinde Bolşeviklere katılır.

Troçki, Bolşeviklere katıldıktan sonra, Temmuz gösterileri nedeniyle, RSDİP (B)'nin üyesi olarak tutuklanır. Tutuklu olduğu bu dönemde, 26 Temmuz – 3 Ağustos 1917 tarihlerinde yapılan VI. Kongre'de RSDİP (B)'nin Merkez Komitesi'ne seçilir. 23 Eylül'de de Petrograd Sovyeti Başkanlığı'na seçilir. Bu dönemde, Merkez Komitesi'nde silahlı ayaklanma sorunu tartışılmaktadır. Lenin, silahlı ayaklanmanın artık gerekli ve

kaçınılmaz olduğunu savunmaktadır. Kamenev ve Zinovyev ise, silahlı ayaklanmanın bu şartlarda maceracılık olacağı gerekçesiyle, silahlı ayaklanmaya karşıdırlar. Troçki, silahlı ayaklanma konusunda Lenin'i destekler. Ancak, o bu ayaklanmadan devrimin başarısını beklememektedir. Esas beklentisi, Alman proletaryasının ayaklanmasıdır. Rusya'daki ayaklanmanın bunu kolaylaştıracağı düşüncesindedir. Silahlı ayaklanmayı bu anlayışla desteklemektedir. Eylemin kendisi konusundaki anlaşma, Lenin'le Troçki arasındaki derin görüş ayrılıklarının üzerini örten bir rol oynar. Fakat daha sonra, bu görüş ayrılıkları çok daha açık bir biçimde ortaya çıkar.

Troçki, Ekim Devrimi'nden sonra Dışişleri Komiserliği'ne atanır. Ayrılıklar, Alman emperyalistleriyle yapılan Brest-Litovsk Barış Anlaşması'nda kendisini gösterdi. Almanlarla anlaşma konusunda parti içinde esas olarak iki görüş vardı. Buharin ve Ossinski'nin başını çektiği bir grup, Alman emperyalizmiyle imzalanacak her türlü barış anlaşmasını teslimiyet olarak niteliyor ve her türlü uzlaşmayı reddediyordu. Bunların tavrı devrimin "saflığını" koruma adına, devrimin yenilgisine zemin hazırlamaktı. Çünkü Alman emperyalizminin ordularının, Rusya içinde ilerlemesini durduracak örgütlü silahlı güç yoktu. Ülkenin tümünde iktidar henüz ele geçirilmemişti. Savaşa devam etmek, barış imzalamamak Lenin'in deyimiyle *"yeni doğmuş bir çocuğu ölüme terk etmek"* demekti. Lenin bütün bu sebeplerden, Almanlarla en kısa zamanda barış anlaşması imzalanmasını istiyordu. Esas mesele *"Rusya'da gerçekleşen devrimi korumak ve geliştirmekti."* Her geçen gün, devrimin aleyhine işliyordu. Troçki bu durumda "ne savaş-ne barış" şeklinde bir görüş savunmaya başladı. Ona göre Almanya'da devrimci durum yükseliyordu, bu yüzden Alman ordularını Rusya'da bağlamak iyi olurdu. Fakat Alman orduları Rusya'da ilerlerlerse, bu kez Rusya'da ki devrim yenilgiye uğrayacaktı.

Bunu engellemek için Almanları oyalamak gerekliydi. Lenin'in *"çocukça"* diye adlandırdığı bu planı Troçki barış görüşmelerinde uygulamaya kalktı. Ve barış görüşmelerini lağvetti. Alman emperyalistleri bu fırsatı kaçırmadı, Rusya barış istemiyor gerekçesiyle saldırıya geçti. Alman saldırısı hemen hiç bir direnişle karşılaşmadı. Ve Alman ordusu, Rusya içinde ilerlemeye başladı. Bu durumda derhal barış görüşünü savunanlar, Merkez Komitesi'nde fikirlerini kabul ettirdiler. Almanlarla şartları eskisinden çok daha ağır olan bir barış anlaşması imzalandı. Troçki Dışişleri Komiserliği'nden alındı.

1918'den Lenin'in ölümüne kadar olan dönemde (Ocak 1924) Troçki ile Lenin arasında görüş ayrılıkları devam eder. Bu dönemde en önemli ayrılık noktaları köylülere karşı tavır ve çalışma tarzı konusunda çıkar. Troçki köylük bölgelerde *"derhal kolektifleştirme, her türlü özel mülkiyete derhal el koyma"*, ülkenin sanayisini kalkındırmak için köylülerden alınacak artık değerin artırılmasını savunuyordu. Köylülere karşı gerekirse şiddet kullanılmalıydı. Böyle bir politika nüfusunun çoğunluğunu köylülerin oluşturduğu Rusya'da, işçi sınıfını bir anda tecrit eder, devrimi yenilgiye götürürdü. Ama Troçki *"saf proleter devrimi"* teorileri içinde bu objektif durumu görmüyordu. Parti köylük bölgelerde özel mülkiyete izin veren yeni ekonomik politika programını (NEP) kabul edince, parti yöneticilerini *"ihanetle"* suçlayacak kadar ileri gidiyordu.

Troçki'nin bu dönem içinde geliştirdiği çalışma tarzı ise, her şeyi kararnamelerle çözmeye çalışan bürokratik bir çalışma tarzıydı. Lenin bu konuda Troçki için *"O kendini beğenmiştir. Kararnamelerle yönetmeye ise de meraklıdır"* der. Temel niteliklerinden biri bürokrat çalışma tarzı olan Troçki'nin sonraki dönemde, SBKP(B) yöneticilerini *"bürokratizmden"* ötürü suçlaması ilginçtir.

Lenin'in ölümünden sonraki gelişmesi içinde Troçki, subjektif olarak da karşı devrimcilik yönünde bir gelişme gösterir. Bu dönem, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasına dört elle sarıldığı bir dönemdir. Bu dönemde Troçki *"Bir ülkede sosyalizmin inşası imkânsızdır"* tezini savunur. Yeni Ekonomik Politika'yı gericilikle, parti yönetimini burjuvalıkla, partiyi Kulakların ve küçük burjuvazinin partisi olmakla suçlar. Komintern'de politikası, Komintern'in yönetiminin söylediğinin tam tersini söylemekle belirlenir. Parti ve Komintern içinde hizipçi bir siyaset izlemeye başlar. Moskova'da bu hizbin yaptığı bir yürüyüşten sonra 14 Kasım 1927 tarihinde partiden atılır. Hizipçiliğe devam eder. troçkistler *"bir ülkede sosyalizmin inşası imkânsızdır"* tezlerini ispat etmek için, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasını sabote eylemlerine girişirler.

Troçki 1928 Ocak'ında sürgün edilir.

1929 yazında, SBKP(B) köylük bölgelerde kolektifleştirmeye girişir. 1922'de kolektifleştirmeyi savunan Troçki, parti 1929'da kolektifleştirme işine girişince de, bu kez bunun devrime ihanet olduğunu, Rusya'da kolektifleştirme için henüz maddi temel olmadığını, üretici güçlerin gelişmesinin ancak 10-15 yıl sonra böyle bir eyleme izin verebileceğini savunmaya başlar. Onun ilkesi, Marksist-Leninistlerin söylediği ve yaptıklarının tam tersini yapmaktır.

Parti kolektifleştirmeye başlayınca, troçkistlerin önemli bir bölümü özeleştiri yaparak partiye geri döner. Troçki 1929 Ocak'ında Sovyetler Birliği hükümetinin kararıyla yurtdışı edilir. İstanbul'a gelir. Ondan sonraki bütün hayatı Sovyetler Birliği dışında ve Sovyetler Birliği'ndeki iktidarı yıkmak için yapılan çalışmalarla geçer. Amacı Sovyetler Birliği'ndeki iktidarı devirmektir. Bunun için troçkistler şiddet eylemlerine girişirler.

1933'de Troçki *"Hakim kliğin ortadan kaldırılması için normal parlamenter yol kalmamıştır Yalnızca şiddet, bürokra-*

siyi, iktidarı proleter öncüye devretmeye zorlayabilir" der. (Isak Deutscher'in Troçki adlı kitabından)

1 Aralık 1934'te SBKP(B) Merkez Komitesi üyesi Kirov, troçkistlerin bir komplosuyla öldürülür. Sovyetler Birliği'nde troçkist bir örgüt ortaya çıkarılır. Bu örgütün tüm parti yöneticilerini öldürmeyi ve ülkede bir darbe yapmayı planladığı ortaya çıkar. Olayla ilgili olarak pek çok parti yöneticisi yargılanarak kurşuna dizilir. Troçki hakkında da gıyabında ölüm kararı alınır. troçkistler 1938'de Komünist Enternasyonal'e karşı 4. Enternasyonal'i kurar. 1940'da Troçki, Meksika'da öldürülür.

TROÇKİZM'İN ÖZELLİKLERİ

Felsefi açıdan Troçkizm'i belirleyen en önemli unsur, objektif olgulara sırtını çeviren; gerçekler karşısındaki şemaya uydurmaya çalışan iradeci subjektivizmdir. Troçki'nin *"saf proleter devrimi"* teorileri savunması, köylülüğün önemini reddetmesi, Brest Litovsk Barış Anlaşması'nda takındığı tavır, 1922'de savunduğu *"köylük bölgelerde sosyalist saldırı"* görüşleri hep gerçek duruma sırt çeviren, iradeci subjektivist görüşlerin ürünüdür.

Troçkizm'i felsefi açıdan belirleyen bir başka unsur eklektizm'dir (devşirmecilik). Troçkizm'in kendine özgü, kendi içinde tutarlı, sistemli bir dünya görüşü yoktur. O Marksist görüşlerle, çeşitli türden oportünist görüşlerin karman çorman bir devşirmesidir.

Troçki'nin en önemli özelliklerinden biri onun ilkesiz olması, bugün söylediğinin tersini yarın aynı bağnazlıkla savunabilmesidir. Mesela 1922'de *"köylük bölgelerde sosyalist saldırı"* talep eden Troçki, 1929'da *"üretici güçler henüz yeterince gelişmemiştir"* gerekçesiyle *"kolektifleştirmeye"* karşı çıkıyordu. Onun ilkesizliği hedefine varmak için her şeyi mübah gören pragmatizm şeklinde de kendisini gösteriyordu. Troçki hayatı boyunca çeşitli unsurlarla Bolşeviklere karşı olma temelinde, çeşitli ilkesiz birliklere girmiştir.

Troçki'nin ilkesizliği kendini gerek ideolojik siyasi alanda, gerekse örgütsel alanda *"centrizm"* (merkezcilik) şeklinde göstermiştir. Troçki 1905 ve 1917 Ekim'inden sonraki kısa dönem haricinde sürekli olarak Menşeviklerle-Bolşevikler arasındaki çatışmada *"merkezci"* bir tavır takınmış, güya *"fraksiyonlar*

üzerinde" hareket ederek, örgütün *"birliğini"* savunmuştur. Gerçekte ise yaptığı her dönemde *"sol görünüp, sağcıları desteklemek olmuştur."*

Lenin şunları söylüyor:

"'Tuşino Firarileri' kendilerinin fraksiyonlarüstü olduklarını açıklıyorlar ve bunun biricik nedeni, görüşlerini bugün bir fraksiyondan, yarın başka bir fraksiyondan 'ödünç almaları'dır 1901-1903 yıllarında Troçki, ele avuca sığmaz bir 'Iskra' taraftarıydı ve Ryazanov, onun 1903 yılındaki Parti Kongresi'ndeki rolünü, 'Lenin'in sopası' olarak niteliyordu. 1903 sonunda Troçki bu kez ele avuca sığmaz bir Menşevik olmuştu, yani 'Iskra' taraftarlığından 'Ekonomistler'e geçmişti; 'eski 'Iskra' ile yenisi arasında bir uçurum olduğunu' açıkladı. 1904/1905 yılında Menşeviklerden ayrılıp, yalpalayan bir tutum alarak kâh ('Ekonomist') Martinov'la birlikte çalışır, kâh kaba-solcu 'sürekli devrim'i ilan eder. 1906/1907 yıllarında Bolşeviklere yakınlaşır, 1907 ilkbaharında ise Rosa Luxemburg'la dayanışma içinde olduğunu açıklar.

Dağılma döneminde uzun 'fraksiyonel olmayan' yalpalamalardan sonra, yeniden sağa sapar ve 1912 Ağustos'unda Tasfiyecilerle bir blok oluşturur. Şimdi yine onlardan ayrılıyor, fakat ***meselenin özü itibariyle*** *onların zavallı düşüncelerini tekrarlıyor.*

Bu tür tipler, Rusya'da proleter kitle hareketinin henüz uyuduğu ve herhangi bir grupçuğun, başkalarıyla birleşmekten söz eden bir akım, bir grup, bir fraksiyon, tek sözcükle bir 'güç' olarak görünmek için yeterince 'yer bulduğu' dünün tarihsel oluşumları ve formasyonlarının enkazı olarak tipiktir." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt: 4, İnter Yayınları, s. 216-217)

Troçkizmi ideolojik siyasi açıdan belirleyen unsur Marksizm-Leninizm'e düşmanlıktır. Troçkizm tüm temel sorunlarda Marksizm-Leninizm'e karşı revizyonizm ile birleşir. Mesela

Troçki, Kautsky'den *"üretici güçler"* teorisini aynen almıştır. Savaş konusunda da lafta sosyal şovenlerden ayrılmasına rağmen, gerçekte onlarla birlik propagandası yaparak, son tahlilde sosyal şovenlerle aynı çizgide birleşmiştir. Marksizm-Leninizm düşmanlığı, Sovyetler Birliği'nde girişilen sabotaj hareketlerine kadar varmıştır.

Örgütsel alanda Troçkizm'i belirleyen unsurlar, Bolşevik örgütlenmeyi reddetme, parti içinde hizip özgürlüğünü savunma, her türlü oportünist unsurla aynı parti içinde bir arada barınma, ilkesiz birliktir.

TROÇKİZM'LE MARKSİZM-LENİNİZM'İ AYIRAN BAZI TEMEL MESELELER

"Sürekli devrim" meselesi: "Sürekli devrim" aslında Marks ve Engels'in ortaya koyduğu bir düşüncedir. Onlar bu düşüncelerini şöyle ifade ediyorlardı:

"Bu sosyalizm, devrimin süreklilik açıklamasıdır. Sınıf diktatörlüğü; sınıflar arasındaki tüm farkların ortadan kaldırılması, bu farklılaşmaların kaynağını oluşturan tüm üretim ilişkilerinin kaldırılması; bu toplumsal ilişkilerden çıkan tüm düşüncelerin değiştirilmesi için bir geçiş aşamasıdır" (Marks-Engels, Eserler, Alm., Cilt 7, s. 90)

Görüldüğü gibi devrimin sürekliliğinden Marks ve Engels'in anladığı iki şey vardır.

1- Onlar devrimin sürekli olacağını belirterek, devrimi yalnızca siyasi iktidarın ele geçirildiği darbelerden ayırıyorlar.

2- Onlar devrimin sürekli olacağını belirterek, sosyalist devrimi, yalnızca feodalizmi tasfiye eden, ama sınıf farklılaşmalarını koruyan burjuva demokratik devrimden ayırıyorlar.

Bir başka yazıda Marks-Engels devrimin sürekliliği meselesine yine değinirler:

"Demokrat küçük burjuvalar, devrimi mümkün olduğunca çabuk ve en fazla üstteki talepleri (daha az devlet harcaması; miras hakkının sınırlandırılması; büyük toprak mülkiyetine vergi; demokratik devlet anayasası) gerçekleştirmek amacıyla bitirmeye çabalarken; bizim istediğimiz ve görevimiz devrimi sürekli kılmaktır. Öyle ki; tüm mülk sahibi sınıflar iktidardan sürülsün, devlet iktidarı proletaryanın eline geçsin, işçilerin bir-

likleri yalnızca bir ülkede değil, tüm dünyada işçiler arasında rekabet ortadan kalkacak şekilde ilerlesin ve en azından tayin edici üretici güçler proletaryanın elinde toplansın" (Marks-Engels, Eserler, Alm., Cilt 7, s. 248)

Daha sonra Marks-Engels devrimi sürekli kılabilmek için proletaryanın kendi bağımsız örgütünü kurması ve devrime önderlik etmesi gerektiğini söylüyorlar. Bu konuda şöyle diyorlar:

"Mücadeleden sonra kandırılmak istemiyorsak, işçiler her şeyden önce Bund (Uluslararası İşçi Birliği - Çev.) bağımsız gizli ve açık bir örgüt yaratmalıdır. Bu örgüt içinde proletaryanın menfaatleri burjuva etkilerinden bağımsız olarak savunulmalıdır. İşçiler devrimci coşkunun hemen zaferden sonra bastırılmasını engellemeli, devrimci coşkuyu mümkün olduğunca uzun süre ayakta tutmalıdır. İşçiler silahlı ve örgütlü olmalıdır." (Marks-Engels, Eserler, Alm., Cilt 7, s. 249)

Görüldüğü gibi Marks ve Engels devrimin sürekliliği düşüncesini işçi sınıfının bağımsız öncü örgütünden ayrı düşünmüyorlar

Lenin, Marks ve Engels'in sürekli devrim teorisini alarak, Çarlık Rusya'sının şartlarına uyguladı. Lenin'e göre; Rusya'da henüz demokratik devrimin ödevleri tamamlanmamıştı, yani feodalizm henüz tasfiye edilmemişti. Eğer demokratik devrime proletarya önderlik edebilirse, toplum hiç ara vermeden sosyalizme doğru ilerleyebilirdi. Lenin şöyle diyordu: *"Biz gücümüze göre, sınıf bilinçli ve örgütlü proletaryanın gücüne göre, demokratik devrimden hemen sonra durmadan sosyalist devrime geçişe başlayacağız. Biz kesintisiz devrim taraflısıyız. Biz yarı yolda durmak istemiyoruz."* (Lenin, Eserler, Alm., Cilt 9, s. 232.)

Lenin sosyalizme geçebilmek için gerekli olan demokratik devrim aşamasında, köylülüğün devrimci potansiyeline güveniyor, proletaryanın temel görevinin bu gücü harekete geçirmek, bu güce önderlik etmek olduğunu söylüyordu. Lenin'e göre; de-

mokratik devrimde en önemli mesele işçi-köylü temel ittifakını gerçekleştirmekti. Köylüler demokratik devrimde temel müttefikti ve mutlaka kazanılması gerekliydi. Aksi halde demokratik devrimin başarısı hayaldi.

Demokratik Devrim Çarlık idaresini yıkma, işçi ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünü kurma hedefine yönelecekti. Lenin şöyle diyordu:

"İşçi ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün dünyada her şeyde olduğu gibi, bir geçmişi ve geleceği vardır Onun geçmişi istibdat, serflik, monarşi ve imtiyazlardır. Bu geçmişe ve karşı devrime karşı mücadelede proletarya ve köylülüğün irade birliği mümkündür. Çünkü ortak menfaatleri vardır.

Onun geleceği ise özel mülkiyete karşı mücadeledir. Ücretli işçinin kapitaliste karşı mücadelesidir. Sosyalizm için mücadeledir. Burada ortak irade imkânsızdır." (Lenin, Eserler, Alm., Cilt 9, s. 74)

Marks-Engels tarafından ilk defa ortaya konan, Lenin tarafından geliştirilen sürekli devrim teorisi Troçki'de de vardır. Ve hatta troçkistler Lenin'in *"kesintisiz"* devrim teorisini Troçki'den aldığını, 1916'da Troçki'yle aynı düşünceye geldiğini söylerler. Ama gerçekte Troçki'nin *"sürekli devriminin"* Marks-Engels'in sürekli devrimiyle ilgisi yoktur. Troçki *"sürekli devrim"* teorisinde bir tek devrim aşaması tanır! Sosyalist devrim. Bir tek devrim tanır! Proleter devrimi. O, sosyalist devrim dışındaki bütün devrim aşamalarını reddeder. Sürekli devrimden proletaryanın her yerde, her zaman tek başına iktidarı ele geçirmesini anlar. Troçki'nin sürekli devrimi, son tahlilde proletaryayı müttefiksiz bırakan ve devrimi imkânsız kılan bir teoridir. Devrimi sürekli kılabilmek için proletaryanın bütün devrimci sınıf ve tabakalara önderlik etmesi şarttır. Önderlik ise ancak proletaryanın devrimci düşüncesiyle silahlanmış, sağlam bir örgüt aracılığı ile gerçekleştirilir. Yukarıda Marks ve En-

gels'de devrimin sürekliliği düşüncesinin örgüt meselesi ile iç içe ele alındığını gördük. Troçkizm ise devrimin sürekliliğinden söz etmesine rağmen, örgüt konusunda, Marks-Engels'den ayrı sonuçlara varır. O örgütü her türlü düşüncenin tartışıldığı, bir tartışma kulübü olarak görür.

Troçkizm'in *"sürekli devrim"* anlayışı, her türlü ittifakı ve sosyalist devrim dışında her türlü devrim aşamasını ret eden sekter, son tahlilde proletaryayı müttefiklerinden soyutlayıp, devrimi imkânsız kıldığı için karşı devrimci bir anlayıştır. İttifakları ret etme, kendisini somut olarak, demokratik devrimde köylülüğün devrimci potansiyelini küçümseme, köylülüğü demokratik devrim aşamasında da bir bütün halinde *"karşı devrimci"* görmek şeklinde ortaya çıkar. Demokratik devrimde köylülükle ittifakı ret eden Troçkizm sağ-sol yalpalamalar içinde, burjuvaziyle ittifak kurmaktan geri durmaz. Nitekim Troçki demokratik devrimin liberal burjuvazinin işi olduğunu söyleyen Menşeviklerle uzun süre bir arada durmuştur. Troçkizm'in ittifak politikası kısaca: *"Köylü düşmanlığı, her türlü ittifakın genel olarak reddedilmesi, pratikte her zaman burjuvaziyle ittifak"* şeklinde özetlenebilir.

DÜNYA DEVRİMİ - BİR ÜLKEDE DEVRİMİN OLANAĞI MESELESİ

Troçkizm *"sürekli devrim"* teorisini, *"dünya devrimi"* teorisi ile tamamlar. Troçkizm tek tek ülkelerde, sosyalist devrimin olanağını, sosyalizmin inşasını imkânsız görür. O, üretici güçlerin gelişmesinin geri bir düzeyde olduğu ülkelerde sosyalist devrimi imkânsız görür. Bu düşüncesini Troçki şöyle dile getirir:

"Avrupa proletaryasının doğrudan devlet aracılığıyla yapacağı destek olmaksızın, Rus işçi sınıfı iktidarı elde tutamaz ve geçici iktidarını sürekli sosyalist diktatörlüğe dönüştüremez. Bundan bir an bile şüphe etmemeliyiz. Diğer yandan şu da kesindir ki, batıda olacak sosyalist devrim, bizim işçi sınıfının geçici iktidarını, sosyalist bir diktatörlüğe dönüştürmemize izin verecektir." (Troçki, Sonuçlar ve Perspektifler, s. 64)

Troçki'nin *"sürekli devrim"* teorisinde geliştirdiği *"köylülüğe güvensizlik"*, dünya devrimi teorisinde, devrimi yalnızca gelişmiş ülkelerde bekleme ve geri ülkelerde devrimi *"gelişmiş ülkeler proletaryası"*nın devrimine bağımlı kılma ile tamamlanıyor. Bu ise herhangi bir ülkenin devrimini, o ülkenin iç etkenleriyle değil, dış etkenlerle açıklayan, devrimin ihracı teorisidir. Bu teoriye göre, bugün yarı sömürge ülkelerde ayaklanan halklar elini, kolunu kavuşturup, emperyalist ülkelerde devrimin olmasını ve bu ülkeler proletaryasının *"devlet aracılığıyla doğrudan"* desteğini beklemelidir. Troçki Rus devrimini, Rusya'da sosyalizmi gerçekleştireceğini beklediğinden değil, Avrupa'nın gelişmiş ülkelerinde devrimci durumun yükselmesine yarayacağından destekliyordu. Troçki, 1930 yılında yazdığı *"Rus Dev-*

riminin Tarihi" adlı eseri için kaleme aldığı 2 nolu ekte şöyle diyor:

"Sovyetler Birliği'nin şu andaki resmi politikası, Bolşevik partinin sözde geleneksel görüşü diye sunulan 'tek ülkede sosyalizm' teorisine dayanmaktadır. Sadece Komünist Enternasyonal'in değil, tüm diğer partilerin genç kuşakları da, Sovyet iktidarının Rusya'da bağımsız sosyalist bir toplum yaratmak adına kazanıldığı inancıyla yetiştirilmekte. Tarihsel gerçeğin bu efsaneyle hiçbir ilgisi yoktur. 1917'ye dek parti, proleter devrimin Batıda başarılmadan Rusya'da başarılabileceği fikrini bile benimsememişti. İlk olarak Nisan konferansında, tamamen o gün açığa çıkmış olan koşulların baskısıyla, parti iktidarı ele geçirme görevini kabul etti. Bolşevizmin tarihinde yeni bir sayfa açmakla beraber, bu kabullenmenin bağımsız bir sosyalist toplum perspektifiyle hiçbir ortak yanı yoktur. Tam tersine, Bolşevikler, Menşeviklerce kendilerine atfedilen geri bir ülkede 'köylü sosyalizmi' yaratma fikrini kötü bir karikatür olarak nitelendirip, kesin bir biçimde reddetmişlerdir. Bolşevikler için, Rusya'daki proletarya diktatörlüğü Batıdaki devrime giden bir köprüydü. Toplumun sosyalist dönüşümü, özü gereği enternasyonal bir sorun addediliyordu." (...)

"Bolşevik parti daha doğduğu günden itibaren devrimci sosyalizmin partisiydi. Ama acil tarihsel görevini, zorunlu olarak çarlığın yıkılmasında ve demokratik bir yapının hayata geçirilmesinde gördü. Devrimin asıl özü, tarım sorununa demokratik bir çözüm bulmaktı. Sosyalist devrim, yeterince uzak ya da en azından belirsiz bir geleceğe itilmişti. Bu devrimin pratik olarak gündeme gelebilmesinin ancak proletaryanın Batıdaki zaferinin ardından mümkün olduğu, tartışılmaz bir gerçek olarak görülüyordu. Rus Marksizminin, Narodnizm ve anarşizmle mücadele ederken ileri sürdüğü bu önerme, partinin en katı dayanak noktalarından biriydi. Buradan bazı varsayımsal çıkarımlar yapı-

lıyordu: Eğer demokratik devrim Rusya'da güçlü bir kapsama ulaşırsa, Batıdaki sosyalist devrime doğrudan bir ivme verebilir ve bu da, daha sonra Rus proletaryasının iktidarı daha çabuk ele geçirmesini sağlayabilir. Bu daha uygun versiyonda bile, genel tarihsel perspektif değişmeden kalıyordu. Sadece gelişmenin gidişatı hızlandırılmış ve tarihler öne alınmıştı." (http://www.marxists.org/turkce/trocki/1930/tus.htm)

Troçki'nin söylediklerini yorumlamaya gerek yok. Çünkü Rusya'daki devrimin batıdaki devrime giden bir köprü olduğunu açıkça söylemektedir. Troçki, devamla tek bir ülkede sosyalizmin inşası sorununda şunları söylüyor:

"Lenin'in daha 1915'te tek ülkede sosyalizmin inşası teorisini ilân ettiği doğru olsaydı (ki tamamen yanlıştır), eğer ondan sonra Lenin'in sadece bu bakış açısını güçlendirip geliştirmiş olduğu doğru olsaydı (ki tamamen yanlıştır), o zaman sormalıyız, nasıl oluyor da Stalin bu önemli konuda Lenin'in sağlığında, yaşamının son döneminde, 1924'ten kalma alıntıda ifade ettiği fikirleri geliştirebiliyor? Görünen o ki Stalin bu meselede daima bir troçkist olmuştu, bundan ancak 1924'ten sonra vazgeçti. Stalin kendi yazılarından 1924'ten önce sosyalizmin tek ülkede inşasıyla ilgili bir şeyler söylediğini gösteren bir alıntı yapabilseydi iyi olurdu." (a.g.e.) Görüldüğü gibi Troçki, Lenin'i düzeltmeye ve Lenin'in de kendisi gibi düşündüğünü, Stalin'in 1924'e kadar troçkist olduğunu vb söylüyor.

Lenin, Troçki'nin *"dünya devrimi"* görüşlerine karşı, bir tek ülkede de devrimin başarıya ulaşabileceği tezini savunuyordu. O şöyle diyordu:

"Dünya (ama Avrupa değil) Birleşik Devletleri, komünizmin tam zaferi demokratik devlet de dahil bütün devletlerin kesin olarak ortadan kalkmasına yol açmadıkça, sosyalizmle ilişkilendirdiğimiz ulusların birliği ve özgürlüğünün devlet biçimidir. Kendi başına bir şiar olarak 'Dünya Birleşik Devletleri' şiarı

ise pek doğru değildir, çünkü birincisi, sosyalizme tekabül eder; ikinci olarak, bu şiar, tek ülkede sosyalizmin zaferinin imkânsızlığı yönünde ve böyle bir ülkenin diğer ülkelerle ilişkileri hususunda yanlış düşünceler yaratabilir

Ekonomik ve politik gelişmenin eşitsizliği, kapitalizmin mutlak bir yasasıdır. Buradan sosyalizmin zaferinin başlangıçta az sayıda ya da hatta tek bir kapitalist bir ülkede mümkün olduğu sonucu çıkar. Kendi ülkesinde kapitalistleri mülksüzleştirdikten ve sosyalist üretimi örgütledikten sonra, bu ülkenin muzaffer proletaryası, diğer ülkelerin ezilen sınıflarını kendi yanına çekerek, o ülkelerde kapitalistlere karşı ayaklanmayı körükleyerek ve hatta gerekirse sömürücü sınıflara ve onların devletlerine karşı askeri şiddete başvurarak kapitalist dünyaya karşı ayaklanacaktır. Proletaryanın burjuvaziyi alaşağı ederek zafer kazandığı toplumun politik biçimi, söz konusu ulusun ya da ulusların proletaryasının güçlerini, henüz sosyalizme geçmemiş devletlere karşı mücadelede gittikçe daha çok merkezileştiren demokratik cumhuriyet olacaktır." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 5, İnter Yayınları, s. 151)

Troçki ve troçkistler, kendi teorilerini, bütün önemli noktalarda, "*Leninist teoriye uyan*" teoriler şeklinde sunuyorlar. Bu iddiaların yalan olduğunu anlamak için sözü Lenin'e bırakalım. "*Troçki'nin orijinal teorisi, (Lenin, Troçki'nin "orijinal teorisi"*nden sürekli devrim teorisini anlıyor. - BN) *Bolşeviklerden, proletaryanın kararlı devrimci mücadele yürütmesi ve politik iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi çağrısını alıyor, Menşeviklerden ise köylülüğün rolünün 'yadsınması'nı. Köylülük içinde bir ayrışma, bir farklılaşma süreci yaşanmıştır, onun olası devrimci rolü giderek azalmıştır; Rusya'da 'ulusal' bir devrim imkânsızdır: 'Emperyalizm çağında yaşıyoruz', 'emperyalizm' ise 'burjuva ulusla eski rejimi değil, proletaryayla burjuva ulusu karşı karşıya getiriyor.'*

İşte size 'emperyalizm' sözcüğüyle tuhaf bir oyun örneği. Eğer Rusya'da artık proletarya ile 'burjuva ulus' karşı karşıya duruyorsa, bu şu anlama gelir: Rusya doğrudan doğruya sosyalist devrimin arifesindedir!! O zaman (1912 Ocak Konferansı'nın ortaya attığı ve daha sonra 1915'te Troçki tarafından yinelenen) 'çiftlik sahiplerinin topraklarına el konması' şiarı yanlıştır, o zaman 'devrimci işçi hükümeti' değil, 'sosyalist işçi hükümeti' söz konusudur!! Troçki'de kafa karışıklığının ne ölçülere ulaştığı şu cümleden anlaşılıyor: Proletarya kararlılığıyla 'proleter olmayan(!) halk kitleleri'ni de peşinden sürükleyecekmiş!! (No. 217) Troçki bunu söylerken şunu hiç düşünmemiştir: Eğer proletarya, proleter olmayan kırsal kitleleri, çiftlik sahiplerinin topraklarına el koymak için peşinden sürükleyip, monarşiyi yıkmayı başarabilecekse, bu tam da Rusya'da 'ulusal burjuva devrimin' tamamlanması, proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü olacaktır!

1905-1915 yılları arasındaki on yıl –bu büyük on yıl- Rus devriminde iki, sadece iki sınıf çizgisinin bulunduğunu kanıtlamıştır Köylülüğün farklılaşması, bizzat köylülük içindeki sınıf mücadelesini güçlendirmiş, politik olarak uyuyan pek çok unsuru sarsıp uyandırmış ve kır proletaryasını kent proletaryasına yakınlaştırmıştır. (Bolşevikler 1906'dan beri kır proletaryasının ayrı örgütlenmesinde ısrar etmişler, bu talebi Menşevik Stockholm Kongresi kararına da sokmuşlardır.) 'Köylülük'le, Markov-Romanov-Krostov arasındaki uzlaşmaz çelişki ise daha da güçlenmiş, büyümüş ve şiddetlenmiştir. Bu, Paris'te kaleme alınan onlarca Troçki makalesindeki binlerce safsatanın bile 'çürütemeyeceği' kadar açık bir gerçektir. Gerçekte Troçki, köylülüğün rolünün 'yadsınması'ndan sadece, köylüleri devrim için harekete geçirme isteğinde olmamayı anlayan Rusya'daki liberal işçi politikacılarına yardım etmektedir.

Ve bugün asıl mesele budur. Proletarya, iktidarın ele geçirilmesi için, cumhuriyet için, çiftliklere el konması için, yani köylülüğün kazanılması için, köylülük içindeki devrimci güçlerin tümünün meydana çıkarılması için, burjuva Rusya'nın askeri-feodal 'emperyalizm'den (Çarlık) kurtarılmasına 'proleter olmayan halk kitleleri'nin katılması için mücadele ediyor –ve mücadele etmeyi acımasızca sürdürecek. Ve proletarya, burjuva Rusya'nın Çarlıktan, çiftlik sahiplerinin toprak üzerindeki egemenliğinden kurtarılmasından, zengin köylüleri kır proleterlerine karşı mücadelelerinde desteklemek için değil, tersine-Avrupa'nın proleterleriyle ittifak halinde sosyalist devrimi gerçekleştirmek için yararlanacaktır." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 5, İnter Yayınları, s. 173-175)

Görüldüğü gibi Lenin'in söyledikleri açık ve net. Sosyal pratik, Rusya devrimi Lenin'in bu tezinin doğruluğunu gösterdi. Troçki ve troçkistler "*bir ülkede sosyalizmin inşası imkânsızdır*" tezlerini "*ispatlamak*" için, Sovyetler Birliği'ne karşı sabotajlara girişecek kadar alçaldılar. Troçkizmin "*dünya devrimi*" teorisi, "*sol*" laflar altında, tek tek ülkelerde devrimleri sabote etme, karşı devrime hizmet etme teorisidir. Bu teorinin kaynaklandığı yer, emperyalizmin gelişmesi içinde her türlü rekabeti ortadan kaldırdığını söyleyen, kapitalizmin eşitsiz gelişme kanununu reddeden, Kautsky'nin "*Ultra Emperyalizm*" teorisidir. Bu teori sonunda halkları pasifleştirmeye tek tek ülkelerde devrimi imkânsız kılmaya hizmet eder.

ÖRGÜT MESELESİ

Marksist-Leninist parti konusunda Troçkizm'in görüşleri Marksizm-Leninizm'le tam bir çelişme halindedir.

1- Troçkizm, partiyi mutlak gereklilik olarak görmez. Troçki'ye göre, *"sosyalist devrim"* nadir olarak özel durumlarda ***"devrimci olmayan bir marksist*** *(abç) partinin önderliğinde de zafere ulaşabilir."* (P. Frank, 4. Enternasyonal)

2- Troçkizm partiyi *"hiziplerin varlığıyla bağdaşmayan bir irade birliği"* olarak görmez. O, partide hizip özgürlüğünü savunur. İşçi sınıfının bölünmüşlüğünün, *"normal durumun"* korunması gerektiğini savunur. Troçkizm, hizipçiliği ve bölünmeyi ilke haline getirir.

3- Troçkizm, *"dünya devrimi"* teorisinden yola çıktığı için, *"dünya partisinin"* gerekliliğini savunur.

Troçkizm bugünün şartlarına uygun olarak varlığını sürdürmektedir. Bilhassa küçük burjuvazi troçkist *"saf devrim"* teorilerinin çekiciliğine kapılmaktadır. Modern revizyonizmin ihaneti sonucu ve burjuvazinin bilinçli propagandasıyla, Troçkizm bugün yeniden canlanma içine girmiştir. Bugün dünyada Troçki'nin ortaya koyduğu şekliyle *"saf"* Troçkizm'i, troçkist 4. Enternasyonal ve ona bağlı örgütler savunmaktadır.

Bir zamanlar ülkelerimizde Troçkizm adına açıkça ortaya çıkan gruplar ve kişiler yoktu. Fakat Troçkizm'in görüşlerini savunan, Troçkizm'den etkilenen akımlar vardı. Bugün ise ülkelerimizde Troçkizm'i savunan birçok akım var. Yukarıda da anlatmaya çalıştığımız gibi Troçkizm'in temel özelliği, troçkist görüşleri Lenin'e maletmesidir. Troçkizm'in bu yalanlarını ortaya çıkarmak ve karartılan bilinçleri açığa çıkarmak görevimizdir.

LENİN'İN "VASİYET"İ YA DA LENİN STALİN'E DÜŞMAN MI İDİ?

Lenin'in aslında Stalin'e karşı olduğunun kanıtı olarak ileri sürülen temel belge "Lenin'in vasiyeti" olarak da adlandırılan kimi mektuplarıdır. Bu konuda 1990 yılında Dönüşüm Yayınları tarafından yayınlanan "Stalin Eleştirileri Üzerine" adlı kitapta takınılan tavrı olduğu gibi aktarıyorum. (H. Yeşil, "Stalin Eleştirileri Üzerine", Dönüşüm Yayınları, s. 145-154)

***

Stalin *"eleştirmen"*lerinin hemen hemen tümünün çokça başvurduğu bir yol da, Stalin'e getirdikleri *"eleştiri"*leri Lenin'e dayandırmaya çalışmaktır. Çeşitli yollarla Lenin'in Stalin'e kesinlikle karşı olduğu; Lenin ile Stalin arasında çok önemli ideolojik ayrılıklar olduğu vs. *"ispatlanmaya"* çalışılır. Bu da yeni değildir.

Bu işi önce troçkistler denemişlerdir. Sonra Kruşçev revizyonistleri denemişlerdir. Şimdi de *"Mao Zedung Düşüncesi"* taraftarları denemektedir.

Sorun nedir?

Lenin, 23-26 Aralık 1922'de çeşitli konularda bazı düşüncelerini dikte eder. Bu çeşitli düşünceler arasında, Lenin'in Partinin yöneticileri durumunda olan bazı kişiler hakkında da görüşleri, değerlendirmeleri vardır. Lenin'in bu mektubunun örgütsel konularla ilgili olmayan bölümleri Pravda'da yayınlanır. Mektubun tümü ise XIII. Parti Kongresi delegeleri tarafından okunur.

"Lenin'in Vasiyeti" diye anılan bu mektup daha sonraları troçkistlerin çokça dayandıkları bir mektup olur. Bu mektupta Lenin'in Parti yöneticileri hakkında yaptığı tespitler şöyledir:

"Yukarıda değindiğim Merkez Komitesinin istikrarı ve gücü derken, bir bölünme olasılığına karşı alınabilecek ölçüde tedbir alınmasından sözediyorum. 'Russkaya Mysl'de yazan (ve S. S. Oldenburg olduğu sanılan) Beyazların kalemşoru, Beyazların Sovyet Rusya'ya karşı giriştikleri oyunları tasarlarken haklı olarak önce Partimizin içindeki bir bölünmeye güvenmiş, sonra da böyle bir bölünmeye yol açacak görüş ayrılıklarına bel bağlamıştır.

Partimiz iki sınıfa dayanmaktadır. Bu nedenle, bu iki sınıf arasında anlaşma olmadığı takdirde Parti istikrarını ve gücünü yitirebilir ve parçalanması kaçınılmaz olur. Öyle bir durumda şu ya da bu tedbirin alınmasını düşünmek ve Merkez Komitesinin gücünden söz etmek boşuna olacaktır. Bu durumda, alınacak hiçbir tedbir bölünmeyi engelleyemez. Ama bunun hiç gelmeyecek kadar uzak bir gelecekte ve hiç olasılığı bulunmayan bir olay olmasını dilerim.

Ben, herhangi bir bölünmeye karşı güvence olarak istikrar ve güç sağlamayı yakın gelecek için düşünüyorum ve burada kişilerin özellikleriyle ilgili birkaç söz etmek istiyorum.

Bu açıdan alındığında, istikrar sorununun temel etmenleri, Merkez Komitesindeki Stalin ve Troçki gibi üyelerdir. Onların arasındaki ilişkilerin, aslında önlenebilecek olan bir bölünme tehlikesine yolaçacağı görüşündeyim ve böyle bir tehlikeyi engellemek amacıyla, alınacak diğer tedbirlerin yanısıra Merkez Komitesi üyelerinin 50 veya 100'e çıkarılması yararlı olacaktır

Yoldaş Stalin, Genel Sekreter olması nedeniyle elinde sınırsız yetki toplamış durumdadır ve Yoldaş Stalin'in bu yetkiyi her zaman yeterli dikkatle kullanabileceğinden kuşkuluyum. Öte yandan Yoldaş Troçki, Ulaşım ve Haberleşme Halk Komiserliği konusunda Merkez Komitesine karşı yürüttüğü mücadelede kanıtlamış olduğu gibi, sadece çarpıcı yetenekleriyle sivrilmemektedir. Yoldaş Troçki, kişisel yetenek açısından bugünkü Merkez

Komitesinin herhalde en yetenekli üyesidir; ne var ki, kendine aşırı ölçüde güven gösteren ve saf idari tedbirlere aşırı ölçüde eğilimli bir insandır.

Bugünkü Merkez Komitesinin öne çıkan bu iki önderinin bu özellikleri, istenmediği halde bir bölünmeye yolaçabilir ve Partimiz bunu önlemek için gerekli tedbirleri almadığı taktirde, bölünme beklenmedik bir anda patlak verebilir.

Merkez Komitesinin öteki üyelerinin kişisel yetenekleri üzerinde tek tek durmayacağım. Ancak bu arada, Zinovyev ile Kamenev'in Ekim olayının tabii ki raslantısal olmadığına değineceğim. Fakat nasıl Troçki'nin Bolşevik olmamaklığını kişisel suç olarak hesaba katamazsak, bu olayı Zinovyev ile Kamenev'in kişisel suçu olarak hesaba katamayız.

Merkez Komitesinin genç üyelerine gelince, Buharin ve Pyatakov hakkında birkaç söz söylemek istiyorum. Bence onlar, (en genç üyeler arasında) en sivrilenlerdir ve onlarla ilgili olarak şu noktaların gözden uzak tutulmaması gerekir: Buharin, sadece Partinin çok değerli ve önemli teorisyeni olmakla kalmayıp, aynı zamanda haklı olarak tüm partinin 'sevgilisi' durumundadır. Ne var ki, Buharin'in teorik görüşlerini tamamen Marksist olarak nitelerken çok ihtiyatlı davranmak gerekir, çünkü Buharin'de skolastik bir yan vardır (hiçbir zaman diyalektiği incelememiş ve sanırım hiçbir zaman da diyalektiği yeterince kavramamıştır).

Pyatakov'a gelince, o hiç kuşkusuz üstün irade ve yetenek sahibi birisidir, ancak ciddi siyasal konularda güvenilemeyecek ölçüde işlerin idari cephesine önem vermekte ve idari tedbirlere aşırı eğilim göstermektedir.

Kuşkusuz, bu görüşlerin ikisi de sadece bugünkü durumları gözönünde tutularak Parti içinde ileri gelen, kendilerini Partiye adamış bu iki üyenin bilgilerini arttırmak ve tekyanlı düşüncele-

rini değiştirmek fırsatını bulamamış oldukları varsayımıyla ileri sürülmüştür.

25 Aralık 1922
Lenin"

"24 ARALIK 1922 TARİHLİ MEKTUBA EK

Stalin aşırı kaba, ve biz Komünistler arasındaki ilişkilerde ve bizim içimizde taşınabilecek olan bu kusur, bir Genel Sekreter için göz yumulmayacak niteliktedir. İşte bu nedenle, Stalin'i o görevden uzaklaştırmanın ve yerine Yoldaş Stalin'e oranla bir tek üstünlüğü olan, yani daha hoşgürülü, daha sadık, daha saygılı, daha nazik, yoldaşlara karşı daha dikkatli ve daha az kaprisli davranan birini getirmenin yolunu aramalarını yoldaşlarıma öneriyorum. Bu durum, ihmal edilebilecek önemsiz bir ayrıntı gibi görünebilir Oysa, olası bir bölünmeye karşı savunma açısından ve yukarıda değindiğim gibi Stalin ile Troçki arasındaki ilişkiler açısından, bunun önemsiz bir ayrıntı olmadığı, sonucu etkileyebilecek önemde bir ayrıntı olduğu kanısındayım.

4 Ocak 1923

Lenin" (Lenin, "Son Yazılar/Son Mektuplar", Ser Yayınevi, s. 12-16; Lenin, Eserler, Almanca, Cilt 36, s. 578-580.)

Stalin bu mektup konusunda şu tavrı takınır:

"*Şimdi Lenin'in 'vasiyeti'ne gelelim. Muhalefettekiler, burada, Parti Merkez Komitesi, Lenin'in 'vasiyeti'ni 'gizledi' diye bar bar bağırdılar -siz de işittiniz onları. Biliyorsunuz, sorunu Merkez Komitesi ve Merkez Denetim Komisyonu toplantısında birkaç kez tartıştık. (Bir ses: 'Defalarca'.) Hiç kimsenin birşey gizlemediği, Lenin'in 'vasiyeti'nin XIII. Parti Kongresine hitaben yapıldığı, bu 'vasiyet'in Kongrede okunduğu (sesler: 'Doğ-*

ru!'), başka nedenlerin yanısıra, Lenin'in kendisi de bunun yayınlanmasını istemediği ve yayınlanması talebinde bulunmadığı için, Kongrenin, oybirliği ile bunun yayınlanmamasına karar verdiği defalarca kanıtlanmıştır. Bizim gibi, muhalefet de, tüm bunları biliyor Gene de Merkez Komitesinin 'vasiyet'i 'sakladığını' ilan etme cüretini gösteriyor.

Lenin'in 'vasiyeti' sorunu, yanılmıyorsam ta 1924'te görüşülmüştü. Daha sonraları Partiden atılmış olan eski bir Amerikan komünisti, Eastman diye biri vardı. Moskova'da troçkistlerle kaynaşan bu adam, Lenin'in 'vasiyeti' hakkında bazı söylentiler ve dedikodular derledi, dışarı gitti ve Partiyi, Merkez Komitesini ve Sovyet rejimini karalamak için elinden geleni yaptı ve özü, Partimizin Merkez Komitesinin Lenin'in 'vasiyeti'ni 'gizlediği' olan, 'Lenin'in Ölümünden Sonra' başlıklı bir kitap yayınladı. Bu Eastman'ın bir zamanlar Troçki ile bağlantı kurmuş olması gerçeği karşısında, Politbüro üyeleri olan bizler, Troçki'ye sarılarak ve muhalefete atıfta bulunarak Partimize karşı 'vasiyet' konusundaki iftira niteliğindeki sözleri için Troçki'yi sorumlu duruma sokan Eastman'dan kendini ayırması için Troçki'ye çağrıda bulunduk. Sorun çok açık olduğu için, Troçki, gerçekten de, basında yaptığı bir açıklama ile, kamuoyu önünde kendini Eastman'dan ayırdı. Bu, Eylül 1925'de 'Bolşevik' No. 16'da yayınlandı.

Troçki'nin makalesinden, Partinin ve onun Merkez Komitesinin Lenin'in 'vasiyeti'ni saklayıp saklamadığı sorunu üzerinde durduğu pasajı okumama izin verin. Troçki'nin makalesinden aktarma yapıyorum:

"Eastman, kitabının birkaç kısmında, Merkez Komitesinin, Partiden Lenin'in yaşamının son döneminde yazdığı birkaç olağanüstü önemli belgeyi sakladığını söylüyor (bu, ulusal sorun üzerine mektuplar, ve sözde 'vasiyet' sorunudur); ***buna, Partimizin Merkez Komitesine karşı iftiradan başka bir ad ve-***

***rilemez**. (İtalikler benim. J. St.) Eastman'ın söylediklerinden, Vladimir İliç'in öğüt niteliği taşıyan bu örgüt içi mektupları basın için yazdığı çıkartılabilir. İşin aslında bu, kesinlikle doğru değildir. Hastalığı sırasında Vladimir İliç Partinin önde gelen kuruluşlarına ve kongresine sık sık öneriler, mektuplar vb. göndermiştir Söylemeye gerek yok ki, bütün bu mektuplar ve öneriler sahiplerini bulmuş, XII. ve XIII. Kongrelerin delegelerinin bilgilerine sunulmuş ve kuşkusuz, daima Parti kararları üzerinde gereken etkiyi yapmıştır; ve eğer bu mektupların hepsi yayınlanmamışsa, bunun nedeni yazarın onları basın için yazmamış olmasıdır. Vladimir İliç herhangi bir 'vasiyet' bırakmamıştır ve Partinin kendisinin niteliği gibi onun Partiye karşı tutumunun niteliği de böyle bir 'vasiyet' olanağını ortadan kaldırmaktadır. Göçmen ve yabancı burjuva ve menşevik basında (tanınmayacak kadar tahrif edilmiş bir biçimde), bir 'vasiyet' olarak atıfta bulunulan şey, Vladimir İliç'in, örgütsel sorunlara ilişkin öğütler içeren mektuplarından biridir. Partinin XIII. Kongresi, tüm ötekilere olduğu gibi bu mektuba da en büyük önemi vermiş ve ondan zamanın koşullarına ve durumlarına uygun sonuçları çıkarmıştır. **Bir 'vasiyet'in gizlenmesine ya da ihlaline ilişkin tüm sözler kötü niyetli bir uydurmacadır ve tümüyle Vladimir İliç'in gerçek vasiyetine** ve onun yarattığı Partinin çıkarlarına yöneltilmiştir."* (Bkz. Troçki'nin makalesi, "*Eastman'ın* 'Lenin'in Ölümünden Sonra' *Başlıklı Kitabı Üzerine*", "*Bolşevik*" No. 16, 1 Eylül 1925, s. 68)

Açık, diye düşünüyor insan. Bunu yazan, Troçki'den başkası değildi. O halde Troçki, Zinovyev ve Kamenev, neye dayanarak Partinin ve onun Merkez Komitesinin Lenin'in 'vasiyeti'ni 'sakladığına' dair masal okuyorlar? Masal okumaya 'izin' var, ama insan nerede duracağını bilmeli.

Yoldaş Lenin'in 'vasiyet'inde, kongreye Stalin'in 'kabalığı'nı gözönünde tutarak, Genel Sekreter olarak, Stalin'in yerine

bir başka yoldaşı koymayı düşünmesi gerektiğini önerdiği söylenmektedir. Bu, tamamen doğrudur. Evet yoldaşlar, ben, Partiyi büyük ölçüde ve vefasızca harap eden ve bölenlere karşı kabayım. Bunu hiçbir zaman gizlemedim, şimdi de gizlemiyorum. Belki de bölücülere karşı biraz yumuşaklık gereklidir, ama ben bu işte başarılı değilim. XIII. Kongreden sonra, Merkez Komitesinin ilk toplantısında, Merkez Komitesi üyelerinden, beni Genel Sekreterlik görevlerimden almalarını rica ettim. Kongrenin kendisi bu sorunu tartıştı. Bu sorun ayrı ayrı her delagasyon tarafından tartışıldı ve Troçki, Kamenev ve Zinovyev de dahil olmak üzere tüm delegeler, oybirliği ile, Stalin'i görevinde kalmaya zorladılar.

Ne yapabilirdim? Görevimi terketmek mi? Bu benim yapıma uymaz; hiçbir zaman hiçbir görevi terketmedim ve bunu yapmaya da hakkım yoktur, çünkü bu kaçmak olur. Daha önceden de söylediğim gibi, ben hareketlerimde özgür değilim ve Parti bana bir zorunluluk yüklerse, itaat etmem gerekir.

Bir yıl sonra, genel toplantıdan benim fonksiyonumu almasını gene istedim, ama gene görevimde kalmaya zorlandım.

Başka ne yapabilirdim?

'Vasiyet'in yayınlanmasına gelince, kongreye hitaben yazıldığı ve yayınlanması amaçlanmadığı için, Kongre onu yayınlamamaya karar verdi.

Elimizde, 1926'da Merkez Komitesi ve Merkez Denetim Komisyonunun bir toplantısının, XV. Kongreye bu belgenin yayınlanmasına izin vermesi için başvurma kararı var. Elimizde, Merkez Komitesi ve Merkez Denetim Komisyonunun aynı toplantısının, Lenin'in, Ekim Devriminden hemen önce Kamenev ve Zinovyev'in yanılgılarına işaret ettiği ve onların Partiden atılmasını talep ettiği öteki mektuplarını yayınlama kararı var.

Açıktır ki, Partinin bu belgeleri gizlediğinden sözetmek, çok çirkin bir iftiradır. Bu belgeler arasında, Lenin'in, Zinovyev ve

Kamenev'in Partiden atılması zorunluluğunun üzerinde durduğu mektuplar vardır. Bolşevik Parti, Bolşevik Partinin Merkez Komitesi, hiçbir zaman gerçeklerden korkmamıştır. Bolşevik Partinin gücü, gerçeklerden korkmamasında ve gerçeğe doğrudan doğruya bakmasında yatar

Muhalefet, Lenin'in 'vasiyeti'ni bir koz olarak kullanmaya çalışmaktadır, ama bunun onlar için hiç de bir koz olmadığını anlamak için, bu 'vasiyeti' okumak yeter. Tam tersine, Lenin'in 'vasiyeti' muhalefetin bugünkü liderleri için öldürücüdür

Gerçekten de, Lenin'in, 'vasiyeti'nde Troçki'yi 'Bolşevik olmamakla' suçladığı ve Kamenev ve Zinovyev'in Ekim sırasında yaptığı hataya ilişkin olarak, bu hatanın 'raslantısal' olmadığını söylediği olgudur. Bu ne demektir? Bu, 'Bolşevik olmayan' Troçki'ye ve hataları 'raslantısal' olmayan ve yinelenebilen ve yinelenecek olan Kamenev ve Zinovyev'e siyasal olarak güvenilemeyeceği demektir.

'Vasiyet'te Stalin'in (siyasal ÇN.) hatalar yaptığına ilişkin bir tek sözcük, bir tek ima olmaması tipiktir. 'Vasiyet' yalnızca, Stalin'in kabalığına değinmektedir. Ama kabalık, Stalin'in politik çizgisinde ve tutumunda bir kusur değildir ve böyle sayılamaz.

'Vasiyet'teki ilgili pasaj şöyledir:

'Merkez Komitesinin öteki üyelerinin kişisel niteliklerini tanımlamaya devam etmeyeceğim. Yalnızca size, Zinovyev ve Kamenev'in Ekim olayının raslantısal olmadığını, ama nasıl ki Troçki'nin Bolşevik olmamaklığını kişisel suç olarak hesaba katamazsak, onlar için de kişisel suç olarak hesaba yazamayacağımızı hatırlatacağım.'

İnsan açık diye düşünüyor." (Stalin, "Troçkizm mi? Leninizm mi?", s. 394-398, Sol Yayınları, 2. baskı.) (Ayrıca bkz. Stalin, Eserler, Cilt 10, İnter Yayınları, s. 148-152, BN.)

Lenin, mektubunda, "*Milliyetler ya da "Otonomizasyon"* Sorunu" başlıklı bölümde de Stalin'e; özellikle de Cerjinski ve Orkonikidze'ye bazı eleştiriler getirir. Bu konuda şunları söyler:

MİLLİYETLER YA DA 'OTONOMİZASYON' SORUNU

Otonomizasyon denilen ve resmi tanımı Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerinin birleşmesi olan soruna enerjik ve sonucu belirleyici ölçüde el koymamış olmakla, Rusya işçilerine karşı büyük suç işlediğimi sanıyorum.

Geçen yaz bu sorun ortaya çıktığında hastaydım; sonbaharda iyileşeceğime, Ekim ve Aralık'ta yapılacak genel toplantılarda bu sorunla ilgilenmek fırsatını bulacağıma güveniyordum. Oysa, (bu sorun sözkonusu edildiği sırada) Ekim genel toplantısına da, Aralık toplantısına da katılamadım ve bu nedenle bu sorun hemen hemen benim dışımda kaldı.

Sadece, Kafkasya'dan gelen ve bu konunun Gürcistan'daki durumunu bana aktaran yoldaş Cerjinski ile konuşmaya zaman bulabildim. Ayrıca yoldaş Zinovyev ile de bu konuda kısa bir görüşme yapmak ve endişelerimi belirtmek olanağını buldum. Gürcistan olayını 'soruşturmak' için Merkez Komitesince gönderilen komisyonun başkanı yoldaş Cerjinski'nin anlattıkları, bana sadece büyük endişe verdi. Eğer işler, yoldaş Cerjinski'nin belirttiği gibi, Orkonikidze'nin kaba güç kullanma aşırılığına varacağı noktaya gelmişse, ne tür bir batağa girdiğimizi düşünebiliriz. Açık seçik görülüyor ki, 'otonomizasyon' sorunu baştan sona kesinlikle yanlış ve zamansızdı.

Bir birleşik devlet cihazının gerekli olduğu söyleniyordu. Bu iddia nereden çıkıyordu? Günlüğümün daha önceki bölümlerinde belirttiğim gibi, çarlıktan devraldığımız ve hafifçe Sovyet yağına buladığımız Rus devlet cihazından gelmiyor muydu?

Hiç kuşkusuz, bu adımın atılması, devlet cihazımıza güvenle 'bizim' diyebileceğimiz güne kadar ertelenebilirdi. Oysa şimdi, elimizi vicdanımıza koyarak bunun tersini itiraf etmek durumundayız: 'Bizim' dediğimiz devlet cihazı, aslında henüz bize yabancıdır, bize uzaktır. Bu devlet cihazı bir burjuva ve çarlık 'karışık türlüsü'dür ve son beş yıllık sürede öteki ülkelerin yardımı olmaksızın ve bu sürenin büyük bölümünde askeri işlerle ve kıtlığa karşı savaşla 'meşgul' bulunduğumuz için, bu devlet cihazından kurtulma olanağı olmamıştır.

Doğaldır ki, bu koşullar içinde, kendimizi haklı çıkardığımız ve savunduğumuz 'Birlikten çekilme özgürlüğü', Rus olmayanları, Rus asıllıların, yani özünde tipik Rus bürokratında gördüğümüz alçaklık ve zorbalığı saklayan Büyük Rus şovenistlerinin saldırısından koruyamayacak bir kağıt parçasından ibaret olacaktır. Hiç kuşkusuz Sovyet ve sovyetleşmiş işçilerin çok ufak bir yüzdesi de, şovenist Büyük Rus süprüntüleri denizinde süte düşmüş sinek gibi boğulup gidecektir

Bu girişimi savunmak için, ayrı örgütler halinde doğrudan doğruya ulusal psikoloji ve ulusal eğitimle ilgilenecek Halk Komiserliklerinin kurulduğu söyleniyor. Burada şu soru ortaya çıkıyor: Bu Halk Komiserlikleri oldukça bağımsız duruma getirilebilirler mi? Ve ayrıca, Rus asıllı olmayanları, gerçek Rus Derşimorde'lerinin (*Gogol'ün 'Müfettiş'inde polis. Türkçe anlamı: 'Çeneni tut!') zorbalığına karşı gerçekten savunabilecek yeterlikte tedbirleri almaya özen gösterdik mi? Yapabileceğimiz ve yapmamız gerektiği halde, bu tedbirleri aldığımızı sanmıyorum.*

Stalin'in aceleciliği, idari tedbir eğilimi ve malum 'sosyal-milliyetçiliğe' duyduğu kin, bu noktada kader belirleyici rol oynamıştır. Politikada kin, genellikle en kötü rolü oynar.

'Sosyal-milliyetçiler'in 'suçunu' soruşturmak için Kafkasya'ya giden yoldaş Cerjinski'nin de orada tipik Rus kafa yapı-

sıyla (başka uluslardan olup da sonradan Ruslaşanların bu Rus kafa yapısını büsbütün abarttıkları bilinen gerçektir) sivrilmiş olmasından ve Orkonikidze'nin 'tartaklamasının' bütün komisyonun tarafsızlığı konusunda karakter belirleyici olmasından korkarım. Hiçbir provokasyon, hatta hiçbir hakaret bu tartaklamayı haklı gösteremez. Yoldaş Cerjinski bu davranış karşısında kayıtsız bir tutuma girmekle bağışlanmaz suç işlemiştir.

Kafkasya'daki bütün vatandaşların gözünde, Orkonikidze devlet iktidarını temsil etmektedir Orkonikidze'nin, kendisinin ve Cerjinski'nin değindiği sinirliliği açığa vurmaya hakkı yoktu. Tam tersine, Orkonikidze'nin, 'siyasal' suçtan sanık biri şöyle dursun, sıradan vatandaşlardan bile beklenemeyecek bir çekimserlikle davranması gerekirdi. Ve doğrusunu söylemek gerekirse, bu sosyal-milliyetçiler siyasal suç işlemekten sanık tutulan vatandaşlardı ve suçlamanın koşulları bir başka tanıma olanak veremezdi.

Burada önemli bir ilke sorunuyla karşılaşıyoruz: Enternasyonalizm nasıl anlaşılmalı, nasıl yorumlanmalıdır?

30 Aralık 1922

Lenin" (Lenin, "Son Yazılar/Son Mektuplar", s. 24-27, Ser Yayınları, Mayıs 1975; Lenin, Eserler, Almanca, Cilt 36, s. 590-592.)

Bu konuda da Stalin'in takındığı tavır şöyledir:

"*Troçki konuşmasında Stalin'in 'ulusal sorunda oldukça büyük bir yanlış yaptığını' bildirdi. Amaç nasıl bir yanlış, hangi koşullarda, Troçki bunu elbette söylemedi.*

Bu doğru değildir yoldaşlar, bu bir iftiradır. Benim hiçbir zaman ne Parti ile, ne de Lenin ile ulusal sorunda herhangi bir görüş ayrılığım olmamıştır. Troçki burada önemsiz bir olayı açıkça ima ediyor. Yoldaş Lenin, beni XII. Parti Kongresinden

önce Gürcü yarı-milliyetçilerine karşı, kısa bir süredir Fransa'da ticaret temsilcisi olan Mdivani gibi yarı-komünistlere karşı aşırı sert bir örgütsel siyaset izlediğim, ve onları 'takip altında tuttuğum' şeklinde uyardı. Ama daha sonraki olaylar, bu 'sapkın'ların, Mdivani gibilerinin, gerçekte, benim Partimizin Merkez Komitesi Sekreterlerinden biri olmam sıfatıyla bunlara karşı izlediğim politikanın çok daha sertini hakettiklerini gösterdi. Daha sonraki olaylar, bu 'sapkın'ların en açık oportünizmin dağılan bir grubu olduğunu gösterdi. Troçki bunun böyle olmadığını kanıtlayabilir mi? Lenin bu olguları bilemezdi. Çünkü hasta idi. Yatıyordu. Ve olayları izleme imkanı yoktu. Ama bu önemsiz olay ile Stalin'in (bu konudaki-milli mesele-ÇN.) ilkesel görüşü arasında nasıl bir ilişki olabilir? Troçki burada benimle Parti arasında herhangi bir görüş ayrılığı olduğunu ima ediyor. Peki ama toplanan Merkez Komitesinin ve bu komitede bulunan Troçki'nin de, Stalin'in ulusal sorun üzerine tezini oybirliği ile kabul ettiği gerçek değil midir? Bu tezin kabulünün, Mdivani olayından sonra, XII. Parti Kongresinden önce olduğu gerçek değil mi? XII. Parti Kongresine ulusal sorun konusunda raportörün bir başkası değil, Stalin olduğu gerçek değil midir? Öyle ise burada ulusal sorunda görüş ayrılıkları nerededir? Ve Troçki bu önemsiz soruna el atmayı acaba neden işine gelir bulmuştur?" (Stalin, Eserler, Almanca, Cilt 9, s. 58-59; "Troçkizm mi? Leninizm mi?", s. 240-241.) (Ayrıca bkz. Stalin, Eserler, Cilt 9, İnter Yayınları, s. 61, BN.)

Görüldüğü gibi, Lenin Stalin'i "*kaba*" olduğu noktasında eleştirmiştir. Stalin bu eleştirinin haklı olduğunu ve fakat bunun siyasi bir hata olmadığını ortaya koymuştur. XIII. Parti Kongresi delegeleri, Lenin'in Stalin hakkında düşüncelerini bildikleri halde Stalin'i Merkez Komitesi Sekreterliğine seçmişlerdir. Olayların gelişmesi içinde, Lenin'in çekindiği "*Partinin bölünmesi*" olgusu, Stalin Merkez Komitesi Sekreteri olmasına rağ-

men ortaya çıkmamış; muhalifler her zaman küçük bir azınlık olarak kalmıştır.

Ulusal sorunda da Stalin gerek Büyük Rus şövenizmine, gerekse *"yerel milliyetçiliğe"* karşı (birinciye karşı mücadeleyi öne alarak) mücadele etmiştir. Stalin önderliğindeki SBKP(-B)'nin izlediği milliyetler siyaseti gerçekten örnek Leninist bir siyaset olmuştur.

Yapılan, Lenin'in de dikkat çektiği belli hatalar, daha sonraları da ortaya çıkmış; eleştiri, özeleştiri ile aşılmıştır.

Lenin'in Stalin'e getirdiği eleştiriler, bir Bolşeviğin diğer bir Bolşeviğe getirdiği eleştirilerdir. Lenin'in Troçki gibilerine getirdiği eleştiriler ise, bir Bolşeviğin bir Bolşevik olmayan birine getirdiği eleştirilerdir. Bunlar arasında fark vardır.

Şimdi Lenin'e dayanarak Stalin'i eleştirmeye kalkanlar, işte aynı Troçki ve hempaları gibi bu farkları gözlerden gizlemeye çalışıyorlar. Ama gerçekler inatçıdır!"

Bu konuda 1990 yılında Dönüşüm Yayınları tarafından yayınlanan "Stalin Eleştirileri Üzerine" adlı kitapta takınılan tavrı olduğu gibi aktarıyorum. (H. Yeşil, "Stalin Eleştirileri Üzerine", Dönüşüm Yayınları, s. 188-203) Okuyucu bu yazıda Moskova duruşmaları konusunda "kurunun yanında yaşın da yanıp, yanmadığı" ;1936-1938 yılları arasında zorunlu olarak gerçekleştirilen "temizlik" harekatı sırasında kimi yanlışların ve haksızlıkların da olup olmadığı sorusunun tartışılmadığını bilmelidir. Bu harekat sırasında kimi önemli yanlışların ve haksızlıkların da yapıldığı, harekatın başını çeken savcıların sonradan bizzat kendilerinin karşı devrimci komplocular olarak yargılanmış olmasından bellidir. Bunun değerlendirmesi bir başka yazının konusudur.

***

Bütün dünyada emperyalist burjuvazinin ve bu arada emperyalist burjuvazinin kuyrukçusu anti-Stalinist naylon komünistlerin, Stalin'e ve Stalin dönemine saldırırken en fazla kullandıkları suçlamalardan biri; Stalin döneminde birçok eski Bolşevik önderin *"göstermelik mahkemeler"*de, *"işkencelerle"* yapılmış itiraflar temelinde, mahkum edilerek kurşuna dizilmiş olduğu iddiasıdır. Bunlara göre Stalin, kişisel iktidar hırsı gözünü büründüğünden, kendine tehlikeli olabilecek tüm yöneticileri ortadan kaldırtmıştır.

Ne yazık ki, bu iddialar, birçok iyi niyetli ve belgeleri tanımayan insanı da etkilemekte; Buharin gibi, Zinovyev gibi, Rikov gibi vb. vb. bir dizi, bir zamanlar devrim için, Bolşevik Parti için büyük yararlılıklarda bulunmuş kişilerin, nasıl olup

da Sovyetler Birliği'ne karşı sabotaj faaliyetleri içine girebilecek kadar alçaldıkları sorusu, bu insanlar açısından da gündeme gelmektedir.

Modern revizyonistlerin, XX. Parti Kongresi'nden başlayarak, kendi öncülleri olanları ardı ardına *"aklamaları"* da bu soruları güçlendirmektedir.

Son olarak, 6 Şubat 1988 tarihli *"Pravda"*da SBKP Politbüro'sunun şu kararı yayınlanmıştır:

"SBKP. Politbürosu 5 Şubat 1988 tarihli oturumunda bir zamanlar 'antisovyet' ve 'sağ troçkist' bloğun üyesi olmakla suçlanan ve mahkum edilen N. Y. Buharin, A. Y. Rikov, A. P. Rozengolz, M. A. Çernov, P. P. Bulanov, L. G. Levin, İ. N. Kazakov, M. A. Maksimov-Dikovski, P P. Kruçkov, H. G. Rakovski davasında kararı protesto eden Sovyetler Birliği Başsavcısı'nın başvurusu doğrultusunda Sovyetler Birliği Yüksek Mahkemesi Başkanlığı'nın sunduğu bilgileri inceledi.

Bu kişiler 1938 yılının Mart ayında Sovyetler Birliği Yüksek Savaş Mahkemesi tarafından, Sovyetler Birliği'ne düşman ülkelerin istihbarat örgütlerinden aldıkları görev uyarınca bir darbe yapmak amacıyla örgütlenmek, Sovyetler Birliği'nde varolan sosyalist toplumsal düzeni ve devleti yıkmak, yıkıcı, terörist ve başka düşmanca faaliyetlerde bulunmakla suçlanmış, mahkum edilmişlerdi.

Araştırmalar sonucu, daha gözaltında bulunduruldukları süre içinde, soruşturma safhasında başlamak üzere, bu kişiler karşısında sosyalist yasallığın ihlal edildiği, suçlanan kişilerin onaylanmayacak yöntemlerle itiraflara zorlandıkları anlaşılmıştır.

Sovyetler Birliği Yüksek Mahkemesi Başkanlığı 4 Şubat 1988'de Sovyetler Birliği Yüksek Savaş Mahkemesi tarafından daha önce Buharin, Rikov, Rozengolz, Çernov, Bulanov, Levin, Kazakov, Maksimov-Dikovski, Kroçkov, Rakovski hakkında

verilen mahkumiyet kararını iptal ettiğini açıklamıştır. Yüksek Mahkeme Başkanlığı, suçlanan bu kişilerin suçlu bulunmadıklarını ve davanın iptal edildiğini de tespit etmiştir.

Sovyetler Birliği Yüksek Mahkemesi, yukarıda sıralanan gerekçeler uyarınca N. N. Kerestinski, G. F. Grinko, İ. A. Zelenski, V. İ. İvanov, S. A. Bessenov, A. İkramov, F. Hocayev, V. F. Sarangoviç, P. T. Zubarev ve D. D. Pletnev'i daha önce aklamıştı.

G. G. Yagoda ile ilgili olarak aynı konuda Başsavcılık, Yüksek Mahkemeye iptal önerisi sunmamıştır." ("Bitirilmemiş Devrim", s. 125-126.)

XX. Parti Kongresi'nde ise, Kruşçev'in "*Gizli Rapor*"da 1936-1938 temizlikleri için hiç ayrımsız: "*Bu dönemde bütün hukuk kurallarının tersine, suçlanan kişiler fiziki baskı, işkence altında verdikleri ifadelerle mahkum edildiler*" tespitini yaptığını daha önce ortaya koymuştuk.

Şimdi kısaca 1936-1938 arasında yapılan temizliklerle ilgili bilgi verip, işkence suçlaması ve "*inanılmazlık*" düşüncesi üzerinde duralım.

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasının başarıları, gerek tüm emperyalist dünyayı, gerekse "*tek ülkede sosyalizmin inşasının mümkün olmadığı*" tezini savunan Troçki ve troçkistleri; ve diğer yandan sosyalist inşanın hızı karşısında paniğe kapılan Sağcıları zor durumda bırakmış; Sovyetler Birliği'ne düşmanlık, çeşitli emperyalist güçlerin Sovyetler Birliği'ndeki "*muhalefet*" ile "*ittifakı*"nın -daha doğrusu Sovyetler Birliği'ndeki muhalefeti kendi amaç ve çıkarları doğrultusunda kullanmasının- ortak temelini oluşturmuştur. Aynı ortak temeldir ki, Sovyetler Birliği'ndeki "*muhalefeti*" hem kendi içinde ittifaka, hem de kendi amaçlarına ulaşmak -yani Sovyetler Birliği'ndeki iktidarı devirmek, yerine kendi iktidarlarını kurabilmek – için emperyalist güçlerden "*yararlanma*" adına onlarla anlaşma ara-

maya ve anlaşmaya; objektif olarak emperyalist güçlerin *"beşinci kol"* faaliyetini yürütmeye itmiştir.

Emperyalistler açısından da, troçkist ve Sağcı muhalefet açısından da 1934'te yapılan XVII. Parti Kongresi, Sovyetler Birliği'nde kendini ispatlayan sosyalizmi yıkmanın (troçkist ve sağ muhalefet açısından, lafta sorun tabii ki sosyalizmi yıkmak değildi; kurulan zaten sosyalizm değildi) tek yolu, Parti yönetimini yok etme yolu idi. Ve evet troçkist ve Sağ muhalefet açısından, Sovyetler Birliği'nde amaçlanan değişikliğe ulaşabilmek için, dıştan bir saldırı da, hesaplar içinde yer alan bir olasılıktı. Yönetimi devirmek için her araç kullanılabilirdi, her yol mübahtı. troçkistlerin ve Sağcıların XVII. Kongre ertesi, açıkça Parti çizgisine karşı çıkan bir programla, Parti platformu dışında bir platformla işçi sınıfı önüne, Sovyet emekçileri önüne çıkıp, onları kazanma umudu kalmamıştı. Parti çizgisinin doğruluğu pratikte ispatlanmıştı. Kitleler büyük bir çoşku ile sosyalizmin inşası çalışmasına katılıyorlardı. Muhalefet ideolojik mücadele sonucu, yığınlar içinde tüm inanılırlığını yitirmişti. Bu durumda Parti yöneticilerine karşı bireysel terör, komplo yolu seçildi.

1 Aralık 1934'te Parti önderlerinden Sergey Kirov, Smolny Enstitüsü'ndeki bürosundan çıktığında, koridorda Nikolayev isimli bir katilin saldırısında başından vurularak öldürüldü.

Nikolayev'in ifadesine göre, onun Kirov'a sıktığı kurşun:

"Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne ve Sovyet Hükümetine karşı bir patlamanın, bir isyanın işareti olmalıydı." (R. Sayers/A. E. Kahn, "Büyük Komplo", Yurt Yay., s. 239.)

Sovyetler Birliği içindeki *"muhalefet"*in şimdi yabancı güçlerin desteğinde açık terörcü yolu seçtiğini gösteren Kirov'un katli olayı, SBKP(B)'ye ve Sovyet Hükümeti'ne karşı genel ayaklanmanın işareti olacak yerde, SBKP(B)'nin iç ve dış komplolara karşı daha dikkatli olmasının ve şimdi artık yabancı

güçlerle içiçe karşı-devrimci eylemlere girişen muhalefet ile büyük bir hesaplaşmayı başlatmasının işareti oldu.

Nikolayev'in ilişki içinde bulunduğu grup üzerinden, en ünlüleri Zinovyev ve Kamenev olan bazı muhaliflere varıldı. Bunlar Nikolayev'in hüküm giymesinden iki hafta sonra Ocak 1935'te Leningrad'da mahkeme önüne çıkarıldılar.

Savcılık bunlara Kirov'un öldürülmesinde eylem ortaklığı suçlaması getiriyordu. Bu ilk mahkemede, henüz soruşturmalar yeterince derinleşmediği için, Kamenev ve Zinovyev yalnızca *"siyasi sorumluluğu üstlenen"* bir savunma çizgisi tutturdular.

Her ikisi de, kendilerinin *"Moskova Merkezi"* adıyla anılan siyasi muhalefetin önderleri olduklarını, *"Sovyetler Birliği'ndeki yönetimi devirme faaliyetlerinin Kirov'un öldürülmesi gibi bir cürüm için zemini hazırladığından"* bu eylemin *"manevi sorumluluğunu"* üstlendiklerini açıkladılar. (a.g.e., s. 240)

Ama ısrarla suikastçıların gerçek niyetlerinden haberleri olmadığını ortaya koydular.

Zinovyev mahkemedeki son sözünde şöyle diyordu:

"Ben lider olduğumu hissetmeye alışkınım. Ve bundan da, söylemeye gerek kalmaksızın benim her şeyi bilmem gerektiği sonucu çıkıyor... Bu insafsız cinayet bütün geçmiş o parti aleyhtarı mücadele üzerine öylesine uğursuz bir ışık tutuyor ki, Partinin, işlenen cinayette eski parti aleyhtarı Zinovyev grubunun siyasi sorumluluğundan sözetmekte kesinlikle haklı olduğunu kabul ediyorum..." (a.g.e. s. 240)

Kamenev'de şunları söylüyordu:

"Dönek tabiatlı olmadığımı söylemeliyim. Ama hiçbir zaman silahlı mücadeleye itibar etmedim. Hep Merkez Komitesi'nin bizimle pazarlık yapmak zorunda kalacağı bir durumun doğmasını, kımıldayıp bize de yer açmasını beklemişimdir." (a.g.e. s. 240)

Sonuçta, bu ilk duruşmada, eyleme doğrudan katılma, eylemi doğrudan örgütleme konusunda yeterli delil bulunmadığından, Zinovyev ve Kamenev - ve onlarla birlikte "*Moskova Merkezi*" üyeleri- hapis cezaları ile kurtuldular.

Ama soruşturma kapanmamıştı, devam ediyordu.

Yakalanan her yeni kişi ile komplonun boyutları daha iyi görülmeye başlanıyordu.

Soruşturmaların sonuçları, özellikle "*önder*" durumunda olanların çıkarıldığı Moskova Duruşmaları adı verilen duruşmalarda açıkça belgelendi.

Moskova Duruşmalarının birincisi; 19-24 Ağustos 1936'da, Zinovyev, Kamenev, Yevdokimov, Smirnov, Bakayev, Ter-Vaganyan, Mraçkovski, Dreitzer, Golzman, Reingold, Pikel, Olberg, Berman Yurin, Fritz David, M. Lurie ve N. Lurie'ye karşı yapıldı.

Bu duruşmalarda, Kirov'un ölümünden sonra yapılan araştırma-soruşturmalar temelinde, savcılık tüm sanıklara, "*troçkist-Zinovyevist terörist bir merkez*" üyesi olma; SBKP(B) ve Sovyetler Birliği yöneticilerine karşı terör eylemleri planlama; Kirov'u öldürme, yabancı güçlerin casusluk örgütleri ile ilişkiler geliştirme vb. suçlamaları getiriyordu.

Duruşmalar açık yapılıyor; özellikle yabancı diplomatlar, gazeteciler vb. duruşmalara özel olarak çağrılıyor; tutanaklar duruşma ertesi günlük basında aynen yayınlanıyor; yer yer canlı radyo yayını yapılıyordu.

Bu şartlarda yapılan duruşmalarda, hiçbir sanık ne işkence gördüğü yönünde bir açıklamada bulundu; ne de suçsuzluğunu iddia etti.

Burada yalnızca Kamenev ve Zinovyev'in (I. Moskova Duruşmalarının en "*ünlü*"leri olduğu için) son sözlerinden yapacağımız alıntılar, "*nasıl olur da eski Bolşevikler bunları yapabil-*

miş olabilirler?" şeklindeki bir soruya onların kendi ağızlarından verdikleri cevaptır.

Kamenev şöyle diyor:

"Ben, Zinovyev ve Troçki ile birlikte, ülkemiz Hükümeti ve Partisinin yöneticilerine karşı bir dizi terörist suikast hazırlayan, planlayan ve Kirov cinayetini işleyen terörist komplonun örgütçüsü ve yöneticisi idim.

On yıl, belki daha fazla bir süre, Partiye, Sovyet ülkesi Hükümetine, Stalin'e karşı mücadeleyi bizzat yönettim. Bu mücadelede benim bildiğim tüm siyasi mücadele araçlarını –açık tartışma, fabrika ve işletmelere girme çabaları, illegal çağrılar, illegal basın, Partiyi kandırma, sokak gösterileri örgütleme, komplo, ve en sonunda da terör –kullandım.

Ben siyasi hareketlerin tarihini zamanında inceledim. Çıkardığım sonuç odur ki, bizim son on yıl içinde kullanmamış olduğumuz hiçbir siyasi mücadele biçimi yoktur. Proleter devrim, bizlere, kendinden önceki devrimlerin hiçbirinin kendi düşmanlarına tanımadığı bir mühlet tanıdı. XVIII. yüzyılın burjuva devrimi, kendi düşmanlarına gün veya haftalarla sayılı bir mühlet tanırdı, sonra onları yokederdi. Proleter devrimi, bizim hatalarımızı kabul edip kendimizi düzeltebilmemiz için bize 10 yıl boyunca olanaklar tanıdı. Ama biz bu olanakları kullanmadık. Ben üç kez Partiye yeniden alındım. Yalnızca bir açıklama yapmam üzerine sürgünden geri çağrıldım. Bütün hatalarıma rağmen, sorumlu mevkilere getirildim. Ben şimdi üçüncü kez proleter yargı organının önündeyim ve bana terörist plan, amaç ve eylem suçlaması getiriliyor.

Bana iki kez hayatım hediye edildi. Ama herşeyin bir sınırı vardır. Proletaryanın affediciliğinin de sınırı vardır. Ve bu sınıra varılmıştır.

Kendi kendime, benim yanımda, Zinovyev, Yevdokimov, Bakayev, Mraçkovski yanında; yabancı ülke gizli polisinin ajan-

larının, sahte pasaportlu, kuşkulu biyografiye sahip, ve Gestapo ile ilişkileri kuşkusuz olan bazılarının da burada mahkeme önünde olması tesadüf müdür diye soruyorum. Cevabım: Hayır! Bu tesadüf değil. Biz burada yabancı gizli polis ajanları ile aynı sıralarda oturuyoruz, çünkü aynı silahları kullandık, çünkü kaderlerimiz şimdi aynı sıralarda oturmada dile gelen biçimde içiçe geçmeden, ellerimiz kenetlenmişti.

Biz böylece faşizme hizmet ettik; sosyalizme karşı karşı-devrimi örgütledik, Sovyetler Birliği'ne karşı askeri müdahalenin yolunu hazırladık ve açtık. İçine düşmüş olduğumuz ihanetin ve her türlü pisliğin çukuruna götüren yoldu bizim yolumuz." ("Duruşma tutanağı", Moskova 1936, Almanca yeniden basımı: Red Star Press. s. 173-174)

Zinovyev'in ise söyledikleri şöyle:

"*Ben en baştan, tam olarak ve bütünüyle suçlu olduğumu açıklamak istiyorum. Ben, Troçki'den sonra, troçkist-Zinovyevist blokun ikinci örgütçüsü olarak suçluyum. Bu blokun hedefi, Stalin, Voroşilov ve bir dizi Parti ve Hükümet önderini öldürmekti. Ben, Kirov cinayetinin esas örgütçüsü olarak suçluyum.*

Parti, bizim yolumuzun bizi nereye götürdüğünü gördü, ve bizi uyardı. Stalin, konuşmalarından birinde, muhalefette kendi görüşlerini Partiye dayatmak için şiddet kullanma eğilimlerinin ortaya çıkabileceğine dikkat çekmişti. Cerjinski, daha XIV. Parti Kongresi öncesinde bir toplantıda, bize 'Kronstadt'lılar' demişti. Stalin, Voroşilov, Orkonikidze, Cerjinski, Mikoyan bizi ikna edebilmek, kurtarabilmek için her yolu denediler Bize onlarca kez şunu dediler: Siz Partiye ve Sovyet devletine korkunç zarar verebilirsiniz ve kendiniz de batar gidersiniz. Biz bu uyarılara kulak asmadık. Biz, Troçki ile bir ittifak içine girdik. Menşeviklerin, Sosyal-Devrimcilerin ve beyaz muhafızların –ki bunlar bizim ülkemizde açıkça ortaya çıkamazlardı- sözcüleri konumuna girdik. Biz Sosyal-Devrimcilerin terörizminin miras-

çısı olduk. Ama Çarlığa karşı yönelen devrim öncesi terörizmin değil, içsavaş döneminin Sağ Sosyal-Devrimcilerinin, Lenin'e tetik çeken Sosyal-Devrimcilerin terörizminin mirasçısı.

Benim sakat Bolşevizmim, anti-Bolşevizme dönüştü, ve Troçkizm üzerinden faşizme vardım. Troçkizm faşizmin bir çeşidi, Zinovyevizm de Troçkizmin bir çeşididir

Bana inanmalısınız ki, yurttaş hakimler, benim için en büyük ceza, bana verilebilecek cezaların en ağırından daha ağırı, burada Nathan Lurie ile Olberg'in verdiği ifadeleri dinlediğim an oldu.

[Nathan Lurie, Almanya'daki troçkist örgütün Sovyetler Birliği'ne gönderdiği bir kadrodur. Alman gizli polisi olan –aynı zamanda troçkist örgütün içinde yeralan- Franz Weiz ile birlikte terörist bir grup oluşturduğunu, ve bunu nasıl yaptığını duruşmalarda da açıklamıştır. (a.g.e., s. 102-106)

Olberg, Almanya'da bizzat Troçki'nin oğlu Sedov tarafından örgütlenen troçkist grubun Sovyetler Birliği'ne gönderdiği kadrolardan biridir. Sahte kimliğini Alman faşist gizli polisinin ajanı olduğunu bildiği ve resmi görevi Prag'da Slav Kitaplığı müdürlüğü olan Tukalevski'den aldığını (Honduras pasaportu); Tukalevski'nin kendisine troçkistlerle Gestapo arasında anlaşma yapıldığını anlattığını vb. açıklar. (a.g.e., s.86-92. YN.)]

Benim adımın bundan böyle bu kişilerle birlikte anılacağını kavradım o an. Sağımda Olberg, solumda Nathan Lurie!" (a.g.e., s. 174-174)

İşte Kamenev ve Zinovyev'in, herkesin gözü önünde yapılan duruşmadaki son sözleri bunlardır!

Onlar, troçkist-Zinovyevist merkez etrafında çalışanların verdiği ifadeler; yazılı belgeler, deliller ve kendi ifadeleri temelinde suçlu görülerek ve kendileri de suçlarını kabul ederek, idama mahkum edildiler.

Şimdi onları aklamaya çalışanların tek güvendikleri şey, insanların *"unutkan"* olması ve araştırma ihtiyacı duymayacakları, demagoji ile gerçeklerin çarpıtılabileceği inancıdır. Ama yalancının mumu yatsıya kadar yanar!

Zinovyev, Kamenev ve diğerlerine getirilen suçlamaların Sovyet yasalarına göre cezası ölümdür. Zinovyev, Kamenev ve diğerleri, kamuya açık duruşmalarda; yüzlerce yerli ve yabancı gözlemcinin gözleri önünde, doğrudan yayınlar aracılığı ile tüm Sovyet emekçilerinin önünde suçlarını kabul etmişler; ölüm ile yüzyüze iken ve ellerinde başka açıklamalar için de tüm imkan varken, son söz haklarını nesnel suçluluklarını kabul etme biçiminde kullanmışlardır. İfadelerinde, işkenceden tek sözcük yoktur! Bu olgu iken, Kruşçev revizyonisti çıkıp hiç ayrımsız *"psikolojik ve fiziksel işkence"*den sözetme yüzsüzlüğünü gösterebiliyor! Bir de suçlananlara, suçlarını itiraf etmeleri halinde affedilecekleri sözü verildiği, bu yüzden suçların kabul edildiği masalı var. Bu masalı bir dizi anti-komünist tarihçi anlatıyor!

Sovyet yasaları ortadadır. Sovyet yasalarında *"itiraf"* halinde cezanın hafifletileceği vb. öngörülmemiştir. Zinovyev, Kamenev gibi yönetici mevkideki suçlular bunun her halükarda bilincindedirler. Ayrıca daha önceki deneyimler vardır. 1936 Moskova Duruşmaları öncesinde, Leningrad duruşmaları sonrası itiraf edenler de kurşuna dizilmiştir! vb. Yani Moskova Duruşmaları belgeleri ortada iken, bu duruşmaların kararlarını, daha önce Kruşçev revizyonistinin yaptığı, şimdi de onun eserinin tamamlayıcısı Gorbaçov revizyonistinin yaptığı gibi revize etmek, geçersiz ilan etmek vb., burjuvazinin yenilgisinin intikamını almaktan başka bir anlam taşımaz!

Moskova Duruşmaları'nın ikincisi; 23-30 Ocak 1937'de, Pyatakov, Radek, Sokolnikov, Serebryakov, Muralov, Livşitz, Drobnis, Boguslavski, Knasyev, Rataytçak, Norkin, Şestov, Stroilov, Turok, Hraşe, Puşin ve Arnold'a karşı *"Sovyet Düşma-*

nı troçkist Merkeze Karşı Ceza Davası" başlığı altında yapılmıştır. Bu duruşmalar da açıktır. Duruşma haberleri, tutanaklar günlük basında yayınlanmıştır. Duruşmaları izleyen çok sayıda yabancı gazeteci, diplomat vb., duruşmaların açıklığı hakkında bir olumsuz değerlendirme yapmamıştır.

Yine en "*ünlü*"lerin son sözlerine bakalım: Pyatakov son sözünde şöyle diyor:

"*Yurttaş hakimler, ben savunma konuşması yapmayacağım. Çünkü savcılığın iddianamesi olguların tespiti anlamında doğrudur Bu iddianame benim cürümümün nitelendirilmesi noktasında da doğrudur. Ama savcının bir iddiasını kabul edemem: Bu, benim bugün de troçkist olduğum iddiasıdır. Evet ben uzun yıllar troçkist idim. troçkistlerle uzun yıllar omuz omuza yürüdüm. Ama şimdi beni ifade vermeye götüren düşünce, hiç olmadı şimdi –çok geç de olsa- troçkist geçmişimden kurtulma isteği idi.*

Ben bu yüzden benim itirafımı, benim ve birlikte çalıştığım kişilerin iğrenç, karşı-devrimci faaliyetlerimiz hakkındaki bilgileri, -bu çok geç yapılmış itirafı- kendi kişiliğim açısından pratik bir sonucu olacağından yapmadım. Ama benim elimden çok geç de olsa kendimi bu çamurdan kurtardığım bilincini çekip almayın.

Benim için en ağırı, yurttaş hakimler, benim hakkımda sizin vereceğiniz haklı hüküm değildir. En ağırı, kendi kendime itirafımdır.

Benim, troçkist faaliyetlere başladığımda, bunun nereye götüreceğini gördüğüme inanmak yanlış olur. Bu hiçbir şekilde benim cürümlerimin nesnel ağırlığını değiştirmese bile, kendime öznel olarak karşı-devrimci görevler koyduğuma, ve faaliyetlerimin hangi çamura, hangi batağa götüreceğini en baştan gördüğüme inanılmamalıdır." ("*Sovyet Düşmanı troçkist Mer-*

kez Hakkında Ceza Davası Tutanağı", Moskova 1937, yeniden basım: Red Star Press, Almanca, s. 589-590)

Pyatakov'un bütün son sözü, delillerin, nesnelliğin ağırlığı karşısında, objektif olarak karşı-devrimci faaliyete önderliği kabul etmek; objektif olarak sosyalizm ve Sovyet düşmanlığını kabul etmek ve fakat öznel olarak en baştan karşı-devrimci faaliyette bulunmak gibi bir niyetinin olmadığını ortaya koymak üzerine kuruludur.

Baskı, işkence vb. konusunda da Pyatakov aynı son sözde şunları söylemektedir:

"*Yurttaş hakimler, ben burada bana karşı hiçbir şekilde baskı ve etkileme yöntemleri kullanılmadığı üzerine konuşmak istemiyorum. Bunu burada konuşmak komik olurdu. Bu gibi yöntemler zaten kişi olarak benim için hiçbir şekilde ifade vermemin nedeni de olamazdı.*

Hayır, beni cürümlerim üzerine bilgi vermeye zorlayan, korku olmadı." (a.g.e., s. 591)

Ve işte Radek'in son sözünden parçalar:

"*Yurttaş hakimler! Ben vatana ihanet suçunu kabul etmiş olduğumdan, her türlü savunma konuşması anlamsızdır. Bilincini yitirmemiş yetişkin bir insanın vatan hainliğini savunabilmesi düşünülemez. Hafifletici nedenler de gösteremem. 35 yıl işçi hareketi içinde olan biri eğer vatan hainliği suçunu kabulleniyorsa, hafifletici neden olamaz. Troçki'nin beni doğru yoldan saptırdığını da söyleyemem. Ben Troçki ile karşılaştığımda, görüşleri yerli yerine oturmuş yetişkin bir insandım. Troçki'nin rolü karşı-devrimci örgütlenmeler içinde muazzam olmasına rağmen, ben Partiye karşı bu mücadele yoluna girdiğimde, onun benim üzerimdeki etkisi minimal idi.*"

Radek, konuşmasının bundan sonraki bölümünde, neden itirafta bulunduğunu, neden bunu hemen yapmadığını; kendisinin

öznel isteği ile nesnel olarak oynadığı rol arasında fark olduğunu anlattıktan sonra sözlerini şöyle bağlıyor:

"Biz kitlelere konuşma hakkımızın olmadığını biliyoruz. Çünkü onlara öğretmen olacak durumda değiliz. Ama bizimle ilişki içinde olan unsurlara üç şey söylemek istiyoruz:

troçkist örgüt, tüm karşı-devrimci güçlerin çekim merkezi olmuştur. Onunla ilişkiye geçen ve onunla kaynaşma yoluna giren Sağcıların örgütü de ülke içindeki tüm karşı-devrimciler için çekim merkezi haline gelmiştir. Bu terörist örgütlerle devlet başa çıkacak durumdadır. Kendi deneyimlerimizden yola çıkarak, bundan hiç kuşkumuz yoktur.

Ama ülkede yarı, çeyrek, sekizde bir troçkistler vardır. Bunlar terörist bir örgütten hiç haberleri olmaksızın, bize sempati duyduklarından, liberalizmlerinden, Partiye kızdıklarından vb., bize yardımcı olmuşlardır. Bu insanlara söyleyeceğimiz şudur: Bir çelik çekiç içinde küçük bir çatlak, çok tehlikeli değildir. Ama bir çelik pervanedeki çatlak, felakete yol açar. Biz en yüksek derecede gerilimin olduğu bir dönemde, savaş öncesi dönemde yaşıyoruz. Bütün bu unsurlara, bu mahkeme üzerinden ve kendi kendimizle hesaplaşmamız temelinde sesleniyoruz: Parti ile arasında çatlak olanlar, eğer bu çatlak Parti ile ilişkide açık, namuslu bir çaba ile kesinlikle düzeltilemezse, yarın komplonun eylemcisi, ve hain olabileceğini bilmelidir

İkinci olarak, Fransa'da, İspanya'da ve diğer ülkelerdeki troçkist unsurlara şunu söylemek istiyoruz: Rus devrimi deneyimi göstermiştir ki, Troçkizm işçi sınıfı hareketine zarar vermektedir. Bizim deneyimimizden öğrenmeyenleri, bunu en geç hayatları ile ödeyerek öğrenecekleri konusunda uyarıyoruz.

Ve nihayet bütün dünyada barış isteyenlere sesleniyoruz: Troçkizm savaş kışkırtıcılarının elinde bir silah haline gelmiştir. Bunu yüksek sesle ilan etmek istiyoruz. Bunu gördük, yaşadık,

inanmak bize çok zor geldi. Ama gördük ki bu tarihsel bir olgudur. Ve bu olguyu biz kellemizle ödeyeceğiz!

Bu bizim, benim kişisel olarak son söylemek istediğimdir. Böylece taşıdığım sorumluluğun yalnızca fiziksel sorumlulukla kalmamasını, birazcık yararlı olmasını istiyorum.

Biz, ben dahil hiçbirimiz, bize yumuşak davranılmasını isteme hakkına sahip değiliz. Ve, -bunu gururla söylemiyorum, gururlanacak bir şey yok- bu yumuşaklığa ihtiyacımız da yok. Önümüzde, insanlığın kaderinin belirleneceği 5-10 yıl içinde yaşamanın, ancak insanlar aktif olarak bu hayata katılmaları halinde bir anlamı var. Ama olanlar [bizim durumumuzda-ÇN.] bunu olanaksız kılıyor. Bu yüzden yumuşaklık gereksiz eziyet olurdu. Biz birbirimize ihtiyacı olan bir topluluğuz. Troçki'ye içimizde en yakın olan kişi olan Muralov, benim ölse de tek kelime konuşmaz diye inandığım kişi, itiraflarda bulunup, bunu isminin tüm karşı-devrimcilerin elinde bir bayrak olmasını istememek ile gerekçelendirdiğinde, bu belki de bu duruşmaların en derin sonuçlarından biri olmuştur

Biz hangi tarihsel güçlere araç olarak hizmet ettiğimizin tam bilincine vardık. Bu kadar eğitimli olmamıza rağmen, bunu bu kadar geç kavramamız bizim için kötü. Ama hiç olmadı başkalarının öğrenmesine hizmet etsin." (a.g.e., s. 602-603)

İşte 1937'deki duruşmalarda "*en ünlü*"lerin söyledikleri bunlardır. Onları aklamaya çalışanlar, gerçekte yalnızca bir tek şeyi, Komünizme düşmanlıklarını belgeliyorlar.

Moskova Duruşmaları'nın üçüncüsü; 2-13 Mart 1938'de, Buharin, Rikov, Yagoda, Krestinski, Rakovski, Rosengolz, İvanov, Çernov, Grinko, Selenski, Bessonov, Kazakov, Maksimov-Dikovski, Kruçkov'a karşı "*Sağcılar ve troçkistlerin Anti-Sovyetik Blokuna Karşı Ceza Davası*" başlığı altında yürütüldü.

Bu davanın en *"ünlü"* sanığı, *"Partinin sevgilisi"* (Lenin) Buharin'di. Şimdi bu en *"ünlü"*nün son sözünden parçalar aktaralım:

"Yurttaş başkan, yurttaş hakimler!

Ben, yurttaş savcı ile, benim önderlerinden biri olduğum ve tüm faaliyetleri hakkında tam sorumluluk taşıdığım 'Sağcılar ve troçkistler Bloku' tarafından işlenen cürümleri konu alan davanın genel değerlendirilmesi hakkında hemfikirim.

Bir dizi başka davaların devamı olan ve onları bir anlamda sonuçlandıran bu dava, tüm cürümleri, vatan haini faaliyet, bizim Partiye ve Sovyet Hükümetine karşı mücadelemizin anlamı ve köklerini bütün açıklığıyla ortaya sermiştir.

Ben şimdi bir yılı aşkın süredir hapiste bulunuyorum, bu yüzden de dünyada neler olduğunu bilmiyorum, ama bölük-parça da olsa bana yansıyan gerçek parçacıklarından çıkarıyorum ki, hissediyor ve anlıyorum ki, bizim ihanet ettiğimiz dava, gelişmesinin yeni bir aşamasına girmiştir, enternasyonal arenada büyük bir güç faktörü olarak kendini dayatmaktadır.

Biz sanıklar, barikatın öbür yanında oturuyoruz. Ve bu barikat bizi sizden ayırıyor, yurttaş hakimler Biz kendimizi karşı-devrimin kahrolası saflarında, sosyalist anavatana ihanetin saflarında bulduk.

Daha duruşmaların başlangıcında, yurttaş başkan tarafından soruya, suçumu kabul ediyorum diye cevap vermiştim.

Yurttaş başkanın, ifadelerimi kabul edip etmediğim sorusuna, onları bütünüyle kabul ettiğim cevabını vermiştim.

Ön soruşturma sonrasında savcılığa çağrıldığımda, tüm soruşturma belgelerini kontrol eden savcılık sonucu şöyle toparlamıştı: (Soruşturma Tutanağı, Cilt 5, s. 114. 1.12.1937)

'Soru: siz karşı-devrimci Sağcılar örgütünün merkezinin üyesi mi idiniz? Benim cevabım: Evet, bunu itiraf ediyorum.

İkinci soru: Merkezinizin üyesi olduğunuz karşı-devrimci örgütün karşı-devrimci faaliyetler yürüttüğü ve Parti ve Hükümet yönetimini şiddet kullanarak yıkmayı amaçladığını itiraf ediyor musunuz? Benim cevabım: Evet, itiraf ediyorum.

Üçüncü soru: Bu merkezin terörist bir faaliyet yürüttüğünü, kulak ayaklanmaları örgütlediğini, Politbüro'ya, Parti yönetimine, Sovyet iktidarına karşı beyaz muhafız-kulak ayaklanmaları hazırladığını itiraf ediyor musunuz? Benim cevabım: Evet, doğrudur.

Dördüncü soru: Devleti devirmek amacı ile hazırlanan komplo dolayısı ile vatan hainliği faaliyeti konusunda suçunuzu kabul ediyor musunuz? Benim cevabım: Bu da gerçektir.'

Mahkeme önünde de ben kendi işlediğim, ve yurttaş savcı tarafından soruşturma temelinde getirilen iddialarda dile gelen suçları kabul ettim, ve ediyorum. Mahkeme önünde açıkladım ve bir kez daha açıklıyorum ki, ben 'Sağcılar ve troçkistler Bloku'nun işlediği tüm cürümlerin siyasi sorumluluğunu taşıyorum. Ben en ağır cezaya layıkım, ve benim ölüm saatimin eşiğinde olduğumu tespit eden yurttaş savcı ile bu konuda da hemfikirim." ("Duruşma Tutanağı", Moskova 1938, yeniden basım: Red Star Press, Almanca, s. 834)

Buharin, son sözünün bundan sonraki kısmında, kendisine getirilen bazı somut suçlamaları, -özellikle 1918'de Lenin'e yapılan suikastten haberdar olduğu suçlamasını, Sol Sosyal-Devrimcilerle o günkü Sovyet Hükümetine karşı ittifak görüşmelerini vb. reddetmeden- reddeder.

Buharin daha sonra pişmanlık göstermesinin sebeplerini açıklamaya girer. Şunları söyler:

"*Pişmanlık, çoğu zaman, uyuşturucu madde (orijinalde "Tibet tozu"- ÇN.) gibisinden bütünüyle saçma, anlamsız şeylerle açıklanıyor. Ben kendi payıma bir yıl kadar kaldığım hapishanede çalıştığımı, okuduğumu ve zihnimin açıklığını koruduğu-*

mu söylemek istiyorum. Bu tüm masalların ve karşı-devrimci aptallıkların en iyi tekzibidir.

Hipnotizmadan sözediliyor. Ama ben mahkemede hukuki olarak savunmamı yaptım, kendimi ordaki koşullara anında uydurabildim, savcıya karşı polemik yürüttüm; böyle bir hipnotizma olamayacağını herkes, tıbbın ilgili dallarında uzman olmayan kişiler de teslim etmek zorundadır.

Pişmanlığı çoğu zaman da Dostoyevskicilikle, ruhun özellikleri ile ('L'ame slave' denilen şey ile) açıklıyorlar. Yani Alyoşa Karamazov, ya da 'Budala'daki, ya da Dostoyevski'nin diğer tiplerinde görüldüğü gibi, sokağa çıkıp bağıran, 'Öldürün beni ey namuslu vatandaşlar, ben rezil biriyim' şeklinde bağıran tipler gibi!

Ama burada sözkonusu olan bu değildir. Bizim ülkemizde 'L'ame slave' denen şey, ve Dostoyevski'nin ilginç tipleri, onların psikolojisi çoktan tarih olmuştur Bunlar belki hala taşranın kenar mahallelerinde olabilir, ama orada bile ender rastlanır. Ama böyle bir psikoloji bugünkü Avrupa'da yaygındır hala.

Ben burada kendimden, benim pişmanlığımın nedenlerinden söz edeceğim. Tabii ki deliller de çok önemli rol oynuyor. Ama takriben üç ay boyunca inkar ettim. Sonra ifade vermeye başladım. Neden? Bunun nedeni şudur? Hapishanede tüm geçmişimi yeniden değerlendirdim. Çünkü kendi kendinize, eğer öleceksen, neyin uğruna ölüyorsun diye sorduğunuzda, karşınızda birden şaşırtıcı bir berraklıkta kapkara bir boşluk beliriyor. Eğer kişi pişmanlık göstermeden ölmek istiyorsa, uğrunda ölünecek birşey kalmıyor. Ve bunun tam tersi de sözkonusu: Sovyetler Birliği'nde ışıldayan her şey görüldüğünde, bunlar insanın bilincinde de değişiklikler yaratıyor. İşte beni nihayetinde silahsızlandıran bu oldu. Ve beni Parti ve ülke önünde diz çökmeye götürdü. Ve kendi kendinize yine soruyorsunuz: Pekala, diyelim ki ölmeyeceksin, diyelim ki bir mucize olacak, ve sen sağ kala-

caksın. Peki ama, yine neyin uğruna? Herkesten tecrit olmuş olarak, hayatın özünü oluşturan herşeyden tecrit olmuş, insanca olmayan bir durumda, bir halk düşmanı olarak... Ve birden yine aynı yanıt çıkıyor karşınıza. Ve böyle anlarda, yurttaş yargıçlar, kişisel olan her şey, insanın tüm kişisel kabuğu, tüm kişisel nefret, gurur, ve daha bir sürü şey yıkılıp gidiyor. Üstüne üstlük bir de geniş enternasyonal mücadelenin yankıları kulaklarınıza geldiğinde, bunlar hepsi birlikte etkisini gösteriyor, ve biz çöken hasımlarının karşısında SSCB'nin tam bir ahlaki zaferi ortaya çıkıyor. Hapishane kitaplığında elime Feuchtwanger'in troçkistlerin duruşmaları üzerine bir kitabı geçti. Bana büyük etkide bulundu. Ama Feuchtwanger'in sorunun özüne nüfuz edemediğini söylemek, yarı yolda kaldığını, onun için herşeyin açık olmadığını, gerçekte ise herşeyin açık olduğunu söylemek isterim. Dünya tarihi, dünya mahkemesidir. Troçkizm'in önderlerinin bir dizisi iflas etmiş, ve tarihin çöplüğüne atılmıştır. Bu doğrudur. Ama Feuchtwanger'in yaptığı gibi, Troçki'yi Stalin ile aynı çizgi üzerinde göstermek yanlıştır. Bu bütünüyle yanlış bir bakıştır. Gerçekte Stalin'in ardında tüm ülke durmaktadır. O dünyanın umududur, yaratıcısıdır. Napolyon bir kez, 'kader siyasettir' demişti. Troçki'nin kaderi karşı-devrimci siyasettir

Hemen bitiriyorum. Bunlar belki hayattaki son sözlerimdir.

Ben, soruşturma makamının, ve yoldaş hakimler, sizin önünüzde, neden teslimiyet gerekliliğine vardığımı anlatmak istiyorum. Bizler yeni hayatın sevinçlerine karşı en adi araçlarla mücadele ettik. Ben, Vladimir İlyiç'in hayatına suikast suçlamasını reddediyorum, ama karşı-devrimci arkadaşlarım ve onların başında da ben, Stalin tarafından muazzam başarılarla sürdürülen Lenin'in eserini yıkmak istedik. Mücadelenin mantığı bizi adım adım en kara bataklık içine itti. Bir kez daha görüldü ki, Bolşevizm pozisyonundan uzaklaşma, siyasi karşı-devrimci haydutluğa kayış anlamına gelmektedir. Şimdi karşı-devrimci

haydutluk ezilmiştir, bizler yıkıldık ve korkunç cürümlerimizden pişmanlık duyuyoruz.

Elbette, önemli olan pişmanlık, ya da özel olarak benim kişisel pişmanlığım değil. Mahkeme bu olmadan da kararını verebilir. Suçlanan kişinin suçunu kabul etmesi mutlak zorunluluk değildir. Sanıkların itirafı ortaçağa ait bir hukuk ilkesidir. Ama burada sözkonusu olan, karşı-devrim güçlerinin kendi içinde çöküşüdür. Ve insanın silahlarını bırakmaması için bir Troçki olması gerekir

Ben burada kendisinden karşı-devrimci taktiğin türediği güçler paralelogramında, Troçki'nin esas hareket ettirici motor olduğunu söylemek zorundayım. Ve en keskin pozisyonlar –terör, casusluk, Sovyetler Birliği'nin parçalanması, komplo- herşeyden önce bu kaynaktan çıkıyordu.

Ben gerek Troçki'nin, gerekse diğer cürüm ortaklarımın, gerekse II. Enternasyonal'in bizi, bu arada kişi ve isim olarak da beni savunmaya çalışacaklarından A priori yola çıkıyorum. Hele hele Nikolayevski ile konuşmamı göz önüne aldığımda, buna eminim. Ben bu savunmayı reddediyorum, çünkü ülke, Parti ve bütün halktır önünde diz çöktüğüm. Benim cürümlerimin korkunçluğu sınırsızdır. Hele hele Sovyetler Birliği'nin içinde bulunduğu yeni mücadele aşaması gözönüne alındığında! Dilerim ki, bu dava en son ağır ders olsun, ve herkes Sovyetler Birliği'nin büyük gücünü kavrasın. Herkes Sovyetler Birliği'nin milli tecrit olmuşluğu karşı-devrimci tezinin zavallı bir kağıt parçası gibi boşlukta asılı olduğunu görebilsin. Herkes, Stalin tarafından güvence altına alınan ülkenin bilge önderliğini görüyor.

Ben bu bilinçle hükmü bekliyorum. Sözkonusu olan, pişman olmuş bir düşmanın yaşamış olduğu kişisel olaylar değil, Sovyetler Birliği'nin gelişip güçlenmesi, onun uluslararası önemidir." (a.g.e., s. 846-848)

İşte Buharin'in mahkeme önünde, kamuoyu önünde söylediği son sözleri bunlardır.

Şimdi Buharin'i aklamaya kalkanlar, kendilerinin burada Buharin'in suç olarak kabul ettiği şeylerin, en başta da sosyalizme karşı her türlü araçla mücadele etmenin suç olmadığını kabul eden, bunu ilan edenlerdir. Komünizme karşı mücadeleyi hayat görevi haline getirenlerden başka bir şey beklenemez, ama komünizm adına bunu yapanlar, komünizm adına Moskova Duruşmaları'nın kararlarını geçersiz sayanların yüzüne tükürmek her komünistin hakkı ve görevidir.

Toparlarsak:

İfadelerin işkence sonucu olduğu iddiasına karşı en iyi cevap, Moskova Duruşmaları'nın tutanaklarıdır. En azından merkezi ve atıfta bulunduğumuz duruşmalarda, hiçbir sanık, mahkemede – imkânı varken- ifadelerin işkence altında alındığı yönünde bir açıklama getirmemiştir.

Tersine, bazı sanıklar, bunun tersini açıklamışlardır.

Suçlamaların uydurma olduğu vb. konusunda en iyi cevap yine sözkonusu tutanaklardır.

İnanılmazlık bağlantısında söylenecek şeyi, Buharin son sözünde söylemektedir: *"Siyasi mücadelenin mantığı, bizleri adım adım en kara bataklığın içine sürükledi."* Buna inanmayan, yalnızca kendi idealistliğini belgelemekte, sözkonusu olanın burjuvazi ile proletarya arasındaki ölümcül sınıf mücadelesi olduğunu kavramadığını göstermektedir.

Bu bağlamda bir de Moskova Duruşmaları'nın devamı olarak yürüyen ve askeri gizler sözkonusu olduğu için gizli yapılan, başta Tuhaçevski olmak üzere çok sayıda yüksek rütbeli subaya karşı yürütülen duruşma vardır. Bu duruşmalar sonrası çok sayıda yüksek rütbeli subay kurşuna dizilmiş; ve Kızıl Ordu'da, özellikle eski çarlık ordusundan devralman subay kadrosunda geniş bir temizlik yapılmıştır.

Şimdilerde Sovyet bürokrat burjuva askeri uzmanları ve Sovyet revizyonist tarihçileri bunu "*Stalin'in Kızıl Orduya karşı savaşı*" ("*Moskau News*", Almanca, sayı 6, Haziran 1989) olarak adlandırmakta; ve bu temizlikle Kızıl Ordu'nun olağanüstü güçsüzleştirildiğini, eğer bu temizlik yapılmasa, 1941'de Hitler'in belki de Sovyetler Birliği'ne saldırmaya cesaret bile edemeyeceğini vb. savunmaktadırlar.

Bunların gözlerden gizlediği şudur: Tuhaçevski ve hempaları, Sovyetler Birliği'ne Almanlarla anlaşma içinde komplo planlarını uygulama hazırlıkları içinde oldukları için yargılanmış ve kurşuna dizilmiştir.

Eğer anti-faşist savaşta Kızıl Ordu zafer kazandı ise, bu Tuhaçevski'ler Kızıl Ordu saflarından temizlenip, sökülüp atıldığı, yokedildiği için olmuştur.

Tarihi çarpıtmaya troçkistlerin ve revizyonistlerin gücü yetmeyecektir.

II.BÖLÜM

ULUSLARASI ARENADA TROÇKİST GRUP VE ÖRGÜTLER HAKKINDA

Troçkizm, Rus devrimci işçi sınıfı hareketi içinde küçük burjuva akımlardan biri olarak ortaya çıktı. Devrimin tayin edici yılı olan 1917'de Troçki, Temmuz ayından sonra pratik olarak Leninizm'e yaklaştı. 1917'de Ekim Devrimi'nin ön günlerinde Troçki, RSDİP(B)'ye (sonradan Partinin adı RKP(B) ve SBKP(B) olarak değişti) parti program ve tüzüğünü kabul etme temelinde katıldı. Buna rağmen Troçkizm SBKP(B) içinde fraksiyon olarak varlığını sürdürdü ve Ekim Devrimi'nden sonra sosyalizmin inşası sürecinde Leninist çizgiye karşı küçük burjuva-bozguncu muhalefet olarak ortaya çıktı. Bunu izleyen yıllarda Troçkizm teori ve pratikte Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasına karşı mücadele tugayı biçimini aldı. 1930'lu yıllarda Troçkizm dünyanın ilk işçi devletine karşı uluslararası burjuvazinin sol maskeli saldırgan rolünü üstlendi. Troçkizm objektif olarak emperyalizmin maşası haline geldi ve haklı olarak karşı devrimci siyasi akım ilan edilerek üzerine gidildi. Bu mücadelede kimi yanlışlar yapılmış olsa da, karşı devrimci bir ideoloji ve Sovyet devletine saldıran örgütlenmeler olarak Troçkizm'e karşı mücadele haklılığını korumaktadır.

1938'de Troçki ve yandaşları, hareketlerini kurumsallaştırmak için Dördüncü Enternasyonal'i kurdular. Troçki, Dördüncü Enternasyonal'in *"devrimi gerçekleştirebilecek tek güç"* olduğunu ve gerek kapitalizme gerekse *"Stalinizme"* karşı mücadele edeceğini söylüyordu. Bu yıllarda Troçkizm özellikle küçük

burjuvazi ve aydınlar içinde, fakat yer yer işçi sınıfı içinde de belirli bir kitle tabanı da kazandı. Sözüm ona *"Stalinizm"*e ve sosyalizmin anavatanı olan Sovyetler Birliği'ne karşı mücadele ediyorlardı! Troçkizm'in gelişmesi için de uygun ortam vardı. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Dördüncü Enternasyonal'den kopmalar yaşandı. Bazı troçkistler, SSCB'nin artık *"yozlaşmış bir işçi devleti"* sayılamayacağını söyleyerek, Dördüncü Enternasyonal'den ayrıldılar.

Dördüncü Enternasyonal Uluslararası Sekreteryası, İkinci Dünya Savaşı sonrası siyasi durumu ve Doğu Avrupa'daki Halk Demokrasisi Devletleri değerlendirmek amacıyla 1946, 1948 ve 1951 yıllarında bir dizi uluslararası kongre topladı. 1951 kongresi, Doğu Avrupa Devletlerini *"deforme olmuş işçi devletleri"* olarak tanımladı. Aynı kongre, Michael Pablo'nun, troçkistleri *"Stalinist komünist partilerin"* içinde daha etkin olmaya çağıran görüşlerini de benimsedi. Pablo'ya göre *"Stalinist Komünist Partiler"* gerçek bir işçi hareketine dayanmaları halinde Stalin'in etkisinden kurtulabilirdi. Pablo'ya göre; Yugoslavya'nın kendi yolunu seçmesi, bunun olabilirliğini göstermişti! 1951 kongresinde troçkistlerin *"Stalinist Komünist Partiler içinde faaliyet göstermesi"* (İçten fethetme/entrizm) yönünde karar alındı.

1951 kongresinin ele aldığı bir sorun, Doğu Avrupa'daki yeni *"Halk Demokrasisi"* ülkeler sorunu idi. troçkist görüşe göre SSCB, kendi varlığı için tehdit olmadığı sürece kapitalizmle uyum içinde yaşayacak, devrimi yaymaya çalışmayacaktı. Doğu Avrupa ülkelerindeki durum bu tezle çelişiyor gibiydi. Tartışmalar sonucunda Kongre; SSCB yönetiminin hâlâ *"karşı-devrimci"* olduğunu, Doğu Avrupa'daki yeni rejimlerin II. Dünya Savaşı'nın askeri ve siyasi bir sonucu olduğunu, SSCB'nin rejimini bu ülkelere yaymasının devrimcilikten değil, varlığını koruma güdüsünden kaynaklandığını açıkladı.

Bugün, aradan onyıllar geçmiş durumda ve ne biz Marksist-Leninist güçler, ne de troçkistler işçi sınıfı hareketi içinde geçen yüzyılın 30'lu yıllarındaki öneme ve güce sahibiz. 1950'li yıllardan itibaren burjuvazinin işçi sınıfı hareketi içindeki ana tahribatı troçkistlerden değil, Kruşçev modern revizyonizminden kaynaklandı. troçkistler modern revizyonizm ile Marksist-Leninistler arasındaki mücadelede ortayolcu bir hat izlediler.

Troçkizm'in siyasi etkisi salt açıktan Troçki'ye atıfta bulunan örgütler tarafından gündeme gelmiyor. Sol ve Marksist-Leninist hareket içinde Troçkizm'in önemli ölçüde etkisi sürüyor. Örneğin Çin'de Lin Biao Kültür Devrimi'nde *"Emperyalizmin toptan çöküşü"* gibi tezlerle Troçkizm'in etkisi altındaydı. Küba'daki Castro-Gueveracı ortayolcu çizgi de Troçkizm'den etkilenmişti. Bugün *"21. yüzyıl Sosyalizmi"* yakıştırmasıyla Heinz Dieterich'in tezleri ve buna bağlı olarak Chavez önderliğindeki Venezüela *"devrimi"* Troçkizm'den epey etkilenmiştir. 2009'da Venezüela Devlet Başkanı Hugo Chavez, Caracas'ta gerçekleştirilen uluslararası toplantıda dünya sosyalist hareketinin en üst otoritesi olarak *"V. Sosyalist Enternasyonal"*in kurulmasını önerdi.

Troçkistler bugün tarihin kendilerini haklı çıkardığını söylüyorlar! Ya dünya devrimi ya da hiç! Onlara göre tek ülkede sosyalizmin zaferinin mümkün olduğu Leninist tezi yozlaşmaya, bürokratik diktatörlüğe ve sosyalizmin yıkılmasına yolaçmıştır. Son derece sol radikal şiarlarla özellikle gençliğin ve entellektüellerin dikkatini çekiyor ve dinleniyorlar. Troçki, içsavaş ve emperyalist müdahale döneminde Kızıl Ordu'nun komutanlığını yapmış olmasına rağmen, bugün burjuva çevrelerde de sözümona komünizmin *"caniliklerine"* bulaşmadığı için *"iyi adam"* sayılıyor. troçkist aydınlar Troçki'ye *"devrimin temiz vicdanı"* yaftasını asıyorlar.

TROÇKİSTAKIMLAR

Mandelcilik:

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yeniden toparlanan Dördüncü Enternasyonal içerisinde Michael Pablo ve Ernest Mandel'in başını çektiği bir akım ortaya çıktı. Onlara göre, *"Stalinist partilerin içinde" "devrimci unsurlar"* bulunmaktaydı, hatta bazı *"Stalinist örgütler"* gerçekten de devrimciydi. Bu nedenle troçkistler *"Stalinist"* Komünist Partilere *"derin giriş"* yapmalıydılar ve onların içinde çalışma yürütmeliydiler. Aynı çizgiye göre, o dönemde yeni ortaya çıkan Yugoslavya bürokratik devlet değildi ve gerçek bir işçi devleti idi. Dördüncü Enternasyonal, pek çok militanını bu dönemde Yugoslavya'ya gönderdi. Böylece Dördüncü Enternasyonal'in, *"her koşul altında işçi sınıfının partisinin bağımsızlığı"* ve *"Stalinist, merkezci, sendikalist, ulusalcı ve benzeri akımlarla kesin olarak ayrılarak uzlaşmacılığı reddetme"* ilkelerinden vazgeçilmiş oluyordu. SSCB, bürokratik rejimin egemen olduğu bir ülke olarak değerlendiriliyordu! Aynı zamanda SSCB'deki rejimin, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki bir *"geçiş aşaması"* olduğu iddia ediliyordu! Pablo-Mandel akımı, işçi sınıfı dışında devrim için yeni öncüler aramaya başladılar ve ilk olarak ulusal kurtuluş hareketlerini buldular. Cezayir Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne koşulsuz destek verildi, hatta Cezayir'in bir *"yarı işçi devleti"* olduğu iddia edildi. Bunun yanlış olduğu daha sonra kabul edildi. Daha sonra Küba'nın da bir işçi devleti olduğu ileri sürüldü. En sonunda *"bürokratik bir işçi devletinin, gerçek bir işçi devleti ile aynı işlevi görebileceği"* iddiasında bulunuldu. Yeni kitle öncüleri düşüncesiyle gerillacılığa, ulusal kurtuluş hareketlerine, *"Stalinist"* ve merkezci partilere, eşcinsel ve feminist hareketlere destek verildi. troçkist Enternasyonal'in Mandel/Pablo'cu kesiminin Bolivya seksiyonu, ülkede hızla yükselen

işçi hareketini görmezden gelip gerilla mücadelesine koşulsuz bir biçimde katıldı ve Che'ye koşulsuz destek verildi. Che'nin öldürülmesinden sonra, gerillalarla birlikte bütün Bolivya seksiyonu yok edildi. Yıllar sonra ise bu tip gerillacılığın yanlış olduğu kabul edildi ama bu kez de onun yerine *"anayasalcılık"* benimsendi. troçkist Enternasyonal içindeki bütün seksiyonlar ise kendi bölgelerinde ve iç işlerinde tamamen serbest bırakıldı. Böylece Dördüncü Enternasyonal'in tüzüğündeki *"demokratik merkeziyetçilik"* ilkesi fiilen terk edilmiş oldu. 1985 yılından itibaren SSCB'de başlayan Glastnost ve Perestroyka hareketleri ise Sovyetler Birliği'nin *"bürokrasiden kurtarılması"* ve *"gerçek bir işçi iktidarına dönüşmesi"* olarak kabul ediliyor, bu hareketlerin en sonunda yaşanan dağılma ise bir *"işçi devrimi"* olarak tanımlanıyordu. Mandel bizzat SSCB'ye seyahat edip Gorbaçov'u kutluyordu.

Pablo-Mandel çizgisinin ortaya çıkışından sonra James P. Cannon tarafından yazılan *"Dünyanın Dört Bir Yanındaki troçkistlere Açık Mektup"* ile buna tepki gösteren bazı bileşenler ayrılıp Dördüncü Enternasyonal'in Uluslararası Komitesi'ni (DEUK) kurdu. Daha sonra Cannon'un başını çektiği ABD seksiyonu Dördüncü Enternasyonal Uluslararası Sekreterliği (DEUS) ile tekrar birleşti ve Dördüncü Enternasyonal Birleşik Sekreterliği'ni (Bir-Sek) kurdu.

Morenoculuk:

Bu akım, ismini Nahuel Moreno'dan alır. 1940'lı yıllarda Arjantin'de Moreno'nun başını çektiği bir grup, Marksist İşçiler Grubu'nu kurdu. Peronculuğu gerici ve sağcı bir akım olarak değerlendirmekle kalmadı, onu faşist olarak da tanımladı. 1958 yılında işçi hareketinin desteğini hızla yitiren Peron, sağcı Frondizi ile işbirliğine girişti. Bu durum, işçi hareketinin, sendika bürokrasisinin, sol grupların ve hatta Peroncuların büyük tep-

kisini çekerken, sadece Moreno onu destekledi. 1958 seçimleri Peron açısından büyük bir yenilgiyle sonuçlandı. Pabloculuğa sert eleştiriler getiren Moreno, aslında onlardan farklı yönelişlere girmedi. Küba Devrimi'ne kadar gerillacılığa karşı çıkan ve Castro'yu "goril" olarak tanımlayan Moreno, daha sonra Castrocuğun savunuculuğunu yaptı ve gerillacılığa destek verdi. 1969 yılında ise gerillacılığa tekrar karşı çıkmaya başladı. Burjuva anayasalcılığı destekleyen Moreno, 19. yüzyıldaki Arjantin anayasasını savunmaya başladı. 1970'lerde tekrar kurulan askeri diktatörlüğü "en demokratik askeri hükümet" olarak tanımladı. Bu askeri hükümetin İngiltere ile yaptığı savaştan yenilgiyle çıkmasından sonra büyüyen işçi hareketine destek vermedi. Daha önce DEUK ve Bir-Sek içinde faaliyet göstermiş olan Moreno, kendi enternasyonali olan Uluslarası İşçiler Birliği-Dördüncü Enternasyonal'i (LIT-CI) kurdu. LIT-CI 1987'de Moreno'nun ölümünden sonra büyük bir krize girdi. Moreno, modern revizyonizmin çöküşünü işçi devrimi olarak selamladı. Büyük bir krize giren LIT-CI pek çok parçaya bölündü.

Lambertcilik:

Bu akım ismini Pierre Lambert'ten almıştır. Lambert Troçki'nin yaşadığı yıllarda Dördüncü Enternasyonal'e katılmış, daha sonra DEUK saflarında bulunmuştur. DEUK'dan ayrılan Enternasyonalist Komünist Örgüt, 1968 Fransa'sındaki olaylarda "Kızıl Üniversite" gibi sol sekter sloganları savunarak kendisini gençlik hareketine uyarladı. Bir dönem Moreno ile birlikte Enternasyonal kurma çabasına giren örgüt bu anlaşmayı gerçekleştiremedi ve Moreno, kendi enternasyonalini kurdu.

Uluslararası Sosyalist Akım:

Bu akım Tony Cliff'in teorilerini kabul etmektedir. Uluslararası Sosyalist Akım'ın diğer troçkist akımlardan ayrıldığı en önemli nokta SSCB'nin sınıfsal analizidir. Akım, dünya devriminin yenilmesi ve Rusya'daki iç savaş nedeniyle işçi sınıfının deklase olduğunu vurgulayarak, bu sayede bürokrasinin iktidara geldiğini savunur. SSCB'de iktidar işçi sınıfında değil, bürokrasidedir. Bu yüzden SSCB devlet kapitalistidir. Bu görüş ilk defa Cliff'in "Rusya'da Devlet Kapitalizmi" adlı kitabında dile getirilmiştir. Akım'a üye örgütler 1999 Seattle gösterilerinden sonra tüm dünyada antikapitalist hareketin inşasının gerekli olduğunu savunmaya başladılar.

Ortodoks Troçkizm:

Aslında yukarıdaki akımların hepsi kendisini "*Ortodoks troçkist*" olarak görmektedir, ama bunların dışında doğrudan bu ismi kullanan bir başka akım vardır. Bu akım yukarıdaki akımların hepsini Pabloculuğun farklı fraksiyonları olarak değerlendirmektedir. İşçi sınıfının partisinin bağımsızlığını savunarak reformist olarak tanımladıkları Pablocu, "*Stalinist*", merkezci, reformcu, gerillacı, sendikacı, ulusal kurtuluşçu hareketlerin hiçbiri ile ittifaka yanaşmaz, onların devrimcileşebileceğini düşünmez. İşçi sınıfının Marksist bir parti altındaki birleşik cephesini savunur. Bu akım, diğer akımlardan farklı olarak küreselleşmeyi reddetmez. Bu akıma göre; küreselleşme dünya ekonomisinin hızla uluslararasılaşması, üretimin dünya çapında yeni teknolojilerle planlanması olgusudur. Bu nedenlerle küçük burjuva sınıfının hızla mülksüzleşmesine ve işçi konumuna gelmesine neden olmaktadır. Bu durumun, kendisini küçük burjuva ve ulusal burjuva gibi sınıflara dayandıran, küçük burjuva perspektife sahip olan Pablocu, "Stalinist", merkezci, ulusal kurtuluşçu akımların hızla gerilemesine neden olduğunu iddia etmektedir. Bu

durum, ulusal kurtuluş hareketlerinin ve gerillacı hareketlerin emperyalizmle uzlaşmasına neden olmuştur. Dünya ekonomisinin uluslararasılaşmasına paralel olarak ulusal sınırlar içindeki direnişler, grevler, devrimler başarısızlığa uğramıştır. Bu durum sendika bürokrasisinin gücünü pekiştirmesine ve işçi sınıfının haklarının ve ücretlerinin gaspedilmesinde kullanılan örgütler olarak sendikaların benimsenmesine neden olmuştur. İşçi sınıfı sendika bürokrasisine karşı geçiş talepleri doğrultusunda karşı çıkmalıdır. Sendikaların devrimci dönüşümü imkânsızdır. Zaten sendikalar kapitalizm içindeki sömürü üzerine pazarlık örgütleri olarak var olurlar, sosyalizm gibi bir perspektifleri yoktur. Fakat en geniş işçi örgütleri olduğu için Marksistler bu örgütlerde propaganda ve işçi kazanma faaliyetleri içine girmelidir. Küreselleşmenin bir başka yönü ise üretimin dünya çapında örgütlenmesine giden yolu döşeyerek, üretimde yeni teknolojileri devreye sokarak, işçi sınıfını olağanüstü büyüterek ve birleştirerek sosyalist bir dünyanın alt yapısını hazırlamasıdır! Bu akım, ulusal sınırlar içinde yapılan direnişlerin hızla erimesine paralel olarak dünya devrimi için bir enternasyonal görüşünü benimser. Fakat Enternasyonali (örneğin Bir-Sek gibi) farklı ülkelerdeki devrimci partilerin birliği değil, demokratik merkeziyetçi bir dünya partisi olarak ele alır.

Entristler:

Entrizm Fransızca kökenlidir ve *"içine girmek"* anlamını taşır. Troçkizm'in entrist taktiği kendi pozisyonlarını kabul ettirmek için örgütlere girmek ve bunlar içinde politik faaliyet yürütmektir. troçkist entristler tüm sendikalarda, sosyal-demokrat partilerde, SOL'lar içinde, Sivil Toplum Örgütleri'nde (STÖ) "demokratik sol"lar olarak çalışmakta ve bu örgütleri içten fethetme stratejisini izlemektedirler. Bu şekilde işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmayı, ve demokratik seçimlerle politik

iktidara gelmeyi istiyorlar. Bu kesim için devrimci şiddet ancak ve ancak, bu kurumlarda çalışmanın yolları tıkandığında ve legal çalışma imkanları egemenlerce engellendiğinde gereklidir. troçkistler, "Dördüncü Enternasyonal"in yazgısını "entrizm" stratejisi yardımıyla değiştirebileceklerini düşünüyorlardı. Kaçak güreşme ve ideolojik provokasyon taktiklerinin öncüsü Troçki'ydi. Ona ve onun fikirlerine hayran olan Isaac Deutscher kitaplarından birinde, Troçki'nin, "Dördüncü Enternasyonal"i ayakta tutmanın bir yolu olarak "Entrizm"e başvurmaya karar verdiği ortamı anlatır. Deutscher, Troçki'nin "Dördüncü Enternasyonal"e ilişkin plânları üzerine şunları yazar: "*Onun 'Entrizm'e ne büyük umutlarla bağlandığını kişisel deneyimimden biliyorum. O zamanlar, ben de dahil olmak üzere onun düşüncesini paylaşanlardan bir grup, ona sonu gelmeyecek bir talih oyununa giriştiğini boşuna anlatmaya çalıştık. Sonunda, 'Dördüncü Enternasyonal' gerçekten ölü doğdu. Troçki, buna rağmen, ona umutsuzca hayat vermeye çalıştı ve kendisini izleyenlere öğrettiği tek şey, sosyalist partilere girmek ve orada yeni Enternasyonal için taraftar toplamaya çalışmak oldu.*" (I. Deutscher, Ironies of History. Essays on Contemporary Communism (Tarihin Cilveleri. Çağdaş Komünizm Üzerine Denemeler) Londra, 1966, s. 175-176. Aktaran Stalin Arşivi)

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra "*Dördüncü Enternasyonal*" "*entrizm*" politikasını yeniden, büyük ölçüde geliştirmeye girişti. 1950 ve 1960'larda "Dördüncü Enternasyonal"in çeşitli gruplarından troçkistler düzenledikleri "*kongreler*"de bulundukları ülkelerdeki Komünist partilerin etkilerinin ve işçi-sınıfının devrimci geleneğinin göreli gücüne bağlı olarak, partilere ve kitle örgütlerine çeşitli biçimlerde sızma politikasını geliştirmeye çalıştılar. "Entrizm"in varlıklarını sürdürecek ve konumlarını güçlendirip genişletecek son bir çare olduğunu açıkça belirttiler. Dördüncü Enternasyonal tarafından belirtilen gizlice sızılacak

hedeflerin alanı son derece genişti. Burjuva partilerinden sendikalara ve kültürel örgütlere kadar uzanıyordu.

Sol Troçkistler:

Bu akım "*Entrizmi*" reddediyor ve "Bolşevik-Leninist İşçi Partileri" inşa etmeyi ve bunları kitlesel örgütlere geliştirmeyi hedefliyor. Ajitasyon ve propagandalarında çok sol, laf radikali ve "*devrimci*"ler. Ancak çok açık olmasa da şu ya da bu ölçüde bunlar da entrizmi uyguluyorlar.

ÇEŞİTLİ TROÇKİST GRUPLAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Bazı troçkist gruplar ve açılımları şöyledir:

Uluslararası Birlik Komitesi (International Liaison Committee / Comité de Enlace Internacional)

Birleşik Sekreterlik (Bir-Sek)

Dördüncü Enternasyonal'in Uluslararası Komitesi (DEUK)

Uluslararası İşçi Birliği-Dördüncü Enternasyonal (UİB-DE)

Dördüncü Enternasyonal'in Yeniden Kuruluşu Koordinasyonu (CRFI)

Uluslararası Marksist Akım (IMT)

Uluslararası Sosyalist Akım (ISTENDENCY)

Bir dizi troçkist örgüt IV. Enternasyonal'e üye. Diğerleri ya *"Enternasyonal Liga"*ya (IL) ya da *"Enternasyonal Sekreterlik"*e (IS) ya da bazılarında olduğu gibi her ikisine karşı da *"tarafsızlar"*!

Dördüncü (IV.) Enternasyonal

Dördüncü Enternasyonal'e dahil olduklarını söyleyen yüzlerce küçük örgüt var. Ve her fraksiyon da kendisini *"gerçek"* troçkist olarak görüyor ve diğerlerini *"gerçekte troçkist olmamak"*la suçluyor. Bu anlamda kimin Dördüncü Enternasyonal'e dahil olduğu ve kimin olmadığını söylemek zor.

Dördüncü Enternasyonal 1938'de henüz Troçki hayattayken ve onun çağrısıyla Paris'te kuruldu. Dördüncü Enternasyonal'in örgütsel birliği 1953'de resmen çözüldü. Bunun ana nedeni IV. Enternasyonal'in önderlerinin II. Dünya Savaşı sonrasında *"yozlaşmış işçi devleti Sovyetler Birliği'nin yıkılacağı"* öngö-

rüsünün boş çıkmış olmasıydı. Tam tersine II. Dünya Savaşı ertesinde Sovyet iktidarı siyasi olarak daha da güçlenmişti. Ayrıca Tito'nun *"devrimci"* değerlendirilmesi ve *"Entrizm"* konularında da ayrılıklar mevcuttu. Bütün bu fraksiyon ve ayrılık mücadelelerinde 1944'ten beri Dördüncü Enternasyonal Avrupa Bürosu Başkanı olan M. Pablo özel bir rol oynuyordu.

1948 yazında Tito önderliğindeki Yugoslavya Komünist Partisi, Kominform'dan (Komünist Enformasyon Bürosu – dağıtılan III. Enternasyonal'in devamı olan örgüt) dışlandığında, Pablo Tito'yu devrimci olarak selamladı. *"Yugoslavya'daki gerçek devrimci olayların diğer Doğu Avrupa ülkelerine de yansıyacağı"*ndan yola çıkıyordu. (www.arbeiter-macht.de/ni/ni83/vierte.htm, Eylül 2003) Pablo'nun bu pozisyonları 1951'de IV. Enternasyonal'in 3. Dünya Kongresi'nde kabul gördü. Tüm seksiyonlar ve önderler bunları imzaladı. Devamen Pablo ilerici programın uzun süreli gizlendiği *"yeni biçimde bir Entrizm"* politikası izliyordu. Buna karşı gelen herkes IV. Enternasyonal'den atıldı. 1953'de Amerikalı, Britanyalı ve bir bölüm Fransız troçkisti Pablizm olarak adlandırdıkları bu rotaya karşı çıktılar. IV. Enternasyonal'i terkedip IV. Enternasyonal Enternasyonal Komite'sini (IK) kurdular. Bölünmeden sonra Pablo önderliğindeki çoğunluk fraksiyonu kendisine Enternasyonal Sekreterlik (IS) adını verdi. 1963'de Enternasyonal Sekreterlik ile Enternasyonal Komite'nin yeniden birleşmesi yönünde çeşitli akımların gayreti oldu ve bunlar Pablo'yu birleşmenin önündeki ana engel olarak değerlendirdi ve aynı yıl birleşme gerçekleşti ve Dördüncü Enternasyonal'in Birleşik Sekreterlik'i oluşturuldu. (http://de.wikipedia.org/wiki/Michel_Pablo) O günden bu yana IV. Enternasyonal parçalanmış bir akım olarak varlığını sürdürüyor.

Bugün IV. Enternasyonal, her birinin kendisini esas IV. Enternasyonal gördüğü üç enternasyonal örgüte bölünmüş durumda.

Yeniden birleşen, "Yürütme Büro"lu IV. Enternasyonal:

(geçmişte "Birleşik Sekretarya"ydı) örgütsel sürekliliğini 1938'de kurulan IV. Enternasyonal'e kadar dayandırıyor. Bu Birliğe Almanya'da "Enternasyonal Sosyalist Sollar" (İSL) ve "Devrimci Sosyalist Birlik" (RSB) dahil.

İSL:

VSP'nin dağılmasından sonra, Mart 2001 yılında kuruldu. 2002'den beri IV. Enternasyonal'in üyesi olarak propaganda yapıyor. Sosyalist Gazete'nin (Sozialistische Zeitung SoZ) yayımlanmasına destek oluyor. Ayrıca, Avusturya Sosyalist Alternatif (RSB) ve Sosyalist Alternatif/ Dayanışma (Basel) ile birlikte Inprekor'u (Enternasyonal Basın Organı) çıkarıyorlar.

RSB:

Devrimci-Sosyalist Birlik (RSB) kendisini IV. Enternasyonal'in sol kanadı olarak görüyor. "Avanti" adlı bir gazete çıkarıyor. Brezilya'lı kardeş örgütü Lula Hükümeti'ne katıldı ve bundan ancak 9 ay sonra "sol kanat" RSB'den eleştiri geldi. Ancak, bugüne kadar Brazilya'lı kardeş parti DC'yi IV. Enternasyonal'den atmayı talep etmiş değiller.

"Enternasyonal Komite"li IV. Enternasyonal:

ABD'li David North önderliğindeki "*Workers League*" (İşçi Ligası) etrafında birleşen bir yönetim organı. Seksiyonlarının hemen hepsi "Social Equality" ("Sosyal Eşitlik") ekini adlarında taşıyorlar. Dünya çapında görece çok sayıda taraftar kazan-

mayı başarmış durumdalar. Internette "World Socialist Website (WSWS)" siteleri var.

Bu Birlik'in Almanya'daki üyesi olan "Sosyal Eşitlik Partisi" (PSG), "Eşitlik" adlı bir gazete çıkarıyor, Almanya'da genel seçimlere katılıyor ve kendisini SPD (Almanya Sosyal Demokrat Partisi) ve Sol Parti ye alternatif olarak göstermeye çalışıyor. Kendisini "ortodoks" troçkist olarak yansıtıyor. Seçimlere reformist, sol-sosyal demokrat bir programla katıldı. troçkist akımların birbirleriyle mücadelesinde hangi yöntemleri kullandıklarına dair bir örneği, Spartakist dergisinde PSG hakkında yayınlanan değerlendirmeden, şu alıntıda görmek mümkün: "*Bunlar 1979'daki 21 Irak'lı KP üyesinin idamını haklı gösteriyor ve destekliyorlar. 1977'den beri Gaddafi'yle sıkı bir. anlaşmaları var ve bu sayede sözde-kitle-günlük gazetesi News Line'ın yayımlanması için 1 Milyon pound elde ettiler.*" (Spartakist Özel Sayı, Almanya Federal Seçimleri 2005: PSG- ortodoks-troçkist maskeli siyasi haydutlar, www.spartacist.org/deutsch/spk/wahl/psg.html)

1933'de Fransa Partisi CORQI etrafında oluşan IV. Enternasyonal:

Pierre Lambert önderliğindeki Fransa Partisi CORQI ve LIT önderliğinde oluşan IV. Enternasyonal'e Almanya'dan "Enternasyonalist Sosyalist İşçi Örgütü" (ISA) üye ve bu şimdilerde SPD içinde aktif!!! IV. Enternasyonal'in örgütlerinin hepsi entristlerden oluşuyor. Bunlar açık reformist örgütler.

Uluslarasası alanda IV. Enternasyonal'e ait örgütler şunlar: Cezayir: Socialist Workers Party; Belçika: Revolitionary Communist League (French) + Socialist Workers Party (Flemish); Brazil: Partido Socialismo e Liberdade (PSOL); Britanya: Socialist Resistance; Canada: New Socialist Group + Canada/ Quebec: Socialist Left; Danimarka: Socialist Workers Party;

Red-Green Alliance; France: Nouveau Parti Anticapitaliste (NPA); Almanya: International Socialist Left (isl) + Revolutionary Socialist League (RSB); Yunanistan: Organization of Communist Internationalists of Greece (OKDE); Irlanda: Socialist Democracy; Italya: Bandiera Rossa Association + Critical Left; Japonya: Japan Revolitionary Communist League; Fas: The militant; Hollanda: Socialist Alternative Politics; Pakistan: Labour Party Pakistan; Portekiz: Combate.Info + Left Bloc; Puerto Rico: Political Education Workshop; Sri Lanka: Nava Sama Samaja Party (NSSP); Spanish State/Catalonia: Revolta Global + Anticapitalist Left; Isveç: Socialist Party (SP)

IV. ENTERNASYONAL'İ YENİDEN KURMAK İSTEYEN BİRLİKLER:

Bolshevik Current for the Fourth International – IV. Enternasyonal için Bolşevik Akım

IV. Enternasyonal için Komünist Örgüt.

Almanya'daki seksiyonu "*KOVI BRD*"

Bu grup kendisini şöyle konumlandırıyor: "*ABD ve Avusturalya'da da üyeleri bulunan 'IV. Enternasyonal için Komünist Örgüt (KOVI)' dünya çapında gerçek Marksizmin yeniden inşası ve işçi sınıfının siyasi bağımsızlığı için mücadele eder IV. Enternasyonal'in yeniden kurulması KOVI'nin faaliyetinin merkezinde durmaktadır. ABD'de Proletarian Revolution adlı dergi yayımlıyoruz, Almanca dilinde ise düzensiz aralıklarla KOVI Belgelerini ve Bildiriler yayınlıyoruz.*" (*www.irp-cofi.org*, 7 Eylül 2008) KOVI Federal Almanya, Sovyetler Birliği'nde devlet kapitalisti bir oluşumun varolduğu ve bürokrasinin yeni sınıf olarak ortaya çıktığı pozisyonunu savunuyor. Diğer troçkist grup ve Partiler KOVI tarafından "merkezci" olarak

adlandırılıyor ve "sınıfsal olmayan ya da küçük burjuva sosyal hareketlere oportunist yaltaklık"la eleştiriliyor. Almanya Spartakist İşçi Partisi (SpAD) "stalinophil" (Stalin sevici) olmakla suçlanıyor. Ve bunun daha yumuşak biçimiyle Spartakus grubu için de geçerli olduğu söyleniyor. (Frank Nitzsche, Aus dem Schatten in die Reichweite der Kameras, 2006, s. 76)

Workers International to Rebuild the Fourth International

International Trotskyist Commmittee for the Political Regeneration of the Fourth International (4. Enternasyonal'in yeniden canlandırılması için Enternasyonal troçkist Komite)

Liaison Committee for the Reconstruction of the Fourth International: Sadece Arjantin ve Bolivya'da var.

troçkist Fraksiyon (troçkist Fraksiyon Avrupa)

Enternasyonal troçkist Muhalefet

IV. ENTERNASYONAL GELENEĞİNE DAYANDIĞINI SÖYLEYEN DİĞER ÖRGÜTLER:

Enternasyonal Marksist Eğilim (Almanya ve Avusturya'daki seksiyonu: "*Der Funke*" (Kıvılcım))

İşçi Enternasyonali İçin Komite (Almanya'daki seksiyonu: SAV)

Enternasyonal İşçi Partisi Örgütlenmesi için Koordinasyon Komitesi "*Coordination Commitee for the Construction of the International Workers Party*"

Enternasyonal Bolşevik Eğilim (Almanya'da: "*Spartakus Grubu*")

Enternasyonal Ortodoks Troçkizm Merkezi

Enternasyonal Komünist Liga (Almanya'da: Spartakist-İşçi Partisi)

International Liaison Committee for a Workers International

International Workers League

International Workers' Unity (Fourth International)

Internationalist Communist Union (Fransa'da: *"Lutte Ouvriere"* – İşçi Mücadelesi)

Almanya'da varlığını gösteren belli başlı troçkist örgütler hakkında bilgiler:

(Bu bölümü bütünüyle Almanya'da yayınlanan Marksist-Leninist *"Herşeye Rağmen!"* (Trotz Alledem!) dergisi, sayı 57'den çevirdik.

ITO-Germany:

1992'den beri var ve kendisini Sosyalist Dünya Devrimi'nin Partisi IV. Enternasyonal'in oluşturulmasının aracı olarak görüyor. Üyeleri kısmen diğer troçkist akımlardan geliyor. Örneğin Almanya ITO'nun kökleri, RSB'nin (Devrimci Sosyalistler Birliği) kuruluş aşamasında azınlık olan *"RSB Leninist Eğilim"*e dayanıyor. 1997'de ITO-Destekçileri, RSB o zamanki PDS (2007'den beri Die Linke (Sollar)) içinde entrist çalışma imkanı gördüğü için RSB'yi terkettiler. PDS/ Sollar içinde Komünist Forum, Komünist Platform ve Marksist Çalışma Grubu içinde çalıştılar. Federal seçimlere adaylarını da gösterdiler. ITO 2001'den bu yana PDS/ Sollar dışında bir akım olarak ortaya çıkıyor. ITO bugün İtalya, Büyük Britanya, Danimarka, Ukrayna, ABD ve Hindistan'da üyelere sahip. Kendi verdikleri bilgilere göre Yunanistan, Filistin, İspanya, Arjantin ve Latin Amerika'nın başka devletlerinden örgütlerle *"IV. Enternasyonal'in yeniden kurulması hareketi"* çerçevesinde sıkı işbirliği içinde. *"Sosyalist Partilerin burjuva hükümetlerine katılmasını kesinlikle reddediyoruz. İşçi Partileri –eğer inandırıcı olmak istiyorlarsa- sınıfsal özerkliklerini korumalıdırlar Burjuva parlamentosu Marksistler için ancak sınıf mücadelesinin bir tribünü olabilir. Biz bunun yerine parlamento dışı hareketi ve emekçi-*

lerin ve gençliğin öz örgütlenmesini savunuyoruz. Kapitalizm dünya sistemi olduğundan, ona karşı direniş de enternasyonal örgütlenmek zorundadır. Nasıl ki sosyalizm bir tek ülkede inşa edilemezse, sağlıklı bir devrimci örgüt ulusal yalıtılmışlık içinde yaratılamaz. Bu nedenle bizler Enternasyonal troçkist Muhalefet içinde örgütlendik ve Sosyalist Devrimin Dünya Partisi olarak IV. Enternasyonal'in yeniden inşasını hedefliyoruz." (http://home.igc.org, Ocak 2010)

İşçi sınıfını reformist bir parti için örgütlemek, kapitalizmin reformlarla değiştirilebilirliği hakkında hayaller yaymak anlamına gelir. Bu aynı zamanda devrimin gerekliliği ve devlet aygıtının şiddetle yıkılması gerektiğinin inkarı anlamına gelir. ITO şimdi Sollar'm dışına çıkmış olsa da, hala daha sosyal demokrat partilerin işçi partileri olduğu görüşünü savunuyor. Ve hala bunları yeniden İşçi Partilerine dönüştürmeyi planlıyor.

Devamen, ITO gibi troçkistler bir ülkede sosyalizmin inşasının mümkün olduğu teorisinin Stalin'e ait anti-marksist bir teori olduğunu iddia ediyorlar. Bu Troçki'nin de merkezde duran pozisyonuydu: *"Öncelikle hatırlatalım ki, tek ülkede Sosyalizm teorisi ilk kez 1924 güzünde Stalin tarafından formüle edilmiştir ve sadece Marksizmin ve Lenin okulunun geleneklerine taban tabana zıt olmakla kalmamakta, aynı zamanda Stalin'in aynı 1924 yılının baharında yazdıklarıyla da çelişmektedir"* (Leo Troçki, Sürekli Devrim, Fischer Bücherei, s. 8, Almanca) Buna karşın Lenin daha 1915'de "Avrupa Birleşik Devletleri Şiarı Üzerine" başlıklı makalesinde emperyalizmin politik-ekonomik eğilimleri temelinde şu analizi yapmıştır: *"Ekonomik ve politik gelişmelerin eşitsizliği kapitalizmin mutlak bir yasasıdır. Buradan, sosyalizmin zaferinin başlangıçta az sayıda ya da hatta tek başına alınan kapitalist bir ülkede mümkün olduğu sonucu çıkar."* (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 5, İnter Yayınları, s. 151) Sovyetler Birliği'nde Proletarya Diktatörlüğü altında bir

tek ülkede Sosyalizmin inşasına başlanmış olduğu da olgudur. Emperyalist ablukaya ve karşı devrimin tüm sabotajlarına rağmen – buna troçkist muhalefetin yaptıkları da dahildir- büyük kazanımlar elde edilmiştir.

Enternasyonal Marksist Eğilim'in Almanya'daki seksiyonu: "Der Funke" (Kıvılcım):

Der Funke, uluslararası sosyaldemokrat partilerin sınıf karakterlerinin belirlenmesi konusundaki görüş ayrılığı nedeniyle 1992 yılında CWI'den (İşçi Enternasyonali için Komite – İngilizce kısaltması CWI) koptu. "*Gelecek dönemde kapitalizmin krizi kendisini işçi-kitle örgütlerinin krizi olarak gösterecek. Oportunist ve uyumlu yönetimlerin engellemeleri kırılacaktır. Sendikalar ve Partiler iyice bir sarsılacak ve daha sonra buradan sol reformist ve merkezci akımlar oluşabilecektir. Biz sola kayan işçilere ve gençlere hitap etmeyi ve kazanmayı becermek zorundayız. Bundan dolayı işçi sınıfının kitle örgütlerine yönelimimizden vazgeçmemeliyiz.*" (Marksist Düşünceler İçin Enternasyonal Girişim, www.der-funke.de/rubrik/programm/standort.html, Nisan 2005)

Almanya'da SPD-Yeşiller Koalisyon Hükümeti döneminden bu yana (1998-2005) Der Funke, PDS ve WASG (şimdi ikisi Sol Parti içinde birleşti) yoğunlaştı. PDS ve WASG'ı iki yeni sosyaldemokrat Parti olarak değerlendiriyor ve bunların içinde troçkistlerin kendi programlarıyla çalışmaları gerektiğini savunuyorlardı. Daha sonra, bunlar Sol Parti'de birleşti ve Der Funke Sol Parti'ye yakın gençlik grubu "*Solid!*" ile birlikte çalışmaya başladı. Avusturya'daki Der Funke hala Avusturya Sosyal Demokrat Partisi (SPÖ) içinde çalışıyor.

SPD içinde varlığına devam ve Sol Parti içinde çalışma şöyle savunuluyor: "*Yukarıdan dayatılan sınıf mücadelesine karşı biz tabandan tutarlı angajmanla yanıt vermeliyiz. Gerçek bir*

dönüşüm ancak çalışan nüfusun, sendikaların ve sosyal demokrat partilerin (SPD, PDS, WASG) ve sosyal hareketlerin tabanından gelebilir." (Biz kimiz ve nerede duruyoruz, Der Funke, Sayı 56, 2005 yazı, s. 27) Ve devamen: *"Sol Parti son seçimlerden güçlenerek çıktı. O sosyal adalet ve savaşa karşı açık tutumu nedeniyle seçildi. 2009 yılında oy kullanmayan kitleleri harekete geçirebilen tek partiydi. Bu anlamda şimdi umutları kırmamak zorunda."* (Sol'u inşa etmek, marksist profili güçlendirmek, www.funke.de, 26 Haziran 2010) *"Haydi SOL saldırıya! SOLLAR'ın hareketi ücretli emekçilerin çıkarlarına hizmet etmelidir. Kapitalist dayatmalar ve Sosyal Demokrat önderlere taviz ve onların önünde diz çökmek yok! SOLLAR sınıf savaşında önder rolünü oynamalıdır. Ancak bu şekilde parlamentoda çalışan nüfus için çalışması mümkün olabilir. SOLLAR SPD'de hala varolan işçi tabanını kendi siyaseti için kazanmalı ve sosyal demokrasinin yönetimini baskılamalı ve hamle yapmaya zorlamalıdır."* (SOLLAR için devrimci bir program! www.derfunke.de/content/view/671/81, Ocak 2009)

Der Funke dergisi yılda dört-altı sayı çıkıyor. Bu dergide siyasal arkaplana ilişkin makaleler yer alıyor, ancak bunlarda çoğunlukla gerçekten açık bir siyasi yönelim eksik. Ne bir partinin yaratılması gerektiğinin ne de sistemin şiddetle yıkılması gerektiğinin propagandasını yapıyorlar.

"Marksistler/ troçkistler bugünkü dönemde güçlerini abartmamalıdırlar. Toplumsal bir bazı olmaksızın hızlı Marksist bir kitle partisinin inşası konusunda kendimizi kandırmayalım! Bu sadece ve sadece bizi yolumuzdan alıkoyar. Yapmamız gereken daha önemli şeyler var, yoldaşlar! Bu nedenle: Sol Parti, PDS ve WASG içinde sosyal demokrat önderliğe alternatif bir ciddi marksist/ troçkist yönelim rota için! Ucuz sloganlar ve kişisel suçlamalar yerine tabanda sabırlı ikna çalışması için! Birleşik Sol Parti içinde (şu an reformist olsa da!) antikapitalist mu-

halefetin sistemli inşası için!" (troçkistler bölücülük yapmıyor! www..derfunke.de/content/view/822/75, Kasım 2009)

Der Funke kendisini, "*Komünist Manifesto'nun yayınlanmasından 150 yıl sonra hala Marks, Engels, Lenin ve Troçki'nin Düşüncelerinin geleneğinin takipçisi görmektedir. Biz kendimizi Birinci, İkinci ve Üçüncü Enternasyonalin zengin deneyimlerinin mirasçısı görüyoruz. Enternasyonal Sol Muhalefetin geleneğinin (ILO) ve IV. Enternasyonal'in Kuruluş Kararlarının sürdürücüsüyüz. Ted Grant'ın kişiliğinde Troçki'nin düşüncelerinin sürekliliği yaşamaktadır. 2002 yılı Leo Troçki'nin ve Sol Muhalefetin Rus Komünist Partisinden dışlanmasının 75. yıldönümüdür Ted Grant başından itibaren Troçki tarafından kurulan Enternasyonal Sol Muhalefetin üyesiydi. O, Bolşevizmin, Leninizmin ve Ekim Devrimi'nin günümüze kadar taşınmasının simgesidir.*" (Siyasi yerin belirlenmesi; Marksist Düşünceler için Enternasyonal Angajman, www.derfunke.de/content/view/45, Nisan 2002)

KUZEY KÜRDİSTAN - TÜRKİYE' DE TROÇKİST ÖRGÜTLER

Troçkizm bugünün şartlarına uygun olarak varlığını sürdürmektedir. Özellikle 1980'lerin sonu ve 1990'ların başında, Doğu Bloğu ülkelerinde çöken revizyonizmin ardından, Troçkizm'in çekiciliği artmaya başladı. troçkistler, modern revizyonizmin çökmesini, tek ülkede sosyalizmin inşa edilemeyeciği tezini ispatladığını savunarak, kendilerinin haklı çıktıklarını anlatmaya başladılar! Bilhassa küçük burjuvazi troçkist *"saf devrim"* teorilerinin çekiciliğine kapıldı. Modern revizyonizmin ihaneti sonucu ve burjuvazinin bilinçli propagandasıyla, Troçkizm bugün yeniden canlanma evresine girmiştir. Bugün dünyada Troçki'nin ortaya koyduğu şekliyle *"saf"* Troçkizm'i savunan, kendisini açıkça troçkist olarak da tanımlayan bir çok akım vardır. IV. Enternasyonal içinde, yalnızca kendilerinin gerçek troçkist olduğunu iddia eden ve diğerlerini ihanetle suçlayan bir çok fraksiyon vardır.

Bu "saf" troçkistlerin dışında, Troçkizm'den kaynaklanan düşünceleri savunan çok sayıda örgüt grup ve kişi vardır. Bunlar Troçkizm suçlamasını red etmektedirler. Ama Troçkizm'den geniş çapta etkilendikleri açıktır. Dünya çapında *"emperyalizm toptan çöküşe gidiyor, her yerde hemen sıcak savaşa girişmek gereklidir"* şeklinde görüşleri savunan, *"öncü savaş, foko örgütlenmesi"* görüşlerini savunan, Castro-Guevara-Debray maceracı çizgisi, bugün yaygın olan yarı-troçkist akımdır.

Türkiye'de Hikmet Kıvılcımlı ana hatlarıyla troçkist bir çizginin temsilcisiydi. Ama o açıkça troçkist olduğunu söylemekten titizlikle kaçınıyordu. Troçkizm'i revizyonist düşüncelerle

sulandırmıştı. Mahir Çayan yarı-Troçkizm'in ülkemizde teorik savunuculuğunu yapmış ve kesintisiz devrimde görüşlerini sistemli bir şekilde ortaya koymuştu. THKO'nun savunduğu görüşler esas olarak yarı-troçkist görüşlerdi. Kızıl Bayrak ve KÖZ vb. yapılar da açıkça troçkist olduklarını söylemiyorlar, ama savundukları görüşler itibarı ile yarı-troçkist bir konumda konaklıyorlar.

Bir zamanlar ülkelerimizde açıkça troçkist olduğunu söyleyen grup, gruplar, yok denecek kadar azdı. Ülkelerimizde daha çok açık *"saf"* Troçkizm'den çok, yarı-troçkist akım olarak nitelediğimiz akımlar vardı. Sosyal-emperyalist kampın çöküşü ertesinde, Troçkizm'in çekiciliği ülkelerimizde de artmaya başladı. Son yıllarda bir çok açık troçkist grup oluştu. Dünün yarı utangaç troçkistleri bugün açıkça troçkist olduklarını ilan ettiler.

Bugün ülkelerimizde Troçkizm kendisini, köylülüğün devrimci rolünün inkarı, saf proleter devrim teorisi, Sovyetler Birliği'nin kazanımlarını reddetme, Troçki'nin görüşlerini Lenin'e mal etme, Türkiye'de feodal artıkların varlığının inkarı, dünya devrimci hareketi konusunda merkezci bir tavır takınma, emperyalizmin ülkeyi geliştirdiği teorilerini savunma ve *"foko"* teorilerini savunmak vb şekillerinde gösteriyor. Ülkelerimizde bulunan ve kendilerini açıkça troçkist olarak nitelendiren kimi gruplar şunlardır:

MARKSİST TUTUM

Proletarya bir ülkede iktidarı ele geçirdiğinde tek ülkede sosyalizmi inşa edebilir mi? Marksist-Leninistler ile troçkistler arasındaki temel ayrım noktalarından biri budur. Esasında Stalin, 1924'ten sonra troçkistlerin temel tezlerine karşı ideolojik mücadele yürütmüş ve troçkist tezlerin anti-Marksist-Leninist olduğunu ispatlamıştır. Troçki ve takipçileri, kendi tezlerini Le-

nin'e malederek, Lenin'in de kendi tezlerini savunduğunu iddia ediyorlar! Lenin, Troçkizm'in yanında değil karşısındadır. Lenin'e karşı saldırıya geçildiği noktada, Troçkizm iflas eder. Troçki'nin görüşlerine inanan bir çok insan, Troçki'nin görüşleri ile Lenin'in görüşleri arasında bir paralellik olduğunu sanır. Çünkü troçkistlerin yalan makinaları, gerçekleri çarpıtmakta ve kendi görüşlerini Lenin'e maletmektedir. troçkistler, Lenin'i çarpıtarak, Lenin'e saldırırken, Stalin'e de emperyalist burjuvazinin paralelinde saldırmaktadırlar.

"Sınıf Mücadelesinde Marksist Tutum" adlı troçkist grup da temel tezlerini şöyle formüle ediyor:

"*Sosyalizm, yerel ya da ulusal ölçekte değil, ancak dünya ölçeğinde inşa edilebilecek sınıfsız ve devletsiz bir toplumdur Tarihsel deneyim, Stalinizmin yerleştirdiği 'tek ülkede sosyalizm' sözde teorisinin ve onun pratikteki ifadesi olan 'ulusal sosyalizmin' gerici bir ütopya olduğunu kanıtlamıştır.*"

"*Proleter devrim sürekli devrimdir. Dünya proleter devriminin ilerleyebilmesi ve işçi iktidarlarının yaşayabilmesi için, esas olarak ileri kapitalist ülkelerde peşpeşe kazanılan zaferlere ihtiyaç vardır. Kapitalizm özellikle ana merkezlerinde vurulmadıkça yıkılamaz.*"

"*Sosyalizm hedefi ulusal değil, dünyasal bir hedeftir Keza, sosyalizm için gereken maddi önkoşulların olgunlaşıp olgunlaşmadığı sorusu da, tek tek ülkeler bazında değil dünya ölçeğinde yanıtlanabilecek bir içeriğe sahiptir. Çünkü kapitalizm, kendisinden önceki üretim tarzlarından farklı olarak, yerel ya da ulusal düzeyle sınırlı kalmayıp, dünya ölçeğinde yaygınlaşmış ve dünya sistemi yaratabilmiş bir üretim tarzıdır. Bu bağlamda, insan toplumlarının ayrı ayrı tarihlerini bir dünya tarihine dönüştüren de kapitalizm olmuştur O halde kapitalizmi tarihsel olarak aşma iddiasını taşıyan sosyalizm de, yerel ya da ulusal ölçekte değil, ancak dünya ölçeğinde örgütlendiği zaman gerçek*

içeriğiyle yaşanabilecektir. Bu nedenle Stalinizmin yerleştirdiği 'tek ülkede sosyalizm' sözde teorisi ve bunun pratik ifadesi olan 'ulusal sosyalizm' hedefi, Marksizmden köklü bir sapış ve işçi sınıfının tarihsel çıkarlarıyla örtüşmeyen gerici bir ütopyadır." (http://www.marksist.net/marksist_tutum/temel_goruslerimiz.htm)

Sosyalizm tek ülkede inşa edilemezmiş! Tek ülkede sosyalizm teorisini Stalin icat etmiş! Lenin, emperyalizmi kapitalizmin yeni bir aşaması ve en son aşaması olarak tahlil etti. Tek tek kapitalist ülkelerde sosyalizmin zaferinin mümkün olduğunu söyledi. Bir ülkede proletaryanın iktidarı ele geçirdiğini varsayalım. "*Kapitalizmin ana merkezlerinde*" beklenen devrim olmadı ve kapitalizm yıkılmadı! Peki, tek bir ülkede iktidarı ele geçirmiş olan proletarya ne yapacak? troçkistlere göre, proletarya geri bir ülkede iktidarı ele geçirebilir ancak dünya devriminin gerçekleşmediği koşullarda tek ülkede sosyalizmi inşa edemez! Çok Leninist geçinen troçkistlere, Lenin ile cevap verelim:

"*Dünya (ama Avrupa değil) Birleşik Devletleri, komünizmin tam zaferi demokratik devlet de dahil bütün devletlerin kesin olarak ortadan kalkmasına yol açmadıkça, sosyalizmle ilişkilendirdiğimiz ulusların birliği ve özgürlüğünün devlet biçimidir. Kendi başına bir şiar olarak 'Dünya Birleşik Devletleri' şiarı ise pek doğru değildir, çünkü birincisi, sosyalizme tekabül eder; ikinci olarak, bu şiar, tek ülkede sosyalizmin zaferinin imkansızlığı yönünde ve böyle bir ülkenin diğer ülkelerle ilişkileri hususunda yanlış düşünceler yaratabilir*

Ekonomik ve politik gelişmenin eşitsizliği, kapitalizmin mutlak bir yasasıdır. Buradan sosyalizmin zaferinin başlangıçta az sayıda ya da hatta tek başına alınan kapitalist bir ülkede mümkün olduğu sonucu çıkar Kendi ülkesinde kapitalistleri mülksüzleştirdikten ve sosyalist üretimi örgütledikten sonra, bu ülkenin muzaffer proletaryası, diğer ülkelerin ezilen sınıflarını ken-

di yanına çekerek, o ülkelerde kapitalistlere karşı ayaklanmayı körükleyerek ve hatta gerekirse sömürücü sınıflara ve onların devletlerine karşı askeri şiddete başvurarak kapitalist dünyaya **karşı** *ayaklanacaktır. Proletaryanın burjuvaziyi alaşağı ederek zafer kazandığı toplumun politik biçimi, söz konusu ulusun ya da ulusların proletaryasının güçlerini, henüz sosyalizme geçmemiş devletlere karşı mücadelede gittikçe daha çok merkezileştiren demokratik cumhuriyet olacaktır." (*Lenin, Seçme Eserler, Cilt 5, İnter Yayınları, s. 151-152*)*

Görüldüğü gibi Lenin "*Dünya Birleşik Devletleri*" sloganını bu şekliyle yanlış buluyor. Bu slogan sosyalist bir "*Dünya Birleşik Devletleri*"ni ifade etse dahi, "*sosyalizmin tek bir ülkedeki zaferinin olanaksızlığı*" gibi yanlış sonuçlara yol açabileceğini söylüyor. Çünkü Lenin, sosyalizmin tek bir ülkede de gerçekleşebileceğini belirtiyor. Sosyalizmin tek ülkede zaferi ile sosyalizmin nihai zaferi arasında fark vardır. troçkistler bu farkı kavramadıkları için yanlış sonuçlara varıyorlar. Sosyalizmin nihai zaferi ancak sosyalizmin dünya çapında egemen olması veya kapitalist kuşatmanın yerini sosyalist kuşatmanın almasıyla söz konusu olabilir. Sosyalizmi, sadece tek ülke sınırları içerisindeki proletarya değil, birçok ülke proletaryasının ortak mücadelesi nihai zafere götürebilir. Sosyalizm dünya genelinde egemen olduğunda, kapitalist kuşatma ortadan kaldırıldığında, ancak bu koşullarda sosyalizmin nihai zaferinden söz edilebilir. Lenin, sosyalizmin tek ülkede nihai zafer kazanamayacağını, ancak ileri ülkeler proletaryasının çabalarıyla yani dünya genelinde sosyalizmin kurulmasıyla ancak sosyalizmin nihai zafer kazanabileceğini belirtiyor. Troçki ve takipçileri tam da bu noktada Lenin'i çarpıtıyor. Lenin daha 1914'te Troçki'nin kim olduğunu şöyle anlatıyordu:

"1901-1903 yıllarında Troçki, ele avuca sığmaz bir 'Iskra' taraftarıydı ve Ryazanov, onun 1903 yılındaki Parti Kongresi'n-

deki rolünü, 'Lenin'in sopası' olarak niteliyordu. 1903 sonunda Troçki bu kez ele avuca sığmaz bir Menşevik olmuştu, yani 'Iskra' taraftarlığından 'Ekonomistler'e geçmişti; 'eski 'Iskra' ile yenisi arasında bir uçurum olduğunu' açıkladı. 1904/1905 yılında Menşeviklerden ayrılıp, yalpalayan bir tutum alarak kah ('Ekonomist') Martinov'la birlikte çalışır, kah kaba-solcu 'sürekli devrim'i ilan eder. 1906/1907 yıllarında Bolşeviklere yakınlaşır, 1907 ilkbaharında ise Rosa Luxemburg'la dayanışma içinde olduğunu açıklar." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 4, İnter Yayınları, s. 216)

Lenin'in söyledikleri açık ve net. Troçki'nin "sürekli devrim teorisi" ile hemfikir olmadığını anlatıyor Lenin. Deniliyor ki; Lenin 1917 Ekim Devrimi ile birlikte Troçki'nin çizgisine gelmiştir. troçkistlerin iddiası budur. Ekim Devrimi'nden sonra da Lenin'den bir çok alıntı yapılabilinir. İşte Lenin'den bazı örnekler:

"*Sosyalizm için henüz olgunlaşmamışız, sosyalizmi 'yürürlüğe koymanın' sırası değilmiş, devrimimiz bir burjuva devrimmiş -yani burjuvazinin uşağı olmak gerekirmiş (oysa Fransa'nın büyük burjuva devrimcileri, 125 yıl önce, tüm ezenlere, çiftlik sahiplerine ve kapitalistlere karşı* **terör** *uygulayarak devrimlerini büyük bir devrim yapmışlardı!)*

Sosyal-Devrimcilerin de saflarına iltihak etmiş oldukları ve bu tarzda muhakeme yürüttükleri burjuvaziye karşı vazifeşinas sahte Marksistler, (görüşlerinin teorik temelleri incelendiğinde) emperyalizmin ne olduğunu, kapitalist tekellerin ne olduğunu, devletin ne olduğunu, devrimci demokrasinin ne olduğunu kavramıyorlar. Çünkü bunu kavramış olan biri, sosyalizme doğru adım atmadan ilerlenemeyeceğini kabul etmek zorundadır." (Lenin, "Tehdit Eden Felaket ve Onunla Nasıl Mücadele Etmeli", "1917", İnter Yayınları, s. 340)

"Kapitalizmin gelişmesi, farklı ülkelerde hiç de düzenli olmayan bir biçimde yürümektedir. Meta üretimi koşullarında başka türlü de olamaz. Bundan da reddedilemez bir biçimde şu çıkıyor ki, sosyalizm **bütün** *ülkelerde aynı anda zafere ulaşamaz. Önce bir ya da birkaç ülkede zafere ulaşacak ötekiler bir süre burjuva ya da burjuva-öncesi dönemde kalacaklardır."* (abç.) (Lenin, "Proleter Devrimin Askeri Programı", "Sosyalizm ve Savaş", Sol Yayınlar, s. 56)

Lenin 1923'te şöyle söylüyordu:

"Bu kişilerin, Batı Avrupa sosyal-demokrasisinin gelişmesi sırasında ezbere öğrendikleri ve bizim sosyalizm için henüz olgunlaşmamış olduğumuz, bizim ülkemizde, bunların arasındaki çeşitli 'bilgili' bayların ifade ettikleri gibi, sosyalizmin nesnel ekonomik koşullarının bulunmadığı yolundaki argüman sınırsız ölçüde şabloncudur. Ve kimsenin aklına şu soruyu sormak gelmez: Fakat devrimci bir durumla, ilk emperyalist savaşta meydana gelmiş bir durumla karşı karşıya kalan bir halk, sadece içinde bulunduğu durumun çaresiz olduğu izlenimiyle, ona uygarlık yönünde ilerlemenin pek alışılmış olmayan koşullarını yaratma şansı sunan bir savaşa atılamaz mı? (...)

Sosyalizmi kurmak için belli bir kültür seviyesi gerekiyorsa (ki bu belli 'kültür seviyesi'nin ne olduğunu kimse söyleyemez,), neden önce bu belli seviye için koşulları devrimci yoldan elde etmekle işe başlayıp, ondan **sonra**, işçi-köylü iktidarı ve Sovyet düzeni temelinde, diğer halklara yetişmeye koyulmayalım?" (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 527-528)

"Sosyalizmi kurmak için –diyorsunuz- uygarlık gerekiyor. Çok iyi. Fakat neden önce ülkemizde, uygarlığın çiftlik beyleri ve Rus kapitalistlerini kovmak gibi önkoşullarını yaratıp, daha sonra sosyalizm yürüyüşüne başlayamayalım? Bilinen tarihsel düzende bu tür değişikliklerin uygunsuz ya da imkansız olduğu-

nu hangi işe yaramaz kitapta okudunuz?" (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 528)

Kısacası sosyalizmin tek bir ülkede inşa edilmesi tezi Lenin'e aittir. Stalin, bu tezi geliştirmiş ve SSCB'de pratikte uygulamıştır. Sorulacak soru şudur: Proletarya, dünya devrimi olmaksızın tek bir ülkede iktidarı ele geçirebilir mi? Evet, proletarya tek bir ülkede iktidarı ele geçirebilir. Emperyalizm koşullarında devrim, emperyalist zincirin en zayıf halkasında patlak verir. Çünkü kapitalizm çarpık ve dengesiz gelişmektedir. Proletaryanın tek bir ülkede iktidarı ele geçirmesi teorik olarak mümkün olduğu gibi, tarihsel olarak da kanıtlanmıştır. Proletarya Rusya'da bir dünya devrimi gerçekleşmeksizin iktidarı ele geçirmiştir. İktidarı ele geçiren proletarya yerinde saymayacak ve sosyalist toplumu inşa etmeye başlayacaktır. Eğer proletarya sosyalizmi inşa etmeyecekse, neden iktidara gelsin ki? Troçki ve takipçilerine göre; proletarya geri bir ülkede iktidarı ele geçirebilir ancak dünya devriminin gerçekleşmediği koşullarda tek ülkede sosyalizmi inşa edemez! Bu düşünce Marksizm-Leninizm bilimi ile çelişen bir düşüncedir.

Devam edelim. Marksist Tutum'un devlet, komünizmin evreleri ile ilgili savunduğu düşünceler anti-Marksist-Leninist düşüncelerdir. Şöyle diyorlar:

"Komünist toplum, gerek alt gerekse üst aşaması itibarıyla sınıfsız ve devletsiz bir toplumdur. Komünist toplumun alt aşaması olan sosyalizm, özel mülkiyetin ve sınıfların olmadığı, meta üretiminin ortadan kalktığı, devletin tamamen sönümlendiği, üretimin ve sosyal yaşamın tüm alanlarında özgür üreticilerin doğrudan karar verdikleri ve uyguladıkları bir dönem olacaktır. 'Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre' biçiminde ifade edilebilecek bir bolluğa erişildiğinde ise komünist toplumun üst evresine ulaşılmış olacaktır "

Marksist Tutum, Komünist toplumun evreleri bağlamında sap ile samanı birbirine karıştırıyor. Markizm-Leninizm biliminde komünist toplum iki evreye ayrılır. Alt ve üst evre. Alt evresine sosyalizm üst evresine de komünizm denilir. Bu iki evre arasında bir Çin Seddi yoktur ama önemli farklılıklar vardır. Komünist toplumun ilk evresi, henüz kendine özgü temeller üzerinde gelişmiş biçimiyle bir komünist toplum değil, kapitalist toplumun bağrından çıkmış biçimi ile bir komünist toplumdur. Bu toplum ekonomik, entellektüel bütün ilişkilerinde, içinde çıktığı eski toplumun izlerini taşır. Bu toplumda üretim araçları bireylerin özel mülkiyetinden çıkarılır, toplumsal mülkiyet haline gelir.

Proletarya iktidarı ele geçirdiği andan itibaren üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti adım adım kaldırır, üretim araçları üzerinde kamu mülkiyetini adım adım gerçekleştirme yoluna girer. Sanayide devletleştirme; tarımda kollektifleştirme; giderek komünleşme proletarya iktidarının tutması gereken yoldur. Tüm bu yolun sonunda sömürücü sınıflar ortadan kaldırılır.

Yani önce işçi sınıfının siyasi iktidarı kurulacak ve sömürücü sınıflar yok edilecektir. Geriye aralarında farklılıklar olmasına rağmen dost sınıflar kalacaktır. Dost sınıflar arasındaki çelişme antagonist bir çelişme değildir. Buradan itibaren komünist toplumun üst evresi kendine özgü temeller üzerinden gelişmeye başlayacaktır. Gelişme içinde üretim araçları üzerindeki mülkiyet kamu mülkiyetine dönüştürülecek; kafa emeği ile kol emeği; kır ile kent arasındaki başlıca farklar kalkacak, bu dost sınıflar da yok olacaktır. Sınıfların bütünü ile ortadan kalkmasıyla birlikte, bütün bireyler özgür bir toplumun özgür bireyleri haline gelecektir.

Ne diyor Marksist Tutum? Komünizmin ilk evresinde sınıflar kalkacak, devlet yok olacaktır. Çokça Lenin'i savunduğunu söyleyenler Lenin'i çarpıtıyor. Sınıfların ortadan kalktığı

ve devletin tümüyle söndüğü durum, komünist toplumun üst evresine tekabül eder. Lenin'in deyimiyle *"Devletin tam sönüp gitmesi için tam komünizm gereklidir."*, yani Komünizmin üst evresi. Sosyalist toplumda *"Herkesten yeteneğine göre, herkese katkısına göre"* ilkesi geçerlidir. Komünist toplumun üst evresinin ilkesi ise *"Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre"* ilkesidir. Bu konuyu Lenin'in "komünist toplumun üst aşaması" başlığı altında söylediği iki alıntı ile bitirelim:

"Toplum, 'Herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinimine göre' ilkesini gerçekleştirdiğinde, yani insanlar toplumsal ortak yaşamın temel kurallarına uymaya alıştıklarında ve emekleri, onların **yeteneklerine göre** *gönüllü olarak faaliyet gösterebilecekleri kadar verimli olduğunda, devlet tamamen sönüp gidebilecektir."* (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 7, İnter Yayınları, s. 102.)

"Sosyalizmle komünizm arasındaki bilimsel fark ise açıktır. Genellikle sosyalizm olarak nitelenen şeyi Marx, komünist toplumun 'ilk' ya da alt aşaması diye adlandırıyordu. Üretim araçları **ortak** *mülkiyet haline geldiği ölçüde, 'komünizm' sözcüğü buraya da uygun düşer, fakat bunun tam komünizm* **olmadığı** *unutulmadıkça. Marx'ın açıklamalarının büyük önemi, burada da, komünizmi kapitalizm***den** *gelişen bir şey olarak değerlendirerek, diyalektik materyalizmi, gelişim öğretisini tutarlılıkla uygulamasında yatmaktadır. Skolastik olarak icat edilmiş, 'uyduruk' tanımlar ve (sosyalizmin ne olduğu, komünizmin ne olduğu üzerine) yararsız laf cambazlıkları yerine Marx, komünizmin ekonomik olgunluğunun basamakları olarak nitelenebilecek şeyin bir tahlilini yapıyor.*

İlk aşamasında, ilk basamağında komünizm henüz tamamen olgun **olamaz**, *kapitalizmin geleneklerinden ya da izlerinden tamamen kurtulmuş olamaz. Komünizmin ilk aşaması sırasında* **burjuva** *hukukunun dar ufku'nun korunması gibi ilginç bir olgu bununla açıklanır.* **Tüketim** *maddelerinin paylaşımı ala-*

nında burjuva hukuku elbette ki **burjuva devletini** *önşart koşar, çünkü hukuk, hukuk normlarına uymayı* **zorlayacak** *durumda olan bir aygıt olmadan bir hiçtir."* (a.g.e., s. 104-105)

Marksist Tutum grubunun yazarlarından Elif Çağlı şöyle yazıyor:

"Dolayısıyla günümüzde tüm kapitalist ülkelerde toplumsal devrimin ilerleyişi, bir işçi iktidarını kurmak üzere fiilen örgütlenmiş proletaryanın hegemonyası altında nüfusun ezilen çoğunluğunun birleşmesi halinde mümkün olabilir Devrimin demokratik görevlerini gerçekleştirmek için, başlangıç olarak ayrı bir 'demokratik devrimci' iktidar aşamasına (proletarya ile köylülüğün ya da genel olarak küçük-burjuvazinin 'demokratik' diktatörlüğü) gerek duyulacağı biçimindeki aşamalı iktidar anlayışları, işçi sınıfının devrim stratejisini oluşturamaz. Bu türden aşamalı devrim stratejileri, teorik açıdan proletaryanın iktidar hedefini gölgeleyen, pratik açıdan ise devrimi ilerletme şansı olmayan stratejilerdir Küçük-burjuva devrimci iktidarlar ya da proletarya hegemonyası altında gerçekleşmeyen sözde devrimci koalisyonlar, son tahlilde burjuva işbirliğiyle sonuçlanır. Tarihsel deneyimlerin kanıtladığı üzere, emperyalizm çağında demokratik dönüşümlerin de, kapitalizmi tasfiye edecek sosyalist dönüşümlerin de üstesinden gelebilecek devrim, proleter devrimdir. Devrimci proletaryanın iktidar hedefi, proletarya diktatörlüğünün, yani işçi demokrasisinin kurulmasıdır." (http://www.marksist.net/elif_cagli/MI_proletaryanin_tarihsel_misyonu.htm)

Elif Çağlı, bildiğimiz Troçki'nin devrim aşamaları teorisini alt alta sıralıyor. Bunun için *"Marksizmin Işığı Altında"* kitabını yazmasına da gerek yoktu. Çünkü Troçki takriben bu görüşleri 105 yıl önce savunmuştu. Bu görüşlerin anti-Marksist-Leninist görüşler olduğu bizzat Lenin ve Stalin tarafından ortaya konmuş, bundan da önemlisi pratik tarafından mahkum edilmişti.

Ne diyor Elif Çağlı? Tek bir ülkede *"işçi iktidarı"* kurulamaz, ancak tüm kapitalist ülkelerde ezilen nufusun çoğunluğu proletaryasının önderliği altında birleşirse, işte o zaman işçi iktidarı kurulabilinir! Ayrı bir demokratik devrim aşamasına gerek yok vb. Tek ülkede sosyalizmin inşa edilmesini ve emperyalizmin en zayıf halkasından kırılması gerektiğini yukarıda açıkladık. Şimdi bir kez daha tarihi gerçeklere ve Lenin ile Troçki arasındaki ayrım noktalarının neler olduğuna bakalım.

Lenin ile Troçki arasında devrimin itici güçleri, önderliği, ittifaklar, devrimin zaferi ve sonrasında kurulacak iktidarın yapısı, sosyalist devrimle ilişkisi vb. konularda nitel bir çelişme vardı. Troçki, sosyalizm öncesi bir ara aşama olan demokratik devrimin zaferini imkansız görüyordu. Troçki'ye göre emperyalizm çağında demokratik devrimlerin çağı geçmiştir. Bu yüzden Lenin'in burjuva devrimin sonucunda oluşturulması hedeflenen iktidarın sınıf karakterini belirten proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü sloganı yanlıştır. (Troçki, Sürekli Devrim, s. 10) Demokratik devrimin, bağımsız bir aşama olarak değil, proletarya diktatörlüğü koşullarında yani sosyalist devrimin içinde gerçekleşebileceğini savunuyordu Troçki.

1917 Şubat'ın da ne oldu? Çarlık yıkıldı. Siyasal özgürlükler kazanıldı. Bolşevik parti yasal hale geldi. Lenin ülkeye döndü. Devrimci basın, sendikalar, dernekler özgür bir ortama kavuştu, Sovyetler kuruldu. Çarlığın devrilmesinden sonra, Rusya'da ikili bir iktidar ortaya çıktı. Bir yandan emperyalizm, burjuvazinin önderliğinde "Geçici Hükümet"; diğer yandan ise işçilerin, köylülerin, askerlerin iktidar organı olan İşçi-Köylü-Asker Sovyetleri. Ancak Şubat Devrimi ertesinde bu İşçi-Köylü-Asker Sovyetleri'nin içinde Bolşevikler değil, aslında zengin köylülerin ve küçük-burjuvazinin çıkarlarını savunan *"Sosyal Devrimciler"* ve "Menşevikler" hakimdi. Lenin "Nisan Tezleri"nde *"Rusya'da Burjuva Demokratik Devrimin tamamlandığı"*nı be-

lirtir. Evet Çarlığın yıkılması anlamında demokratik devrim tamamlanmıştı. Fakat demokratik devrimin daha çözmesi gereken bir dizi görev vardı.

Lenin'deki değişiklik neydi? Lenin gerçekten özeleştiri yapıp Troçki'nin sürekli devrim teorisini mi savundu? Tabii ki, hayır. Lenin demokratik devrim, sosyalizm, köylülük, proletaryanın önderliği, devrim aşamaları vb. konularda görüşlerini yanlış ilan edip değiştirmedi. Lenin'de öze ilişkin değişen bir şey yoktu. Değişen yalnızca objektif koşullar, sınıflar arası güç ve ilişkilerdi. Troçki şöyle diyordu:

"Biz demokratik devrimi, başka herhangi bir yerden daha derinlemesine, daha kararlı, daha kusursuz bir biçimde tamamlamış olmamıza rağmen, bağımsız bir demokratik devrim yaşamadık." (Troçki, Sürekli Devrim, s. 109) Troçki'ye göre, 1917 Şubat'ında bir demokratik devrim gerçekleşmemişti. Ancak Ekim Devrimi'yle hem sosyalist hem de demokratik devrim gerçekleşmişti. Lenin şöyle yazıyordu: *"1917 Şubat-Mart Devrimi'ne kadar Rusya'da devlet erki eski bir sınıfın, başta Nikola Romanov olmak üzere derebeyi soylu büyük toprak sahiplerinin elindeydi.*

Bu devrimden sonra devlet erki **başka**, *yeni bir sınıfın, yani* **burjuvazinin** *elinde bulunmaktadır.*

Devlet erkinin bir **sınıfın** *elinden başka bir sınıfın eline geçişi, bu kavramın gerek tam bilimsel gerekse de pratik-politik anlamında,* **devrimin** *en önemli, temel birinci özelliğidir.*

Bu ölçüde Rusya'da burjuva ya da burjuva-demokratik devrim ***sona ermiştir."*** (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 46)

"Rusya'da mevcut durumun özgünlüğü, proletaryanın yeterince gelişmemiş sınıf bilinci ve yetersiz örgütlülüğü sonucunda burjuvaziyi iktidara getiren devrimin birinci aşamasından, iktidarı proletaryanın ve köylülüğün en yoksul katmanlarının eline

vermek zorunda olan **ikinci** *aşamasına* **geçişten** *ibarettir."* (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 35)

Lenin, Çarlığın yıkılması ertesinde Burjuva Demokratik Devrimin tamamlandığım söyler. Demokratik devrimin bütün görevleri çözüldükten sonra sosyalist devrime geçilmesi anlayışına karşı çıkar ve devrimin sosyalist aşamaya geçişinin, Rusya şartlarında mümkün ve zorunlu olduğunu söyler. Lenin'e göre, sosyalist devrim demokratik devrimin arta kalan görevlerini de çözecektir. Troçki, Lenin'in fikir değiştirdiğini ve Troçkizm'i savunduğunu ilan eder. Tabii ki o bunu, Lenin öldükten sonra yaptı. Troçki'ye göre Lenin, Şubat Devrimi'nden sonra "Nisan Tezleri" ile "sürekli devrim" kuramını benimsemiştir. Demokratik devrimi savunmaktan vazgeçmiş sosyalist devrimi savunmuştur. Bu tarihten itibaren Lenin proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü tezinin yanlış olduğunu görmüş, hayatı boyunca savunduğu bu tezden vazgeçmiştir! Bu tarih Lenin için bir dönüm noktasıdır. Gerçek Leninizm asıl olarak bu tarihten sonra başlar denilebilir! Troçki ve takipçilerinin iddiası budur. Troçki şöyle diyor:

"1905-17 Bolşevik deneyimi 'demokratik diktatörlük'ü kapatıp, üzerine süngüyü vurabilmiştir. Kapının üzerine Lenin kendi elleriyle 'Girilmez, Çıkılmaz' ibaresini yazmıştır." (Troçki, Sürekli Devrim, s. 109) Lenin demokratik devrimden vazgeçmiş! Proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünü yanlış ilan etmiş! Troçki, Lenin'in hiçbir zaman sosyalist devrim sloganını kullanmayacağını düşünüyordu. Çünkü Troçki, Bolşevikleri, sürekli olarak sosyalist devrimi belirsiz bir geleceğe ertelemekle, demokratik devrimi savunarak, sosyalist devrimi unutmakla, proletaryayı kapitalizm sınırları içerisinde tutmakla eleştirmiştir. Lenin zamanı geldiğinde, sosyalist devrim sloganını ortaya attığında Troçki şaşırmış kalmıştır. Bolşevizm'den hiçbir şey anlamamış olan Troçki, objektif koşullardaki değ-

şikliğe bağlı olarak Lenin'in parti programına tamamıyla sadık kalarak sosyalist devrimi savunmasını "büyük bir değişiklik" olarak nitelemiştir.

Oysa Lenin değişmemişti. Lenin Troçki'nin çizgisine de gelmemişti. Lenin, demokratik devrim ve sosyalist devrimin ayrı olgular olduğunu, ancak aralarında geçiş olabileceğini, 1905'te de, 1917 Şubat Devrimi'nden sonra da savundu. Lenin Şubat Devrimi'nden sonra Troçki'nin "sürekli devrim'" teorisini savunmak bir yana şöyle diyordu:

"*Fakat burjuva-demokratik devrimin kazanımlarını Rusya'nın halklarının sahip olduğu şeylerin sağlam bir parçası yapmak için ilerlemeye devam etmek zorundaydık, ve ilerledik de. Burjuva demokratik devrimin sorunlarını; ilerlerken, geçerken, bizim esas ve gerçek, bizim proleter-devrimci, sosyalist çalışmamızın 'yan ürünü' olarak çözdük. Reformlar –bunu her zaman söyledik- devrimci sınıf mücadelesinin bir yan ürünüdür. Burjuva-demokratik dönüşümler –dedik ve bunu olgularla ispatladık- proleter, yani sosyalist devrimin bir yan ürünüdür. Geçerken değinelim ki, 'ikibuçukuncu' Marksizmin Kautsky, Hilferding, Martov, Çernov, Hillquit, Longuet, MacDonald, Turati ve tüm diğer kahramanları, burjuva-demokratik ve proleter sosyalist devrim arasındaki* **böylesi** *karşılıklı ilişkiyi anlamak istemiyorlar. Birincisi ikincisine doğru büyür. İkincisi geçerken birincinin sorunlarını çözer İkincisi birincinin eserini pekiştirir. İkincinin birinciyi ne ölçüde aşacağına, mücadele ve ancak mücadele karar verir.*" (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 519)

Lenin, demokratik devrimin önemini her zaman sosyalizm mücadelesi açısından ele almıştır. Yığınların bilinç, örgütlenme ve hareket düzeyine denk düşen demokratik evresini aşan devrim, artık sosyalist devrim evresine girmiş demektir. Sosyalist devrimin gündeme gelmesi için, bütün demokratik görevlerin

çözülmesi gerektiği sonucu çıkmaz. 1917'de de böyle oldu. Demokratik devrim gerçekleşti, hareket demokratik evresini genel olarak aştı ve sosyalist devrim için koşullar olgunlaştı. Burjuva devrim gerçekleştikten sonra görev, proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyine göre en kısa sürede sosyalist devrime geçiştir. Bu Lenin'in Troçkizm'e geçmesi değil bizzat Leninizm'in ta kendisidir. Bu Leninist düşüncenin, Troçki'nin yığınların bilinç ve örgütlenme düzeyini dikkate almayan oportünist *"sürekli devrim"* teorisiyle uzaktan yakından hiç bir ilgisi yoktur. 1917 Şubat ve Ekim Devrimi Troçki'nin *"sürekli devrim'"* anlayışını doğrulamaz; Lenin'in kesintisiz devrim anlayışını kanıtlar. Bu ikisinin üzerinde yükseldiği tezler birbirine karşıttır. Bu konuyu Lenin'in 10 Kasım 1918'de yazdığı ve Kautsky'nin dönekliğini ispatladığı eserinden bir alıntı ile sonlandıralım.

"Ve her şey dediğimiz gibi de oldu. Devrimin seyri düşüncemizin doğruluğunu gösterdi. **Önce** *'tüm' köylülükle birlikte monarşiye karşı, çiftlik beylerine karşı, ortaçağa karşı (ve devrim o noktaya kadar bir burjuva devrimi, burjuva-demokratik devrim olarak kaldı).* **Sonra**, *yoksul köylülükle birlikte, yarı-proletaryayla birlikte, tüm sömürülenlerle birlikte, zengin köylüler, Kulaklar, spekülatörler dahil* **kapitalizme karşı**, *ve bu ölçüde devrim* **sosyalist** *olacaktır. Bu ikisi arasına yapay bir Çin Seddi çekmeye, ikisini birbirinden proletaryanın hazırlık derecesi ve yoksul köylülükle birleşme derecesinden* **başka** *birşeyle ayırmaya çalışmak, Marksizmin en büyük tahrifidir, onu yüzeyselleştirmektir, onun yerine liberalizmi geçirmektir. Bu, ortaçağa kıyasla burjuvazinin ilericiliğine yapılan sahte bilimsel atıflarla sosyalist proletaryaya karşı burjuvazinin gerici savunuculuğunu üstlenmek anlamına gelir."* (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 7, İnter Yayınları, s. 204-205) Lenin'in söyledikleri açık ve net. Ne diyordu Troçki? Lenin 1917'de Troçki'nin çizgisine gelmiş! İyi ama Lenin bu satırları 1918'de yazdı. Troçki ve takipçileri,

Stalin'e saldırdıkları gibi Lenin'e saldıramıyorlar, ama Lenin'i troçkistleştirmeye çalışıyorlar! Lenin'in çizgisi ve savunduğu düşünceler çok açık olmasına rağmen, Lenin'i çarpıtıyorlar. Lenin'e açıktan saldırdıkları zaman biteceklerini biliyorlar. Bu yüzden güya Leninist geçinerek, birçok iyi niyetli insanın kafasını bulandırıyorlar. troçkistlere ve takipçilerine çağrımız; Lenin'den ellerini çekmeleridir.

Devam edelim. Temel görüşlerinde şöyle yazıyorlar:

"*Emperyalizm çağında siyasal bağımsızlığını kazanmış, yani kendi burjuva ulus-devletini kurmuş az ya da orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerin sömürge, yarı-sömürge ya da yeni-sömürge kavramlarıyla ifade edilmeleri kesinlikle yanlıştır.*" (http://www.marksist.net/marksist_tutum/temel_goruslerimiz.htm)

Burada savunulan düşüncelerin Marksizm-Leninizm bilimi ile hiç bir ilgisi yoktur. Bugünkü emperyalist dünya ezen ve ezilen ülkeler olarak ikiye ayrılmaktadır. İleri derecede gelişmiş kapitalist ülkeler var. Emperyalizme bağımlı ülkeler var. Emperyalizme bağımlı ülkelerde de kapitalizm gelişir. Bağımlı ülkelerde gelişen kapitalizmin sınırları önemli ölçüde emperyalizm tarafından belirlenir. Görünüşte siyasi bağımsız bir dizi devlet var. Ancak bunlar ekonomik, askeri, siyasi, kültürel vb. emperyalizme bağımlıdır. Bugün kural olarak klasik sömürgecilik emperyalizmin siyaseti değildir. Tabii ki kural dışı kimi örnekler var. Ama kural olarak II. Dünya Savaşı sonrasında emperyalizm yeni-sömürgecilik dediğimiz politikayı hayata geçirdi. Emperyalist dünya sistemi bütünlüğü içinde ele alındığında kendisi ezilen ülke kategorisi içinde olan birçok çok uluslu devlet kendi iç ilişkileri açısından ezen konumundadır. Bu ülkelerin iç sömürgeleri var. Ve bu kural dışı değil kural olandır.

Marksist Tutum'a göre; bugün dünyada varolan bütün ülkeler eğer ulusal devletlerini kurmuşlarsa, bunlar kapitalist ülke-

dir, emperyalizme bağımlı değildir. Bu düşünce silsilesi, Marksist-Leninist düşünce silsilesi değildir. Çokça Lenin'i savunduğunu iddia edenler, Lenin'in 1916'da yazdığı Emperyalizm kitabından hiçbir şey anlamamışlardır. Anlasalardı bu saçma sapan görüşleri de savunmazlardı.

Marksist Tutum'cular temel tezlerinde şöyle diyorlar:

"*Stalinizm egemen bürokrasinin sınıf çıkarlarını yansıtan ideolojik-politik-örgütsel çizginin adıdır. Kaba tutarsızlıklar, inanılmaz zigzaglarla dolu olsa da, bu çizginin temelinde tüm Stalinistlerin ortak olarak savunmakta duraksamadıkları 'ulusal çıkarlar' anlayışı yatmaktadır. Bu yüzden Stalinizm, dünya işçi sınıfının enternasyonal mücadelesini zayıflatan ve Marksizmin özüne tamamen aykırı düşen bir ideolojidir. Nasıl ki bürokratik diktatörlük işçi devletinin karşı-devrimci inkârıysa, Stalinizm de aynı şekilde Leninizmin inkârıdır. 1917 Ekim Devrimiyle hayata gözlerini açan işçi iktidarı ile bu iktidara son verip egemen olan Stalinist rejim arasında, nice Bolşevik önder ve militanın kanıyla boyanmış bir karşı-devrim süreci uzanmaktadır.*"

Marksist Tutum'un bu tezleri hakkında önce Lenin'e başvuralım. Şöyle diyor Lenin: "*Marksizmin hiçbir ciddi sorununda hiçbir zaman Troçki sağlam görüşlere sahip olmadı, her zaman şu ya da bu görüş farklılıklarının 'yırtık ve yarıklarına sızdı' ve bu arada bir taraftan bir tarafa sıçradı.*" (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 4, İnter Yayınları, s. 296)

"*Troçki bolşevizmi çarpıtıyor, çünkü o hiçbir zaman, Rus burjuva devriminde proletaryanın rolü hakkında bir ölçüde kesin görüşlere sahip olmayı beceremiştir.*" (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 3, İnter Yayınları, s. 475)

"*Sonuç: Troçki ve Buharin'in tezleri bir dizi teorik hata, bir dizi ilkesel yanlışlık içeriyor. Siyasi olarak, meseleye tüm yaklaşım tarzı tam bir densizliktir. Troçki yoldaşın 'tez'leri politik olarak zararlıdır. Onun politikası son tahlilde sendikaları bü-*

rokratikçe hırpalama politikasıdır." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 9, İnter Yayınları, s. 51)

Kendilerine Leninist demeyi, Troçkiye ihanet saydıklarından; kendilerini *"Marksist devrimciler"*, *"devrimci Marksizm"* olarak nitelendiriyorlar. Lenin'e saldırmak çok zor oldugundan, troçkistlerimiz, Stalin nezdinde dünyada bir ilk olan proletarya devletine saldırmakta ve bu saldırı için de yalan makinalarım devreye sokmaktadır. Lenin'in ölümü ertesinde Stalin, Leninizm'in bayrağını devraldı ve Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasına önderlik etti. Sosyalizmin anavatanını ortadan kaldırmak için emperyalistler harıl harıl çalışıyordu. Ne yazık ki, emperyalistlerin saldırılarının yedeğinde hareket edenler de vardı. Bunlar Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasına karşı çıkıyorlardı. Karşı çıkışlarına rağmen sosyalizm muazzam başarılar kazanıyordu. Sosyalizmin inşasını engelleyemeyeceklerini anlayan troçkistler sabotajlara başvurmaktan çekinmiyorlardı. Stalin, Troçki ve takipçilerinin gerçek yüzünü açığa çıkardı ve O'nun Marksizm-Leninizm ile bir ilgisinin olmadığını ispatladı. Bundan dolayı Stalin'e saldırıyor troçkistler.

Marksizm'in kuramcıları olan Marks-Engels, pratik sosyalizmi yaşayamadılar. Marksizm, Lenin'in ustaca katkısıyla Bolşevik Parti önderliğinde Sovyetler Birliği'nde şekilleniyordu. Sosyalizmin hayal olduğunu savunan "ütopik sosyalistler" tarih karşısında ağır yenilgiye maruz kalmışlardı. Karşı-devrimciler, Sovyet Devrimi'ni boğmanın hesabını yapıyordu. Lenin'in beklenmeyen ölümüyle, Sovyet devleti, bu genç devrimi devam ettirme, ileri taşıma vb. gibi göreviyle karşı karşıya kaldı ve bu görev öncelikle de Stalin'in omuzlarına yükleniyordu. Stalin, ilk işçi devletinin pratik devamcısı ve ilerleticisi idi. O, emperyalist burjuvazinin korkulu bir rüyası idi. Nazi ordularını yenen ve Berlin'e kadar kovalayan Sovyet Kızıl Ordusu'nun baş komutanı idi Stalin. Emperyalist burjuvazi, Sovyetler Birliği'ni yıka-

mamış, tam tersine emperyalist dünya sisteminin birçok ülkesi, emperyalist sistemin dışına çıkmış ve Halk Demokrasili Devletler'ini kurmuştu. Emperyalist burjuvazinin Stalin düşmanlığı anlaşılır bir durumdur. Kendilerine "Marksist" adını takıp burjuvaziyle aynı safta duranların ve emperyalizmin yedeğinde hareket edenlerin durumu da anlaşılırdır. Kendilerine "*Marksist*" adını takanların, kendilerini emperyalist burjuvaziden nasıl ayırıyorlar sorusuna, troçkistler cevap vermek zorundadır.

Stalin'e saldıran emperyalist burjuvazinin temel yöntemi yalan makinası ve tarih çarpıtıcılığıdır. Gizli servislerin laboratuvarlarında üretilen sahte belgeler ile bilinçler karartılıyor ve Stalin ile Hitler aynılaştırılıyor. Emperyalist burjuvazi, Nazizm ve Stalin'i aynı çuvala koymakta, Kızıl Ordu'nun Stalin önderliğinde verdiği tarihin en fedakar savaşımının üzerini örtmektedir. Ne yazık ki, Stalin ile Hitler'i aynı kefeye koyma işini sadece burjuvazi yapmıyor, kendilerine "*Marksist*" adını takanlar da bu koroya katılıyor. Sosyalizm düşmanlığını, Stalin'e saldırarak gizlemek nafiledir. Zira söz konusu olan dünya halklarının faşizme karşı topyekün başkaldırısıdır. Troçki ve Troçkizm başkaldırı bir yana o sıralar Sosyalist anavatanı yıkma çağrıları yapıyordu. İşte Troçkizm'in gerçek yüzü budur.

"Stalinizm" diye bir öğreti yoktur. Bu troçkistlerin uydurmasıdır. Stalin'i "zigzaglı" bir çizgi izlemekle suçlayanlara önerimiz, Troçki ve Stalin'i karşılaştırarak okumalarıdır. Fırıldak gibi dönen ve izlediği zigzaglarla ünlenen kişinin adı Troçki'dir. Oysa Lenin'in öğrencisi olan Stalin, Troçki'nin aksine istikrarlı bir çizgi izlemiş ve Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasına önderlik etmiştir. Tek ülkede sosyalizmin inşa edilmesini "ulusal çıkarların" temel alınması olduğunu savunanlar, Marksizm-Leninizm'den hiç bir şey anlamadıklarını ortaya koyuyorlar. Stalin'in izlediği çizginin Lenin'in izlediği çizgi olduğunu yukarıda uzun uzun anlattık. Leninizm'e aykırı çiz-

gi izleyenler Troçki ve takipçileridir. (http://www.marksist.net/marksist_tutum/temel_goruslerimiz.htm)

MARKSİST BAKIŞ

İlk sayısı Aralık 2004'te çıkan **Marksist Bakış** dergisinin, Ankara'da iki, İstanbul'da ise bir dergi bürosu var. 2009 Nisan ayında "*Sürekli Devrim Hareketi*" ilan edildi. İnternet sitelerinin başlığı da "*Sürekli Devrim Hareketi*"dir. Marks, Engels ve Lenin'in yanına Troçki'nin de resmi konulmuştur. Bu tabii ki Troçki'yi de klasik, usta olarak gördükleri anlamına gelmektedir. Marksist Bakış'ın yanında; İşçinin Yolu (15 günlük gazete) ve Marksist Liseliler (dergi) dergileri de çıkarılmaktadır.

troçkist gruplar arasında belirli farklılıklar olmasına rağmen, birçok konuda ortak paydaları da var. Birçokları Lenin ile Stalin arasına Çin Seddi çekmekte ve Lenin mirasının Troçki tarafından üzerlenildiği safsatalarını yaygınlaştırmaktadırlar. Marksist Bakış şöyle diyor:

"*Nasıl zamanında Marks'ın devrimci öğretisinin içini boşaltıp yarattıkları 'ulusal-Alman' Marksizmi ile işçileri eğitenler(!) Lenin'e hakaretler savurarak Marksizmin gerçek devamcılarının kendileri olduğunu dillerine doladılarsa, Stalin ve şürekası da Menşevizmi Leninizm, Leninizmi de Menşevizm olarak yutturmaya çalışırken, Ekim devriminin mirasına sahip çıkan Troçki'ye akıl almaz iftiralar, kara çalmalar, 'hain' suçlamaları yöneltmekten, onu ve takipçilerini katletmekten geri kalmadılar.*" (http://www.bolsevik.org/1277.htm)

Burada tarihsel olgular açıkça çarpıtılıyor. Troçki 1903 sonlarında Menşevik olmuştu. 1904-1905 yılında Menşeviklerden ayrılıp ekonomist Martinov'la bir araya gelmişti. Lenin'i savunduğunu söyleyenlere Lenin ile cevap verelim. Lenin Troçki hakkında şunları yazıyordu:

"...Troçki, Menşeviklerin peşinden koşuyor ve özellikle tantanalı laflara sarılıyor. (...)

Bolşevizmin Menşevizme karşı mücadelesinde, olgun olmayan proletarya üzerinde nüfuz uğruna mücadeleyi gören teori hiç de yeni değildir. Bu teoriye 1905'ten (hatta belki de 1903'ten) beri **liberal** *basının sayısız kitap, broşür ve makalesinde rastlıyoruz. Martov ve Troçki, Alman yoldaşların önüne Marksist renklere boyanmış* **liberal görüşler** *koyuyorlar. (...)*

Menşevizmin ve Bolşevizmin 'proletaryanın derinliklerinde sağlam kökler saldığı'na inanmak, bir 'yanılsama'dır, diyor Troçki. Troçkimizin ustası olduğu, kulağa hoş gelen ama boş laflara bir örnektir bu. Menşeviklerle Bolşevikler arasındaki görüş ayrılıklarının **kökleri** *'proletaryanın derinliklerinde' değil, Rus devriminin* **ekonomik içeriğinde** *yatmaktadır. Martov ve Troçki bu içeriği görmezden gelerek, böylece kendilerini Rusya'da Parti içi mücadelenin tarihsel anlamını kavrama olanağından mahrum ediyorlar. Söz konusu olan, görüş ayrılıklarının teorik formülasyonlarının proletaryanın şu ya da bu katmanlarına 'derinlemesine' nüfuz edip etmediği değildir; asıl mesele, 1905 Devrimi'nin ekonomik koşullarının, proletaryayı sadece işçilerin yaşam standardı sorununda değil, aynı zamanda tarım sorununda da, devrimin bütün politik sorunlarında liberal burjuvaziye karşı düşmanca bir ilişki içine* **sokmuş** *olmasıdır. Rus devrimindeki akımların mücadelesinden 'sekterlik', 'kültürsüzlük' vs. tabelacıkları dağıtarak söz etmek, ama proletaryanın, liberal burjuvazinin ve demokratik köylülüğün temel ekonomik çıkarları hakkında tek söz söylememek, vülger muhabirler seviyesine düşmek demektir. (...)*

Bu gerçekten de 'dizginsiz' laf salatası, liberalizmin 'ideolojik etkisi'nden başka birşey değildir. Hem Martov hem de Troçki, burjuva devrimini gerçekleştirmekte olan Rusya'yı, bu

devrimleri çoktan kapatmış olan Avrupa ile kıyaslayarak, farklı türden tarihsel dönemleri aynı kefeye koyuyorlar. (...)

Martov'u artık tasfiyeciliğin bir lideri sayıyoruz, o tasfiyecileri adeta Marksist sözlerle ne kadar 'maharetle' savunuyorsa o kadar tehlikelidir. Fakat Martov, 1903-1910 yılları arasında işçi hareketi içindeki bütün akımlara damgasını vuran görüşleri açıkça ortaya koyuyor. Troçki ise sadece kişisel yalpalamalarını gösteriyor, başka bir şey değil. O 1903'te Menşevikti, 1904'te Menşevizmden uzaklaştı ve 1905'te yine, ama bu kez ultra-devrimci lafızlarla gösteriş yaparak Menşeviklere döndü; 1906'da bir kez daha Menşevizme sırt çevirdi; 1906 yılının sonlarında Kadetlerle seçim anlaşmaları yapmayı savundu (yani fiilen bir kez daha Menşeviklerle bir oldu) ve 1907 ilkbaharında Londra Parti Kongresi'nde, kendisiyle Rosa Luxemburg arasındaki farkın 'politik eğilim farkından çok, bireysel nüans farkı olduğu'ndan sözetti. Troçki bugün bir fraksiyonun, yarın bir başka fraksiyonun düşünsel donatımını aşırır ve o nedenle kendisini iki fraksiyonun **üzerinde** *gösterir. Troçki teoride* **hiçbir hususta** *Tasfiyeciler ve Otzovistlerle hemfikir değildir, buna karşılık* **pratikte** *'Golos' ve 'Vperyod'cularla* **her hususta** *hemfikirdir."* (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 3, İnter Yayınları, s. 469-486,)

Troçki ise, Stalin'e saldırdığı gibi daha önceleri Lenin'e saldırıyordu. Troçki 1904 yılında yazdığı *"Politik Görevlerimiz"* adlı yazının IV. Bölümünde Lenin'e şöyle saldırıyordu:

"Lenin ve destekçileri bir bütün olarak toplumun ya da Partinin gelişiminin yasaklanamayacağı gerçeğini reddettikleri ölçüde yenilgilerinin nedenlerini de anlamayacaklar."(...)

"Partimizin gerici kanadının başının, Lenin yoldaşın, Sosyal Demokrasiyi tanımlarken, Partimizin sınıf karakterine teorik bir saldırı oluşturacak biçimde Jakobenizmin bir karikatürüne özgü taktiklere başvurması bir tesadüf değil, karakteristik

bir konumlanıştır. Evet, teorik bir saldırı, Bernstein'ın 'eleştirel' görüşlerinden daha az tehlikeli değil." (...)

"Yoldaş Lenin eğer kendisinin yegane ilke olarak -utanmaz (şayet kusursuz değilse) bir ilke- benimseyip yaydığı slogandaki gibi 'iki adım' geri atmak istemiyorsa, kendi tanımı doğrultusunda bir adım ileri atması ve bundan kaynaklanan bütün sonuçları kabullenmesi ve Partili yoldaşlarına yeni kartvizitini yollaması gerekecektir." (...)

"Ya, burjuva-devrimci demokrasisiyle (Jakobenizm) proleter demokrasisi arasında kurduğun köprüyü tamamlayacaksın, Marksizmi terk ederek burjuva liberalizmiyle proleter sosyalizmi arasında bir köprü kuran liberaller gibi, ya da seni bir teorik saldırıya sevk eden pratikten cayacaksın. Ya biri/ ya öteki Yoldaş Lenin!" (www.marksist.org)

Lenin'e saldıran Troçki, Lenin'i partinin *"gerici kanadının"* temsilcisi olarak görüyor! Lenin'in sosyal demokrasiyi tanımlaması Jakobenizmin bir karikatürü imiş! Lenin'in görüşleri revizyonizmin babası Bernstein'in görüşlerinden daha tehlikeli imiş! Lenin, burjuva demokrasisi ile proleter demokrasi arasında bir köprü kurmuş vb. Troçki açıkça Lenin'e küfrediyor. Troçki, daha sonra aynı argümanlarla Stalin'e saldırıyordu.

Menşevizmi kim savunuyor? Lenin'den aktardığımız alıntıları yorumlamaya gerek olmadığını düşünüyoruz. Lenin'in Troçki hakkında yaptığı onlarca değerlendirme var. Troçki asla bir Bolşevik değildi. O sadece rüzgâr kimin arkasından esiyorsa onunla hareket eden bir konumdaydı. Bolşevik-Menşevik ayrışmasında Menşeviklerden taraf olan Troçki bir süre sonra da kendisinin hizipler üstü olduğunu iddia ederek Menşeviklerden ayrılmıştır. Bu süre içinde Alman oportünistleriyle birlikte Troçki, Bolşeviklere karşı da savaşa devam etmiştir. Lenin her zaman Troçki'nin güvenilmez biri olduğunu söylemiştir. Lenin'in Stalin hakkında yaptığı bir siyasi eleştiri var mı? Stalin,

yanlış bir çizgi savunuyorduysa bunun tarihsel kökleri Lenin döneminde yok muydu? Lenin'in *"vasiyet"*inde Stalin hakkında söylediği *"aşırı kaba"* olduğu dışında bir eleştiri var mı? *"Vasiyet"*te de söylenen siyasi bir eleştiri değil. Oysa Lenin *"vasiyet"*inde Troçki'yi bolşevik olmamakla eleştirmiştir. Lenin, yaşamı boyunca Troçki'nin yanlışlarına karşı mücadele etmiştir. Tarihi gerçek budur.

Marksist Bakış dergisi şöyle yazıyor:

"Sovyet sisteminin ilkeleri neden uygulanamadı? Aynı zamanda Ekim Devrimi'nin yenilgisi anlamına gelen bu süreç, dünya devrimi dalgasının yenilgisiyle başladı. Ekim Devrimi'nin önderleri Rusya'da devrimin yalnız başına uzun süre ayakta kalamayacağının farkındaydılar.

Lenin: En küçük bir şüphe duyulmamalıdır ki gerçekleştirdiğimiz devrim, eğer tek olmaya devam ederse, eğer başka hiçbir ülkede devrimci hareket olmazsa, amaçladığı zafere ulaşamayacaktır... Bütün bu zorluklar karşısında tek kurtuluşumuz, tekrar söylüyorum, tüm Avrupa'yı kapsayan bir devrimdir. Başka bir yerde de Lenin bu düşüncesini şöyle ifade eder: Yalnız tek bir ülkede değil bir ülkeler sisteminde yaşıyoruz ve Sovyetler Cumhuriyeti'nin emperyalist devletler ile yan yana uzun bir süre varolacağı düşünülemez. Sonunda ya biri ya da öbürü kazanmak zorundadır."

Marksist Bakış ve bütün troçkistlerin yaptığı gibi Troçki'yi Ekim Devrimi'nin önderi olarak görüyorlar. Üç ay önce partiye alman Troçki bir anda Ekim Devrimi'nin lideri oluveriyor! Troçki'nin görüşlerini biliyoruz. O, geri bir ülkede proletaryanın iktidarı ele geçirebileceğini, ancak dünya devrimi gerçekleşmediği koşullarda tek ülkede sosyalizmin inşa edilemezliğini savunuyordu. Marksist Bakış, Lenin'in de böyle düşündüğünü ve kaynağını vermediği Lenin'den alıntılar yapıyor. Lenin'in hiç bir zaman Troçki'nin savunduğu görüşleri savunmadığını

biliyoruz. Aksine Lenin tek ülkede sosyalizmin inşa edilmesinin olanaklı ve mümkün olduğunu savunuyordu. Lenin devlet, sosyalizm ve komünizm üzerine yaptığı teorik değerlendirmelerde her zaman sosyalizmin tek ülkede inşa edilebileceğini, bunun geri bir kapitalist ülkede bütün zorluklarına rağmen mümkün olduğunu belirtmiştir.

Bolşevikler, Ekim Devrimi'nden hemen sonra devrimin Avrupa'da yayılacağını ve Avrupa proletaryasının ileri ülkelerin bir kısmında iktidara geleceğini umuyorlardı. Özellikle Almanya'da proletaryanın iktidara geleceğini düşünüyorlardı. Bu bir beklentiydi. Ama bu beklenti gerçekleşmedi. Lenin, sosyalizmin nihai zaferi anlamında kesin zaferinin asla tek ülkede gerçekleşemeyeceğini söylüyordu. Sosyalizmin nihai zaferi ile bir ülkede sosyalizmin inşa edilmesi farklı şeylerdir. troçkistlerin kavramadığı tam da bu noktadır. Onlar Lenin'in sosyalizmin nihai zaferi bağlamında söylediklerinden yola çıkarak, Lenin'in tek ülkede sosyalizmin inşa edilemeyeceği tezini savunduğunu iddia ediyorlar. Bu Lenin'in açıkça çarpıtılmasıdır. Lenin'in savunmadığı görüşlerin Lenin'e maledilmesidir. Lenin 1923'te şöyle yazıyordu:

"*Sosyalizmi kurmak için belli bir kültür seviyesi gerekiyorsa (ki bu belli 'kültür seviyesi'nin ne olduğunu kimse söyleyemez,), neden önce bu belli seviye için koşulları devrimci yoldan elde etmekle işe başlayıp, ondan sonra, işçi-köylü iktidarı ve Sovyet düzeni temelinde, diğer halklara yetişmeye koyulmayalım?(...)*

Sosyalizmi kurmak için –diyorsunuz- uygarlık gerekiyor. Çok iyi. Fakat neden önce ülkemizde, uygarlığın çiftlik beyleri ve Rus kapitalistlerini kovmak gibi önkoşullarını yaratıp, daha sonra sosyalizm yürüyüşüne başlayamayalım? Bilinen tarihsel düzende bu tür değişikliklerin uygunsuz ya da imkansız olduğunu hangi işe yaramaz kitapta okudunuz?" (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 528)

Devam edelim, troçkist Marksist Bakış şöyle yazıyor:

"İç savaştan sağ çıkmayı başaran işçi devletini önemli bir tehlike daha bekliyordu: şehirleri beslemek istemeyen köylüler Yeni Ekonomik Politika (NEP) ile birlikte köylülere istedikleri tavizler verildi; özel sektörün bir serbest pazar oluşturmasına imkan sağlandı. Şehirlere gıda arzını artırmak için girişilen bu politikanın bedeli, işçi sınıfının gücünün mülk sahipleri lehine azalması ve bürokrasinin hem partide hem de işçi devletinde konumunun hızlı bir şekilde güçlenmesi oldu. Devrim ülkesinde canlanan serbest piyasa, para merkezli ilişkileri ve değerleri üst düzeyde tetikliyordu. NEP zenginleri esip gürlerken başkentin sokaklarında geceleri fahişeler devrimden sonra yeniden görülmeye başlanmıştı. Para, güç, imtiyaz, ayrıcalık ilişkilerinin hızla kendine yeni alanlar açtığı NEP dönemi bürokrasinin güçlenmesine en elverişli şartları yaratıyordu. Bu, kürklü hanımlar, fraklı beyefendiler ile koltuk sahibi bürokratların el ele yürüdükleri bir dönemdi."

Savaş Komünizmi'nden NEP'e geçişe ilişkin X. Parti Kongresi önemli kararlar alır. Parti Kongresi kararında, teslim yükümlülüğü yerine ayni verginin geçirilmesinden söz ediliyordu. Besin maddelerindeki ayni vergi, teslim yükümlülüğü temelindeki vergiden daha azdı. Savaş Komünizmi, şehir ve kırdaki kapitalist unsurların kalesini baskınla, cepheden saldırıyla ele geçirme teşebbüsüydü. Lenin, biraz geri çekilme, kuvvet toplladıktan sonra yeniden saldırıya geçip kalenin kuşatılmasını öneriyordu. Lenin XI. Parti Kongresi'nde, geri çekilmenin sona erdiğini açıklayıp, *"Özel sermayeye karşı taarruza hazırlanın"* şiarını attı.

NEP, Lenin döneminde başlayan ve 1928'lere kadar sürdürülen bir politikadır. NEP ekonomik alanda kapitalizmin kontrollü gelişmesine izin veren bir politikanın adıydı. Lenin, NEP'ten ilk başta herşeyden önce kapitalistlerin, tüccarların ve

Kulakların yararlanacağını biliyordu. NEP politikası köylülükle işbirliğini korumak ve sağlamlaştırmak için tavizler verilmesi anlamına geliyordu. Çünkü köylülük, hakim şartlar altında meta satışı olmadan, kapitalizmin belli bir canlanması olmadan varolamazdı. Köylülükle işbirliği ticaretten başka bir yolla gerçekleştirilemezdi. Köylülükle ancak bu yolla işbirliği sağlamlaştırılabilinir ve sosyalist ekonominin temelleri atılabilinirdi. Tavizler sorununa Lenin böyle yaklaştı. Lenin bu politika ile ilgili olarak şöyle yazıyordu:

*"Son olarak bu politikanın komünizm bakış açısıyla nasıl uyum sağladığı ve komünist Sovyet iktidarının serbest ticaretin gelişimini teşvik etmekle nasıl bağdaştığı sorununa değinmek istiyorum. Komünizmin bakış açısından bu iyi midir? Bu soruyu yanıtlamak için, köylü ekonomisinde gerçekleşmiş olan değişiklikleri dikkatle izlemek gerekir. Başlangıçta, çiftlik sahiplerinin egemenliğine karşı tüm köylülüğün taarruzu söz konusuydu. Gerek yoksul köylüler gerekse de Kulaklar çiftlik sahiplerine karşı aynı ölçüde yürüdüler, elbette ki farklı niyetlerle: Kulakların hedefi, toprağı çiftlik sahiplerinin elinden alıp, üzerinde kendi ekonomilerini geliştirmekti. Burada Kulaklarla yoksul köylülerin farklı çıkarları ve çabaları ortaya çıktı. Bu çıkar farklılıkları Ukrayna'da şimdi de bizdekinden çok daha net görülüyor. Yoksul köylülük, arazilerin çiftlik sahiplerinden [*başkalarının eline –ÇN.*] geçişinden doğrudan çok az yararlanabildi, çünkü bunun için ne materyale ne de alet edavata sahipti. Ve böylece, yoksul köylülüğün, el konulan arazileri Kulakların gaspetmesine izin vermemek için örgütlendiklerini görüyoruz. Sovyet iktidarı bizde ortaya çıkan Köy Yoksulları Komiteleri'ni ve Ukrayna'da ortaya çıkan Yoksul Köylü Komiteleri'ni destekliyor. Sonuç ne oldu? Sonuç, orta köylülerin kırda ağırlıklı unsur haline gelmeleri oldu. (...)*

Bir yanda Kulak, öte yanda yoksullaşma doğrultusundaki uçlar azaldı ve nüfusun çoğunluğu orta köylülerin düzeyine yaklaşmaya başladı. Eğer köylü ekonomimizin üretkenliğini artırmak istiyorsak, ilk planda orta köylüleri hesaba katmak zorundayız. Komünist Partisi de politikasını buna uygun olarak şekillendirmek zorundaydı. (...)

Yani köylülüğe karşı değişen politika, açıklamasını, bizzat köylülüğün durumunun değişmiş olmasında bulmaktadır. Köy daha orta köylü hale gelmiştir ve üretici güçlerin geliştirilmesinde bunu hesaba katmak zorundayız." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 9, İnter Yayınları, s. 184-185)

Görüldüğü gibi NEP politikası, serbest ticaretin yapılması, alt yapıda kapitalizmin canlanmasına izin verilmesi, üretici güçlerin geliştirilmesi, ülkedeki ürün miktarının artırılması ve köylülükle işbirliğinin sağlanması politikasıdır. Lenin, köylülüğe verilen tavizlerden spekülatörlerin, kapitalistlerin, Kulakların yararlanacağını biliyordu. Ama meselenin özü itibariyle spekülatörlere ve Kulaklara verilen tavizler değildi. Çünkü genelde NEP ve özelde ticaretten, yalnızca kapitalistler ve Kulaklar değil, aynı zamanda devlet ve kooperatif organları da yararlanıyordu. Ticareti sadece kapitalistler ve Kulaklar değil, devlet organları ve kooperatifler de yapıyordu. Devlet organları ve kooperatifler, ticaret yaparak, özel ticaret üzerinde üstünlük kazanıyorlardı. Böylelikle Sovyet sanayisi köylü ekonomisiyle birleştiriliyordu. Bir köylü ülkesinde orta köylü kazanılmadan sosyalizmin inşası mümkün değildi. Bu politika Leninist bir politikaydı. Marksist Bakış, NEP dönemini eleştirecekse önce Lenin'i sorgulamalıdır.

Ama biz Troçki ve takipçilerinin köylülük konusundaki yaklaşımlarını biliyoruz. Troçki'ye göre; proletarya diktatörlüğü sosyalist önlemler almaya başladığında, köylülüğün tamamıyla çatışmaya girmelidir! Troçki, köylülükle proletarya arasında

büyük çatışmalar çıkacağını ve proletarya diktatörlüğünün, Avrupa sosyalist devrimi gerçekleşmezse ayakta kalamayacağını söylüyordu! Troçki, köylülüğün (kır proletaryası ve yoksul köylülüğün) de sosyalizm mücadelesine kazanılmasına karşı çıkıyordu. O şöyle diyordu:

"Böyle yapmakla proletarya, yalnızca, devrimci mücadelesinin ilk aşamaları boyunca kendisini destekleyen tüm burjuva gruplarla değil, kendisiyle işbirliği yaparak iktidara geldiği köylülüğün geniş kitleleriyle de düşmanca bir çatışmaya girecekti." (Troçki, 1905, Önsöz, Tarih Bilinci Yayınları) Troçki'ye göre köylülük baştan sona sosyalizme karşıdır. Lenin ve Troçki arasında nitel bir fark olduğu açıkça ortadadır. Leninizm köylülüğü tek bir bütün olarak görmez. Köylülük içinde çıkarları birbiriyle çelişen farklı sınıf ve katmanlar vardır. Topraksız köylüler, yoksul köylüler, orta köylüler ve zengin köylüler. Sosyalist devrim mücadelesinde, köylülüğün büyük çoğunluğunu oluşturan topraksız ve yoksul köylülük sosyalizmden yana kazanılmalı, orta köylülük tarafsızlaştırılmalı ve zengin köylülüğe karşı savaşılmalıdır. Leninizmin köylülüğe bakış açısı budur.

Şöyle devam ediyor Marksist Bakış:

"Ekim'in iki lideri bu sefer de bürokrasiye karşı büyük bir işbirliği yapacaklardı. Lenin'in hastalığı ve ardından ölümü bu işbirliğinin yaşama geçmesini engelledi. Troçki, Lenin olmadan açık kavgayı başlatacak ve Bolşevizmi ve Sovyetleri savunmak için Sol Muhalefeti örgütleyecekti."

Troçki'nin Ekim Devrimi lideri olmadığını daha önce yazdık. 1898'de RSDİP'in kuruluşu, şekillenişi, yürüttüğü mücadele, geçirdiği aşamalar, parti çizgisinin oluşturulması vb. bağlamında Troçki'nin rolü nedir? Üç ay önce partiye alınan birisi nasıl oluyorda bir anda Ekim Devrimi'nin lideri oluveriyor? Lenin ölmeseymiş, Troçki ile "büyük işbirliği" yapacakmış ve bürokrasiye karşı mücadele edeceklermiş!!! Lenin'in ölümü ile

Troçki yalnız kalmış ve "Bolşevizmi" savunmak için harekete geçmiş!!!

Diğer tarafta ama gerçekler var. Troçki'nin en önemli özelliklerinden biri onun ilkesiz olması, bugün söylediğinin tersini yarın aynı bağnazlıkla savunabilmesidir. 1918'den Lenin'in ölümüne kadar olan dönemde, Troçki ile Lenin arasında görüş ayrılıkları devam eder. Bu dönemde en önemli ayrılık noktaları köylülere karşı tavır ve çalışma tarzı konusunda çıkar. Troçki köylük bölgelerde "*derhal kollektifleştirme, her türlü özel mülkiyete derhal el koyma*", ülkenin sanayisini kalkındırmak için köylülerden alınacak artık değerin artırılmasını savunuyordu. Köylülere karşı gerekirse şiddet kullanılmalıydı. Böyle bir politika nüfusunun çoğunluğunu köylülerin oluşturduğu Rusya'da, işçi sınıfını bir anda tecrit eder, devrimi yenilgiye götürürdü. Ama Troçki "saf proleter devrimi" teorileri içinde bu objektif durumu görmüyordu. Parti köylük bölgelerde özel mülkiyete izin veren yeni ekonomik politika programını (NEP) kabul edince, parti yöneticilerini "*ihanetle*" suçlayacak kadar ileri gidiyordu. Troçki'nin bu dönem içinde geliştirdiği çalışma tarzı ise, her şeyi kararnamelerle çözmeye çalışan bürokratik bir çalışma tarzıydı. Lenin bu konuda Troçki için "*O kendini beğenmiştir. Kararnamelerle yönetmeye ise de meraklıdır*" der.

Şimdi Troçki'nin "Sol Muhalefet"i nasıl örgütlediğine bakalım. Troçki Lenin'in hastalanması ve ölümüyle birlikte Bolşevik Parti'ye karşı açıktan ve hizipçi savaşımına hız verdi. Lenin'in ölümünden hemen önce yapılan (16-18 Ocak 1924) XIII. Parti Konferansı'nda troçkist muhalefet kendisini açıkça ortaya koyuyordu. Zor dönemlerde Troçki ya partiyi terkediyor veya karşı cepheden partiye saldırması ile biliniyordu. 1923 Sonbaharı'nda Almanya ve Bulgaristan'daki devrim yenilgiye uğramış ve ülke içinde ekonomik sıkıntılar yaşanıyordu. Lenin, hasta yatağında yatıyordu. Tam da bu dönemde Troçki, Bolşe-

vik Parti'ye karşı saldırıya geçti. Troçki, parti içindeki tüm anti-Leninist unsurları etrafında topladı ve muhalif bir platform ortaya çıkarttı. Platforma "*46 Muhalifin Açıklaması*" adı verildi. Açıklamalarında, ciddi bir iktisadi kriz doğacağı ve Sovyet iktidarının yıkılacağı kehanetinde bulundular. Muhalefet, bu durumdan çıkış yolu olarak parti içinde hiziplere ve gruplaşmalara özgürlük talep ediyordu.

"46'lar Platformu"nun hemen ardından, Troçki'nin, Parti kadrolarına yazdığı bir mektup devreye sokuldu. Bu mektupda Troçki daha önce bilinen eski Menşevik görüşlerini tekrarlıyordu. Bu iki belge troçkistler tarafından Parti üyelerinin tartışmasına sunuldu. troçkistler açıkça partiye meydan okuyor ve parti içinde genel bir tartışma açılmasını istiyorlardı. Parti bu isteği kabul etti ve parti içinde genel bir tartışma açıldı. Bu genel tartışma sonrasında troçkistler parti içinde ağır yenilgi aldılar. Sadece üniversite ve devlet dairelerindeki hücrelerin küçük bir kısmı, troçkistler lehinde oy kullandı. Ocak 1924'te XIII. Parti Konferansı toplanır. Konferans, troçkist muhalefeti mahkum eder. Konferansın aldığı kararlar, daha sonra XIII. Parti Kongresi ve Komintern V. Kongresi tarafından da onaylanır.

Şimdi biraz geriye dönelim. SBKP(B)'de, parti merkez komitesi başta olmak üzere yönetici organlar parti kongresinde seçilir. Kongre, Merkez Komitesi'ne, bir dahaki kongreye kadar partiyi yönetme yetkisini verir. Parti üyeleri, parti merkez komitesinin ve yönetici organların çalışmalarını ve çizgisini onaylamıyorsa, kongrede, parti yönetici organlarının değiştirilmesi mücadelesini verir. En yüksek organ parti iradesini temsil eden Parti Kongresi'dir. Parti içi demokrasi gereği kongrenin çoğunluğu parti yönetici organlarını seçer. Parti azınlığı, çoğunluğun seçimine saygı duymalı ve kabul etmelidir. Azınlık partiye kendi görüşünü zorla dayatamaz. Parti içi demokrasi azınlığın çoğunluğa uymasını da ifade eder.

Stalin parti içi demokrasi hakkında şöyle diyor:

"İşçi sınıfının aktivitesinin yükseltilmesinden sözettim, işçi sınıfının milyonluk kitlelerinin iktisadımızı inşa eserine, sanayimizi inşa eserine çekilmesi gerektiğinden söz ettim. Ancak işçi sınıfının aktivitesinin yükseltilmesi ciddi ve büyük bir görevdir. İşçi sınıfının aktivitesini yükseltebilmek için, herşeyden önce, Partinin kendisi aktifleştirilmelidir. Bizzat Parti, sağlam ve kararlı biçimde Parti-içi demokrasi yolunu izlemeli, örgütlerimiz, Partimizin kaderini biçimlendiren Parti üyelerinin geniş kitlelerini inşa sorunlarımızın tartışılmasına çekmelidir. Bu olmadan işçi sınıfının aktifleştirilmesinden hiç söz edilemez." (Stalin, Eserler, Cilt 8, İnter Yayınları, s. 127-128,)

Parti içi demokrasinin anlamı budur. Troçki ve takipçilerinin parti içi demokrasi anlayışı, Leninist parti teorisini inkar eden, parti içinde fraksiyonların ve grupların varlığını öngören, partiyi hiziplerin *"at koşturduğu"* bir tartışma kulübüne çeviren anlayıştır. Troçki, şöyle diyordu:

"Parti yaşamında gerçek bir özgürlük, tartışma özgürlüğü, parti çizgisini kolektif biçiminde ve de gruplar aracılığıyla oluşturma özgürlüğü olmaksızın, bu partiler asla belirleyici bir devrimci güç haline gelemeyeceklerdir." (Troçki, Lenin'den Sonra Üçüncü Enternasyonal, s. 137)

Parti içerisinde Troçki'nin tartışma özgürlüğünü temel alması doğrudur. Partinin aldığı her karar üzerine, pratik eylemi zedelemediği sürece son noktaya kadar tartışılmalıdır. Ancak bu tartışma özgürlüğü nasıl olacaktır? Troçki tartışma özgürlüğü sloganını çarpıtıyor ve onu hizipler özgürlüğü sloganına dönüştürüyor. Troçki'nin bundan çıkardığı sonuç; tartışma özgürlüğü grup ve hizip özgürlüğüdür! Parti, bir tartışma ve düşünce kulübü değildir. Parti aldığı kararları yaşama geçiren bir sınıf örgütüdür. Karar alınmadan önce parti içinde sonuna kadar tartışılır, görüşler çatışır, pozisyonlar netleşir. Geniş tartışma ertesinde

Parti Kongresi bu tartışmalar ışığında karar alır. Ancak demokrasi gereği azınlık, çoğunluğun aldığı karara uymak zorundadır. Karar alındıktan sonra partinin tümü, kararı yanlış bulan azınlık da, kararın hayata geçirilmesi için üzerlerine düşen görevleri yapmak zorundadır. Parti içi demokrasinin ve parti üyeliğinin temel kıstaslarından biri budur.

Lenin'in ölümü Troçki ile yapacağı ittifakı engellemiş! İddia bu idi. Şimdi bir de Lenin'in ne dediğine bakalım. Lenin, 1921'de partinin X. Kongresi'ne parti içi gruplarla ilgili karar taslağı yazar. Bu taslak kongrede kabul edilir ve karara bağlanır. Bu kararın 6. maddesi şöyledir:

"Bu yüzden Parti, şu ya da bu platformda oluşturulmuş olan (örneğin 'İşçi Muhalefeti', 'Demokratik merkeziyetçilik' grupları vs. gibi) istisnasız tüm grupların feshedilmiş olduğunu açıklar ya da derhal feshedilmelerini emreder. Bu Kongre kararının yerine getirilmemesi, Parti'den kesin ve derhal ihracı gerektirir." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 9, İnter Yayınları, s. 160)

Lenin'in parti içindeki gruplar hakkında sunduğu ve Parti Kongresi'nde onaylanan kararın bir bölümü budur. Lenin'in önerdiği ve X. Parti Kongresi'nin aldığı karardan Troçki memnun değildir. Parti içinde grupların ve hiziplerin olmaması, partinin irade ve eylem birliğine sahip olması Troçki'yi rahatsız ediyordu. Troçki bu rahatsızlığından dolayı parti içinde gruplara özgürlük istiyordu. Yani partinin platformunun dışında başka platforma sahip, kendi yönetimi ve ilkeleri olan gruplar partinin içerisinde varolacak! Parti bir irade ve eylem birliği değil, gruplar toplamı veya hizipler karmaşası olacak! Troçki'nin parti içi demokrasiden anladığı, partinin tasfiye edilmesi anlamına gelen, onu bir hizipler toplamına indirgeyen demokrasi budur. Troçki'nin savunduğu parti modeli, parti içinde hizipler ve gruplar olacak, bu hizip ve gruplar, parti kararlarına karşı kendi platformları ile ortaya çıkacak, partinin irade ve eylem

birliğinin ortadan kaldırıldığı bir parti modelidir. Lenin, parti içi gruplardan bahsederken şunları söyler:

"Parti içinde ve tüm Sovyet çalışmasında sıkı bir disiplin sağlamak ve her türlü fraksiyonculuğun bertaraf edilmesinde en büyük birliği sağlamak için Kongre MK'yı, disiplin ihlali veya fraksiyonculuğun yeniden canlandırılması ya da ona gözyumulması hallerinde, Parti'den ihraca varana dek tüm Parti cezası önlemlerini, MK üyelerine karşı ise adaylık konumuna indirme ve en uç önlem olarak hatta Partiden ihraç cezasını uygulamakla yetkili kılar" (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 9, İnter Yayınları, s. 160)

Lenin'in görüşleri ve X. Parti Kongresi'nin kararı kısaca böyledir. Lenin ile Troçki arasında Parti meselesinde de nitel bir farkın olduğu açıkça ortada. X. Parti Kongresi'nin aldığı karar var. Bu karara rağmen, Troçki *"46'lar Platformu"*nu açıklıyor, partiye karşı cepheden saldırıya geçiyor ve partinin genel bir tartışma açmasını istiyor. X. Parti Kongresi'nin kararına göre Troçki'nin derhal partiden atılması gerekiyor. Fakat troçkistlerimizin çokça eleştirdiği Stalin, X. Parti Kongresi kararma rağmen Troçki'yi partiden atmıyor ve genel tartışma önerisini kabul ediyor.

Troçkistlerin iddia ettiklerinin tersine Stalin önderliğindeki Merkez Komitesi, Troçki ve muhalefet üzerinde amansız bir baskı uygulamadı. Muhalefetle her tartışmayı, parti birliğini güçlendirme çalışmasına dönüştürdü. Çünkü Merkez Komitesi muhalefetin gittiği hizipçi yoldan döneceğini, partinin ve proletaryanın çıkarlarını savunacağını düşünüyordu. XIII. Parti Kongresi ertesinde Leningrad'lı bir grup Troçki'yi partiden ihraç etme başvurusunda bulundu. Leningrad il komitesi Troçki'yi partiden ihraç eden bir kararı kabul etti. Merkez Komitesi çoğunluğu bu kararla hem fikir değildi. Leningrad il komitesi, yürütülen mücadeleden sonra ikna edildi. Bir süre sonra Lening-

rad'lılar bu defa Kamanev ile birlikte Troçki'nin Politbüro'dan derhal ihracını istedi. Ancak Stalin ve MK çoğunluğu Kamanev ve Zinovyev ile aynı görüşte değildi ve Troçki'nin ihracı engellendi. Troçki'nin atılmasını, bir yıl sonra Troçki'nin yanında saf tutan Kamanev ve Zinovyev istiyordu ama Stalin engelliyordu. Ne ilginç değil mi?

İşte Troçki'nin Lenin'in hastalığı esnasında başladığı, Marksist Bakış'ın *"Bolşevizmi ve Sovyetleri savunmak için Sol Muhalefeti örgütle"*diği tarihi gerçek böyleydi. Uzun uzun anlatmamızın nedeni de, gerçekleri çarpıtan troçkistlerin gerçek yüzünü birkez daha ortaya koymaktır.

Marksist Bakış'ın savunduğu diğer troçkist argümanlar üzerinde burada durmayı gerekli görmüyoruz. Çünkü Troçkizm üzerine yazdığımız yazılarda bunlara zaten değindik. Aynı şeyleri yeniden tekrarlamanın gerekli olmadığını düşünüyoruz. (http://www.bolsevik.org/1278.htm)

UİD-DER (Uluslararası İşçi Dayanışma Derneği)

UİD-DER 2006 yılında kuruldu. Marksist Tutum dergisi ile benzer görüşler savunuyor. İşçi sınıfı içinde çalışan ve belli bir tabanı olan bir grup. *"İşçi Dayanışması"* adlı bir gazete çıkarıyorlar. Amaçlarını *"sömürü düzenini yıkarak, çocuklarımıza ve tüm insanlığa sınıfsız, sömürüsüz, barış ve mutluluk dolu bir dünya bırakmak isteyenlerin yolu"* olarak açıklıyorlar. İşçi Dayanışma Derneği'nin oluşumundan önce on yıllık bir geçmişleri var. Sendikalarda İşçi Öz-Eğitim gruplarını oluşturduklarını, çalışmalarının karşılığını aldıklarını ve Uluslararası İşçi Dayanışma Derneği'ni kurmaya karar verdiklerini anlatıyorlar. İnternet siteleri: http://www.uidder.org/

SSS (SINIRSIZ, SINIFSIZ, SÖMÜRÜSÜZ)-SOSYALİZM DERGİSİ

SSS-Sosyalizm çevresi, köklerinin 1980 askeri faşist darbesi sonrası sürece kadar gittiğini, ancak 1987 yılındaki milletvekili seçimlerinde örgütlenen "*bağımsız sosyalist adaylar*'" kampanyası sonrasında farklı eğilimlerden "*troçkistler*" ile yaşanan ortak pratik içinde biçimlendiklerini belirtiyorlar. SSS-Sosyalizm çevresi, farklı Pablocu eğilimlerle, 2002 yılına kadar birlikte hareket eder. Pablocu eğilimlerle birlikte hareket etmenin nedeni olarak, IV. Enternasyonal tarihine ilişkin olarak "*bilgisiz*"liklerinin önemli rol oynadığını belirtiyorlar.

1987 yılında "İşçi Sözü" gazetesi yayınlanmaya başlanır. Bir süre sonra parti ve partileşme konusunda yaşanan tartışmalar sonucunda bölünme meydana gelir. SSS-Sosyalizm çevresi 1989'da "*İşçi Sözü*" gazetesinden ayrılır ve Pablocularla birlikte "*Patronsuz Generalsiz Bürokratsız Sosyalizm*" (PGBS) gazetesini çıkarmaya başlar. 1990'da parti kurma girişimleri sürecinde "*Stalinist*"lerle siyasi işbirliği konusunda tartışmalar yaşanır. SSS-Sosyalizm çevresi 1992'de, PGBS'den ayrılır. Daha sonraki süreci "*SSS Sosyalizm*"den okuyalım:

"*1993 yılında, bizden sonra PGBS'den ayrılmış olan ve Morenocuların ağırlıklı olduğu bir ekip ile bir süre tartışma yürüttükten sonra birlikte Enternasyonal Bülten (EB) dergisini çıkartmaya başladı. Dergi, ilk sayısından itibaren LİT'e (Uluslararası İşçi Birliği) ve Nahuel Moreno'ya sempatisini ifade ediyordu. Ancak bu durum, özümsenmiş bir programatik yaklaşımın ya da bütünsel bir eğilimin ürünü değildi. EB içinde, Ernest Mandel'in Birleşik Sekreterliğine 'karşı duran' Moreno'ya genel bir sempati vardı ama bu sempatinin ardında herhangi bir bilgi birikimi yatmıyordu. Biz EB içerisinde LİT'çilerin varlığını bir zenginlik sayar ve onlardan öğrenmeye çalışırken,*

LİT'ciler başka hesaplar içindeydi. Birlikte başlattığımız EB süreci, LİT'in içimizdeki Morenocular ile birlikte 1995 yılında gerçekleştirdiği bir darbe ile sona erdi. Biz, EB'yi, yalanlar ve düzmece bilgiler üzerine kurulu bir uluslararası ilişkinin parçası olmayı kabul edenlere bırakarak ayrıldık." (http://www.sosyalizm.eu/?page_id=2)

SSS-Sosyalizm çevresi Enternasyonal Bülten'den ayrıldıktan sonra yeni kurulmuş olan Özgürlük ve Dayanışma Partisi'ni (ÖDP) çalışma alanlarından birisi olarak belirler. ÖDP'nin sosyalist bir işçi partisine dönüşemeyeceği saptamasını yapan SSS-Sosyalizm çevresi, ÖDP içerisinde kendi programları doğrultusunda çalışma yaparak yeni alanlar açmak ve zamanı geldiğinde ÖDP'den ayrılmayı hedefler. ÖDP içerisinde PGBS (Patronsuz Generalsiz Bürokratsız Sosyalizm) çevresi ile 1998'de yeniden birleşme sağlanır. Ama bu birlik de fazla uzun sürmez. 1999'da PGBS'de ayrılık yaşanır ve ayrılanlar *"İşçi Mücadelesi / DİP Girişimi"*ni oluştururlar. PGBS içinde 2002'de yeniden bir ayrışma yaşanır ve ayrılanlar sonradan *"İşçi Kardeşliği Partisi"*ni kurarlar. Ayrılanlar PGBS gazetesinin yasallığını SSS-Sosyalizm çevresine vermezler. Bu yüzden 2002'de *"Sınıfsız Sınırsız Sömürüsüz Sosyalizm"* dergisi yayınlanmaya başlar. Toplam dokuz sayı çıkar. Ocak 2006'da Sendikal Sol Muhalefet Bülteni yayınlanmaya başlanır. SSS-Sosyalizm çevresi uzunca bir süredir, politik görüşlerini internet yayıncılığını kullanarak www.sss-sosyalizm.org üzerinden yapmaktadır.

SSS-Sosyalizm, Troçki önderliğindeki 4. Enternasyonal'in kuruluş belgelerine sahip çıkar, sonrasındaki önderlikleri (Pabloculuk-Morenoculuk-Mandelcilik vs.) revizyonist olarak tanımlar. 4. Enternasyonal'in yeniden inşasını savunur. "İşçi Mücadelesi Dergisi"ni (DİP) Pabloculukla suçlar. Bu anlamda *"Ortodoks Troçkizm"*in AA-KK/T'de ki temsilcisi, SSS- Sosyalizm çevresidir.

Diğer troçkist örgütler gibi SSS-Sosyalizm de, Lenin'i savunur gözüküp Lenin'i ve tarihsel gerçekleri çarpıtmaktadır. Şöyle diyor SSS-Sosyalizm:

"1917'de Rus işçi sınıfı iktidarı ele geçirmiş ve Sovyetler üzerinde yükselen bir işçi devleti kurmuştu." (http://www.sosyalizm.eu/?p=3166) troçkistler, işçi sınıfı dışındaki sınıfların konumunu anlayamadıkları için çokça işçici kesiliyorlar. Köylülüğün özellikle de yoksul köylülüğün devrimde oynayabileceği rol gözardı ediliyor. Kurulacak iktidarlar hep "işçi devleti" olarak adlandırılıyor. Bilindiği gibi 1920'de sendikalar bağlamında bir tartışma yürütülür. Lenin sendikalar meselesinde Troçki'nin görüşlerini amansızca eleştirir. Lenin şöyle der: *"**Fakat böyle gayri ciddi şeylerle uğraşan Troçki yoldaş hemen bir hataya düşüyor**. Ona göre, işçi sınıfının maddi ve manevi çıkarlarını savunmak işçi devletinde sendikaların görevi değildir **Bu bir hatadır**. **Troçki yoldaş 'işçi devleti'nden söz ediyor**. İzninizle **bu bir soyutlamadır**. 1917'de işçi devleti diye yazmamız anlaşılır bir şeydi; fakat bugün birisi gelip bize 'burjuvazinin olmadığı, devletin işçi devleti olduğu bir ortamda işçi sınıfını niçin, kime karşı savunmak gerekiyor' derse eğer, apaçık bir hataya düşmüş olur. **O tam bir işçi devleti değildir, mesele de bu ya zaten. Troçki yoldaşın temel hatalarından biri buradadır**. Şimdi genel ilkelerden amaca uygun müzakereye ve kararnamelere geçtik, fakat pratik ve amaca uygun olana girişmekten alıkonulmak isteniyoruz. Bu olmaz. Gerçekte bir işçi devleti değil, bir işçi-köylü devletimiz var."* (a.b.ç.) (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 9, İnter Yayınları, s. 32-33) Troçki'nin proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm kavramları konusunda savunduğu görüşler Marksizm-Leninizm'e aykırıdır. Troçki'nin köylülük konusundaki görüşlerini biliyoruz. Troçki'ye göre; proletarya diktatörlüğü sosyalist önlemler almaya başladığında köylülükle tamamıyla çatışmaya girmelidir. Troçki, kır proletaryası ve yoksul köy-

lülüğün de sosyalizm mücadelesine kazanılmasına karşı çıkar ve şöyle der: "*Böyle yapmakla proletarya, yalnızca, devrimci mücadelesinin ilk aşamaları boyunca kendisini destekleyen tüm burjuva gruplarla değil, kendisiyle işbirliği yaparak iktidara geldiği köylülüğün geniş kitleleriyle de düşmanca bir çatışmaya girecekti.*" (Troçki, 1905, Önsöz, Tarih Bilinci Yayınları) Troçki'ye göre proletarya diktatörlüğü, köylülüğün yoksul tabakası kazanılmadan, küçük burjuvazinin etkisi kırılmadan "*aşamasız ve sürekli*" olarak proleter devrim gerçekleştirilmelidir. Troçki'nin söyledikleri açık. Bu yüzden Troçki ve takipçilerinin "*işçi devleti*"nden bahsetmelerinin nedeni yoksul köylülük ve kır proletaryasının önemini, işçi sınıfının bu sınıflarla ittifak yapabileceği olgusunu görmemelerinden dolayıdır. İşçi devleti kavramının içeriği böyle doldurulduğu için yanlıştır. Lenin'in dediği gibi "*bir işçi devleti değil, bir işçi-köylü devletimiz var.*" Lenin'i dillerine pelesenk edenlerin Lenin'den öğrenmeleri gerekir. Tabi öğrenme diye bir dertleri varsa.

Bürokrasi Meselesi:

SSS-Sosyalizm şöyle diyor: "*1920'lerin başlarında Sovyetler Birliği'nde bürokrasi hızla güçlenmeye başladı. Sovyet bürokrasisinin Marksizm'e açtığı savaş, 'tek ülkede sosyalizm' sözde kuramı altında özetlendi. Bürokrasinin Stalin önderliğindeki ulusalcı kanadı karşısında Marksizmin – Leninizmin bayrağını taşıyanlar Troçki ve Sol Muhalefet oldu. SSCB'deki Sol Muhalefet, Stalinist bürokrasiye karşı mücadelede binlerce kadrosunu kaybetti ve yenilgiye uğradı. Stalin'in elindeki devasa baskı ve infaz aygıtı, Ekim Devrimi'ni gerçekleştiren Merkez Komite'nin neredeyse tamamının da aralarında yer aldığı bütün bir Bolşevik devrimciler kuşağını, kabaca 1924-1936 yılları arasında ortadan kaldırdı. Stalinist bürokrasi, işçi devletinin gerçek organları olarak Sovyetlerin varlığına son veren ve işçi*

sınıfını iktidardan bütünüyle uzaklaştıran 1936 Anayasası ile birlikte, gerçekte işçi devletinin sonunu ilan etmişti." (http://www.sosyalizm.eu/?p=3166)

Tek ülkede sosyalizm meselesinde daha önce tavır takındığımız için burada bir kez daha üzerinde durmayı gerekli görmüyoruz. Ama 1920'lerin başlarında ne olduğuna bakalım.

İç savaş döneminde Savaş Komünizmi uygulanmıştı. İç savaş sona erdikten sonra, ülke barışçıl iktisadi inşaya geçmiş, savaşın ve emperyalist ablukanın ürünü olan katı Savaş Komünizmi'ni sürdürmek için bir neden kalmamıştı. Tersine bu siyasetin sürdürülmesi, proletarya diktatörlüğünün sürdürülmesi için elzem olan orta köylülüğün müttefik olarak kazanılması siyasetini imkânsız kılacaktı. Troçki ve hempaları ise, Savaş Komünizmi'ni gevşetmeye gerek olmadığını, tam tersine vidaların daha da sıkıştırılması gerektiğini savunuyorlardı. Troçki, Lenin ve Bolşevik Parti Merkez Komitesi üyelerinin çoğunluğuna karşı mücadeleyi başlattı. Troçki, 1920 Kasım'ının başlarında toplanan V. Tüm-Rusya Sendikalar Konferansı Komünist Fraksiyonu'nun oturumunda, *"vidaları sıkıştırma"* ve *"sendikaları sarsma"* gibi şiarlarla ortaya çıktı. Parti içerisinde yürüyen tartışmada Troçki ve yandaşlarının tezleri mahkûm edildi. 8 Mart 1921'de toplanan X. Parti Kongresi'nde, sendikalar üzerine tartışmanın sonuçları toparlandı ve Troçki'nin görüşleri ezici bir çoğunlukla mahkûm edildi.

Troçki'nin bürokrasiye karşı savaşıp savaşmadığı konusuna, Troçki'nin sendikalar konusundaki tavrı ile başlayalım. Lenin, Rusya'da iç savaşın sona ermesi ile birlikte kitlelerin yönetilmesinde yeni yöntemlere geçişi, kitlelere emir vermekten vazgeçilmesi gerektiğini savunuyor ve sendikaları komünizmin okulu olarak değerlendiriyordu. Troçki, sendikalar konusunda bürokratik tavır takınarak, sendikaların rolünü gözardı ederek sendikalarda askeri yöntemlerin uygulanmasını savunuyordu.

Sendikalarda örgütlenmiş işçi sınıfının *"zor"* yoluyla sosyalizmin inşasına katılması mümkün değildi. İşçi sınıfı ancak bilinçli bir mücadele ile sosyalizmin inşasına katılabilirdi. Troçki, Savaş Komünizmi döneminde uygulanmak zorunda olunan askeri yöntemleri egemen kılmak istiyordu.

Lenin, Troçki'nin bu çabasını şöyle mahkûm eder:

"Değerli bir askeri deneyim mevcut: Kahramanlık, uygulamada titizlik vs. Askeriye içinde en kötü unsurların deneyiminde kötü bir şey var: ***Bürokratizm, kendini beğenmişlik. Troçki'nin tezlerinin, onun bilgisi ve isteği dışında, askeri deneyimin en iyilerinin değil, en kötülerinin destekçisi olduğu görülmüştür.*** *(abç) Siyasi yöneticinin sadece kendi politikasından değil, yönettiklerinin yaptıklarından da sorumlu olduğunu unutmayın."* (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 9, İnter Yayınları, s. 46)

Troçki, Savaş Komünizmi dönemindeki yöntemlerin sürdürülmesinden yana tavır takınıyordu. O bunu yaparken askeri deneyimin en kötülerine (bürokratizm, kendini beğenmişlik) dayanıyordu. Troçki, sendikaların ordu tarzında, *"zor"* ilişkisi içerisinde yönetilmesini, Savaş Komünizmi döneminde zorunlu olarak kurulan sendikal organların ayrıcalıklarının devam ettirilmesini savunuyordu. Oysa iç savaşın bitmesi ile sendikalarda normal yaşama dönülmesi gerekiyordu. Sendikalarda ikna, eğitim ve sosyalist inşaya bilinçli katılım temel yöntemdi. Lenin, *"Sendikalar, Mevcut Durum Ve Troçki Yoldaşın Hataları Üzerine"* başlıklı makaleyi şöyle sonlandırıyordu:

"Sonuç: Troçki ve Buharin'in tezleri bir dizi teorik hata, bir dizi ilkesel yanlışlık içeriyor. Siyasi olarak, meseleye tüm yaklaşım tarzı tam bir densizliktir. Troçki yoldaşın 'tez'leri politik olarak zararlıdır. Onun politikası son tahlilde sendikaları bürokratikçe hırpalama politikasıdır. Ve Parti Kongremizin bu politikayı mahkûm ve reddedeceğinden eminim." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 9, İnter Yayınları, s. 51,)

Görüldüğü gibi Lenin Troçki'nin tezlerinin zararlı olduğunu, bu politikanın bürokratik olduğunu söylüyor. Lenin ile Troçki arasında temel ayrım noktalarından bir tanesi de işçi kitlelerine yaklaşım sorunu idi. İşçi kitlelerine yaklaşımda ikna yöntemi mi yoksa zor yöntemi mi kullanılacaktı? Lenin,Troçki ile ayrılıklarından bahsederken bu konuda şöyle diyor:

"Var olan gerçek görüş ayrılıkları, yukarıda saydıklarım bir yana bırakılırsa, kesinlikle genel ilke sorunlarıyla ilgili değildir. Buna karşılık, ***Troçki yoldaşla aramdaki yukarıda saydığım 'görüş ayrılıkları'na işaret etmek zorundaydım, çünkü son derece kapsamlı bir konu olan 'Sendikaların Rolü ve Görevleri' konusunu seçen Troçki yoldaş, bana göre, proletarya diktatörlüğü sorununun özüyle bağıntılı olan bir dizi hataya düşmüştür****. (abç) Fakat bunu bir yana bırakırsak, ortaya şu soru çıkıyor: Çok gereksinim duyduğumuz tek adammışçasına işbirliği bizde gerçekten neden mümkün olmuyor? Kitleye nasıl yaklaşılacağı, kitlenin nasıl kazanılacağı, kitleyle nasıl bağ kurulacağının yöntemleri üzerine görüş ayrılıkları yüzünden mümkün olmuyor. Meselenin püf noktası budur. Ve kapitalizm koşulları altında kurulan, kapitalizmden komünizme geçişte kaçınılmaz olan, uzak gelecekte tartışmaya açık kuruluşlar olarak sendikaların özelliği tam da buradadır. Bu, sendikaların tartışmaya açık olacakları uzak bir gelecektir; torunlarımız bunun üzerine sohbet edeceklerdir. Bugün önemli olan ise kitlelere nasıl yaklaşılacağı, onların nasıl kazanılacağı, onlarla nasıl birleşileceği, çalışmanın (proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirme çalışmasının) karmaşık transmisyonlarının nasıl sağlanacağıdır. Dikkat edin, çalışmanın karmaşık transmisyonları dediğimde Sovyet aygıtını kastetmiyorum. Orada daha ne tür transmisyon karmaşıklığının görüleceği apayrı bir konudur. Şimdilik sadece soyut ve ilkesel olarak, kapitalist toplumdaki sınıflar arasındaki ilişkilerden sözediyorum; orada proletarya var, proleter olma-*

yan emekçi kitleler var, küçük-burjuvazi var ve burjuvazi var. Sovyet aygıtı içinde bürokratizm olmasa bile, sadece bu açıdan bile, kapitalizm tarafından yaratılmış olan şey transmisyonların olağanüstü karmaşıklığına yol açmaktadır. Ve sendikaların 'görevi'nin zorluğunun nerede olduğu sorusunu sorarken öncelikle bu düşünülmelidir. ***Gerçek görüş ayrılığı, yineliyorum, kesinlikle Troçki yoldaşın onu gördüğü yerde değil, bilakis kitlelerin nasıl kazanılacağı, kitlelere nasıl yaklaşılacağı, onlarla nasıl birleşileceği sorununda yatmaktadır.*** " (abç) (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 9, İnter Yayınları, s. 31-32,)

Lenin'de sorunun konuluşu böyledir. İşçi kitlelerini askeri yöntemlerle harekete geçirmeyi önerenler nasıl oluyor da bürokratizme karşı mücadele ettiklerini söyleyebiliyorlar? Görüldüğü gibi 1920'li yıllarda Sovyetler Birliği'nde bürokrasiye karşı mücadele eden Troçki değil, Lenin önderliğindeki Bolşevikler idi. Troçki'nin sendikalar üzerine görüşlerindeki teorik hatalar, basit bir yanlış anlama değildir. Bu, Troçki'nin proletarya diktatörlüğü, sosyalizm, tek ülkede sosyalizmin inşası konularındaki teorik kavrayışsızlığının ve çarpıtmalarının sonucudur.

Proletarya diktatörlüğünün ülke içinde ve uluslararası alanda birbirine bağlı iki temel görevi vardır. Birincisi, ülke içinde sosyalizmin inşası, proletarya ve yoksul köylülüğün ittifakının sağlanması; ikincisi, dünya proleter devriminin desteklenmesidir. Bu iki görev birbirine bağlıdır. Tek ülkede sosyalizmin inşa edilmesi, dünya devrimi için büyük imkânların yaratılması anlamına gelir. Tek ülkede sosyalizmin inşa edilmesi, diğer ülkelerde gelişen proleter hareketler sonucu kapitalist kuşatma yarılabilinir. Bu yüzden tek ülkede sosyalizmin kuruluşu dünya devriminin gelişiminin önemli halkalarından birisidir.

Troçki'nin sendikalar konusundaki teorik hatası bu ikili görevi kavramamasının bir sonucudur. Troçki teorik hatalar yapmakla kalmıyor, sosyalizm kavramını çarpıtıyor ve tek ülkede

sosyalizmin gerçekleşmesinin imkânsız olduğunu söylüyor. Tek ülkede sosyalizm mümkün olmadığına göre, proletarya diktatörlüğünün tek görevi dünya devrimidir sonucuna ulaşıyor. Proletarya diktatörlüğünün, kendi ülkesinde sosyalizmi inşa etmek gibi bir derdi yoksa, tek amacı gerekirse diğer ülkelere fiili müdahaleyle dünya devrimini *"desteklemek"*se, o zaman sürekli bir savaş hali mevcuttur. Proletarya diktatörlüğü diğer kapitalist ülkelere savaş açmalıdır. Troçki'ye göre uluslararası proletaryaya ancak bu şekilde yardım edilebilinir. Bu bakış açısı sosyalizme ve dünya devrimine ihanettir. Troçki'nin planında lafta çok enternasyonalist görünümlü intihar vardır, ama ülke sınırları içerisinde sosyalizmin inşası yoktur.

Troçki bu bakış açısından yola çıkarak sendikaları yorumlar. Tek ülkede sosyalizm mümkün olmadığına göre, proletarya diktatörlüğü diğer ülkelerle doğrudan savaşa girmek zorunda olduğundan, sendikalar askeri yöntemlerle yönetilmelidir. Troçki tek ülkede sosyalizmin inşasını mümkün görmediği için sendikalarda askeri yöntemlerin esas alınması gerektiğini savunuyordu. Lenin ile polemiğinin sebeplerinden birisi de budur. Lenin, bu gerçeği görmüş, Troçki'nin sadece sendikalar konusunda değil, proletarya diktatörlüğü konusunda da hatalı fikirlere sahip olduğunu belirtmiştir: ***"çünkü son derece kapsamlı bir konu olan 'Sendikaların Rolü ve Görevleri' konusunu seçen Troçki yoldaş, bana göre, proletarya diktatörlüğü sorununun özüyle bağıntılı olan bir dizi hataya düşmüştür"***. İşte Troçki'nin proletarya diktatörlüğünün özüyle bağlantılı olan hataları, sendikalar konusundaki hatalarının temel nedenidir. Troçki bürokrasiye karşı savaş açmamış tersine bürokrasiyi savunmuştur. Tarihsel gerçeklik budur. Bu sorunu uzun uzun anlatmamızın nedeni, troçkistlerin yalanlarını ve çarpıtmalarını açığa çıkarmaktır.

SSS-Sosyalizm grubuna göre; *"Marksizmin – Leninizmin bayrağını taşıyanlar Troçki ve Sol Muhalef"* imiş. Şimdi Troç-

ki'nin "Sol Muhalefet"i nasıl örgütlediğine bakalım. Troçki Lenin'in hastalanması ve ölümüyle birlikte Bolşevik Parti'ye karşı açıktan ve hizipçi savaşımına hız verdi. Lenin'in ölümünden hemen önce yapılan (16-18 Ocak 1924) XIII. Parti Konferansı'nda troçkist muhalefet kendisini açıkça ortaya koyuyordu. Zor dönemlerde Troçki ya partiyi terketmesi veya karşı cepheden partiye saldırması ile biliniyordu. 1923 Sonbaharı'nda Almanya ve Bulgaristan'daki devrim yenilgiye uğramıştı ve ülke içinde ekonomik sıkıntılar yaşanıyordu. Lenin, hastaydı. Tam da bu dönemde Troçki, Bolşevik Parti'ye karşı saldırıya geçti. Troçki, parti içindeki tüm anti-Leninist unsurları etrafında topladı ve muhalif bir platform ortaya çıkarttı. Platforma "*46 Muhalifin Açıklaması*" adı verildi. Açıklamalarında, ciddi bir iktisadi kriz doğacağı ve Sovyet iktidarının yıkılacağı kehanetinde bulundular. Muhalefet, bu durumdan çıkış yolu olarak parti içinde hiziplere ve gruplaşmalara özgürlük talep ediyordu.

"46'lar Platformu"nun hemen ardından, Troçki'nin, parti kadrolarına yazdığı bir mektup devreye sokuldu. Bu mektupta Troçki daha önce bilinen eski Menşevik görüşlerini tekrarlıyordu. Bu iki belge troçkistler tarafından parti üyelerinin tartışmasına sunuldu. troçkistler açıkça partiye meydan okuyor ve parti içinde genel bir tartışma açılmasını istiyorlardı. Parti bu isteği kabul etti ve parti içinde genel bir tartışma açıldı. Bu genel tartışma sonrasında troçkistler parti içinde ağır yenilgi aldılar. Sadece üniversite ve devlet dairelerindeki hücrelerin küçük bir kısmı, troçkistler lehinde oy kullandı. Ocak 1924'te XIII. Parti Konferansı toplandı. Konferans, troçkist muhalefeti mahkûm etti. Konferansın aldığı kararlar, daha sonra XIII. Parti Kongresi ve Komintern V. Kongresi tarafından da onaylandı.

1924 Sonbaharı'nda Troçki'nin "*Ekim Dersleri*" adlı makalesi yayınlandı. Troçki bu makalesinde Ekim Devrimi'nin önderi Lenin'e ve partiye saldırdı. Stalin 1924 yılında yayınlanan

"Leninizm'in Temelleri Üzerine" adlı eserinde Troçkizm'in teorik temellerini açığa çıkardı ve mahkûm etti. Aralık 1925'te XIV. Parti Kongresi toplandı. Bu Kongrede Zinovyev ve Kamenev'in başını çektiği bir muhalefet grubu ortaya çıktı. Parti, SSCB'de sosyalizmin inşa edilmesi için ülke sanayisinin geliştirilmesini savunuyordu. Bu doğrultuda, sanayinin ihtiyacı olan makinelerin kendi imkânlarıyla üretilebilmesi gerekiyordu. Ancak bu yolla kendi sanayisini geliştirebilen bir ülke konumuna gelinebilirdi. Muhalefet ise, sosyalist sanayinin öncelikli olarak üretim araçları üretimine ve partinin sanayileşme planına karşı çıkıyordu. Bunun yerine ülke sanayisinin yalnızca hammadde ve tüketim maddeleri üretmesi ve ihraç etmesi gerektiğini, üretim araçları üretmemesi gerektiğini savunuyordu. Bu plana göre makineler üretilmemeli, emperyalist ülkelerden ithal edilmeli, ülke bir tarım ülkesi olmaya devam etmeliydi. Muhalefetin sanayileşme planı, sosyalizmin temeli olan sanayileşmeyi inkâr eden, sosyalizmi yıkıma götüren ve ülkeyi emperyalizmin sömürgesi bir tarım ülkesine dönüştürecek bir plandı.

Zinovyev ve Kamenev'in başını çektiği muhalefetin bu planı, XIV. Parti Kongresi'nde mahkûm edildi. Zinovyev ve Kamanev partinin çoğunluğu tarafından alınan kararlara uymayı, parti birliğini ve disiplinini reddeden bir tutum takındılar. Onlar parti karşıtı bir grup olarak özerkliklerini korumak istiyorlardı. Bu doğrultuda XIV. Parti Kongresi'nin kararlarını kabul etmediler. Kongrenin birlik çağrılarını da pratik tutumlarıyla reddettiler.

1926 Yazı'nda parti karşıtları troçkistler ve Yeni Muhalefet (Kamanev ve Zinovyev) başta olmak üzere tüm anti-Leninist akımları içerisinde toplayan birleşik Muhalefet Bloku oluşturuldu. 1921'de X. Parti Kongresi'nde hizip kurmayı yasaklayan parti kongresinin kararma karşı meydan okuyordu muhalefet. Muhalefet Bloku'nda, troçkistlerden Yeni Muhalefet'e, eski demokratik merkeziyetçilerden, Menşevik teorilerin savunucu-

larına kadar, bütün yozlaşmış ve anti-Leninist konumda bulunan akımlar yer alıyordu. Muhalefet Bloku'nda yer alanların, SSCB'de sosyalist inşanın engellenmesi, partinin Leninist çizgiden uzaklaştırılması noktalarında ortak paydaları vardı. Bu nokta bütün karşı devrimci unsurların birlikte hareket etmesi için yeterli idi. Sosyalizm karşıtı muhalefet, parti ve sosyalizm karşıtı çizgisini *"sol"* sloganlarla gizlemeye çalışıyordu. Sosyalizme karşı her saldırı *"sosyalizm"*i savunma adına yapılıyordu. Troçkizm'in en önemli özelliklerinden biri olan ikiyüzlülük muhalefetin genel çizgisi idi.

1926 Sonbaharı'nda muhalefet, Moskova, Leningrad ve diğer kentlerdeki fabrika parti toplantılarında kendi platformunu dayatıp tartışmaya kalkıştı. Parti üyeleri, muhalefetin dayatmalarına sert karşılık verdi ve hatta kimi yerlerde parti toplantılarından atıldılar. Merkez Komitesi, muhalefet yandaşlarını, partiye karşı yıkıcı faaliyetlerine karşı daha fazla hoşgörülü yaklaşılamayacağım belirterek muhalefeti yeniden uyardı. Bu uyarı sonucu muhalifler, Merkez Komitesi'ne bir açıklama gönderdiler. Bu açıklamanın altında Troçki, Kamenev, Zinovyev ve Sokolnikov'un da imzaları bulunuyordu. Açıklamada kendi hizipçi faaliyetleri mahkûm ediliyor ve partiye sadık kalınacağına söz veriliyordu. Bu açıklamaya rağmen, Muhalefet Bloku varlığını sürdürüyor ve yandaşları parti düşmanı illegal faaliyetlerini artırıyorlardı. Muhalifler bu dönemde illegal bir matbaa kurdular, yandaşlarından üye aidatı toplamaya başladılar ve platformlarını daha da yaygınlaştırdılar.

26 Ekim – 3 Kasım 1926 tarihleri arasında toplanan XV. Parti Konferansı'nda, Aralık 1926'da toplanan Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Genişletilmiş Plenumu'nda troçkistler ve Zinovyevciler bloku üzerine tartışıldı. Alınan kararda blok yandaşları, Menşevik pozisyonlara düşmüş bölücüler olarak damgalandı. Tüm bu tartışmalara rağmen blok yandaşları parti-

ye karşı saldırılarını şiddetlendirdiler. 1927'de *"83'ler Platformu"* adı altında anti-Leninist bir platform kuruldu. Bu platform parti üyeleri arasında yaygınlaştırıldı ve Merkez Komitesi'nden yeni genel bir parti tartışması talep edildi. Troçki'nin kitapları dışında kitap okuma ihtiyacını hissetmeyenlere, okuyucunun affına sığınarak *"SBKP(B) Tarihi Kısa Ders"*ten uzun bir alıntı aktarmak istiyoruz. Burada muhalefetin ne olduğu, nereye evrimlendiği ve parti içerisinde gerçek gücünün ne olduğu ortaya konmaktadır. Bu tespitler tarihsel gerçeklerdir. troçkist yalanlar bu tarihsel gerçekleri ortadan kaldıramaz.

"Bu platform, bütün muhalif platformlar içinde en yalancı ve en ikiyüzlü olanıydı.

Lafta, yani platformlarında, troçkistler ve Zinovyevciler Parti kararlarına riayet edilmesine karşı hiçbir itiraz getirmiyorlar ve Partiye sadakatten yana olduklarını açıklıyorlardı, gerçekte ise Parti kararlarını en kaba şekilde ihlal ediyor ve Parti ve onun Merkez Komitesi karşısında her türlü sadakatle alay ediyorlardı.

Lafta, yani platformlarında, Partinin birliğine karşı hiçbir itiraz getirmiyorlar ve bölünmeye karşı çıkıyorlardı, gerçekte ise Partinin birliğini en kaba şekilde ihlal ediyor, bölünmeye doğru rota tutuyor ve daha şimdiden, anti-Sovyet, karşı-devrimci bir parti haline gelmek için bütün özelliklere sahip olan kendi ayrı, illegal-anti-Leninist partilerini kurmuş bulunuyorlardı.

Lafta, yani platformlarında, sanayileşme politikasından yana olduklarını açıklıyor ve hatta Merkez Komitesini, sanayileşmeyi yeterince hızlı yürütmemekle suçluyorlardı, gerçekte ise Partinin Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin zaferine ilişkin kararına kara çalıyor, sosyalist sanayileşme politikasıyla alay ediyor, bir dizi işletmenin kapitülasyonlar şeklinde yabancılara verilmesini talep ediyor ve bütün umutlarını, SSCB'ndeki bu yabancı kapitalist imtiyazlara bağlıyorlardı. Lafta, yani platform-

larında, köylü işletmelerinin kollektifleştirilmesi hareketinden yana olduklarını açıklıyor ve hatta Merkez Komitesini, kollektifleştirmeyi yeterince hızlı bir tempoda yürütmemekle suçluyorlardı, gerçekte ise köylüleri sosyalist inşa çalışmasına çekme politikasıyla alay ediyor, işçi sınıfı ile köylülük arasında 'çözümü imkânsız çatışmalar'ın kaçınılmazlığı düşüncesini vaaz ediyor, umutlarını kırdaki 'kültürlü kiracılar'a, yani Kulaklara bağlıyorlardı.

Bu, muhalefetin bütün yalancı platformları arasında en yalancısıydı.

Partiyi aldatma hedefini güdüyordu.

Merkez Komitesi derhal bir genel tartışma açmayı reddetti ve muhaliflere, bir genel tartışmanın ancak Parti Tüzüğü uyarınca, yani Parti Kongresinde iki ay önce açılabileceğini bildirdi.

Ekim 1927'de, yani XV. Parti Kongresinden iki ay önce, Parti Merkez Komitesi genel Parti tartışmasını açtı. Tartışma toplantıları başladı. Tartışmanın sonuçları troçkistler ve Zinovyevciler bloku için acınacaktan da öte oldu: 724 000 Parti üyesi, Merkez Komitesinin politikası lehinde; 4000 ya da yüzde 1'den daha az Parti üyesi de troçkistler ve Zinovyevciler bloku lehinde oy kullandı. Parti düşmanı blok hezimete uğratıldı. Böylece Parti, ezici çoğunluğu itibariyle, blokun platformunu oybirliğiyle reddetti.

Yargısına, blok yandaşlarının bizzat başvurduğu Partinin açıkça ifade edilen iradesi buydu.

Ama bu ders de blok yandaşlarının aklını başına getirmedi. Partinin iradesine boyun eğecekleri yerde, Partinin iradesini boşa çıkarmaya karar verdiler. Daha tartışma sona ermeden, kendilerini yüzkızartıcı bir yenilginin beklediğini görerek Partiye ve Sovyet Hükümetine karşı daha keskin mücadele biçimlerine başvurmaya karar verdiler. Moskova ve Leningrad'da açık

bir protesto gösterisi yapmayı kararlaştırdılar. Gösteri günü olarak seçtikleri 7 Kasım, her yıl Sovyetler Birliği emekçilerinin bütün ülkede devrimci halk yürüyüşleri yaptığı Ekim Devriminin yıldönümüydü. Yani troçkistler ve Zinovyevciler, paralel bir gösteri yapmaya hazırlanıyorlardı. Ama bekleneceği gibi, blok yandaşları sokağa bir avuç uzantıları dışında kimseyi çıkaramadılar. Bu uzantılar ve onların elebaşıları genel gösteriler karşısında ezildiler, sokaklardan süpürülüp atıldılar.

Şimdi artık troçkistlerin ve Zinovyevcilerin anti-Sovyet batağa batmış olduklarına hiç şüphe kalmamıştı. Genel Parti tartışması sırasında Merkez Komitesine karşı Partiye başvurmuşlardı; şimdi ise, düzenledikleri cılız gösteriyle, Partiye ve Sovyet devletine karşı düşman sınıflara başvurma yolunu tutmuşlardı. Bolşevik Partiyi kundaklamayı kendilerine hedef edindiklerine göre, işi ister istemez Sovyet devletini kundaklamaya kadar vardırmak zorundaydılar, çünkü Sovyetler Birliği'nde Bolşevik Parti ile devlet birbirinden ayrılmaz. Böylece troçkistler ve Zinovyevciler blokunun elebaşıları, kendilerini parti dışına çıkarmış olurlar, çünkü anti-Sovyet batağa saplanan kişilere Bolşevik Parti saflarında daha fazla tahammül etmek imkânsızdı.

*14 Kasım 1927'de, Merkez Komitesi ve Merkez Kontrol Komisyonu'nun birleşik oturumu, Troçki ile Zinovyev'i Partiden ihraç etti". (*Stalin, Eserler, Cilt 15, İnter Yayınları, s. 324-325*)*

Görüldüğü gibi Ekim Devrimi'nin 10. yıldönümünde troçkistler, partiye ve Sovyet hükümetine karşı, karşı cepheden açıkça gösteri yapma girişiminde bulundular, ama hüsrana uğradılar. 1923 yılının sonunda başlayan tartışma, 1927 yılının sonuna kadar devam etti. Troçkizm, parti çoğunluğuna karşı başka bir parti kurmayı hedefleyen veya parti içinde iktidarı bir iç savaş yoluyla almayı amaç edinmiş bir hizip haline geldi. Troçki, tartışmayı parti organları ve kongrelerde yapılan bir tartışma olmaktan çıkararak, partiden ayrı, sözde *"Stalin grubundan"*

bağımsız, parti merkezinin kararlarını dikkate almama hakkını kendinde gören bir hizip olarak yürüttü. troçkistler, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasını engellemeye çalıştılar. Sosyalizmin inşasını engelleyemeyeceklerini gördükleri noktada parti içinde darbe yapma veya ayrı bir parti kurma noktasına kadar geldiler. troçkistlere karşı ideolojik mücadele sonuna kadar yürütüldü. Parti çoğunluğu Troçkizm'in karşı devrimci çizgisini reddetti. Troçkizm'in çarpıtmaları, iftiraları ve egemen hale gelmesi halinde Sovyetler Birliği'ni yok oluşa götürecek politikaları mahkûm edildi. Ancak Troçki, parti içi demokrasinin en temel ilkesi olan azınlığın çoğunluğa tabi olması ilkesini kabul etmedi. Parti merkezinin dışında kendi merkezi olan, parti kararlarını kabul etmeyen ayrı bir grup ve giderek ayrı bir parti örgütleme çalışmalarından vazgeçmedi. Troçki'nin partiden atılması böyle bir tartışma ve açıktan karşı devrim cephesine geçiş sürecinin ürünüdür. Lenin'in ölümü ertesinde "*Sol Muhalefet*"in şekillenişi ve bu muhalefete karşı yürütülen mücadelenin öyküsü kısaca böyledir...

SSS-Sosyalizm Grubu, Ekim Devrimi'ni gerçekleştiren MK üyelerinin neredeyse tamamının imha edildiğini iddia ediyor. Merkez Komitesi'nin 10 Ekim (23 Ekim) tarihli oturum tutanaklarına göre; oturumda bulunanlar, Lenin, Zinovyev, Kamanev, Stalin, Troçki, Sverdlov, Uritski, Jerzinski, Kollontay, Bubnov, Sokolnikov ve Lomov'dur. Bu toplantıda ayaklanma sorunu görüşülüyor. Lenin'in ayaklanma üzerine önergesi oylanıyor. Karar 10 evet ve 2 karşı oyla alınıyor. Kim karşı çıkıyor ayaklanma kararına? Kamanev ve Zinovyev. Bunlar ayaklanmaya karşı çıkmakla kalmıyorlar, Bolşevik Parti'nin ayaklanma kararı aldığını Menşevik basına da anlatıyorlar. Kamanev ve Zinovyev ayaklanma konusunda, birkaç günlük bir karşı çıkıştan sonra Merkez Komitesi'nin kararına uyuyorlar. Ayaklanma kararının alındığı MK'da 12 kişi var. Peki yargılananlar ve

haklarında yargılamalar temelinde ölüm kararı alınanlar kimler? Zinovyev, Kamanev, Troçki ve Sokolnikov, yani dört kişi. Geriye kaç kişi kaldı? Sekiz. Demek ki Ekim ayaklanması kararını alan MK üyelerinin neredeyse tamamı yok olmamış! Tarihi gerçekler bunlar. troçkistlerin iddiaları yalanlar ve gerçeklerin çarpıtılması üzerine kurulu.

1936 Anayasası ile birlikte Sovyetler Birliği'nde işçi devletinin varlığına son verilmiş! İddia bu. 1935 Şubat ayında SSCB VII. Kongresi, SSCB Anayasası'm değiştirme kararı alır. SSCB'nin yeni Anayasa taslağı, Stalin önderliğinde oluşturulan Anayasa Komisyonu tarafından yazılır. Bu taslak 5,5 ay süreyle tüm ülkede açık ve kamuoyu önünde tartışılır. 1936 Kasım'mda VIII. Sovyet Kongresi, Anayasa tasarısını görüşmek için toplanır. Tartışmalar ertesinde VIII. Sovyet Kongresi SSCB'nin yeni Anayasa'sını oybirliği ile onaylar. Milyonların katıldığı tartışma süreci ile kabul edilen dünyanın en demokratik anayasasıdır 1936 SSCB Anayasası. 1936 SSCB Anayasası, proletarya ve emekçilerin sosyalist devletin gerçek sahipleri olduğunu açıklamaktadır. Onlarca ulus, milliyet ve nüfusu onbinlerle ölçülen halkların, proletarya devleti SSCB için korku değil zenginlik kaynağı olduğunu, her birine ekonomik, siyasal, toplumsal yaşamda kendisini güçlendirmesi için tüm olanakları nasıl seferber ettiğini gösteren bir Anayasa'dır. Anayasa toplam 146 maddeden oluşmaktadır. Bu Anayasa bugün de bize yol göstermeye devam ediyor, edecek. (Bu Anayasa'nın tam metni için bkz.: Stalin, Eserler, Cilt 14, İnter Yayınları, s. 107-134) Daha fazla bilgi için SSS-Sosyalizm grubunun internet adresine bakılabilinir. http://www.sosyalizm.eu/

DEVRİMCİ İŞÇİ PARTİSİ (DİP)

2002 yılının başında yayına başlayan "İşçi Mücadelesi" dergisi, Troçki'nin "yozlaşmış işçi iktidarı" teorisini savunmaktadır. Derginin ayrıca belirli aralıklarla çıkardığı "Enternasyonalist Gençlik" adlı gençlere yönelik bir yayını ve bir gençlik grubu var. "İşçi Mücadelesi" dergisinin Haziran 2007'de yaptığı bir çağrı ile parti kuruluş çalışmalarına başlandı. Bu grup Şubat 2011'de yapılan bir kongre ile "Devrimci İşçi Partisi" adını aldı. "Gerçek" adlı bir gazete çıkarıyorlar. Sungur Savran grubun önderi konumunda. "Gerçek", "Devrimci İşçi Partisi"nin merkez yayın organıdır. Bu grup aynı zamanda "Devrimci Marksizm"i (Teorik-Politik Dergi) çıkarmaktadır. DİP Dördüncü Enternasyonal'in Yeniden Kuruluş Koordinasyonu'nun (DEYK) üyesidir.

Sungur Savran, bugün troçkistlerin "Troçkizm" adına hitap etmesinin doğru olmadığını, troçkistlerin sadece Marksizm adına konuşması gerektiğini belirtmektedir. Marksist olma iddiasındaki DİP, Troçkizm'in Marksizm-Leninizm'e taban tabana zıt olan temel önermelerini savunmaktadır. Troçki'nin sosyalizm anlayışı, tek ülkede sosyalizmin zaferi sorunu, *"sürekli"* devrim teorisi, sömürge ülkelerde devrimin görevleri, proletarya diktatörlüğüne yaklaşım, köylülüğün devrimci rolünün inkârı, saf proleter devrim teorisi, Sovyetler Birliği kazanımlarını ret etme vb. görüşleri savunmaktadır. (http://dip.org.tr/)

DEVRİMCİ SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ (DSİP)

Bu partinin öncü kadroları geçmişte *"Kurtuluş Hareketi"* içinde yer almış kişilerden oluşmaktadır. *"Kurtuluş"* içinde, Şevket Doğan Tarkan'ın içinde yer aldığı bir grubun işçi iktidarı, işçi demokrasisi, SSCB'deki rejimlerin niteliği ve parti gibi

konularda yürüttüğü tartışmalar üzerine ayrılması ile grubun ilk nüveleri oluşmaya başlamıştır. Bu çevre 12 Eylül 1980 askeri faşist darbesinin ardından yurtiçi ve yurtdışında çalışmalarını sürdürür. Darbe koşullarında illegal olarak "Sosyalist İşçi" gazetesi yayınlanır. Daha sonra "İşçiler ve Politika", "İşçiler ve Toplum" dergileri yayınlanır. "İşçiler ve Toplum" dergisinde yapılan tartışmalar grubun bugün bulunduğu çizgiye evrimlenmesinde önemli bir rol oynar.

"İşçiler ve Toplum" çevresi kendisini açıkça troçkist ilan eder. SSCB ve Doğu Bloğu rejimlerini devlet kapitalisti olarak tanımlar. 1992 yılı sonunda "*Sosyalist İşçi*" adlı dergi yayınlanmaya başlar. Devrimci Sosyalist İşçi Partisi (DSİP), 1997 yılında Türkiye'de kurulmuş bir yasal partidir. Genel başkanı Şevket Doğan Tarkan'dır. Bu parti haftalık "*Sosyalist İşçi*" gazetesi ve iki ayda bir çıkan "Altüst" dergisini yayınlamaktadır. Daha önce yayınlanmış "Enternasyonal Sosyalizm" ve "Antikapitalist" isimli aylık dergileri de bulunmaktadır. (www.dsip.org.tr)

ANTİKAPİTALİST PARTİ (AKAP)

DSİP'ten kopanlar 1998'de "*İşçi Demokrasisi*" adlı gazeteyi çıkarır. 1999'da "*İşçi Demokrasisi*"nde bir ayrışma yaşanır. Bölünme ertesinde "*Yeni İşçi Demokrasisi*" yayınlanır. 1999'daki Seattle eylemiyle başlayan "*Antikapitalist Küresel Direniş*" hareketiyle daha yakın bir bağ kurabilmek için isimleri ve gazetenin adı "*Antikapitalist*" olarak değiştirilir. Ardından devrimci partinin önemini vurgulayarak, partileşme sürecini başlatıp ismini "*Anti Kapitalist Parti Ön Girişimi*" olarak değiştirdi. Tony Cliff'in görüşlerini savunan ve "*Uluslararası Sosyalist Akım*"ın üyesi olan grup kendisini feshederek "*Eşitlik ve Demokrasi Partisi*"ne katıldı. EDP içerisinde "*Marx-21*" adlı bir dergi çıkarıyorlar.

Tony Cliff, İngiltere Sosyalist İşçi Partisi'nin kurucularındandır. troçkist yalanların ve tarihsel gerçeklerin çarpıtılmasında rol oynayan önemli bir aktördür. Sovyetler Birliği'nin *"dejenere işçi devleti"* olduğu teorisini kanıtlamak üzere 1947'de *"Rusya'da Devlet Kapitalizmi"* broşürünü yayımladı. Bu broşür daha sonra genişletilerek kitap halini aldı. Cliff'e göre, *"Stalinist"* bürokrasi Rusya'da kendisini tek ve bütünleşmiş bir sömürücü sınıf halinde örgütlemiş ve işçi sınıfının Ekim Devrimi'yle elde ettiği tüm kazanımlar ortadan kaldırılmıştı! Kapitalist ülkelerde olduğu gibi Sovyetler Birliği'nde de sosyalizmi inşa etmek için devrimden başka yol kalmamıştı! Sovyetler Birliği'ni ortadan kaldırma görevi sadece emperyalistlerin görevi değildi. troçkistler de bu göreve soyunmuşlardı. Bugün dünyada Tony Cliff'in görüşlerini savunan bir çok grup vardır. Bu gruplar *"Uluslararası Sosyalist Akım"*a üyedirler. Tony Cliff, 9 Nisan 2000'de yaşamını yitirdi. (http://www.marx-21.net/)

SOSYALİST DEMOKRASİ İÇİN YENİYOL

Sosyalist Demokrasi İçin Yeniyol çevresi kendilerini, 1978 yılında yayınlanmaya başlayan *"Sürekli Devrim"* ve 1980'de yayınlanan *"Ne Yapmalı"* adlı dergilerin sürdürücüsü olduklarını belirtmektedirler. *"Ne Yapmalı"*dan sonra *"Enternasyonal"* ve *"İlk Adım"* dergisi yayınlanır. Sosyalist Demokrasi İçin Yeniyol kendi konumlarını şöyle anlatıyor:

"Diğer yandan sosyalist yeniden yapılanma ve birleşik partilerin oluşumu için muhakkak ki sadece çeşitli grupların bir araya gelmesinden ibaret olarak anlaşılamaz. Bu aynı zamanda günün sorunlarına verilecek ortak yanıtlarla, yani ortak bir eylem programının benimsenip içselleştirilmesiyle mümkündür. Bu yaklaşımların bir ifadesi olarak önce 1994 yılındaki Birleşik Sosyalist Kampanya'ya ardından da Birleşik Sosyalist Parti'nin

(BSP) inşasına katıldık. Esas olarak BSP, GBK birleşmesi ile 1996 yılında kurulan Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) muhakkak ki Türkiye'de sosyalistlerin bu güne kadarki en büyük birleşik parti deneyimidir Yeniyol halen ÖDP içerisinde partinin inşasına ve eylemliliğine katkıda bulunmaya çalışmaktadır." (http://www.sdyeniyol.org/index.php/yeniyol/49-sosyalist-demokrasi-icin-yeniyol)

Bu akım Ernst Mandel'in görüşlerini savunuyor. Ernst Mandel, 1946'dan ölümüne kadar (1995) IV. Enternasyonal'in önder kadrosunda (Uluslararası Sekreterlik, ardından Birleşik Sekreterlik ve Uluslararası Yürütme Komitesi) yer aldı. Şimdiye kadar IV. Enternasyonal'in XV Dünya Kongresi yapıldı. Sosyalist Demokrasi için Yeniyol yazarları, IV. Enternasyonal tarihini anlatırken şöyle diyorlar:

"IV. Enternasyonal 1930'larda, 20. Yüzyılın en karanlık günlerinde doğdu. Stalinizm Sovyet Rusya'da ve dışarıdaki komünist partilerde gücü elinde bulunduruyordu. Faşist veya totaliter (rejim BN.) İtalya, Portekiz, Almanya, İspanya ve Fransa'da iktidardaydı. Sosyalist partilerin üzerinde militarist ve savaş kışkırtıcısı bir hava esmekteydi. Tüm bu gelişmeler korkunç bir dünya savaşına zemin hazırlamaktaydı.

Kararlı direniş

IV. Enternasyonal bu durumu farketti ve direndi. Birçok fedakârlıklarda bulunduk; dünyayı yönetenlerle pazarlığa oturmadık. Despot Sovyet bürokrasisi veya faşist ya da demokratik olsun batı kapitalizmiyle uzlaşmadık. İki ayak üzerindeki söylemimize bağlı kaldık: Demokratik; 'emekçilerin kurtuluşu kendi eserleri olacaktır', enternasyonalist; sosyalizm ya enternasyonal olarak varolur ya da olmaz." (http://www.sdyeniyol.org/index.php/doerduencue-enternasyonal)

Lenin'in ölümü ertesinde "*Sol Muhalefet*"in nasıl şekillendiğini yukarıda açıkladık. İdeolojik mücadelede yenilgiye uğra-

yan muhalefet sosyalizmin anavatanını ortadan kaldırmak için sabotaj eylemlerine başladı. 1921 yılında toplanan Parti Kongresi'nde, Stalin Parti Genel Sekreteri seçildi. Troçki, kendi şöhretini ve gücünü kaybediyordu. Bunu kabullenemeyen Troçki kendi illegal örgütlenmesini ve muhalif çalışmalarına başlamıştı. Troçki, 1938'de yazdığı bir broşürde kendi ağzından illegal komplo çalışmalarını şöyle anlatıyordu:

"1923'de Leon tamamen muhalefet çalışmasına daldı. Böylelikle on yedisinde tam anlamıyla bilinçli bir devrimcinin yaşamını sürmeye başladı. Komplo çalışması, illegal buluşmalar ve muhalefet belgelerinin gizlice çıkarılıp dağıtımı sanatını çabucak kavradı. Komsomol (Komünist Gençlik Örgütü) kısa sürede kendi muhalefet lider kadrolarını yetiştirdi." (Troçki, Leon Sedov: Oğul-Dost-Savaşçı)

Leon, Troçki'nin oğludur. Troçki'nin 1938'de yazdıkları bir itiraftır. Kendi ağzından muhalefetin ne zaman çalışmalara başladığı, *"komplo çalışması"*nın nasıl örgütlendiğini anlatmaktadır. Yeniyol'un en *"karanlık dönem"* dediği dönem, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasına girildiği dönemdir. Tüm ülkede muazzam bir sanayi inşası gerçekleşiyordu. Sosyalizmin inşa edilmesinin yanı sıra, ülke içindeki sınıf mücadelesi ve parti içi mücadele keskinleşiyordu. Bu mücadelede Kulakların direnişi bastırıldı. troçkistler partiden kovuldu. troçkistlerin ve sağ oportünistlerin görüşlerinin SBKP(B) üyeliği ile bağdaşmadığı ilan edildi. Bolşevik Parti tarafından troçkistler ideolojik yenilgiye uğratıldı. troçkistler işçi sınıfı içerisindeki bütün desteklerini kaybettiler. *"Karanlık"* denilen dönemde sosyalizm sanayide muazzam başarılar kazanıyor, orta köylülerin kollektif çiftliklere ve kollektif tarıma yönelmesi hareketi başlıyordu.

Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün güçlenmesi, uluslararası burjuvazinin Sovyetler Birliği'ne duyduğu kini artırmıştı. Alman faşizmi bu durumda, emperyalist burjuvazinin

can düşmanı Sovyetler Birliği'ni dize getirme görevini üstlenmişti. Bu somut tehlike karşısında Sovyetler Birliği savunma gücünü daha da kuvvetlendirmeye yöneldi. Sovyetler Birliği, savunmada esas gücünü uluslararası proletarya ve ezilen halklardan alıyordu. Dış siyasette de Sovyetler Birliği, Hitler Almanya'sına karşı emperyalistlerin Sovyetler Birliği'ni tecrit etme ve iki cephede savaşa sokma çabasına karşı bir koalisyon kurmaya çalışıyordu. Diğer batılı emperyalist güçler ise faşizmi destekleyerek onu saldırıya teşvik ediyordu. Bu durumda 1939'da Sovyetler Birliği, Almanya'nın karşılıklı saldırmazlık anlaşması önerisini kabul etmek zorunda kaldı. Böylece saldırıya karşı hazırlanabilmek için iki yıl kazanmış oldu.

22 Haziran 1941'de Nazi sürüleri Sovyetler Birliği'ne saldırdığında, sosyalist inşanın barış içindeki inşa süresi bitmişti. Stalin'in saldırı tehlikesi olduğuna dair ihtarları, sosyalizmin tam olarak başarıya ulaştığını sananlara karşı verdiği mücadelenin ne kadar haklı olduğu bu saldırıyla ortaya çıktı. 2 Mayıs 1945'te kurtarılmış Berlin'de, Kızıl Ordu askerlerinin göndere çektiği kızıl bayrak dalgalanıyordu. Kızıl Ordu askerleri Stalin önderliğinde kahramanca bir mücadele vermiş, sadece SSCB'yi düşmandan kurtarmakla kalmamış, savaşı Berlin'de sonlandırarak bütün dünya halklarını Nazilerden kurtarmıştı.

Peki bu dönemde troçkistler ve IV. Enternasyonal hangi siyaseti izledi? Troçki, tıpkı emperyalistler gibi Sovyetler Birliği hükümetini yıkma çağrıları yaptı. O 1938'de şöyle diyordu: *"Ülkenin güvenliği sabotajcıların ve teslimiyetçilerin otokratik kliği yok edilmeden sağlanamaz"* (Stalinizmin polis aygıtı, s. 169) Bu çağrı işgal planlarını daha kolay gerçekleştirebilmek için bir iç savaşı provoke etmek isteyen Nazilerin istekleriyle tam olarak örtüşüyordu. *"SSCB'nin askeri gücünü yeniden elde edebilmesinin tek yolu Kremlin'deki Bonapartist rejimin alaşağı edilmesidir. Kim ki, doğrudan ya da dolaylı olarak Staliniz-*

mi müdafaa etmeye kalkarsa, kim ki onun ordusunun gücünü abartırsa, o devrimin, sosyalizmin ve ezilen halkların en büyük düşmanıdır. - 10 Ekim 1938" (Troçki, Stalinizmin polis aygıtı, s. 188)

"Ekim devriminin kazanımları halka, o ancak daha önce Çarcı bürokrasi ve burjuvaziye karşı harekete geçtiği gibi Stalinist bürokrasiye karşı da harekete geçecek yetenekte olduğunu göstermesi şartıyla hizmet edecektir (...) Bu ancak tek bir yolla olabilir: işçilerin, köylülerin ve Kızıl Ordu askerlerinin, baskıcıların ve parazitlerin yeni kastının karşısına dikilmesiyle. Bu kitle kalkışmasını hazırlamak için, yeni bir parti gerekir, o da 4. Enternasyonal'dir." (Troçki, Mayıs 1940, Stalinizmin polis aygıtı, s. 302-303) Daha fazla alıntılar yapılabilinir. Bu bağlamda yaptığımız alıntıların hangi tarihte söylendiğine okuyucunun dikkat etmesi gerekir. Bu tespitler yapıldığından yedi ay önce İngiltere ve Fransa, Almanya'ya savaş ilan etmişti. Stalin, Hitler Almanyası'nın Sovyetler Birliği'ne saldıracağını biliyordu ve zaman kazanmaya çalışıyordu. Almanya'nın müttefiki olan Finlandiya üç aylık savaşın ardından Sovyetler Birliği'ne teslim olmuştu. Sovyetler Birliği'ne saldırı hazırlıklarının yapıldığı bir dönemde, Troçki ve hempaları da Hitler'in paralelinde çağrılar yapıyordu. 1938-1940 arasında, bütün antikomünist demeçleriyle Troçki ve çevresindeki gruplar bilinçli ya da bilinçsiz olarak Nazilerin hizmetindeki provokatörlere dönüştüler.

Ernst Mandel Ukraynalı Nazileri Savunuyor:

Naziler 1941 yılında Sovyetler Birliği'ne saldırdıklarında Ukrayna'da Nazi uşağı bir milliyetçi hareket kurdular. Bu milliyetçi hareket binlerce Yahudi, Polonyalı ve komünistleri katletti. Nazi orduları 1944'de geri çekilmeye başladı. Ukraynalı faşist gruplar Kızıl Ordu hatlarının gerisine saldırılar düzenlediler. Ernst Mandel, bu faşist grupların hareketlerini *"an-*

tibürokratik politik devrimin" bir parçası olarak değerlendirdi. 1988'de Mandel şöyle yazıyordu: *"İkinci dünya savaşı boyunca, 4. Enternasyonal'in Ukrayna milliyetçi hareketinin potansiyelini görmezden gelmesi ağır bir hataydı. Enternasyonal Ukrayna'da devrimci bir ulusal kurtuluş hareketinin varlığından ancak savaştan beş yıl sonra haberdar oldu, o sırada Ukraynalı gerillalar son muharebelerini veriyordu."* (Günümüzde Troçkizm, Paris, 1988, s. 23, Fransızca) Sosyalizmin anavatanına saldıran herkes troçkistlerin dostudur. Mandel, Ukrayna'daki bu milliyetçi –gerçekte faşist- grubun varlığından geç haberdar olduğundan yakınmaktadır. *"Savaşa karşı direniş sergiledik, batı kapitalizmi ile uzlaşmadık"* söylemleri gerçeği ifade etmemektedir. (www.sdyeniyol.org)

SOSYALİST ALTERNATİF

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin kurulması ile birlikte Sosyalist Alternatif bu parti içerisinde yer aldı. Sosyalist Alternatif, 1997 Yazından itibaren, Özgürlük ve Dayanışma İçin Sosyalist Alternatif adıyla yayın hayatına başlar. Daha sonra ÖDP içerisinde yaşanan tartışmalar ertesinde Sosyalist Alternatif ikiye bölünür. Çevrenin bir bölümü daha sonra Sosyalist Emek Hareketi (SEH) adını alır. Diğer bölümü daha sonra Sosyalist Demokrasi Partisi'ne (SDP) dönüşecek olan Sosyalist Eylem Platformu (SEP) çalışmaları içinde yer alır.

Ayrılık döneminde kısa bir süre iki Sosyalist Alternatif dergisi birden yayınlanır. SEH içinde yer alan çevre bir sayı daha çıkarıp derginin yayınına son verirken, SEP içinde yer alanlar, Eşitlik ve Özgürlük İçin Sosyalist Alternatif adıyla derginin yayınını bir süre daha devam ettirirler. Eylül 2002'de Sosyalist Demokrasi Partisi kurulur. Sosyalist Alternatif, SDP'nin kuruluş sürecinde aktif rol üstlenir. SDP'nin kuruluşunun ön günlerinde

Sosyalist Alternatif'in bileşenlerinden biri olan Devrimci Marksist Birlik Grubu bir parti grubu olarak kuruluşunu ilan eder. Bunu izleyen günlerde SDP'nin parti tüzüğünün parti gruplarına tanıdığı parti içi yayın çıkarma hakkı kullanılarak, Birlik Bültenleri yayınlanmaya başlanır. Toplam dört sayı basılan bu bültenlerin, SDP ve Birlik Grubu içinde yaşanan tartışmalar nedeniyle dördüncü sayıdan sonra Birlik Bülteni'nin yayınına ara verilir. (www.sabirlik.wordpress.com)

İŞÇİ CEPHESİ

İşçi Cephesi, kendisini şöyle tanımlamaktadır: "*İşçi Cephesi, troçkist bir yayın organıdır. Türkiye'de devrimci bir işçi partisinin inşası için mücadele ediyoruz. Hedefimiz sosyalist devrim, kapitalizmin ilgası ve sosyalizmin inşasıdır. İşçi sınıfının ve gençliğin mücadelesini destekliyor, işçi demokrasisinin yaygınlaşması için uğraş veriyoruz. Sermayenin baskı ve şiddet rejimine karşı mücadele ediyoruz ve halkların kendi kaderlerini tayin hakkını destekliyoruz. Mücadelemiz uluslararası ölçeklidir ve kendimizi, işçi sınıfının dünya partisi olan IV. Enternasyonal'in yeniden inşasının bir parçası olarak görüyoruz.*" (http://www.iscicephesi.net/ana-sayfa/hakkimizda)

İşçi Cephesi, bir siyasi akım olarak, 1979 yılında ortaya çıkmıştır. Süreli yayın olarak ilk sayısını 1980 Şubat'ında çıkarmış, 12 Eylül 1980 askeri darbesinin ardından yayınına ara vermek zorunda kalmıştır. 1980 sonrası dönemde, bir akım olarak kendisini Zemin, İşçi Sözü, Sınıf Bilinci, Sosyalizm ve 11. Tez dergilerinde ifade etmiştir. 1990'ların başından itibaren de Enternasyonal Bülten dergisinin etrafında örgütlenmiştir. İşçi Cephesi, Ocak 2009 tarihinden bu yana, kendi adını taşıyan aylık gazete etrafında faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca düzensiz aralıklarla Mesafe adlı dergileri de yayınlanmaktadır. Ayrıca,

Uluslararası Birlik Komitesi'nin (International Liaison Committee) kurucu üyesidir.

İşçi Cephesi Arjantin'li Nahuel Moreno'nun çizgisini savunmaktadır. Moreno, II. Dünya Savaşı'ndan sonra IV. Enternasyonal içerisinde önemli rol oynayan bir aktördür. 25 Ocak 1987'de yaşamını yitirmiştir. İşçi Cephesi, Nahuel Moreno'yu şöyle anlatmaktadır:

"Moreno'nun saflarında mücadele ettiği ve örgütsel bir bütünleşmeye sahip olmamakla birlikte, bürokratik aparatlardan bağımsız bir devrimci akım ya da hareket olarak tanımladığı uluslararası troçkist hareket, artık bu biçimiyle mevcut değil. Geride kalan 20 yıl boyunca gerçek bir oportünizm dalgası bu hareketin pek çok önemli sektörünü tozu dumana katarak barikatın diğer tarafına attı. Devrimci kampı çoktan terk eden bu kesimler, burjuva demokrasisinin ve parlamentarizmin, devlet ve sivil toplum fonlarının ya da sendikal bürokrasi aygıtlarının arasında yitip, ayırt edilemez hale geldiler. Öte yandan DE'nin yeniden inşası mücadelesi boyunca Moreno'nun haklı uyarılarının muhatabı olmuş bir dizi 'Ulusal troçkist' örgütlenme ve tarikatlaşmış yapı, şaşmaz doğrucular olarak sekter ve steril bir deli gömleğinin içinde varlıklarını sürdürmekteler. Moreno'nun liderliğini üstlendiği Ortodoks troçkist akım ise, uzun ve sarsıntılı bir dönemin parçalanmışlıklarını bizzat Moreno'nun tavsiyesine uyarak, her zamankinden fazla işçi sınıfına yönelmek, her zamankinden fazla Marksist olmak ve her zamankinden fazla Enternasyonalist olmak doğrultusunda aşma çabasıyla güçlü adımlar atıyor." (http://www.iscicephesi.net/uluslararasi/dorduncu-enternasyonalin-insasi/1535-nahuel-morenosuz-25-yil)

troçkist akımların homojen bir yapıya sahip olmadığını, aralarında önemli farklılıklar olduğunu yazının akışı içerisinde anlattık. Aralarında önemli farklılıklar olmasına rağmen, Sovyetler Birliği'ne yaklaşım, Stalin'e karşı tavır, Troçki'yi

efsaneleştirme, tek bir ülkede sosyalizmin inşa edilemeyeceği, köylülüğün devrimde oynayabileceği rolünün inkârı vb. konularında ortak paydaları var. Yukarıda yazılan satırlar kimi troçkist gruplar hakkında yapılan değerlendirmelerdir. troçkist akımları eleştirmenin yanısıra, bu akımların savunduğu görüşler ve aralarındaki farklılıkları da okuyucularımıza anlatıyoruz. (http:// iscicephesi.net)

TÜRKİYE BİRLEŞİK İŞÇİ PARTİSİ (TBİP)

2006 yılında *"İşçilerin Kardeşliği Partisi"* girişimcileri tarafından, 15-16 Haziran İşçi Direnişi'nin 36. yıldönümünde Zeki Kılıçaslan'ın genel başkanlığında İşçi Kardeşliği Partisi kuruldu. 27-28 Şubat 2010 tarihlerinde gerçekleştirilen Birinci Olağanüstü Konferans ve Kongresinde partinin ismi Türkiye Birleşik İşçi Partisi (TBİP) olarak değiştirildi. *"İşçi Kardeşliği"* adlı bir gazete çıkarıyorlar. Bu parti 2 Ocak 1991'de Barcelona'da kurulan, İşçilerin ve Halkların Uluslararası Bağlantı Komitesi'nin (ILC) bir bileşenidir.

TBİP Genel Başkanı Zeki Kılıçaslan, Numan Kurtuluş ile görüşerek HAS parti kurucuları arasına katıldı. 12 Haziran 2011 seçimlerinde HAS Parti İstanbul 3. Bölge 1. sıra adayı olarak seçimlere katıldı. (www.ikp.org.tr)

KOMÜNİST ZEMİN

2004 Sonbahar aylarında yayın faaliyetine başlayan *"Komünist Zemin"* çevresi troçkist bir gruptur. Tarih çarpıtıcılığı ve yalan makinalarınm devreye sokulması, adına *"Komünist"* etiketi yapıştıran *"Komünist Zemin"* grubunun da yöntemidir. Şöyle yazıyorlar:

"İkinci Enternasyonal'in bu ihaneti karşısında Lenin, Trotskiy, R. Lüxemburg ve K. Liebknecht'in yanı sıra küçük bir azınlık, İkinci Enternayonal'in sınıf uzlaşmacı çizgisi karşısında, sınıf savaşı şiarını yükselterek, İkinci Enternasyonal'in sınıf uzlaşmacı çizgisini mahkûm ettiler." (http://komunistzemin.org/images/stories/File/bildirge.pdf) Troçki, Lenin ile birlikte İkinci Enternasyonal'in ihanetine karşı mücadele etmiş!!! Bu savununun doğru olup olmadığına bakalım.

Lenin *"Emperyalist Savaşta Kendi Hükümetinin Yenilgisi Üzerine"* adlı makaleyi 1915'te yazdı. Bu makale, RSDİP (B)'nin Merkez Komitesi Manifestosu'nda ve Bern Konferansı'nda ortaya atılan, Bolşevizmin savaş sürecindeki en önemli şiarlarını savunmak için kaleme alınmıştı. Emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürme ve *"kendi hükümetinin yenilgisi"* şiarı, Bolşeviklerin savunduğu şiarlardı. Bu şiarlar, gizli sosyal-şovenizm, anavatan savunuculuğu arasına keskin bir ayrım çizgisi çekiyordu. Bu şiarlar, Kautsky, Troçki, Martov ve Menşevik Örgütleme Komitesi taraftarları gibi gizli sosyal-şovenlerin *"enternasyonalizmi"*nin gerçek karakterini ortaya koyuyordu. Lenin şöyle yazıyordu:

"Devrimci sınıf, gerici bir savaşta kendi hükümetinin yenilgisini istemek zorundadır.

*Bu bir aksiyomdur. Ve bu aksiyom sadece sosyal-şovenlerin inanmış yandaşları ya da çaresiz uşaklarınca inkâr edilmektedir. Birincilerine, örneğin Örgütleme Komitesi'nden Zyemkovski (*bkz. 'İzvestiya' No. 2*), ikincilerine ise Troçki ve Bukvoyed, Almanya'da Kautsky dahildir. Rusya'nın yenilgisini istemek, diye yazıyor Troçki, 'hiçbir nedeni olmayan ve hiçbir biçimde gerekçelendirilemeyecek olan, savaşa ve onu yaratan koşullara karşı devrimci mücadele yerine, mevcut koşullar altında son derece keyfi bir şekilde en ehvenişere yönelmeyi koyan sos-*

yal-yurtseverliğin politik yöntemine verilen bir tavizdir.' ('Naşe Slovo' No. 105*)*

İşte Troçki'nin oportünizmi savunmak için her zaman kullandığı kibirli safsatalara tipik bir örnek. 'Savaşa karşı devrimci mücadele', bundan anlaşılan ***eğer kendi hükümetine*** *karşı ve savaş sırasında devrimci eylemler değilse, II. Enternasyonal kahramanlarının kullanmayı bal gibi bildikleri boş ve içeriksiz haykırışlardan biridir. Sadece biraz düşünmek, bunu görmeye yeter. Savaş sırasında kendi hükümetine karşı devrimci eylemler ise, tartışılmaz bir kesinlikle, böyle bir yenilgiyi sadece istemek değil, aynı zamanda fiilen teşvik etmek demektir. ('Keskin zekâlı' okurlar için şunu belirtelim: Elbette bu, hiçbir şekilde, 'köprüleri uçurmak', başarısız askeri grevler örgütlemek ve genel olarak devrimcileri yenilgiye uğratmak için hükümete yardım etmek anlamına gelmiyor.)*

Troçki safsatalarla kendini kurtarmak istiyor ve üç ağaçlı bir ormanda yolunu şaşırıyor. Rusya'nın yenilgisini istemek, ona, Almanya'nın zaferini istemekmiş gibi geliyor (Bukvoyed ve Zyemkovski, Troçki'yle paylaştıkları bu 'düşünceyi', daha doğrusu bu yanlış düşünceyi çok daha açık dile getiriyorlar). Ve Troçki bunda 'sosyal-yurtseverliğin yöntemi'ni görüyor! Düşünmeyi beceremeyenlere yardım etmek için Bern Kararı ('Sosyal-Demokrat' No. 40*) şu açıklamayı yapmıştır:* ***Bütün*** *emperyalist ülkelerde proletarya şimdi kendi hükümetinin yenilgisini istemelidir. Bukvoyed ve Troçki bu gerçeği atlamayı tercih ettiler ve Zyemkovski (işçi sınıfına her şeyden önce burjuva akıllarını açıkyüreklilikle ve safdillikle yineleyerek hizmet eden bir oportünist) şu sözlerle 'güzel bir çam devirmiştir': Saçma, zafer ya Almanya'nın, ya da Rusya'nın olacak (*'İzvestiya' No. 2*)" (*Lenin, Seçme Eserler, Cilt 5, İnter Yayınları, s. 153-154*)*

Gerici bir savaşta kendi hükümetinin yenilgisini istemek devrimci bir ilkedir. Bolşeviklerin ilkesi de budur. Sosyal şo-

venlerin tavırlarını biliyoruz. Bir de sosyal şovenlere uşaklık edenler var. Sosyal şovenlere uşaklık edenlere örnek olarak Lenin, Troçki ve Bukvoyed, Almanya'da Kautsky'i saymaktadır. Rusya'nın yenilgisini istemek Troçki'ye göre, *"sosyal-yurtseverliğin politik yöntemine verilen bir tavizdir."* Lenin'e göre, Troçki oportünizmin savunusunu yapmak için kibirli safsatalara başvurmaktadır. Bir tarafta sosyal şovenizme, anavatan savunucularına karşı mücadele eden Lenin var. Diğer tarafta ise, Kautsky'nin yedeğinde hareket eden Troçki var. Demek ki, Troçki II. Enternasyonal'in tavrına karşı değil, tam tersine sınıf uzlaşmacılığı çizgisini savunmuştur. Gerçek durum budur.

Devam ediyor "Komünist Zemin" ve tüm kötülüklerin kaynağını Stalin'de arıyor! Şu bürokrasi meselesinde tavır takındık. Burada bir kez daha üzerinde durmayı gerekli görmüyoruz. Uluslararası gelişen devrimleri Stalin bastırmış! *"1921-1927 yılları arasında İtalya, Almanya, Fransa, İngiltere ve Çin başta olmak üzere, gelişen yeni devrimci dalga, hem kapitalizmi hem de Sovyet bürokrasisinin iktidarını tehdit etti ve Sovyet bürokrasisi ile uluslararası burjuvazi bu ortak tedirginliklerinden dolayı 'el birliği' ile gelişen devrimci dalgayı durdurmayı başardılar."* Söylenenler sadece burada yazılanlarla sınırlı değil. *"Stalinist politika, 1933 yılında faşist partiyi iktidara taşıdı."* İspanya'da faşizmin iktidara gelmesinin nedeni de *"Stalinist"* politika imiş!!! Şöyle devam ediyor troçkist baylarımız. *"Savaş, Alman faşizminin yenilgisiyle sonuçlanmıştı, ama dünya devrimci proletaryası kazanamamıştı. Kazanan taraf ise hem dünya emperyalist sistemi hem de Hitler orduları Sovyetlere saldırdıktan sonra Müttefik Kuvvetler'le (A.B.D., İngiltere, Fransa) ittifak kuran Stalinist bürokrasi olmuştu."* (http://komunistzemin.org/images/stories/File/bildirge.pdf)

Stalin, Marx, Engels, Lenin'le birlikte, Marksizm-Leninizm'in bir klasiğidir. Stalin, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin

inşasının unutulmaz mimarıdır. Stalin, anti-faşist savaşta dünya proletaryasının ve ezilen halklarının büyük dayanağı sosyalist Sovyetler Birliği'nin büyük önderidir. Stalin, Nazi İmparatorluğu'nun yıkılmasında esas rolü oynayan Kızıl Ordu'nun başkomutanıdır. Stalin, Leninizm'in yılmaz savaşçısı ve uygulayıcısı, geliştiricisi, bütün dünya Marksist-Leninistlerinin en büyük öğretmenlerinden biridir. Stalin, troçkistler için bir nefret sembolüdür, bir kızıl çuhadır. Çünkü o troçkistlerin ipliğini pazara çıkarmanın ve planlarını boşa çıkarmanın bir sembolüdür. O'nun önderliğinde sosyalist Sovyetler Birliği, bir kızıl kale olarak dünya proletaryasına kurtuluşun yolunu, sosyalizmin nasıl inşa edileceğini göstermiştir.

Troçkistler ve emperyalist burjuvazi, Stalin'e ve O'nun şahsında sosyalizme, komünizme düşmanlıklarını ortaya koymakta ve kin kusmaktadırlar. Almanya'da faşizmin iktidara gelmesinin, dünya emperyalizminin dünya çapında katliamlara girişeceklerinin işareti olduğu dönemde, Sovyetler Birliği'nde sosyalizm inşa ediliyordu. İnsanın insan tarafından sömürüsü ortadan kaldırılmış ve böylece sosyalizm, dünya proletaryasının bir düşüncesi olmaktan çıkıp, bir ülkede elle tutulur bir gerçek olmuştu.

Stalin, Sovyetler Birliği emekçilerini proleter enternasyonalizmi ile eğitti. Teslimiyetçi ve milliyetçi düşüncelere karşı mücadele içinde Çin devriminin, İspanya iç savaşının, Almanya, İngiltere, vs. işçi sınıfının mücadelesinin desteklenmesi gerektiğini ortaya koydu. Stalin, aynı zamanda diğer ülkelerin komünistlerine devrimin gelişmesi ve güncel sorunları üzerine yazıları ve uyarılarıyla ve emperyalistlerin manevra ve politikalarını şaşmaz biçimde teşhir ederek dolaysız yardımda bulundu.

Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün güçlenmesi, uluslararası burjuvazinin Sovyetler Birliği'ne duyduğu kini artırmıştır. Alman faşizmi bu durumda, emperyalist bur-

juvazinin can düşmanı Sovyetler Birliği'ni dize getirme görevini üstlenmiştir. Bu somut tehlike karşısında Sovyetler Birliği savunma gücünü daha da kuvvetlendirmeye yöneldi. Sovyetler Birliği, savunmada esas gücünü uluslararası proletarya ve ezilen halklardan alıyordu. Dış siyasette de Sovyetler Birliği, Hitler Almanya'sına karşı emperyalistlerin Sovyetler Birliği'ni tecrit etme ve iki cephede savaşa sokma çabasına karşı bir koalisyon kurmaya çalışıyordu. Diğer batılı emperyalist güçler ise faşizmi destekleyerek onu saldırıya teşvik ediyordu. Bu durumda 1939'da Sovyetler Birliği, Almanya'nın karşılıklı saldırmazlık anlaşması önerisini kabul etmek zorunda kaldı. Böylece saldırıya karşı hazırlanabilmek için iki yıl zaman kazanmış oldu.

22 Haziran 1941'de Nazi sürüleri Sovyetler Birliği'ne saldırdı. Nazi sürüleri Stalingrad kuşatmasında yenildiler. Stalingrad yenilgisi ile birlikte savaşın seyri değişti. Sovyetler Birliği'nin lehine gelişmeye başladı. Sovyetler Birliği'nin en başından itibaren savunduğu ve fakat ABD-Fransa-İngiltere tarafından uzun süre ret edilen Anti Hitler Koalisyonu bu şartlarda kuruldu. Batılı emperyalistler Normandiya'dan çıkarma yaptılar. Hitler orduları, doğuda Kızıl Ordu tarafından Berlin'e kadar kovalandı ve Berlin'deki parlamento binasına kızıl bayrak dikildi. Stalin önderliğindeki Sovyetler Birliği, savaşı kazanmakla kalmamış, Doğu Avrupa ülkelerindeki faşist iktidarlara da son verilmişti. Tarihsel gerçekler bunlardır. Bu gerçekleri adına Komünist etiketi yapıştıranlar da karartamaz. Bu gruba da çağrımız ellerini komünizmden çekmeleridir.

SINIF MÜCADELESİ

Sınıf Mücadelesi uzun bir dönemden beri yayın yapmaktadır. Sınıf Mücadelesi, UKB'nin (Uluslararası Komünist Birlik) üyesidir. UKB "*Marks, Engels, Rosa Luxemburg, Lenin ve*

Troçki'nin fikir ve geleneklerine bağlı bir akım" olduğunu iddia etmektedir. Sınıf Mücadelesi, IV. Enternasyonal'in yeniden kurulması gerektiğini savunmaktadır. Bu birlik, özel mülkiyet, pazar ekonomisi, rekabet ve kâr temellerine dayanan kapitalist sistemin insanlığın geleceğini değil, geçmişini temsil ettiğini düşünmektedir. Kapitalist sistem yerine, dünyada tüm insanlara eşit, maddi ve kültürel olanaklar sağlayacak maddi olanakların ve üretim araçlarının edinilebilmesi için toplumsal temellerde işleyecek yeni bir düzenin gerekli olduğunu savunmaktadır. Seçtikleri yolu şöyle ortaya koyuyorlar: *"Bizler bolşevizmi, Ekim 1917 Rus devrimini, Komünist Enternasyonal'in ilk yıllarını, Lenin ve Troçki dönemini ve bu geleneği sürdüren, Stalinist yozlaşmaya karşı hem III. Enternasyonal içerisinde hem de dışında mücadele eden Sol Muhalefeti destekliyoruz. Bu ise bizi, bugün Türkiye'de var olan birçok siyasi akımdan ayırıyor."* (http://www.sinifmucadelesi.net/spip.php?article78&lang=tr)

Burada söylenenler birçok troçkist akımın savunduğu ve söylediği tezlerdir. Söylenenlerin ve yazılanların tarihsel gerçeklikle hiç bir ilgisi yoktur. Bolşevizm ile Troçkizm birbirinin karşıtı iki ayrı dünya görüşüdür. Bolşevizmi savunduğunu iddia edenler, Troçkizm'den ellerini çekmek zorundadırlar. Ekim Devrimi ve kazanımlarını ortadan kaldırmaya çalışanlar, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasını engelleyenler Lenin'i savunamaz. Lenin ve Troçki aynı kefeye konulamaz. Troçki, Lenin'e karşı mücadelesi ile tanınmaktadır. Lenin ve Bolşevizme karşı mücadele eden Troçki, Ekim Devrimi'nin ön günlerinde Bolşevik Parti'ye alınmıştır. Troçki gerçek anlamda Bolşevizmi hiç bir zaman savunmamıştır. Bolşevizme yaklaştığı bir dönemde zaman zaman kendi görüşlerini bir süreliğine geri plana itmiştir. Olgular ve tarihsel gerçeklik budur. Lenin'in Troçki hakkında yaptığı kimi değerlendirmeler şöyledir:

"Troçki Bolşevizmi çarpıtıyor, çünkü o hiç bir zaman, Rus burjuva devriminde proletaryanın rolü hakkında bir ölçüde kesin görüşlere sahip olmayı becerememiştir." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 3, İnter Yayınları, s. 475)

"Rusya'da Marksist hareketin eski katılımcıları Troçki figürünü çok iyi bilirler ve onlar için onun hakkında konuşmaya değmez. Fakat genç işçi kuşağı onu bilmiyor ve onun hakkında konuşmak gerekir, çünkü o, gerçekte aynı şekilde Tasfiyecilikle Parti arasında yalpalayan beş yurtdışı grupçuğunun tümü için tipik olan bir figürdür." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 4, İnter Yayınları, s. 216)

"Troçki ise sadece kişisel yalpalamalarını gösteriyor, başka bir şey değil. O 1903'te Menşevikti, 1904'te Menşevizmden uzaklaştı ve 1905'te yine, ama bu kez ultra-devrimci lafızlarla gösteriş yaparak Menşeviklere döndü; 1906'da bir kez daha Menşevizme sırt çevirdi; 1906 yılının sonlarında Kadetlerle seçim anlaşmaları yapmayı savundu (yani fiilen bir kez daha Menşeviklerle bir oldu) ve 1907 ilkbaharında Londra Parti Kongresi'nde, kendisiyle Rosa Luxemburg arasındaki farkın 'politik eğilim farkından çok, bireysel nüans farkı olduğu'ndan sözetti. Troçki bugün bir fraksiyonun, yarın bir başka fraksiyonun düşünsel donatımını aşırır ve o nedenle kendisini iki fraksiyonun ***üzerinde*** *gösterir. Troçki teoride* ***hiçbir hususta*** *Tasfiyeciler ve Otzovistlerle hemfikir değildir, buna karşılık* ***pratikte*** *'Golos' ve 'Vperyod'cularla* ***her hususta*** *hemfikirdir.(...)*

Troçki'nin Rusya sosyal-demokrasisi içinde 'genel Parti eğilimi'ni mi, yoksa 'genel Parti ***karşıtı*** *' eğilimi mi temsil ettiğine okurlar kendileri karar versinler."* (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 3, *İnter Yayınları, s. 469-486)*

"Lafta fraksiyoncu olmayan Troçki, -Rusya'daki işçi hareketini biraz yakından bilen herkes için bu apaşikardır- 'Troçki

fraksiyonu'nun temsilcisidir; burada fraksiyonculuk mevcuttur." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 4, İnter Yayınları, s. 200)

Yukarıda yazılanlar Lenin'in Troçki hakkında yaptığı değerlendirmelerin sadece küçük bir bölümüdür. Lenin, *"vasiyeti"*inde Troçki'nin Bolşevik olmadığını açıkça yazdı. Troçki asla bir Bolşevik değildi. O sadece rüzgâr kimin arkasından esiyorsa onunla hareket eden bir kişilikti. Bolşevik-Menşevik ayrışmasında Menşeviklerden taraf olan Troçki bir süre sonra da kendisinin hiziplerüstü olduğunu iddia ederek Menşeviklerden ayrıldı. Bu süre içinde Alman oportünistleriyle yediği içtiği ayrı gitmeyen Troçki, Bolşeviklere karşı da savaşa devam etti! Lenin, Troçki'nin güvenilmez biri olduğunu söylerken haklıydı. Şubat Devrimi'nden sonra Rusya'ya dönen Troçki bir süre sonra rüzgârın Bolşeviklerden yana esmesini de hesaba katarak Bolşeviklerin safına geçti. MK Troçki'nin partiye alınması talebini görüştüğünde, Stalin'in de desteğiyle Troçki Bolşevik Partiye alındı. Bu dönem birçok eski Menşevik ve Bolşeviğin, Bolşevik saflara geçtiği olağanüstü bir dönemdir. Troçki, Lenin'in hastalığı ve ölümünün ardından Stalin'e karşı parti içinde bir muhalefet örgütlemeye başladı. Zinovyev, Kamanev Buharin ve onların yandaşları tarafından oluşturulan ve başında Troçki'nin bulunduğu bu muhalefet başlangıçta Stalin'e karşı oluşturulmuş olsa da zamanla devrim karşıtı bir klik haline geldi. Stalin'in acımasız bir *"cani"* olduğunu iddia edenler, Stalin'in bu karşı devrimci muhalefete neden bu kadar sabırlı davrandığını, neden yıllarca ideolojik bir tartışma yürüttüğünü açıklamak zorundadırlar. Troçkizm'e karşı 1920'lerin başlarından itibaren başlayan, Lenin'in ölümünden sonra sertleşen ideolojik mücadele; 1927'ye dek – çizgisi küçük burjuva çizgi olarak teşhir edilmesine rağmen – Troçki'nin MK'da olduğu şartlarda sürdürüldü. Ondan sonraki dönemde de troçkistler SBKP(B) Merkez Komitesi üyesi Kirov'u bir suikastle öldürene ve ekonomik

alanda sabotajlara, yani bizzat karşı devrimci eylemlere geçene kadar, onlara karşı şiddet uygulanmadı. Pratik olarak karşı devrimin saflarına geçtikten sonra, artık sorun devrimle karşı devrimin çatışmasına dönüşmüştü. Bu noktada iktidarı elinde tutan proletaryanın, devleti aracılığı ile de karşı devrimcilerin üzerine yürümesi en doğru şeydi. Bu anlamda "*Sınıf Mücadelesi*" Bolşevizmi değil, Troçkizm'i savunuyor. "*Sınıf Mücadelesi*"ne çağrımız; Bolşevizmden, Lenin'den ellerini çekmeleridir. (http://www.sinifmucadelesi.net/)

Yazımızı Lenin'in iki alıntısı ile sonlandıralım.

"*İyiliksever Troçki bir düşmandan daha beter! O, 'Polonyalı Marksistler'in aslında Rosa Luxemburg'un her makalesiyle hemfikir olduklarına dair kanıtlarını, 'özel konuşmalar'dan (yani Troçki'ye her zaman hayat veren dedikodulardan) başka bir yerden* ***toplayamazdı****. Troçki, 'Polonyalı Marksistleri', inançlarına ve Partilerinin programına bile saygı gösterecek durumda olmayan onursuz ve vicdansız kişiler olarak gösterdi. İyiliksever Troçki! (...)*

Marksizmin hiçbir ciddi sorununda hiçbir zaman Troçki sağlam görüşlere sahip olmadı, her zaman şu ya da bu görüş farklılıklarının 'yırtık ve yarıklarına sızdı' ve bu arada bir taraftan bir tarafa sıçradı. Şu anda Bundcularla ve Tasfiyecilerle birliktedir Fakat bu bayların Parti'yle pek bir alışverişi yok." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 4, İnter Yayınları, s. 295-296)

"*Yaklaşan devrimde sınıfların karşılıklı ilişkisini açığa çıkarmak devrimci partinin baş görevidir. Örgütleme Komitesi bu göreve yan çiziyor, Rusya'da 'Naşa Dyelo'nun sadık müttefiki olmayı sürdürüyor ve yurtdışında, hiçbir şey ifade etmeyen 'sol' laflar atıp tutuyor. Troçki ise 'Naşe Slovo'da bu göreve yanlış bir çözüm getiriyor: 1905'deki 'orijinal' teorisini tekrar ediyor ve geçen tüm on yıl boyunca, yaşamın neden bu mükemmel teorinin yanından geçip gittiğini düşünmek istemiyor.*

Troçki'nin orijinal teorisi, Bolşeviklerden, proletaryanın kararlı devrimci mücadele yürütmesi ve politik iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi çağrısını alıyor, Menşeviklerden ise köylülüğün rolünün 'yadsınması'nı. Köylülük içinde bir ayrışma, bir farklılaşma süreci yaşanmıştır; onun olası devrimci rolü giderek azalmıştır; Rusya'da 'ulusal' bir devrim imkânsızdır: 'Emperyalizm çağında yaşıyoruz', 'emperyalizm' ise 'burjuva ulusla eski rejimi değil, proletaryayla burjuva ulusu karşı karşıya getiriyor.'

İşte size 'emperyalizm' sözcüğüyle tuhaf bir oyun örneği. Eğer ***Rusya'da*** *artık proletarya ile 'burjuva ulus' karşı karşıya duruyorsa, bu şu anlama gelir: Rusya doğrudan doğruya* ***sosyalist*** *devrimin arifesindedir!! O zaman (1912 Ocak Konferansı'nın ortaya attığı ve daha sonra 1915'te Troçki tarafından yinelenen)* ***'çiftlik sahiplerinin*** *topraklarına el konması' şiarı yanlıştır, o zaman 'devrimci işçi hükümeti' değil,* ***'sosyalist*** *işçi hükümeti' söz konusudur!! Troçki'de kafa karışıklığının ne ölçülere ulaştığı şu cümleden anlaşılıyor: Proletarya kararlılığıyla 'proleter* ***olmayan****(!) halk kitleleri'ni de peşinden sürükleyecekmiş (*No. 217*) Troçki bunu söylerken şunu hiç düşünmemiştir: Eğer proletarya, proleter olmayan kırsal kitleleri, çiftlik sahiplerinin topraklarına el koymak için peşinden sürükleyip monarşiyi yıkmayı başarabilecekse, bu tam da Rusya'da 'ulusal burjuva devrimin' tamamlanması, proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü olacaktır!*

1905-1915 yılları arasındaki on yıl —bu büyük on yıl— Rus devriminde iki, sadece iki sınıf çizgisinin bulunduğunu kanıtlamıştır. Köylülüğün farklılaşması, bizzat köylülük içindeki sınıf mücadelesini güçlendirmiş, politik olarak uyuyan pekçok unsuru sarsıp uyandırmış ve kır proletaryasını kent proletaryasına yakınlaştırmıştır (Bolşevikler 1906'dan beri kır proletaryasının ***ayrı*** *örgütlenmesinde ısrar etmişler, bu talebi Men-*

şevik Stockholm Kongresi kararına da sokmuşlardır). 'Köylülük'le, Markov-Romanov-Kvostov arasındaki uzlaşmaz çelişki ise daha da güçlenmiş, büyümüş ve şiddetlenmiştir. Bu, Paris'te kaleme alınan onlarca Troçki makalesindeki binlerce safsatanın ***bile*** *'çürütemeyeceği' kadar açık bir gerçektir. Gerçekte Troçki, köylülüğün rolünün 'yadsınması'ndan sadece, köylüleri devrim için harekete geçirme* ***isteğinde olmamayı*** *anlayan Rusya'daki liberal işçi politikacılarına yardım etmektedir.*

Ve bugün asıl mesele budur. Proletarya, iktidarın ele geçirilmesi için, cumhuriyet için, çiftliklere el konması için, ***yani*** *köylülüğün kazanılması için, köylülük içindeki devrimci güçlerin* ***tümünün meydana çıkarılması*** *için,* ***burjuva*** *Rusya'nın askeri-feodal 'emperyalizm'den (= Çarlık) kurtarılmasına 'proleter* ***olmayan*** *halk kitleleri'nin katılması için mücadele ediyor — ve mücadele etmeyi acımasızca sürdürecek. Ve proletarya, burjuva Rusya'nın Çarlıktan, çiftlik sahiplerinin toprak üzerindeki egemenliğinden kurtarılmasından, zengin köylüleri kır proleterlerine karşı mücadelelerinde desteklemek için değil, tersine — Avrupa'nın proleterleriyle ittifak halinde sosyalist devrimi gerçekleştirmek için yararlanacaktır". (*Lenin, Seçme Eserler, Cilt 5, İnter Yayınları, s. 173-175*)*

Lenin'in söylediklerini yorumlamaya gerek yok. Tüm troçkistlere çağrımız ellerini Lenin'den çekmeleridir.

TROÇKİZM'DEN ETKİLENENLER, YARI-TROÇKİSTLER...

Bu bölümde kendilerini açıkça troçkist olarak adlandırmayan, fakat savundukları görüşler itibariyle troçkist görüşlerden önemli ölçüde etkilenen ve yarı-troçkist olarak değerlendirdiğimiz TKİP ve KÖZ'ün tavırları üzerinde durmak istiyoruz. Ülkelerimizde, troçkist görüşlerden önemli ölçüde etkilenen ve bu görüşleri Marksizm-Leninizm adına savunan, yarı-troçkist konumda olan çok sayıda grup, akım var. Bu akımları tek tek ele alıp değerlendirmeyi gerekli görmüyoruz.

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ (TKİP)

Kendilerinin verdiği bilgiye göre TKİP'in şekillenişi Nisan 1987'dir. Nisan 1987'de bir grup, yayınladıkları bir bildiri ile TDKP'den (Türkiye Devrimci Komünist Partisi) kopmayı ilan eder. Mayıs 1987'de *"iki temel metinle ideolojik platformlarını devrimci kamuoyuna"* ilan ederler. Ekim 1987'de TKİP'in merkez yayın organı olan *"Ekim"* dergisi yayın hayatına başlar. Mart 1991'de Ekim 1. Genel Konferansı toplanır. Kasım 1998'de TKİP Kuruluş Kongresi toplanır ve TKİP'in kuruluşu ilan edilir.

Mart 1992'de "Ekimler" adlı derginin 1. sayısı legal olarak yayınlanmaya başlar. "Ekimler"in yeni döneme ilişkin değerlendirmeleri, Sovyetler Birliği kazanımları ve Stalin üzerineydi. Bu değerlendirmeleri de "teorisyen" H. Fırat yapıyordu. troçkist örgütlerin en temel özelliği, Sovyetler Birliği'nin kazanımlarını reddetme ve Stalin düşmanlığıdır. TKİP'in teorisyenlerinden H. Fırat, Mart 1992'de ilk sayısı yayınlanan "Ekimler"in 1.

ve Şubat 1994'te yayınlanan 2. sayısında Sovyetler Birliği ve Stalin hakkındaki değerlendirmelerini ortaya koymuştu. Dergimizin öncülü olan Yeni Dünya İçin sayı 4'te, H. Fırat'ın Sovyetler Birliği hakkında yaptığı değerlendirmelere tavır takındık. O yazımızda diğer şeylerin yanı sıra şu tespitleri yaptık:

"Sovyet İktidarının Niteliği Ne İdi?

Bu soruyu H. Fırat, sosyalist Rusya'nın iç savaştan muzaffer olarak çıktığı 1921 döneminden itibaren şöyle cevaplandırıyor:

'İçsavaşın bitiminde, bu ilk ortaya çıkış biçimiyle Sovyet iktidarından ve onun dayanağı olan Sovyetlerden geriye pek az şey kalmıştı. İçsavaş ve ona eşlik eden savaş komünizminin olağanüstü koşulları, iktidarın aşırı bir yoğunlaşmasını ve merkezileşmesini gerektirmişti. Bunun kendisi Sovyetlerin olağan demokratik işleyişini peşinen zaafa uğrattı. Öte yandan, bu yoğunlaşmada partinin oynamak zorunda olduğu kritik rol ise, daha devrimin ilk anlarından itibaren, iktidar aygıtı ile partinin ***özdeşleşmesi*** *tehlikesini yarattı... Bu sorun bütün içsavaş boyunca partiyi uğraştırdı. Fakat fiilen, koşulların dayattığı zorunluluklar ile yaşanan zorlukların üstesinden gelmede düşülen kolaycı eğilimler, işaret edilen tehlikeyi içsavaş bitiminde artık bir* ***olgu*** *haline getirmişti. Sovyetler biçim olarak yine vardılar, fakat eski içerik ve işleyişlerini yitirmiş bulunmaktaydılar Yığınların devrimci siyasal inisiyatiflerinin siyasal biçimleri ve proleter demokrasisinin uygulanma araçları olarak doğan bu örgütler, artık aktif ve militan katılım anlamında kitle dayanaklarını yitirmiş, yeni biçimiyle kitlelerin üstüne bir bürokratik ağırlık olarak çökmüşlerdi. Ruhunu, iradesini, yaşam gücünü kitlelerden alan Sovyetler ile şimdiki Sovyet aygıtları birbirinden bütünüyle ayrı kurumlardı.' (*Ekimler, S. 1, s. 31-32*)*

'Sovyet iktidarında bürokratik deformasyonun temelleri daha içsavaştan itibaren olmak üzere, bu nesnel temeller ve öznel hataların bileşkesi üzerinde şekillendi ve geleceğe doğru

*olarak sürekli bir biçimde gelişti, güçlendi ve yerleşik hale geldi. 1930'larda durum artık 'olağan'laşmıştı.' (*a.g.d., s. 33*)*

İşte H. Fırat'ın 1921 sonrası Sovyet iktidarının niteliğine ilişkin öne çıkardıkları karekteristik özellikler bunlar. H. Fırat bu tür karşı-devrimci özelliklere sahip bir iktidarın sosyalist bir iktidar olduğunu savunmanın yanısıra, bir başka saçmalığın savunuculuğunu da yapıyor. Artık eski niteliklerini tamamen yitirdiğini, yeni biçimiyle kitlelerin üstüne bir bürokratik ağırlık olarak çöktüğünü, parti ile sovyetlerin özdeleştiğini iddia ettiği bürokratik devlet aygıtının ve bürokratik bir partinin, sosyalist ekonomiyi ve sosyalist toplumu kurmasına bile sosyalizmin önkoşullarını yarattığını savunabiliyor. Olmaz demeyin! H. Fırat oldu diyor.

Şunları yazıyor H. Fırat: '1929 öncesi Sovyet ülkesi ile 1930'ların sonundaki Sovyet ülkesi, iki ayrı dünyadır artık. Tarıma dayalı geri bir kırsal toplumdan, asgari sınai temele sahip bir kent toplumuna büyük bir sıçrayıştır bu. Buna bağlı olarak köylülüğün nüfus içindeki ezici ağırlığında büyük bir zayıflama, işçi sınıfının toplum içindeki varlığında ise görülmemiş bir büyüme ve güçlenmedir. Eski toplumdan kalan ya da NEP döneminde oluşan sömürücü sınıflar süpürülüp atılmıştır artık. Sürekli kapitalist öğeler yaratan yaygın küçük meta üretiminden ve onunla kopmaz biçimde bağlı sınırlandırılmış bir piyasa ekonomisinden, tarımda devlet mülkiyetinin yanısıra kollektif köylü mülkiyetine dayalı makinalaşmış geniş çaplı bir tarıma, sanayide kamu mülkiyetine, ekonominin tümünde ise planlı yönetime geçiştir. İktisadi gerilikle kopmaz biçimde bağlı kültürel geriliğe ve cehalete son verilerek, eğitimi ve öteki kültür öğelerini çalışan yığınların yaşamına maletmedir Teknik ve üretim bilgisi, genel olarak bilimsel bilgi üzerindeki küçük bir burjuva uzmanlar azınlığının tekelini parçalayarak, onu milyonlarca işçi ve emekçiye maletmedir Ve elbetteki, tüm bunlarla içiçe olarak,

yığınların iktisadi, sosyal ve kültürel yaşamında göreli bir iyileşmedir.

Kısacası ***sosyalist bir iktidar altında*** *(*abç*), çapı ve hızı bakımından tarihte o güne dek eşi görülmemiş ve daha sonra da görülemeyecek olan büyük bir modernleşme hareketiydi bu.' (*a.g.d., s. 39*)*

H. Fırat, Stalin önderliği döneminde sosyalizmin inşası bakımından birçok başarıları, özellikle de iktisadi başarıları reddedemiyor. Bunların birçoğunu sermayenin paralı tarihçileri de reddedemiyorlar. Burjuva tarihçileri ile H. Fırat gibi onların öğrencisi teorisyen tarihçilerin birleştiği nokta bu iktisadi ilerlemenin demokratik şartlarda ve araçlarla yapılmadığı, tersine iktisadi ilerleme içerisinde, daha önceden Sovyetleri işlevsizleştiren, parti ile devleti özdeşleştiren bürokratik aygıtın totaliter tedbirlerle (H. Fırat 'oloğanüstü tedbirler' diyor) kendi bürokratik yapısını daha da derinleştirdiğini savunuyorlar. Bunu H. Fırat, '1930'ların en trajik çelişkisi' (a.g.d., s. 49) olarak tanımlıyor ve siyasal alanda, aynı dönemde iktidar aygıtının 'bürokratik bir deformasyona' uğradığını, 'sosyalizmin inşası sürecinin, politik planda aynı ilerlemeyi yaşayamadığı, daha da kötüsü, sürecin bu alanda bir bakıma tersine işlediği'ni (s. 49) iddia ediyor. İddia ediyor diyoruz, çünkü iddiasını ispat yönünde hiçbir ciddi kanıt getiremiyor.

*H. Fırat'a göre sosyalist iktidar altında iktisadi alanda, kendisinin yukarıda saydığı başarılar elde edilse de, halen sosyalist toplum, sosyalist iktisadi yapı kurulmuş değil. '1930'ların ortasında, Sovyetler Birliği'nde, sosyalizmin zaferi değil, uzun bir tarihsel dönemi gerektiren bu zaferin nihayet elde edilebilen önkoşulları sözkonusudur.' (*s. 60*) Hangi gerekçelere dayanarak böyle bir tez getirdiği yazarımızın teorik bir sırrıdır. O, bu soruya cevap vermez, bunun yerine 30'lu yılların ikinci yarısında SSCB'de kurulan düzene Stalin'in 'eksiksiz bir sosyalist*

toplum', 'sosyalizmin kesin zaferi' olarak adlandırmasına karşı gerekçeler getirir.

*Saydığı gerekçeler, değer yasasının SSCB'de halen 'hükmünü sürdürebilmesi', devlet mülkiyetine geçirilen üretim araçlarının 'fiilen de toplumsallaşması'nın uzun zaman alacağı, işgücünün eski zamandan kalma izleri taşıyacağı, 'bölüşümde, ücret ödemelerinde hala burjuva hakkının geçerli olacağı' (s. 52) gerekçeleri ile genelde sosyalizmin, içinden çıktığı kapitalizmin halen izlerini taşıyacağı teorik gerekçesidir. H. Fırat'a göre 'işte tam da böyle bir dönemden, 'sosyalizmin eksiksiz zaferi', ya da 'kesin zaferi' diye söz edebilmek, kendi içinde bir çelişkidir ve teorik bakımdan bir değer taşımaz.' (*a.g.y.*) H. Fırat'ın burada yürüttüğü tartışma aptalca bir tartışmadır. Marksizm-Leninizmin klasikleri, komünist toplumun birinci aşamasının burjuva toplumdan arta kalan kusurlara sahip olacağının tamamen bilincindedirler. Bu kusurlara rağmen, eğer sömürücü sınıflar ve dolayısı ile sömürü ortadan kaldırılmışsa, sömürünün ortadan kaldırılması ile herkesten yeteneğine, herkese emeğine göre ilkesi gerçekleştirilmişse, üretimde sosyalist mülkiyet rakipsiz bir egemenliğe sahipse, bunun komünizmin alt evresinin kurulması anlamına geldiğini teorik olarak açıklamışlardır. Sosyalist düzenin tüm bu temel şartlarının eksiksiz yerine getirildiği bir dönemi, Stalin'in 'sosyalizmin eksiksiz' ya da 'kesin zaferi' olarak adlandırmasında yanlış ya da kendi içinde bir çelişki oluşturan hiçbir şey yoktur. Yazar, kendi kafa karışıklığını Stalin'e maletmeye çalışmayı marifet saymaktadır.*

*Teorisyen tarihçi yazarımız Stalin'e aptalca eleştiriler getirmeye devam ediyor. Yazar, Marks'ın 'herkesten yeteneğine, herkese emeğine göre' ilkesini, eski toplumun bir kalıntısı, bir kusuru saydığını okumuştur. Ama 'Stalin'in bu aynı şeyde sosyalizmin eksiksiz zaferinin bir kanıtını bulmasına yalnızca şaşılabilir'miş. (*s. 52*) 'Teorisyen' tarihçimiz, Marks'ın hangi anlamda*

bu ilkeyi, eski toplumdan kalma bir kusur olarak adlandırdığı üzerinde hiç düşünmüş müdür? Bu kapitalist toplumdan kalma öyle bir kusurdur ki, hiç bir kapitalist toplum bu 'kusuru' gerçekte uygulayamayacak durumdadır. Zira herkesten yeteneğine, herkese emeğine göre ilkesini uygulasa idi kapitalizm, kapitalizm olamazdı. Bu ilke yalnızca bir yönüyle eski toplumun izini taşımaktadır. O da, gerçekte eşit olmayan emekçiler arasında eşit BİR ilkenin uygulanmasıdır. Gerçek eşitliğin olması için hakkın eşit olmaması, insanların ihtiyacını temel alan bir hakkın uygulanması gerekirdi. Ama bu kusura rağmen, 'herkesten yeteneğine, herkese emeğine göre' ilkesi sosyalist bir toplumun kurulup kurulmadığını ölçmenin en temel ilkesidir. Stalin'in bu ilkenin gerçekleştirilmiş olmasını sosyalizmin eksiksiz zaferinin kanıtı olarak saymasında şaşılacak hiç bir şey yoktur Buna ancak yolunu şaşırmış 'teorisyen' tarihçiler şaşabilirler.

Yazarımız şaşkınlığı ile, Stalin Anayasası diye bilinen sosyalist anayasa 'herkesten yeteneğine, herkese emeğine göre' ilkesinin konulmasına karşı polemik içerisinde şu saçmalığı da savunuyor; 'madem bu evre 'daha şimdiden' gerçekleşmiştir, bu, dinamik bir karekteri olan 'geçiş süreci'nin yeni ve bir üst evresine geçilmekte olduğunu da anlatır. Böyle bir durumda ise, bölüşüm ilişkilerinde burjuva hukukunun ifadesi bir ilkenin, anayasal güvence altına alınmak bir yana, tersine adım adım tasfiyesi gündeme getirilir. Toplumsal gelişme süreçlerinde hukukun genellikle 'arkadan topallayarak' gelmesi bir kural olmakla birlikte, bu hiç de ömrünü doldurmuş bir evreye ait bir hukukun yeni bir evrede gündeme getirilmesi anlamına gelmez. Sosyalist bir toplumda hiç gelmez.' (Ekimler, S. 1, s. 53) Marksizm-Leninizmin, genel olarak hukuk, özel olarak da sosyalizmde uygulanacak 'burjuva hukuku' konusundaki en basit görüşlerini bile birbirine bu kadar karıştırıp läf salatasına çevirmesi için oldukça 'açıklığa' sahip olması gerekmektedir.

Bir kere 'hukuk, hiçbir zaman (teorisyenimiz H. Fırat genellikle diyordu!), toplumun iktisadi durumundan ve ona tekabül eden uygarlık derecesinden yüksek olamaz' (Marks, Gotha ve Erfurt Programının Eleştirisi, Sol Yay. s. 33). Bu yüzden sosyalist bir toplumun hukuku da, toplumun iktisadi durumundan ve ona tekabül eden uygarlık derecesinden daha yüksek olamaz. Toplumun iktisadi durumu, hangi bölüşüm ilkesine izin veriyorsa, o toplumun hukuku ve anayasası da o ilkeyi içermek zorundadır. Bu ilke sonal hedef olmasa da, bilinçli ve çok yönlü bir çaba ile yerini daha üstün bir hukuka terketmek zorunda olsa da, daha üstün bir hukuku gerçekleştirebilmenin iktisadi temeli olmadığı sürece bölüşümün temel ilkesi olarak kalmak zorundadır. Ancak, siyasi ekonominin ve hukukun abc'sinden haberi olmayan H. Fırat gibileri sosyalizmde, bölüşümün tek doğru ve mümkün olan hukuksal ilkesinin anayasaya alınmasına karşı çıkabilirler.

'Teorisyen'imiz anayasayı programla karıştırma yanlışını da yapmaktadır. Stalin şöyle diyor: 'Bir programla bir anayasa arasında temelden bir ayrılık vardır ***Bir program henüz olmayan*** (abç) ***ama ancak gelecekte elde edilecek ve kazanılacak olanı*** *gösterdiği halde bir* ***anayasa tersine daha şimdiden olanı, şimdi ve bugün elde edilmiş ve kazanılmış bulunanı belirler****. Program başlıca gelecekle ilgili olduğu halde, anayasa içinde bulunan zamanla ilgilidir.' (*SSCB Anayasa Taslağı Üzerine; Leninizmin Sorunları, Sol Yay. s. 627*)*

*H. Fırat'a göre, işçi sınıfının yönetici güç olması sorunu 1936 Anayasası ile 'yurttaşların demokratik haklarını' geliştirmek ve güvenceye almak gibi bir hukuksal soruna indirge'nmiş. (*Ekimler, S. 1, s. 57*) Nasıl olmuş da, işçi sınıfının yönetici güç olması bu türden dar bir çerçevede olmuş? İspatı yine kendinden menkul iddialar ortaya atılıyor ve 'ben dedim, öyle oldu' mantığından hareket ediliyor. Bu da basit bir yalandır Ne anayasada ne de Stalin'in herhangi bir yazısında işçi sınıfının*

yönetici güç olması hukuksal bir soruna indirgenmez. Tersine herşeyden önce ve esas olarak 'işçi sınıfının yönetici güç' olmasının maddi ve kültürel ön koşullarının olup olmadığı soruşturularak cevaplandırılır.

H. Fırat'ın başka bir iddiası da, yeni anayasanın 'gerçekte iktidarın mevcut bürokratik yapısını kurumlaştırmaya' (a.g.d., s.60) yaradığı şeklindedir Bu iddia düzeyinde, ispatsız olarak ortaya atılmış bir değerlendirmedir, kanıtlanmadığı sürece de öyle kalacaktır" (Yeni Dünya İçin, Sayı 4, s. 54-56, Eylül 1992)

Bundan yaklaşık yirmi yıl önce yaptığımız tespitler, bugün de geçerliliğini korumaktadır. H. Fırat, Sovyetler Birliği'nin kazammlarına ve Stalin'e saldırması ile hangi kulvarda yol aldığını ortaya koymuştur. H. Fırat, Sovyetler Birliği'nin kazanımları ve Stalin şahsında Marksizm-Leninizm'e saldırmaktadır. Stalin ve Sovyetler Birliği'nin kazanımları savunulmadan Marksizm-Leninizm savunulamaz. Stalin, Lenin'in ölümünden sonra, ortaya çıkan "*muhalefet*" gruplarına karşı Leninizm'i savunmuş ve "*muhalifler*" ideolojik olarak yenilgiye uğratılmışlardır. "*Yeni dönem*"in ürünü olduğunu iddia edenlerin, Sovyetler Birliği'nin kazanımlarına ve Stalin'e saldırmaları yeni değildir. Bu saldırılar TKİP veya TKİP'in "*teorisyen*"i H. Fırat ile başlamadı. H. Fırat, Lenin'in ölümü ertesinde Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizmin inşasına ve Stalin'e saldıran cepheye katılmıştır. Olan budur.

Türkiye Komünist İşçi Partisi, Marks, Engels ve Lenin'i klasik olarak görmektedir. Bütün 'troçkist' örgütlerin savunduğu "*Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz*" şiarını TKİP de savunmaktadır. Bilindiği gibi Marks ve Engels Komünist Partisi Manifestosu'nu "*Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz*" şiarı ile bitirmişlerdi. Marks ve Engels'in yaşadığı dönem kapitalizmin serbest rekabetçi dönemi idi. Bu dönemde emperyalizm olgusundan sözedilemezdi. Kapitalizm, 19. yüzyılın sonlarında, te-

kelci aşamaya yani emperyalizm aşamasına ulaştı. Lenin, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, Marksizm'e önemli katkılar yaptı ve emperyalizmin analizini yaptı.

Birinci paylaşım savaşı ertesinde, doğunun ezilen ve sömürülen halkları ayağa kalktı. Bu halklar emperyalizme darbe vurmakla yetinmiyor aynı zamanda objektif olarak proleter dünya devriminin dolaysız bir desteğini, proletaryanın sosyalist devrim mücadelesinin bir müttefiğini oluşturuyordu. Ulusal sorun ve sömürge sorununun proleter devrimle birleştirilmesi ve kaynaştırılması sorunu Lenin, Stalin ve Komintern tarafından teorik planda çözümlendi ve buna uygun bir siyaset geliştirildi.

Komintern II. Kongresi'nde, ulusal sorun üzerine tartışma yürütüldü ve bu kongrede Lenin'in sunduğu tezler temelinde sorun tartışılarak önemli kararlar alındı. Lenin, bu tezlerin kabul edilmesi ertesinde II. Kongre'ye sunduğu 26 Temmuz 1920 tarihli raporunda, ileri sürdüğü tezlerin temelinde yatan görüşleri açıklarken, ezen ulus, ezilen ulus ayrımının yapılması konusunda şunları söyler:

"Birincisi, tezlerimizin en önemli, temel düşüncesi nedir? Ezilen ve ezen halklar ayrımıdır. II. Enternasyonal'in ve burjuva demokrasisinin aksine, biz bu ayrımı öne çıkarıyoruz. Proletarya ve Komünist Enternasyonal için, emperyalizm çağında somut ekonomik gerçekleri saptamak ve tüm sömürgesel ve ulusal sorunların çözümünde soyut önermelerden değil, somut durumun olgularından hareket etmek özellikle önemlidir." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 10, İnter Yayınları, s. 263)

Ezen ülkelerle ezilen ülkeler arasındaki ayrımın yapılması aynı zamanda her ikisindeki devrim tiplerinin de farklılığı sorununu gündeme getirmektedir. Lenin, tezlerin dördüncü maddesinde Komintern'in ulusal sorun ve sömürge sorununa ilişkin siyasetindeki çıkış noktasını ortaya koymaktadır: Çıkış noktası, bütün ulusların ve bütün ülkelerin proleterlerinin ve emekçi

yığınlarının, burjuvazi ve toprak ağalarının iktidarını yıkmayı amaçlayan ortak devrimci savaşımları için karşılıklı yakınlaşmalarını sağlamaktır! "*Çünkü*" der Lenin, "*yalnızca böyle bir yakınlaşma, kapitalizm üzerinde zaferi sağlar, bu olmadan, ulusal baskının ve hak eşitsizliğinin ortadan kaldırılması olanaksızdır.*" Lenin'de sorunun konuluşu böyledir. Bu anlamda emperyalizm ve proleter devrimleri çağının temel şiarı, "*Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar birleşiniz!*" şiarıdır. Komintern'de belirlenen bu şiarın içeriği gelişmiş kapitalist ülkelerde sosyalist devrim akımıyla, ezilen ülkelerdeki antiemperyalist, demokratik devrim akımının proleter dünya devrimi sürecini oluşturduğudur. Bu iki devrim akımı, aynı sürecin değişik bileşenleridir. Bu her iki akım birbirini destekler, birbirine muhtaçtır. Bu akımlardan birinin tek yanlı olarak abartılması ve birinin zaferinin tek yanlı olarak diğerinin zaferine bağlı olduğunun savunulması yanlıştır.

Emperyalizm ve proleter devrimleri çağında ulusal sorun, sömürgeler genel sorunu haline geldi. Sömürge ve emperyalizme bağımlı ülkelerde, emperyalizm karşıtı hareketler artmaya başladı. Emperyalizm, bir dizi şey yanında, aynı zamanda bir avuç "*uygar*" ülkenin dünya nüfusunun ezici çoğunluğunu oluşturan ezilen halkların sömürülmesi ve baskı altına alınması sistemidir. Emperyalizme karşı dünya çapında başarılı bir devrim savaşımı için, ezen ülkelerin proleterleri ile ezilen ve bağımlı ülkelerin halklarının sağlam bir ittifakı temel şarttır. "*Bütün ülkelerin işçilerinin birliği*" siyaseti, emperyalizm koşullarındaki değişime göre (sömürge ve bağımlı ülkelerdeki hareketlerin gelişme eğilimi göstermesi, emperyalizme darbe vurması vb.) "*Bütün ülkelerin işçilerinin ve ezilen halkların birliği*" siyasetine dönüşmüştür. Bu siyaset çok açık olarak gelişmiş ülkelerdeki proletarya hareketi ile sömürgelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerinin emperyalizme karşı ortak bir cephede birliğini sağlama

siyasetidir. Bu siyaset uygulanmadığı sürece ne gelişmiş ülkelerdeki proletaryanın, ne de sömürge ve bağımlı ülkelerin ezilen halklarının emperyalizmden kopuşu gerçekleşecektir. Bu nedenle doğru şiar *"Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar birleşiniz!"* şiarıdır.

TKİP,"Bütün ülkelerin işçilerinin birliği" siyasetinin, emperyalizm koşullarında değişime uğrayarak, "Bütün ülkelerin işçilerinin ve ezilen halkların birliği" siyasetine dönüştüğü gerçeğini görmemektedir. Bu bağlamda TKİP Leninist konumda değil, troçkist konumda yer almaktadır.

TKİP, ezen ülkelerle ezilen ülkeler arasındaki ayrım noktalarını görmemektedir. Ayrım noktaları görülmediği için de devrim tiplerinin de farklı olabileceği gerçeği atlanmaktadır. TKİP programında emperyalizm çağında dünyanın ezen emperyalist ülkeler, ezilen sömürge, yarı-sömürge, bağımlı ülkeler biçiminde ikiye ayrıldığı tespitleri yoktur. (www.tkip.org, TKİP, Program Tüzük, *Eksen Yayıncılık*) TKİP programında şunlar söylenmektedir:

"Türkiye, emperyalist-kapitalist dünya sisteminin bağımlı ülkeler kategorisinde yeralan, orta düzeyde gelişmiş kapitalist bir ülkedir. Emek-sermaye çelişkisi, tüm toplumsal çelişki ve çatışmaları belirleyen ana eksendir.

Sermaye iktidarı, sırtını emperyalizme dayamış işbirlikçi tekelci burjuvazi şahsında, burjuvazinin tüm kesimlerinin ortak sınıf çıkarlarının temsilcisidir. Büyük burjuvaziye binlerce çıkar bağı ile bağlı kent ve kır orta burjuvazisi, karşı-devrimci bir tabakadır. Orta burjuvazinin kent ve kır emekçileri üzerindeki ideolojik, politik ve kültürel etkisini kırmak, devrimin başarısının temel bir koşuludur.

Türkiye'yi karakterize eden temel iktisadi, toplumsal ve siyasal gerçeklerden hareket eden TKİP, toplumumuzun proletarya devrimi tarihi adımı ile karşı karşıya bulunduğunu saptar.

Proletarya devrimi, sermaye egemenliğine son vererek sosyalizme geçişi sağlayacaktır." (www.tkip.org, Program Tüzük, Eksen Yayıncılık)

Emperyalist ülkelerle, emperyalizme bağımlı ülkelerdeki sınıf mücadelesinin koşulları birbirinden farklıdır. Bu ikisini birbirinden ayırmak gerekir. Emperyalist ülkelerdeki sorunlar ve talepler ile, emperyalizme bağımlı ülkelerdeki sorun ve talepler arasında benzerlikler kadar farklılıklar da vardır. Bu farklılıklar, devrimin niteliği ve sınıfların rolünün belirlenmesinde dikkate alınmayı gerektirir. Ezen ülkelerle ezilen ülkeler arasındaki ayrımın yapılması aynı zamanda her ikisindeki devrim tiplerinin de farklılığı sorununu gündeme getirmektedir. Bunun nedeni; başka halkları ezen ülkelerde burjuvazi, devrimin bütün aşamalarında karşıdevrimci bir rol oynar. Bu yüzden burjuvaziyle bu noktada bir ittifakın da temeli yoktur. Emperyalizme bağımlı yarı-sömürge ve bağımlı "ezilen ülke"lerde ulusal sorun devrimin bir momenti olarak gündeme gelmekte; emperyalizm, ulusal burjuvaziyi de baskı altında tutmaktadır. Bu durum ulusal burjuvazinin bir bölümünün belirli bir dönem, belirli koşullar altında emperyalizme karşı mücadelenin içine girebilmesinin koşullarını yaratmaktadır. Kapitalist emperyalist ülkelerde burjuvazi devrimci barutunu tümden tüketmiştir. Emperyalizme bağımlı ezilen ülkelerde ise burjuvazi milli devrim bağlamında belirli bir süre olumlu, devrimci bir rol oynayabilir. Emperyalist, ezen ülke burjuvazileriyle; ezilen ülke burjuvazileri arasında fark vardır. TKİP, bu farkı görmemekte ve bütün ülkelerin burjuvazisini bir ve aynı kefeye koymaktadır. Bu yaklaşımın Marksizm-Leninizm'le herhangi bir ilişkisi yoktur. Bu anlamda gelişmiş kapitalist emperyalist ülkelerde gündemdeki devrim sosyalist devrimdir. Emperyalizme bağımlı ezilen ülkelerde gündemdeki devrim işçi-sınıfı önderliğinde anti-emperyalist demokratik devrimdir. TKİP programında çok açık olarak belir-

tilmese bile ayrımsız olarak bütün ülkeler için sosyalist devrim savunulmaktadır. Bu savunu Marksist-Leninist değil, troçkist bir savunudur.

TKİP, sadece emek-sermaye çelişmesine vurgu yapmaktadır. Emek-sermaye çelişmesi, yalnızca emperyalist ve gelişmiş kapitalist ülkelerde değil, bugün dünyadaki bütün ülkelerde vardır. Tabii ki bu çelişme toplumlardaki en önemli çelişmedir. Bu çelişme burjuvazinin iktidarının devrilmesi, işçi sınıfı iktidarının kurulması, sosyalizmin inşa edilmesi ve ücretli emek sömürüsüne son verilmesi ile çözülecektir. Öte yandan, emperyalizm ile ezilen halklar arasındaki çelişme, bugün de dünyadaki gelişmelere damgasını vuran temel çelişmelerden biridir. Bu çelişme, emperyalizme bağımlı geri ülkelerde antiemperyalist demokratik devrimlerle, kimilerinde ulusal bağımsızlık devrimleri ile çözülecektir. Dünya çapında en önemli çelişmenin sadece proletarya ile burjuvazi arasında olduğunu söyleyenler, Marksizm-Leninizm ile çelişkiye düşmektedir. Marksist-Leninistlerin görevi; proleter dünya devriminin emperyalist dünyanın içindeki iki temel akımını, "kapitalist ülkelerdeki sosyalist devrim akımı ve sömürge, yarı-sömürge ve bağımlı ülkelerdeki anti-emperyalist anti-feodal devrim akımını bir bütünün parçaları olarak" görmektir. Bu devrimci akımların ittifakı için mücadele etmektir. Lenin ve Stalin'in bize öğrettiği budur. Komünist olduğunu iddia eden bir örgütün programında bu çelişmeye atıfta bulunulmaması ilginçtir.

Demokratik devrim aşamasında köylülük, proletaryanın müttefikidir. Demokratik devrimin gündemde olduğu bir ülkede temel hedef işçilerin-köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün kurulmasıdır. TKİP günümüzde moda olan "işçici" geçinme adına köylülüğün devrimde oynayabileceği rolü görmezden geliyor. İşçi sınıfı içerisinde çalışmanın temel alınması, işçi-köylü ittifakının yaratılması için temel bir adımdır. İş-

çi-köylü ittifakı yaratılmadan devrimin olamayacağının kavranması gerekir. Bu konuda troçkistlerin temel hatası köylülüğün devrimci potansiyelinin küçümsenmesi ve köylülüğü bir bütün olarak gerici olarak görmeleridir. Köylülük, herşeyden önce de yoksul köylülük, ezilen sömürülen yığınların önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Devrimin zaferinin olmazsa olmaz önşartı işçi-köylü ittifakının sağlanmasına bağlıdır. Ülkelerimiz açısından işçi-köylü ittifakının sağlanması devrimin kaderinin belirlenmesi açısından belirleyici önemdedir. TKİP programında işçi-köylü ittifakı ile ilgili tek bir kelime yoktur. TKİP, köylülüğün devrimci potansiyelini küçümsediği noktada troçkist bir konumda yer almaktadır.

TKİP "*Türkiye, emperyalist-kapitalist dünya sisteminin bağımlı ülkeler kategorisinde yeralan, orta düzeyde gelişmiş kapitalist bir ülkedir*" tespitini yapmaktadır. TKİP programını açımlayan H. Fırat şöyle yazmaktadır:

"*Programımız Türkiye'yi 'Emperyalist-kapitalist dünya sisteminin bağımlı ülkeler kategorisinde' tanımlar. Emperyalizme bağımlılık, Türkiye'nin iktisadi, sosyal ve siyasal yapısının temel bir karakteri, bu yapıyı oluşturan ilişkilerin temel bir boyutudur. Türkiye iktisadi, mali, siyasi, askeri, diplomatik ve kültürel alanlarda emperyalizmin köleci boyunduruğu altındadır (...)*

Parti programımız, bu temel gerçeklerden hareketle, devrimimizin stratejik tablosunu şöyle özetlemektedir: 'Kentin ve kırın yarı-proleter ve yoksul yığınlarını kendi önderliği altında birleştirecek olan işçi sınıfı, küçük-burjuva katmanları da mümkün mertebe kendine bağlayarak, üst kesimlerini ise en azından tarafsızlaştırarak, burjuvazinin sınıf egemenliğini yıkacak, emperyalist kölelik zincirini kıracak, proletarya devrimini zafere ulaştıracaktır." (http://www.tkip.org/ana-sayfa/temel- belge-

ler/yazi/article/2/savas_anti_emperyalist_muecadele_ve_pa-2.html)

Türkiye'nin emperyalizme bağımlı ve orta düzeyde gelişmiş bir kapitalist ülke olduğu tespiti doğrudur. Doğrudur ama emperyalizme bağımlı ve demokratik bir dizi görevlerin olduğu bir ülkede "sosyalist devrim"in gündemde olduğunu savunmak yanlıştır. Sorulacak soru şudur? Ülkelerimizde işçi-sınıfı önderliğinde yapılacak devrimin ilk yönelimi nedir? Devrimin ilk yönelimi emperyalizme bağımlılık olgusuna son vermektir. Bu devrim işçi köylü temel ittifakı temelinde, komünist partinin önderliği ve proletaryanın hegemonyası altında, emperyalizme bağımlı burjuvazinin faşist iktidarını yıkmak, yerine işçilerin-köylülerin demokratik halk iktidarını kurma hedefine sahiptir. Bu devrim, sosyalist devrimin, proletaryanın kır yoksulları ile ittifakı temelinde gerçekleştireceği proletarya diktatörlüğünün yolunu açacak, onun yolu önündeki engelleri temizleyecektir.

Kapitalizmin gelişmişlik derecesi tek başına devrim aşamasının belirlenmesi için yeterli bir kriter değildir. Demokratik devrim aşamasının gündemde olmasının belirli nedenleri vardır. Bunlar sırasıyla, emperyalizme bağımlılık, faşizm, ulusal sorun, kadın sorunu, feodal artıkların varlığı, din olgusu vb. vb. T.C.'nin kuruluşundan bu yana devletin yönetim biçimi faşizmdir. Belirli dönemlerde burjuva demokrasisinin kırıntılarının yaşandığı dönemler de vardır. Bu ama yönetim biçiminin faşizm olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Türkiye'de devlet yapılanması en başından itibaren faşisttir. 2000'li yıllarda özellikle burjuvazinin kendi arasındaki çatışmalar sonucu, burjuvazinin bir kesiminin gelinen yerde faşist diktatörlük biçimini, iktidarları için gerekli görmedikleri, tersine bu biçimde bir diktatörlüğün andaki gelişmelerinin önünü kestiğini düşündükleri için demokratikleşmeden yana tavır takınması sonucu faşizm

çözülme süreci içine girmiştir. Faşizm çözülme süreci içerisine girmesine rağmen andaki yönetim biçimi hâlâ faşizmdir.

Ülkelerimizde "burjuva demokratik devrim" tamamlanmamıştır. Demokratik devrimin çözmesi gereken önemli görevler ve sorunlar var. Türkiye, burjuva demokratik siyasi bir sisteme sahip değildir. Ekonomik açıdan küçük işletmeler oldukça fazladır. Burjuvazinin %81,26'sı küçük burjuvazidir. Orta burjuvazinin oranı %16,38'dir. Büyük burjuvazinin tüm burjuvazi içindeki payı % 2,36'dır. Yani ülkelerimizde her üç kişiden biri küçük burjuvadır. Bu gerçekliğe rağmen küçük burjuvazi ile ittifak yapılmadan devrim yapmak mümkün değildir. Türkiye'de nufusun %30'u kırlık bölgelerde yaşamaktadır. Devrim açısından köylülüğün devrimci bir potansiyeli vardır. Kürt ulusal hareketinin sınıfsal tabanı esas olarak köylülüktür. Ülkelerimizde feodal artıkların ve feodal bilincin önemli bir etkisi vardır. Erkek egemenliği feodal sistemin izlerini taşımaktadır. Dini cemaat örgütlenmeleri ve mezhepsel örgütlenmeler yaygın örgütlenme biçimleridir. Feodalizmin artığı kimi düşünce ve davranış biçimleri devrimci örgütlerde bile varlığını, etkinliğini sürdürmektedir.

Görüldüğü gibi ülkelerimizde çok önemli çözülmemiş demokratik devrimin görevleri vardır. Yukarıda saydığımız görevler demokratik devrimin çözmesi gereken görevlerdir. Sosyalist devrim için olmazsa olmaz kıstaslardan bir tanesi de işçi sınıfının bilinç ve örgütlenme seviyesidir. İşçi sınıfının bilinç ve örgütlenme seviyesi; komünist partinin işçi sınıfı ile sosyalizmi birleştirme derecesi, yoksul köylülüğün sosyalist devrim programı temelinde proletarya ile ittifaka hazır olması anlamına gelmektedir. Andaki durumda Türkiye'nin gerçekliği bu değildir.

Tüm bu nedenlerden dolayı emperyalizme karşı, gerçek bağımsızlık için antiemperyalist devrim en acil görevlerden biridir. Sosyalist devrim öncesi, demokratik devrim aşamasının yaşan-

ması, proletaryanın sosyalist devrime geçmek için demokrasiyi yaşaması ve içselleştirmesi gerekir. Antiemperyalist demokratik halk devrimi ilk planda, emperyalizme bağımlı burjuvazinin faşist iktidarını yıkacak ve yerine işçilerin-köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünü kuracaktır. Türkiye bir halklar hapishanesidir. Demokratik halk devrimi ilk planda zoraki birliğe son verecek ve ülkelerimizi sözde değil gerçek anlamda demokratikleştirecektir. Demokratik halk devrimi ertesinde, proletaryanın bilinç ve örgütlenme seviyesine göre, mümkün olan en kısa süre içerisinde sosyalist devrime geçilecektir. Sosyalist devrim, demokratik devrimin arta kalan görevlerini de geçerken çözecektir.

TKİP programı aslında sosyalist devrimin değil demokratik devrimin programıdır. Şöyle diyorlar: "*Zafere ulaşmış devrim aynı anda bunları emperyalizme karşı dolaysız siyasal ve askeri önlemlerle birleştirir Programımız, devrimin 'Siyasal Alanda'ki ilk önlemleri kapsamında, bunları şöyle ortaya koyar: (...)*

4) Emperyalizme köleliğe her alanda son verilecektir. Emperyalistlere tanınmış her türlü ayrıcalık kaldırılacak, açık-gizli tüm kölelik antlaşmaları geçersiz ilan edilecek, emperyalist askeri üs ve tesislere el konulacaktır. Emperyalistlerin devrimi boğmaya yönelik tüm girişimleri, işçilerin ve emekçilerin topyekûn seferberliğiyle püskürtülecektir." (s. 34)

"*Programımız, zafere ulaşmış devrimin ilk adımda 'Ekonomik Alanda' alacağı önlemler kapsamında ise, bunun başlıca ekonomik ve mali unsurlarını ortaya koyar. Emperyalizmin Türkiye topraklarındaki tüm iktisadi ve mali varlığına tazminatsız olarak el koymak, bu alandaki her türlü ayrıcalığı ortadan kaldırmak, emperyalist iktisadi ve mali kuruluşlarla olan kölece ilişkilere son vermek ve dış borçları geçersiz ilan etmek, bu önlemlerin başlıcalarıdır.*" (http://www.tkip.org/ana-sayfa/

temel-belgeler/yazi/article/2/savas_anti_emperyalist_muecadele_ve_pa-2.html)

TKİP'in programında ortaya konulan görevler, sosyalist devrimin değil, demokratik devrimin çözmesi gereken görevlerdir. Ülkelerimizin gerçekliği proletaryanın işe doğrudan sosyalist devrimle başlamasını engelliyor. TKİP de, Türkiye'nin emperyalizme kölece bağımlı olduğunu savunuyor. Bu savunuya rağmen proleter devrimin gündemde olduğu söyleniyor. Ama ortaya konulan program ise demokratik devrimin programıdır. Anti-emperyalist demokratik halk devrimi ile sosyalist devrim tek bir zincirin iki halkasıdır. Birincisi ikincisine dönüşür. Sosyalist devrim, demokratik devrimin arta kalan görevlerini geçerken çözer ve kazanımlarını pekiştirir. Demokratik mücadele ile sosyalist mücadele, demokratik görevlerle sosyalist görevler karşı karşıya getirilemez. Demokratik mücadeleyle sosyalist mücadele proletaryanın yürüttüğü sınıf mücadelesinin iki yönünü, iki görüntüsünü oluşturur.

Devrimin anti-emperyalist bir karakter taşıması, proletaryanın kendisini sadece demokratik taleplerle sınırlayacağı anlamına gelmez. Demokratik ve sosyalist görevler arasında kopmaz bağlar vardır. Kopmaz bağlar olmasına rağmen, demokratik görevlerle sosyalist görevler arasında niteliksel farklar da var. TKİP, demokratik görevleri sosyalist görevler olarak gösteriyor. Bu açıkça Marksizm-Leninizm'in çarpıtılmasından başka bir şey değildir. Demokratik devrim ile sosyalist devrim arasındaki niteliksel farkın karartılması, proletaryanın bilinç ve örgütlenmesini zedeler. Kendilerine *"komünist"* etiketi yapıştıranlar, proletaryayı demokratik ve sosyalist görevleri temelinde eğitir. Gerçek komünistler, amaçlarının sosyalist devrim olduğunu, demokratik devrim aşamasının, içinden geçilmesi gereken zorunlu bir tarihsel aşama olduğunu, dolayısıyla demokratik görevlerin kalıcı olmayan geçici görevleri olduğunu, demokratik istem-

lerin sosyalizmin büyük çıkarları karşısında ikincil derecede önem taşıdığını anlatır.

Sosyalist devrim, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti adım adım kaldırır, üretim araçları üzerinde kamu mülkiyetini adım adım gerçekleştirme yoluna girer. Sanayide devletleştirme; tarımda kollektifleştirme; giderek komünleşme proletarya iktidarının tutması gereken yoldur. Tüm bu yolun sonunda sömürücü sınıflar ortadan kaldırılır. Yani önce işçi sınıfının siyasi iktidarı kurulacak ve sömürücü sınıflar yok edilecektir. Geriye aralarında farklılıklar olmasına rağmen dost sınıflar kalacaktır. Dost sınıflar arasındaki çelişme antagonist bir çelişme değildir. Buradan itibaren komünist toplumun üst evresi kendine özgü temeller üzerinden gelişmeye başlayacaktır. Gelişme içinde üretim araçları üzerindeki mülkiyet kamu mülkiyetine dönüştürülecek; kafa emeği ile kol emeği; kır ile kent arasındaki farklar kalkacak, bu dost sınıflar da yok olacaktır. Sınıfların bütünü ile ortadan kalkmasıyla birlikte, bütün bireyler özgür bir toplumun özgür bireyleri haline gelecektir.

TKİP, içinde bulunduğumuz çağın tanımını şöyle yapmaktadır:

"*Üretici güçlerin uluslararasılaşması, üretimin ileri düzeyde toplumsallaşması ve muazzam servet birikimi, proletarya devrimi ve sosyalizm için koşulları dünya ölçüsünde olgunlaştırdı. Çağı belirleyen kapitalizm ile sosyalizm arasındaki çelişmenin çözümü tarihin gündemine girdi. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferi, proletarya devrimleri çağını, dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını başlattı. Bu yeni çağ, 20. yüzyılın büyük bölümünü kaplayan devrimler zinciri ve sosyalizmin inşası süreçlerinde açık ifadesini buldu.*" (www.tkip.org, Program Tüzük, Eksen Yayıncılık)

Stalin, "*Leninizmin Temelleri*" adlı eserinde Leninizmin tanımını şöyle yapmaktadır: "*Leninizm, emperyalizm ve proleter*

devrimleri çağının Marksizmidir Daha tam söylemek gerekirse, Leninizm, genel olarak proleter devrimin teori ve taktiği, özel olarak proletarya diktatörlüğünün teori ve taktiğidir." Stalin'in tanımı; içinde yaşadığımız çağın, "emperyalizm ve proleter devrimleri" çağı olduğu tespitini de içermektedir. Bu tespit gündeme geldiğinden beri, tüm oportünistlerin saldırı hedefi oldu ve hâlâ da olmaktadır. Çünkü bu tespit; emperyalizmin aynı zamanda proleter devrimin arifesi olduğunu belirlemektedir. Çünkü içinde yaşadığımız çağ, emperyalist dünyada, devrimin olgunlaştığını; devrimlerin yalnız mümkün değil, aynı zamanda zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu da anlatmaktadır.

Çünkü bu tespit, emperyalizmi gerçekten parçalamak için, tüm devrimci akımlarda proletaryanın önderliğinin zorunluluğunu dile getirmektedir. Stalin'in Lenin'den devraldığı ve mükemmel bir şekilde savunduğu çağ tespiti; emperyalizmi proleter devrimi ile mezara gömmek için, dünya proletaryasına ve tüm emekçilere, ezilen dünya halklarına; emperyalizme karşı ayaklanma çağrısıdır. Tüm bu tespitler, ilkesel öneme sahip olup, her türden oportünistlere karşı ağır darbeler indirmiştir. Bu ilkesel tespitlerin oportünistlerin çeşitli saldırılarının hedefi olması kaçınılmazdı.

Bu ilkesel tespitlere önce troçkistler saldırdı. Bunlar, "saf proleter dünya devrimi" maskesi altında, çeşitli değişik devrimci süreçlerin birliğini engellemeye çalışarak, proletaryayı hem uluslararası alanda hem de tek tek ülkelerde müttefiklerinden koparak, proleter dünya devrimini imkânsız hale getirmeye kalktılar. Kruşçev revizyonistleri de Marksizm-Leninizm'e ihanetlerini Stalin'in çağ tespitine saldırmakla başlattı.

TKİP, *"Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferi, proletarya devrimleri çağını, dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını başlattı"* tespitini yapıyor. Bu tespitin, soruna tarihsel olarak yaklaşıldığında, ilk başta, onca problemli olma-

dığı düşünülebilir. Ancak durum öyle değil. Özellikle TKİP'in bu çağ tespitinden ne anladığı kavrandığında, Leninist çağ tespitinin bilinçli olarak kullanılmadığı görülecektir. TKİP de emperyalist dünyanın en önemli çelişkilerinden birini, herşeyi belirleyici olarak gören; diğer çelişmelerin önemini reddeden bir parti konumundadır. TKİP böylelikle, sosyalist devrimlerle, anti-emperyalist, anti-feodal devrimlerin ittifakı konusundaki Marksizm-Leninizm'in önermelerini tersyüz etmektedir. Bu anlamda TKİP'in içinde bulunduğumuz çağ konusunda savunduğu tespitler Leninist çağ tespiti değildir. Kimi doğruların yanlış görüşlerin içerisine serpiştirilmesi, savunulan görüşlerin doğru olduğu anlamına gelmemektedir.

TKİP tek bir ülkede sosyalizmin inşasının mümkün olmadığını savunuyor. TKİP programının 30., 31. ve 32. maddelerinde, bu sorun üstü örtülü bir şekilde ele alınmaktadır. Fakat programı açıklamaya çalıştıkları yazıda çok açık bir şekilde tek ülkede sosyalizmin inşa edilemeyeceği troçkist tezi savunulmaktadır. Aynen şöyle yazıyorlar:

"*Programımızda 20. yüzyılın kusurlu sosyalizm deneyimlerine de bu temel yaklaşımların ışığında bakılmaktadır. 'Tek ülkede sosyalizm' teorisinden beslenen 'ulusal sosyalizm' anlayışının mahkûm edilmesi, burada ortaya konulan temel noktalardan biridir. 30. 31. ve 32. maddeler bu sorunu ele alır.*

'Kapitalizmin yarattığı iktisadi ve kültürel temeller üzerinde, ondan daha ileri bir uygarlık olarak sosyalizm, gerçek sonuçlarına ancak evrensel bir çerçevede ulaşabilir. Sosyalizme geçişin öncelikle en zayıf halkalarda gündeme gelmesi, bu gerçeği değiştirmez.' tespiti, dünya devrimi sürecinin eşitsiz gelişme seyrinden doğan geçici tarihi durumların 'ulusal sosyalizm'in meşrulaştırılmasına dayanak yapılmasını hedef alır. 20. yüzyılın bütün bir tarihi deneyiminin de gösterdiği gibi, 'ulusal sosyalizm' bir çıkmaz yoldur. ***Sosyalizmin tek tek ülkelerin ken-***

di sınırları içinde bütün sonuçlarına götürülebileceği iddiası bilimsel dayanaktan yoksundur ve tarihsel deneyimin de gösterdiği gibi sonuçta yalnızca yozlaşmaya ve yıkıma götürür. *(abç) Enternasyonalizm ilkesi ve dünya devrimi perspektifi burada tek çıkış yoludur. Sömürüsüz ve sınıfsız bir toplumun inşası 'uluslar arasına örülmüş her türden çitlerin yıkılması'ndan, sınırsız ve devletsiz bir dünyanın kurulmasından ayrı düşünülemez, bundan ayrı gerçekleşemez. Programımızın da net ifadelerle vurguladığı gibi, '... Sosyalizme geçiş sorunuyla öncelikle yüzyüze kalan ülke proletaryası, kazanımlarını kalıcılaştırmak istiyorsa, kendi devriminin kaderini hiçbir biçimde uluslararası devrimin kaderinden koparmamalıdır.' (s. 27, madde: 32). '... Devrimin sürekliliği ve dünya devrimi perspektifi, kesin zafer için belirleyici önemdedir '(s. 30, madde: 39)." (Ekim, Sayı: 245, Mart 2006)*

TKİP'in tek ülkede sosyalizmin inşası bağlamında savunduğu görüşler, Troçki ve takipçilerinin savunduğu görüşlerdir. Bu konuda TKİP Leninist değil troçkisttir. Tek ülkede sosyalizmin inşası konusunda önceki bölümlerde tavır takındık. Okuyucuyu sıkma pahasına Lenin'den uzun alıntılar yaptık. Bu bağlamda burada çok kısa tavır takınıp geçeceğiz.

Lenin, emperyalizmi kapitalizmin yeni bir aşaması ve en son aşaması olarak tahlil etti. Tek tek kapitalist ülkelerde sosyalizmin zaferinin mümkün olduğunu söyledi. Sosyalizmin tek bir ülkede inşa edilmesi tezi Lenin'e aittir. Stalin, bu tezi geliştirmiş ve SSCB'de pratikte uygulamıştır. Sorulacak soru şudur: Proletarya, dünya devrimi olmaksızın tek bir ülkede iktidarı ele geçirebilir mi? Evet, Proletarya tek bir ülkede iktidarı ele geçirebilir ve bu teorik olarak mümkündür. Emperyalizm koşullarında devrim, emperyalist zincirin en zayıf halkasında patlak verir. Çünkü kapitalizm çarpık ve dengesiz gelişmektedir. Proletaryanın tek bir ülkede iktidarı ele geçirmesi tarihsel olarak da kanıtlanmış-

tır. Proletarya Rusya'da bir dünya devrimi gerçekleşmeksizin iktidarı ele geçirmiştir. İktidarı ele geçiren proletarya yerinde saymayacak ve sosyalist toplumu inşa etmeye başlayacaktır. Eğer proletarya sosyalizmi inşa etmeyecekse, neden iktidara gelsin ki? Troçki ve takipçilerine göre; proletarya geri bir ülkede iktidarı ele geçirebilir ancak dünya devriminin gerçekleşmediği koşullarda tek ülkede sosyalizmi inşa edemez! Bu düşünce Marksizm-Leninizm bilimi ile örtüşmeyen bir düşüncedir.

Bir ülkede proletaryanın iktidarı ele geçirdiğini varsayalım. "*Kapitalizmin ana merkezlerinde*" beklenen devrim olmadı ve kapitalizm yıkılmadı! Peki, tek bir ülkede iktidarı ele geçirmiş olan proletarya ne yapacak? troçkistlere göre, proletarya geri bir ülkede iktidarı ele geçirebilir ancak dünya devriminin gerçekleşmediği koşullarda tek ülkede sosyalizmi inşa edemez! Sosyalizmin tek ülkede zaferi ile sosyalizmin nihai zaferi arasında fark vardır. troçkistler bu farkı kavramadıkları için yanlış sonuçlara varıyorlar. Sosyalizmin nihai zaferi ancak tüm dünyada sosyalizmin egemen olması veya kapitalist kuşatmanın yerini sosyalist kuşatmanın almasıyla söz konusu olabilir. Sosyalizmi, sadece tek ülke sınırları içerisindeki proletarya değil, birçok ülke proletaryasının ortak mücadelesi ile nihai zafere götürebilir. Sosyalizm dünya genelinde egemen olduğunda, kapitalist kuşatma ortadan kaldırıldığında, ancak bu koşullarda sosyalizmin nihai zaferinden söz edilebilir. Lenin, sosyalizmin tek ülkede nihai zafer kazanamayacağını, ancak ileri ülkeler proletaryasının çabalarıyla yani dünya genelinde sosyalizmin kurulmasıyla ancak sosyalizmin nihai zafer kazanabileceğini belirtiyor.

TKİP vb. gruplar Ekim Devrimi'ni savunur görünüyor. Her renkten grup ve grupçuklar Ekim Devrimi'ne sahip çıkıyor! Yani anlayan anlamayan herkes "*Ekim Devrimi*" türküsünü söylüyor. Öyleki isimlerini bile "Ekim" koymuşlar ve amaçlarının

"yeni Ekimler"i gerçekleştirmek olduğunu söylüyorlar. Şöyle yazıyorlar:

"Ekim Devrimi'nin kazanımları sadece devrimin yaşandığı coğrafya ve onun yolundan gidenlerle de sınırlı kalmadı. Emperyalist-kapitalist düzenin efendileri, Ekim Devrimi'nin basıncı ve korkusu altında, kendi işçi ve emekçilerini yatıştırmak için bir dizi sosyal ve siyasal hakkı tanımak zorunda kaldılar. Dünyanın dört bir köşesinden işçiler, emekçiler ve ezilen halklar, Ekim Devrimi'nden aldıkları güç ve ilhamla mücadelelerini büyüttüler. Dünya halklarını faşizm belasından kurtaranlar da yine, milyonlarca can pahasına, devrimin ülkesinin yiğit işçileri ve emekçileri oldular." (http://www.kizilbayrak.net/rss/arsiv/2011/11/07/artikel/169/ekim-devrimini-4.html)

Bu makale Ekim Devrimi'nin 94. yıldönümünde yayınlanmış. İlk bakışta, denilebilinir ki, burada yanlış olan nedir? Ama bu makale baştan sona okunduğunda görülecek eksikliği anlatmadan önce 2010'da yazılan bir makaleden iki alıntı daha yapalım. Şöyle yazıyorlar:

"Orak-çekiçli kızıl bayrağı Brandenburg'un tepesine dikerek zaferini dünyaya ilan eden Kızıl Ordu, böylece İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'na noktayı da koymuştu. ***Kızıl Ordu'nun zaferinden yaklaşık bir ay sonra Japonya'nın Hiroşima ve Nagazaki kentlerine atom bombası atarak yüz binlerce insanı katleden ABD emperyalizmi, insanlığa karşı bu ağır suçu, savaş devam ettiği için değil, kapitalist/emperyalizmin yeni jandarması olduğunu dünyaya ilan etmek için işledi*** *(abç) (...)"*

"Nazileri Sovyet yönetimine, ***Hitler'i Stalin'e*** *(abç) tercih edeceklerini gizlemeyen ABD-İngiltere ikilisi, ancak Kızıl Ordu'nun tüm Sovyet topraklarını kurtarıp, Berlin'e doğru ilerleyişe geçince, Normandiya çıkarmasını başlattılar."* (Sosyalizm İçin Kızıl Bayrak, Sayı: 2010/18, 05 Mayıs 2010).

Bu alıntılar çoğaltılabilinir. Yukarıda verdiğimiz alıntılar birer yıl ara ile kaleme alınmış yazılardan. Okuyucularımızın kaynağını verdiğimiz makaleleri bütünlük içerisinde okumalarını öneriyoruz. Birinci makalede güya Ekim Devrimi ve kazanımları anlatılıyor. İkinci makale ise "faşizme karşı görkemli zaferin 65. yılı" dolayısı ile yazılmış.

Birinci makalede, ne Lenin'den, ne de Stalin'den sözedilmiyor. Ama yazı güya Ekim Devrimi yazısı. Ekim Devrimi önderlerinin isimlerini neden yazma gereği duymuyorlar? Çünkü Troçki sorunu var! Ekim Devrimi'nin önderlerini, rollerini yazdıklarında Troçki hakkında da bir şeyler söylemeleri gerekir. Bolşevik Parti ve onun önderlerinden bağımsız olarak, güya Ekim Devrimi anlatılıyor. Troçkizm'i gizlice savunmanın sonucu olarak, ortaya fevkalade bir teori çıkıyor! Bu savunuya da, parti politikası, sınıf politikası, devrimci teori diyorlar.

Ekim Devrimi'nin zaferinde başrolü oynayan, ona yol gösteren ideoloji Leninizm'dir. Ekim Devrimi, Leninist teori ile donanmış Leninist yeni tipte Bolşevik Parti önderliğinde zafer kazanmıştır. Ekim Devrimi'ni savunmak, Lenin'i en başa koyarak anmaktan geçer.

İkinci makalede "faşizme karşı görkemli zafer" anlatılıyor. Ama nedense II. Dünya Savaşı'nda, Nazilere karşı yürütülen sosyalist anavatanı savunma mücadelesinde Stalin'den sözedilmiyor. Sadece bir yerde, yukarıda verdiğimiz alıntıda Stalin ismi geçiyor. Hepsi o kadar. Stalin'in isminin geçtiği yerde ise, Stalin'in Nazilere karşı savaşta oynadığı rolden bahsedilmiyor. Emperyalist burjuvazi bile Stalin'in Nazilere karşı oynadığı rolü kabul ederken, kendilerine "komünist" diyenler, Stalin'in önderliği altında kazanılan zaferi anlatmaktan kaçınıyor! Kızıl Ordu'nun komutanlığını yapan, Sovyet halklarına önderlik eden, Nazi sürülerinin Berlin'e kadar kovalanmasında doğrudan rol oynayan Stalin'dir. Ama "*komünist*" etiketi takanlar, Stalin'siz

bir Kızıl Ordu, Stalin'siz bir komünist partisi ve Stalin'siz bir Sovyet halkları direnişini yaratıyorlar!

Stalin önderliğindeki Kızıl Ordu ve Sovyet halkları ölümüne tarihsel bir zafer kazandı. Anavatan savaşında 20 milyondan fazla Sovyet vatandaşı yaşamını yitirdi. Anavatanın savunulması savaşında, ön saflarda çarpışan 600 bin parti üyesi öldü. Moskova önlerine kadar dayanan, Nazi sürülerine karşı verilen savaşta, gösterilen kahramanlıklar, ölümüne yürütülen bir savaş, romanlara, filmlere konu oldu. Bu kahramanlık, sosyalist bilincin, sosyalist anayurdu koruma, tarihte bir ilk olan proleter devlete karşı can pahasına bir bağlılık idi. Bu savaşta Stalin'in önderliği ete kemiğe bürünmüş tarihsel bir olgudur. Bu tarihsel olguya rağmen, Stalin'den bağımsız, kendi başına, dağınık, raslantısal bir direniş öyküsü yaratılıyor. Rehberi Troçki olanlar, direnişin komutanının ismini yazmaktan imtina ediyor. Stalin'e düşmanlıklarını açık açık belli etmekten çekinen, Troçki hayranlığını ise "gizlice" sürdüren TKİP'e çağrımız açık olmalarıdır.

Emperyalist burjuvazinin Marksizm-Leninizm'e karşı ideolojik saldırı kampanyasını Stalin'e ve "Stalinizm"e saldırı noktasında yoğunlaşması, Marksizm-Leninizm adına konuştuğunu söyleyenler içinde de etkisini gösteriyor. Marksizm-Leninizm adına konuşanlar içinde de "Troçkizm" hayranlığı artıyor. Stalin'in teori ve pratiğinin doğru savunulması veya savunulmaması, barikatın hangi tarafında durulduğunun temel ayracıdır. TKİP de Marksizm-Leninizm etiketi altında Troçkizm'i savunmaktadır. Troçkizm, hem "Stalinizm"e karşı olma, böylece burjuvazi açısından kabul edilebilme, hem de "Marksist" kalabilme konusunda bir alternatif oluşturuyor. Bu niteliğin özellikle genç devrimci kesimler içinde güçlenmesinin, etkilenmesinin imkânları artıyor. Bunun bilincinde olarak Troçkizm'e karşı ideolojik bir mücadele yürütüyoruz, yürütmeye devam edeceğiz.

KOMÜNİST KÖZ

KÖZ gazetesi, Komünist Enternasyonal'in ilk dört kongresini ve Mustafa Suphi'lerin TKP'sinin program ve belgelerini temel aldığını belirtiyor. KÖZ, "*işçi sınıfının egemen sınıf haline gelmek üzere girişeceği siyasal mücadeleye önderlik etme yeteneğine sahip komünist partiyi inşa etmeyi amaçlayan komünistlerin yayın organı*" olduğunu belirtiyor. Biz bu yazımızda KÖZ'ün savunduğu temel görüşlerinin bir analizinden ziyade, kimi noktalarda savunduğu görüşlerine eleştirel notlar yöneltmek istiyoruz. KÖZ, kendisini troçkist değil, "*komünist*" olarak adlandırıyor. KÖZ, Troçki'yi ve kimi troçkist grupları da eleştiriyor. Bu bağlamda KÖZ, 57. sayısından itibaren "*Troçkizm Dosyası*" adı altında görüşlerini yayınlamaya başladı. KÖZ'ün, troçkist olmamasına rağmen, savunduğu görüşler itibarı ile Troçkizm'den önemli ölçüde etkilendiğini düşünüyoruz. Bu yüzden KÖZ'ü troçkist değil yarı-troçkist bir grup olarak değerlendiriyoruz.

KÖZ kendisini "komünist" olarak değerlendirmesine rağmen, Marksizm-Leninizm isimlendirmesini kullanmamaktadır. KÖZ'ün tespitleri şöyledir: "*Bu bakış açısıyla Leninizmle «Leninciliği», Marksizm ile Marx müridliğini birbirinden ayırıyoruz. Marx ve Lenin'i hiç hata yapmayan kişiler olarak göstermek kaygısıyla Lenin'in düşüncesindeki kopuşları ve sıçramaları yadsıyanlardan ayrılıyoruz. Bu kaygının aslında kendi kusurlarına kılıf hazırlama gayretinin ifadesi olduğunu pek çok somut deneyimle öğrendik.*

Marksizmi kendini Komünist Manifesto'yla takdim eden siyasal akım çerçevesinde kavrıyoruz.

Leninizmi asıl olarak Komünist Enternasyonal'in belgelerinde teorik ifadeye kavuşturulmuş olan bolşevizm deneyiminin

dersleri olarak kabul ediyoruz." ("Komünistlerin Birliği Yolunda, Amaç ve İlkelerimiz", s. 29)

Marks, Engels, Lenin ve Stalin'i diğer Marksist-Leninistlerden ayıran, onların hiç bir temel konuda hata yapmamış olmaları; yaptıkları hataları ise özeleştiri ile düzeltmeleridir. Onlar, Marksizm-Leninizm'in ustalarıdır. Usta olmanın üç temel koşulu vardır. Bilimi geliştirmek, katkıda bulunmak, dünya komünist hareketine önderlik etmek ve bilimin temel ilkelerinde hata yapmamak, yaptığı hataları özeleştirel olarak aşmaktır.

Marksizm, sadece Komünist Manifesto'yla tanımlanamaz. Leninizm de sadece Komünist Enternasyonal'in ilk dört kongresi temel alınarak açıklanamaz. 1848'de, Marx ve Engels Manifesto'yu yazdıklarında, Komünizm, "eski Avrupa'nın bütün güçlerinin ona karşı bir sürek avında birleştiği" bir öcüydü. Henüz komünistler, bütün dünyanın gözü önünde amaçlarını, görüşlerini açıkça ortaya koymamışlardı. Avrupa'nın egemen feodal güçleri ve onlarla iktidar için dalaşan burjuvazi, kendi kafalarında yarattıkları bir öcüyü komünizm olarak tanıtıyor, muhalif partilerin ve kişilerin tümüne "komünist" yaftasını asıyorlardı. Komünizm konusunda, tam bir cadı kazanı kaynatılıyordu...

Marx ve Engels, Manifesto'da bu komünizm hayaleti masalına son verdiler. Komünizmin görüşlerini, amaçlarını, eğilimlerini programatik olarak ortaya koyarak, onun bir öcü olmadığını, onun üretim araçları üzerinde özel mülkiyete dayalı sömürü sisteminin biricik alternatifi, insanlığın geleceği için biricik ışık olduğunu gösterdiler. Onlar, Manifesto'da sömürü sistemi savunucusu ideologların komünizmi öcü olarak göstermek için öne sürdükleri tüm korku hikâyelerini tek tek ele alarak cevaplandırdılar. Manifesto'da proleter devrimin programını ortaya koydular.

Manifesto'yu yazdıklarında Marksizm henüz esas akım değildi. Marks ve Engels, *"sosyalist"* geçinen kimi akımlara karşı ideolojik mücadele yürüttüler. Marks ve Engels, Marksist bilimi, o bilime karşı olanlara karşı polemik içinde ortaya çıkarmış; o bilimin karşısında ortaya çıkan esas akımların en öne çıkan temsilcileriyle ideolojik alanda hesaplaşmışlardır. Bu hesaplaşma sonucudur ki, Marksizm, tek bilimsel sosyalist akım olarak, işçi sınıfı hareketi içinde kendisini kabul ettirebilmiştir.

Dergimizin 155. sayısında, troçkist bir arkadaşın eleştirilerine yanıt verirken şöyle yazmıştık:

"Bilimimizin adı Marksizm Leninizm'dir!

Eleştiri yazısında ve Troçkizm'i savunduğunu söyleyen kimi gruplar; daha çok 'Marksizm', 'devrimci Marksizm' vb. kavramlar kullanıyorlar. Nedense Marksizm-Leninizm kavramını kullanmıyorlar. Marksizm-Leninizm proletaryanın bilimidir Marks ve Engels kapitalizmin serbest rekabetçi döneminde yaşadılar. Marks ve Engels, henüz gelişmiş bir emperyalizmin olmadığı dönemde kapitalizmin analizini yaptılar. Leninizm ise emperyalizm ve proleter devrimi çağının Marksizm'idir Marks ve Engels'in öğrencisi olan Lenin, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında Marksizm'e önemli katkılar yaptı, Marksizm'i öncelikle sınıf mücadelesi teorisi alanında geliştirdi, onu yeni bir aşamaya, Leninizm aşamasına yükseltti. Bu yüzden bütün emperyalizm çağı boyunca Komünistlerin teorik dayanağı ve çıkış noktası bütünlük içinde Marksizm-Leninizm bilimidir. Bu yüzden Komünistler kendilerini Marksist-Leninist olarak adlandırırlar. Bu adlandırmadan her uzak durma, her çekinceli tavır aslında Lenin'in Marksizm'e katkılarının önemini ve anlamını kavramamaya işarettir Marksizm-Leninizm bilimine emperyalizm çağında Lenin'den başka hiçbir Komünist katkıda bulun-

mamış mıdır? Öyle şey olur mu? Marksizm –Leninizm bir bilim olarak hareket içindeki maddeyi, sınıflara bölünmüş maddi dünyayı çıkış noktası alır. Onun konusu hareket halindeki madde, hareket halindeki, her an değişme içinde bulunan sınıflara bölünmüş toplumdur. Marksizm-Leninizm, bir din, mutlak gerçeğe sahip olma iddiasında donmuş bir dogmalar yığını değil, bir bilimdir. Her bilim gibi gelişir. Bu gelişmeye her bilimde olduğu gibi yüzlerce, binlerce bilim insanı, onun temel konularından biri sınıf mücadelesi olduğu için, sınıf mucadelesinin yeni deneyimleri, milyonlarca komünist savaşçı, her devrim hareketi ve bunlardan yeni dersler çıkaranlar katkıda bulunur, bulunmuştur.

Stalin, Mao Zedung, Dimitrof, Rosa Luksemburg vb. bu bağlamda kuşkusuz akla ilk gelen komünistlerdir. Fakat onlar dışında binlerce, onbinlerce de isim sayılabilir. (Hatta yanlış görüşler savunanlar da, onlara karşı mücadele içinde teorinin geliştirilmesi anlamında, Marksizm-Leninizm'in gelişmesinde rol oynamışlardır. Örneğin Kautsky! Örneğin Troçki! Örneğin Buharin vb.).

Fakat bu katkıların hiç biri, Marksizm-Leninizm'i yeni bir aşamaya yükselten katkılar değildir. Emperyalizmin temel özellikleri değişmedikçe, emperyalist sistemde nitel değişiklikler olmadıkça, ondan nitel olarak değişik yepyeni bir sömürü sistemi ortaya çıkmadıkça, emperyalizm ve proleter devrimleri çağı değişmedikçe, aslında Marksizm-Leninizm'in yeni bir aşamaya yükseltilmesi de söz konusu olmaz. Bu yüzden Leninizm dışındaki her yeni moda 'izm' gerçekte emperyalizmin temel özelliklerinin değiştiği iddiasının veya troçkistler'de olduğu gibi, aslında bu yeni çağın teorik çözümlemesinin Lenin değil, Troçki tarafından yapıldığı iddiasının ifadesidir Bu yüzden Leninizm Marksizm'in daha da geliştirilmiş şeklidir. Marksizm ne kadar devrimci ise, ona eklenen Leninizm de o kadar devrimcidir. Geldiğimiz yer-

de-noktada Komünistler açısından Marksizm-Leninizm'e ek herhangi bir 'izm'den söz edilemeyeceği gibi, Marksizm-Leninizm'den de koparılamaz. Yeni bir dünyanın yaratılması ve komünizme varmanın bilimidir Marksizm-Leninizm. Komünist ve Marksist olduğunu iddia edenler Marksizm-Leninizm bilimini temel almak zorundadırlar." (YDİ Çağrı, Sayı 155, s. 35-36)

Komünist olduğunu iddia edenler Marksizm-Leninizm bilimini temel almak zorundadır. Ülkelerimizde "*komünist*" olduğunu iddia eden onlarca grup var. Bu grupların ortak paydası Marksizm-Leninizm bilimini temel almamalarıdır. KÖZ de bu gruplardan bir tanesidir.

KÖZ, "*Komünistlerin Birliği Yolunda, Amaç ve İlkelerimiz*" başlıklı bildirgelerinde şöyle diyor: "*Gelgelelim bunlardan hiçbiri TKP'nin ilk programına sahiden sahip çıkmıyor. Bu programı kendi programının kalkış noktası olarak kabul edip, bunu geliştirme iddiasını taşıyan legal yahut illegal tek bir parti bile yok. Gelmiş geçmiş örgütlerden hiç birinin programı, TKP'nin neredeyse yüzyıl önce ortaya koyduğu programı aşamadı. Aşmak şöyle dursun, TKP'nin ilk programı rafa kaldırıldı; dayandığı ilke ve esaslar şu ya da bu biçimde değiştirildi.*" (a.g.e., s. 8)

Bu yaklaşım dünyayı kendileri ile başlatıp, kendileri ile bitirme anlayışıdır. "Komünist" olduğunu iddia edenler biraz alçakgönüllü davranmak zorundadır. Mustafa Suphi'nin TKP'sine sahip çıkan onlarca grup var. Kuşkusuz bu grupların önemli bir bölümünün sahip çıkması şekilsel bir görüntüden ibarettir. Kuzey Kürdistan/ Türkiye proletaryasının komünist önderi İbrahim Kaypakkaya, 1972'de TKP-ML'yi kurduğunda "*Mustafa Suphi yoldaşın ve onun önderliğindeki TKP'nin mirasçısı*" (İK, Seçme Eserler, Umut Yayımcılık, s. 320) olduğunu yazdı. Sadece yazmakla yetinmedi, yaşadığı kısa dönem içerisinde yazdığı görüşlere uygun bir siyaset izledi. Şafak revizyonistlerine karşı

yürüttüğü ideolojik mücadelede, Mustafa Suphi TKP'sinin Leninist olduğunu, Mustafa Suphi sonrası TKP'nin de revizyonistleştiğini ortaya koydu. (İbrahim Kaypakkaya, Seçme Eserler, Umut Yayıncılık, s. 92) İbrahim'in TKP hakkında yaptığı doğru değerlendirmeler, devrimci hareket içerisinde yapılan önemli değerlendirmelerdi. Daha sonraki süreç içerisinde Kuzey Kürdistan/ Türkiye'li Bolşevikler, TKP'nin 1920 ve 1926 programlarını ele alıp değerlendirdiler. Dergimiz yayın hayatına başladığından beri, Mustafa Suphi önderliğinde kurulan TKP'nin ülkelerimizde bir kıvılcım olarak parladığını ortaya koydu. Sorun sadece 1920 programını doğru bulmak değildir. Önemli olan 1920 programını temel alarak, geliştirmek ve daha ileri bir seviyeye taşımaktır. KÖZ'ün, TKP'nin 1920 programına hiç kimse sahip çıkmıyor, bu programı temel alarak kendi programını ortaya koymuyor vb. iddiaları gerçek durumu yansıtmıyor.

KÖZ, Komünist Enternasyonal'in ilk dört kongresine sahip çıkıyor ve savunur görünüyor. KÖZ hemen hemen tüm yazılarında bu savunusunu öne çıkarıyor. Bildirgelerinde şöyle diyorlar: *"Esin kaynağımız Ekim Devrimi, kılavuzumuz Ekim derslerinin genelleştirildiği ve somutlaştırıldığı Komünist Enternasyonal'in ilk dört kongresinin belgeleridir"* (a.g.e., s. 12)

KÖZ ilk dört kongreden sonra önderlik boşluğunun oluştuğunu iddia ediyor! KÖZ'ün bu savunusu diyalektiğe ve bilime aykırıdır. Lenin'in ölümü ertesinde, *"gerisi tufandır"* anlayışını savunuyor KÖZ. Lenin sonrası dönem araştırılmadan, Sovyetler Birliği'nin nereden nereye geldiği kavranmadan, yüzeysel bir takım tespitler yapmak, kendilerine *"komünist"* diyenlere yakışmıyor. 1924'te Lenin öldüğünde, partinin önünde çok büyük görevler vardı. İç savaşın yıktığı ülkeyi adım adım güçlü bir sosyalist ülkeye dönüştürmek, emperyalistlerin yeni saldırılarını önlemek, ülkede proletarya diktatörlüğünü güçlendirmek gerekiyordu. Başta işçi sınıfı olmak üzere Sovyet halkları,

Stalin önderliğinde dev zaferler kazandı. İç savaşın yıktığı ülke ekonomisi ve NEP Rusya'sı artık geride kalmıştı. Sanayinin inşasında büyük başarılar elde edildi. 1928-1934 yılları arasında kulaklara karşı ve gönüllülük temelinde kollektifleştirme için saldırıya geçildi. 1930'dan sonra ülke çapında emekçilerin sosyalist yarışması yaygınlaştı. 1933'de 1. Beş Yıllık Plan ile tespit edilen zaman dolmadan, Sovyetler Birliği bir tarım ülkesinden sanayi-tarım ülkesine dönüştü.

1936'da kabul edilen yeni anayasa, sosyalist dünya ile emperyalizmin, faşizmin ve emperyalistlerin dünya çapında savaş hazırlığı yaptığı dünya arasındaki nitel farklılığı ortaya koydu. Almanya'da faşizmin iktidara gelmesi, dünya emperyalizminin dünya çapında katliamlara girişeceklerinin bir işareti idi. Ama diğer yandan Sovyetler Birliği'nde sosyalizm inşa ediliyordu. İnsanın insan tarafından sömürüsü ortadan kaldırılmış ve böylece sosyalizm, dünya proletaryasının bir düşüncesi olmaktan çıkıp, bir ülkede elle tutulur bir gerçek olmuştu.

Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün güçlenmesi, emperyalist burjuvazinin Sovyetler Birliği'ne duyduğu kini artırmıştı. Alman faşizmi, emperyalist burjuvazinin can düşmanı Sovyetler Birliği'ni dize getirme görevini üstlenmişti. Stalin önderliğindeki Kızıl Ordu, Nazi sürülerini Berlin'e kadar kovaladı. Hitler faşizmi karşısında tarihi zafer kazanıldı. Bu zafer ertesinde, halk demokrasisi ülkeler ortaya çıktı ve sayısız komünist partilerin kitleler üzerindeki etkileri arttı.

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşa deneyi, modern revizyonistlerin iktidarı ele geçirdikleri döneme kadar olan takriben 35-40 yıllık bir dönemdir. Bu dönemin de ilk beş yılı içsavaş, 1939-1945 yılları arasındaki dönemi de genel savaş şartları altında yaşanmıştır. Yani şimdiye dek yaşanmış en uzun kesintisiz sosyalist inşa dönemi 25-30 yıllık bir dönemdir. Bu dönemde emperyalist kuşatma altında elde edilen sosyalist inşa başarıla-

rının doğru değerlendirilebilmesi için, insanlık tarihi açısından 25-30 yıllık bir dönemin bir insan ömrü açısından göz açıp kapayana kadar geçen bir zamana eşit olduğu bilinmelidir!

KÖZ, Sovyetler Birliği kazanımlarını ve Stalin öğretisini reddetmektedir. Lenin sonrası dönemi inkâr eden, tarihi olarak bir dizi olumlu gelişmeyi görmeyen KÖZ'ün yaklaşımı idealisttir. Çok büyük laf edenlerin görevi, 1924 sonrasını yüzeysel değil, gerçek anlamda araştırmaktır. KÖZ de Ekim Devrimi'ni, Lenin'i savunduğunu iddia ediyor. Gerçekte ise KÖZ, ne Ekim Devrimi'ni, ne de Lenin'i savunuyor. Bu bağlamda yukarıda TKİP için yazdıklarımız, KÖZ için de geçerlidir.

Devam edelim. KÖZ, Komünist Enternasyonal'in dağıtılması bağlamında şöyle diyor:

"Komünist Enternasyonal'i tasfiye edenler de bu kararın Komünist Enternasyonal'i kuranların tutumuyla aynı doğrultuda olduğunu savunurken, bu örgütün, «değişen koşullar» nedeniyle artık gerekli olmadığını söylemişlerdi." (*"Komünistlerin Birliği Yolunda, Amaç ve İlkelerimiz"*, s.10). Komünist Enternasyonal , *"değişen koşullar"* nedeniyle dağıtılmadı. Komünist Enternasyonal'in dağıtılma gerekçesinin tam metni için, *"III. Enternasyonal 1919-1943, Belgeler, Belge Yayınları, sayfa 282-285,* Birinci Baskı, Ekim 1979*"* adlı kitaba bakılabilinir. 15 Mayıs 1943'de KEYK Başkanlığı, tek merkezden yönetilmenin partilerin operatif hareketliliğini engellediği ve partilerin yeterince yetkinleşmiş olduğu gerekçeleri ile Komintern'in dağıtılması önerisini partilerin tartışmasına sundu. Savaş içinde kongre toplama imkânı olmadığından, KEYK Başkanlığı'nın dağıtma önerisi, tek tek seksiyonların onayına sunuldu.

8 Haziran 1943'de, Komintern'in dağıtıldığı resmen açıklandı. Komintern dağıtıldığında, bütün dünyada antifaşist mücadelede en ön saflarda mücadele eden kitlesel komünist partileri vardı. Bu partilerin elinde Komintern'in VII. Kongresi'nde

formüle edilmiş doğru bir antifaşist mücadele çizgisi vardı. VII. Kongre'nin hemen ertesinden başlayarak partiler yetkinleşmiş görüldüğünden merkezi enternasyonal yönetim zaten önemli ölçüde koordinasyonla sınırlı bir yönetim haline gelmişti. Savaş içinde de bu da iyice sınırlanmıştı. 1943'e gelindiğinde zaten her parti çizgiyi kendi inisiyatifi ile ve kendi sorumluluğunda uygulamak durumundaydı. Fakat resmen bir merkezin varlığı, hem tek tek partilerin attığı her adımın sorumluluğunu bu merkezin de taşıması durumunu doğurmakta; hem de Stalin'in belirttiği gibi burjuvazi tarafından da tek tek ülkelerde anti-Hitler koalisyonunun sabote edilmesinde kullanılmaktadır. Komintern'in resmen dağıtılması kararı işte bu ortamda alınmış bir karardır. KÖZ'ün iddiasının tersine Komintern'in dağıtılma gerekçesinde *"değişen koşullar"* şeklinde bir gerekçe yoktur. Ayrıca *"bu örgütün"*, *"artık gerekli olmadığı"* şeklinde bir tespit de yoktur. Bu tespitler, KÖZ'ün hayalinde yarattığı tespitlerdir.

KÖZ'ün sosyalizmin inşası bağlamında savunduğu görüşlerin Leninizm'le hiç bir ilgisi yoktur. Şöyle yazıyorlar: *"Bu bakış açısıyla, sosyalizmi devletçi ve planlı bir ulusal kalkınma modeline indirgeyen tüm anlayışlarla aramızı açıyoruz. Bu farklılığı sermayeye karşı mücadele içinde, somut siyasal pratik tutumlarla belirginleştirip göstermeyi hedefliyoruz."* (a.g.e., s. 34)

Sosyalizmin temeli üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyettir. Toplumsal mülkiyetin iki temel biçimi vardır: Devlet mülkiyeti, kooperatifsel-kolektif mülkiyet (grup mülkiyeti). Bununla uyum içinde iki tür sosyalist işletme vardır: Devlet işletmeleri ve kooperatif/kolektif işletmeler. Sosyalist toplumda devlet mülkiyeti tüm emekçilerin mülkiyetidir. Tüm emekçiler yararına kullanılır. Kooperatifsel-kolektif mülkiyet ise, sözkonusu kooperatif veya kolektifin içinde yer alanların grup mülkiyetidir. Burada da artık gerçek anlamda bir özel mülkiyet sözkonusu değildir. Yine de bu tip grup mülkiyeti, sözkonusu gruba

özel bir konum sağlar. Bu tip bir mülkiyet, toplumsal mülkiyetin bir alt biçimidir. Sosyalist devlet mülkiyeti, sosyalist mülkiyetin en yüksek, en gelişmiş biçimidir. Bu alanın sürekli genişletilmesi sosyalizm açısından hayati önemdedir.

Sosyalist ekonomi, planlı ekonomi olmak zorundadır ve eğer planlama olanaksız ise sosyalizm de olanaksız demektir. 1928 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ilk Beş Yıllık Planı yaptı. Bu tamamlanınca İkinci Beş Yıllık Plan, onun ardından da Üçüncü Beş Yıllık Plan yapıldı ve uygulandı. Kapitalizmin tersine sosyalizm planlı ekonomiyi temel alır.

KÖZ'ün ilginç görüşleri var. Hedeflerini şöyle açıklıyorlar: *"Görevimiz kapitalizmi yok etmek; amacımız sınıfsız toplum; yöntemimiz proleter devrimi; biricik ahlakımız da bu devrimin ahlakıdır. Kapitalizmin yıkılmasına ve sınıfsız topluma giden yolun açılmasına öncülük etmekle yükümlü; dünya devrimi için yaşadığımız topraklardaki devrimin zaferi ve sürekliliğinden sorumluyuz. Bu devrime önderlik edecek sınıfın öncü partisini yaratmak istiyoruz."* (a.g.e., s. 46) KÖZ bu hedeflerine nasıl varacak? Komünist bir partinin yaratılmasının esas görevleri olduğunu açıklıyorlar ve devam ediyorlar: *"Hem «demokratik devrim»cilik hem de «sosyalist devrim»cilik menşevizmden beslenir. Bu iki akım aynı madalyonun farklı yüzleridir. Her iki akımdan da ayrı duruyoruz."* (a.g.e., s. 18) Neymiş? Demokratik devrimi savunanlar da, sosyalist devrimi savunanlar da menşevizmden besleniyor!!! Peki *"proleter devrimi"* nasıl yapacaksınız? Hangi yolları kullanarak hedefinize varacaksınız? *"Proleter devrim"* gökten zembille inmeyeceğine göre, nasıl olacak?

Bir ülkede devrim yapabilmek için, o ülkenin somutunun Marksist-Leninist ilkelere dayanarak çözümlenmesi gerekir. Ülkenin sosyo ekonomik yapısının araştırılması, sınıfların durumu, ülke devriminin programının çıkarılması gerekir. Tabii ki öncünün yaratılması, inşa edilmesi esas görevdir. Her devrimin

temel sorunu iktidar sorunudur. İktidara yürümede kullanılacak yol ve yöntemler, devrimin kaderini belirlemede önemli rol oynayacaktır. KÖZ, demokratik veya sosyalist devrim yolunu benimsemeyeceğine göre, hangi yolu kullanacağını açıklarsa biz de merakımızı gidermiş olacağız.

Troçki bir efsane mi? Ya da Troçki'nin efsanesi mi yaratıldı? KÖZ efsaneler hakkında tutumunu uzun uzun anlatıyor. Masal ya da efsanelerin, gerçek dünyada karşılıkları bulunması gerektiğini, onların aynı zamanda gerçek ve tanıdık olmalarının şart olduğunu yazıyor KÖZ. Troçkizm'in ne olduğu kavranmadığı için bu değerlendirmeler yapılıyor. Troçkizm, Rus Devrimi içinde şekillenmiştir. Troçkizm ortaya çıktığından bu yana bilinçleri karartmış ve çok sayıda insanı etkilemiştir. Bugünkü troçkist akımların kaynaklandığı teorik temeller, Troçki tarafından Rus Devrimi içinde ortaya konmuştur. KÖZ şöyle yazıyor:

"Efsaneler yahut efsane kahramanları, komünistlerin gündemine gelenek sorunuyla ilişkili olarak ve geçmişin değerlendirilmesi çerçevesinde giriyor Zira komünist geleneğin örgütsel- politik sürekliliğinin sağlanamayışı bu boşluğun bir nevi efsanevi anlatımlarla doldurulmasına zemin sunuyor. Bu sürekliliği sağlamak için oldukça uzun bir dönemi kapsayan siyasal gelişmeler hakkındaki efsanevi anlatımlardan kurtulmak gerekiyor. Bu yolda atılacak adımların kalkış noktalarını net bir biçimde saptayıp ayırt etmek belirleyici bir önem taşıyor." (KÖZ, sayı 57, Aralık 2011, s. 15)

"Dönemin en büyük efsanelerinden birinin Troçki adı etrafında üretilmiş olduğu söylenirse abartma olmaz. 'Troçkizm' yaşayan, yaşatılan çağdaş efsanelerden biridir." (a.g.e., s. 16)

"Efsane" veya "kahramanlar" komünistlerin gündemine *"gelenek sorunuyla"* gelmiyor. Marksizm ortaya çıktığından buyana, Marksizm'e düşman akımlar Marksizm adı altında ortaya çıktılar. Bu akımlar, Marksizm'i, Marksizm adına revizyona

tabi tuttular. Marks-Engels sonrası dönemde, revizyonizmin öne çıkan uluslararası temsilcisi Bernstein'dır. Bernstein'ın ortaya koyduğu temel tezler, diğer ülkelerdeki revizyonizmin ideolojik kaynağı oldu. Almanya Sosyal Demokrat Partisi içinde öncelikle Kautsky, Bernstein'ın tezleri ile hesaplaştı. Troçki'nin de Rus Devrimi içinde ortaya koyduğu temel tezler, diğer ülkelerdeki troçkistlerin dayandığı temel tezler oldu. Nasıl ki Bernstein'in revizyonizmine karşı mücadele edildi ise, Troçkizm'e karşı da mücadele edilmesi doğruydu, doğrudur. Troçkizm, Marksizm'i savunma adına konuşan oportünist akımlardan biridir. Troçkizm, eklektik ve "sol" lafızlarla süslenen çizgisiyle, Marksizm-Leninizm'in düşmanı olan bir akımdır. Onun savunduğu *"fraksiyon özgürlüğü"* tavrıyla, özellikle proleter disiplinden öcü gibi korkan aydınlar arasında bir çekiciliği vardır. IV. Enternasyonal adına konuşan her biri birbirini ihanetle suçlayan ve kendisinin Marksizm'in saflığını koruduğunu iddia eden onlarca grup var. Bu anlamda *"komünist"* olduğunu iddia edenler, komünizm adı altında bilinçleri esir alanlara ve karartanlara karşı ideolojik mücadele vermekle yükümlüdürler. Marksizm ortaya çıktığından beri, Marksizm düşmanı akımlarla ideolojik mücadele yürüterek hâkim hale gelmiştir. Lenin'in soruna yaklaşımı şöyledir:

"Fakat, bizzat işçi sınıfının mücadelesiyle bağlı ve öncelikle proletarya arasında yaygın olan öğretiler arasında bile Marksizm bir hamlede kendini kabul ettirmiş olmaktan uzaktır. Varlığının ilk elli yılında (XIX. yüzyılın kırklı yıllarından başlayarak) kendisine temelden düşman olan teorilere karşı mücadele etmiştir. Kırklı yılların ilk yarısında Marx ve Engels, felsefi idealizmin bakış açısında duran radikal Genç Hegelcilerle hesaplaştılar. Kırklı yılların sonunda ekonomik öğretiler alanındaki mücadele – Proudhonculuğa karşı mücadele ön plana çıkar. Ellili yıllar bu mücadelenin sonunu oluşturur: fırtınalı 1848 yılında ortaya çıkmış olan partilerin ve öğretilerin eleştirisi. Altmışlı

yıllarda mücadele genel teori alanından, dolaysız işçi hareketine daha yakın bir alana kayar: Bakuninciliğin Enternasyonal'den kovulması. Yetmişli yılların başında Almanya'da kısa bir süre için Proudhoncu Mühlberger, yetmişli yılların sonunda pozitivist Dühring öne çıkar. Fakat hem birinin hem de diğerinin proletarya üzerindeki etkisi artık oldukça azdır Marksizm işçi hareketinin diğer ideolojileri üzerinde artık tartışmasız zafer elde etmiştir.

Geçen yüzyılın doksanlı yıllarının eşiğinde bu zafer ana hatlarıyla tamamlanmıştı. Proudhoncu geleneklerin en uzun süre dayandığı Latin ülkelerinde bile, işçi partileri program ve taktiklerini fiilen Marksist temel üzerine inşa etmiştir. İşçi hareketinin yeniden dirilmiş olan periyodik uluslararası kongreler biçimindeki uluslararası örgütü, tüm önemli noktalarda ta başından itibaren ve neredeyse hiç mücadelesiz Marksizm zemininde yükselmiştir. Fakat Marksizm, az çok bütünlüğe sahip kendine düşman bütün öğretileri gerilettiğinde, bu öğretilerde ifadesini bulan eğilimler kendilerine başka yollar aramaya başladılar. Mücadele biçimleri ve nedenleri değişti, ancak mücadelenin kendisi sürdü ve Marksizmin varlığının ikinci yarım yüzyılı (geçen yüzyılın doksanlı yılları), Marksizm içinde Marksizme düşman bir akımın mücadelesiyle başladı.

Bu akıma adını veren, en yüksek sesle ortaya çıkan ve Marx'ta düzeltmeler yapılmasına, Marx'ın gözden geçirilmesine, revizyonizme en bütünlüklü ifadeyi veren, eski ortodoks Marksist Bernstein oldu. Rusya'da bile, gayri-Marksist sosyalizmin doğal olarak –ülkenin ekonomik geriliği sonucunda, serflik artıkları tarafından ezilen köylü nüfusun ağırlıkta olması sonucunda– en uzun süre varlığını sürdürdüğü Rusya'da bile o, gözlerimizin önünde revizyonizme doğru gelişiyor. Gerek tarım sorununda (tüm toprak ve arazinin belediyeleştirilmesi), gerekse de genel programatik ve taktik sorunlarda Sosyal-Narodnikleri-

miz, eski, kendi tarzı içinde bütünlüklü ve Marksizme temelden düşman sistemlerin sönüp gitmekte olan, zayıflayan kalıntılarının yerine gittikçe artan oranda Marx'ta 'düzeltmeler' yapmayı koyuyorlar." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 11, İnter Yayınları, s. 480-481) Görüldüğü gibi Lenin, tarihsel süreç içerisinde Marksizm adına ortaya çıkan ve Marksizm'i revizyona tabi tutanlara karşı verilen mücadeleyi anlatıyor. Lenin döneminde ve Lenin sonrasında da Marksizm adına ortaya çok sayıda akım çıktı. Bu akımlara karşı ideolojik olarak mücadele etmek ve Marksizm-Leninizm'i hâkim kılmak komünistlerin görevidir. KÖZ, "*bu efsanelere konu olan kişileri yahut akımları yargılayıp aklamak ya da mahkûm etmek de bizim kaygımız olamaz. Birbirleriyle karşı karşıya gelmiş kişilerden yahut akımlardan biri yahut diğerinden yana tutum almak da söz konusu değildir*" görüşünü savunuyor. Bu savununun doğru olmadığının ve yukarıda Lenin'den yaptığımız uzun alıntıda ortaya konulan yaklaşıma da ters olduğunun bilinmesi gerekir.

KÖZ, troçkist olmadığını, kendilerine yöneltilen Troçkizm suçlamasını doğru görmediğini söylüyor. KÖZ, Aralık 2011, sayı 57 ile birlikte "*Troçkizm Dosyası*" başlığı altında bir yazı dizisi yayınlamaya başladı. Bu yazı dizisini okurlarımızın okumasını öneriyoruz. (http://www.kozonline.org/arsiv/KK58/KK58.htm) KÖZ, evet açıkça troçkist olduğunu söylemiyor ama utangaç bir şekilde Troçki'yi savunuyor. Sovyetler Birliği kazanımlarını ve Stalin'i ret ediyor. Bolşevizmi ve Komünist Enternasyonal'in ilk dört kongresinde şekillenen siyaseti savunduğunu iddia ediyor. İddia ediyor diyoruz; çünkü KÖZ ne Bolşevizmi ne de Komünist Enternasyonal'in ilk dört kongresinde şekillenen çizgiyi savunuyor. Mesela KÖZ, Komintern 2. Kongresi'nde "*Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu*" bağlamında ortaya konan çizgiyi savunduğunu iddia edebilir mi? Bu bağlamda TKİP için yazdıklarımız KÖZ için de geçerlidir.

Ne yazık ki KÖZ kimi tarihsel gerçeklikleri de çarpıtıyor. İşte kimi örnekler:

Şöyle diyor KÖZ: "*Ne Moskova duruşmaları Troçki'nin sovyet rejimine karşı bir silahlı komplo yürüttüğünü kanıtlayabildi, ne de bunu kanıtlayan başka herhangi bir kanıt o günden sonra bulunabildi. Aksine arşivler açıldıkça bu tür iddiaların aksini doğrulayan belge ve kanıtlar çoğaldı.*" (KÖZ sayı 57, s. 17) Neymiş? Moskova duruşmaları Troçki'nin "*sovyet rejimine karşı bir silahlı komplo yürüttüğünü*" kanıtlayamamış! KÖZ böyle yazıyor ama diğer yandan tarihsel gerçekler var. Duruşmalar anında radyo üzerinden bütün ülkede yayınlanıyordu. Enternasyonal medya (basın) bu açık duruşmaları bizzat mahkemeye katılarak izleyebiliyordu. Yani bütün sanıkların savunmalarını bütün dünyaya duyurma imkânları vardı. Onların yaptıkları itiraf dolu savunmaları ne yapacağız? Yok mu sayacağız? Diğer yandan hadi savcılık – polis ifadelerini bir yana bırakalım, sanıkların mahkemede verdikleri ifadelerin tutanakları var. Orada sanıklar sabotajlardan söz ediyor. Sanıklar yalan mı söyledi? Neden burjuvazinin komünizme kara çalmak için anlattığı hikâyelere inanılıyor da, sanıkların ifadelerine inanılmıyor. İlginç! Onun dışında bir başka sorun daha var. Partinin Kulaklara karşı topyekûn saldırıyı başlattığı dönemde, ülke içinde sabotajlar var. Bu işçi sınıfı ile burjuvazinin ölüm kalım mücadelesi verdiği bir ortamda şaşırtıcı bir şey de değil!

Burjuvazinin açık siyasi örgütlenmelerinin yasak olduğu bir ortamda, onun illegal örgütlenmesi ve terörist eylemlere de başvurması, yine şaşırtıcı değil, sınıf mücadelesinin olağan görüntüsüdür.

Hangi arşivler açılmış? Neden KÖZ Moskova Duruşmaları'nda yargılananların söylediklerine inanmıyor. Partinin "*sevgilisi*" Buharin'in mahkeme önünde yaptığı itirafları nereye koyacağız? Buharin, istemediği suçlamayı geri çevirebiliyor-

du. Neydi suçlamalardan bir tanesi? Lenin'e suikast olayında Buharin'in de parmağı olduğu iddia ediliyordu. Ama Buharin mahkeme önünde kimi itiraflarda bulunurken, Lenin'e suikast olayında rolü olduğu iddiasını geri çeviriyordu. Moskova Duruşmaları ve Lenin'in *"vasiyeti"* hakkında görüşlerimizi yazdık. İsteyenler, yazdıklarımıza yeniden bakabilir. Çokça belge olduğunu biliyoruz. Ama nedense birincil kaynaklara dayanmak yerine ikincil olarak üretilen ve yazılan belgeleri troçkistler temel alıyor. Gerçeği olgular ve belgeler üzerinden tanımak isteyenler için 1936-1938 Mahkeme Tutanakları vardır ve bunlara ulaşmak onca zor sorun da degildir. Elbette bu yargılamalarda *"kurunun yanında yaş"* da zarara uğramış, haksız idari tedbirlerle karşılaşmış olabilir.

KÖZ, troçkistlerin Sovyetler Birliği'nde komplo faaliyeti yürüttüğüne ve sosyalizmin anavatanına karşı işlenen cürümleri görmüyor, görmek istemiyor. Bu konu ile ilgili dergimizin 154. sayısında, diğer şeylerin yanısıra şunları söyledik:

"Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasının başarıları, gerek tüm emperyalist dünyayı, gerekse 'tek ülkede sosyalizmin inşasının mümkün olmadığı' tezini savunan Troçki ve troçkistleri ve diğer yandan sosyalist inşanın hızı karşısında paniğe kapılan Sağcıları zor durumda bırakmış; Sovyetler Birliği'ne düşmanlık, çeşitli emperyalist güçlerin Sovyetler Birliği'ndeki 'muhalefet' ile 'ittifakı'nın -daha doğrusu Sovyetler Birliği'ndeki muhalefeti kendi amaç ve çıkarları doğrultusunda kullanmasının- ortak temelini oluşturmuştur. Aynı ortak temeldir ki, Sovyetler Birliği'ndeki 'muhalefeti' hem kendi içinde ittifaka, hem de kendi amaçlarına ulaşmak -yani Sovyetler Birliği'ndeki iktidarı devirmek, yerine kendi iktidarlarını kurabilmek– için emperyalist güçlerden 'yararlanma' adına onlarla anlaşma aramaya; objektif olarak emperyalist güçlerin 'beşinci kol' faaliyetini yürütmeye itmiştir. Emperyalistler açısından da, troçkist

ve Sağcı muhalefet açısından da 1934'de yapılan XVII. Parti Kongresi, Sovyetler Birliği'nde kendini ispatlayan sosyalizmi yıkmanın [troçkist ve sağ muhalefet açısından, lafta sorun tabii ki sosyalizmi yıkmak değildi; kurulan zaten sosyalizm değildi] tek yolu, Parti yönetimini yoketme yolu idi. Ve evet troçkist ve Sağ muhalefet açısından, Sovyetler Birliği'nde amaçlanan değişikliğe ulaşabilmek için, dıştan bir saldırı da, hesaplar içinde yeralan bir olasılıktı. Yönetimi devirmek için her araç kullanılabilir, her yol mübahtı. troçkistlerin ve Sağcıların XVII. Kongre ertesi, açıkça Parti çizgisine karşı çıkan bir programla, Parti platformu dışında bir platformla işçi sınıfı önüne, Sovyet emekçileri önüne çıkıp, onları kazanma umudu kalmamıştı. Parti çizgisinin doğruluğu pratikte ispatlanmıştı. Kitleler büyük bir çoşku ile sosyalizmin inşası çalışmasına katılıyorlardı. Muhalefet ideolojik mücadele sonucu, yığınlar içinde tüm inanırlığını yitirmişti. Bu durumda Parti yöneticilerine karşı bireysel terör, komplo yolu seçildi." (s. 44-45) Kuşkusuz bu konu ile ilgili daha çok şeyler yazılabilinir. Ama bu kadarının yeterli olduğunu düşünüyoruz. Devam edelim.

Şöyle yazıyor KÖZ: "*Aynı yıl Troçki 'emeğin askerileştirilmesi' ve 'emek orduları'nın kurulmasına öncülük etti ve bu kavramların isim babası oldu; 9. Kongre'de 'demokratik merkeziyetçi' muhalefete karşı 'sendikaların askerileştirilmesi' fikrini savundu; bu kongrede ona destek veren Lenin daha sonra bu fikrin karşısına çıktı ve Merkez Komitesi'nde bu anlayışın terkedilmesini sağladı.*"

Ekim Devrimi'ni izleyen iç savaş ve müdahale döneminde proleter devletin uyguladığı politikaya savaş komünizmi adı verilmişti. Bu politika 1918'den 1921 yılına kadar, yerini "*Yeni Ekonomik Politika*"ya bırakana dek sürdü. Bu dönem, ülkenin iç savaş içerisinde kavrulduğu, sosyalist ekonominin inşasına başlanmasının mümkün olmadığı bir dönemdir. Savaş komüniz-

mi dönemini belirleyen, para ekonomisinin yerine ürün değişiminin konması, köylülerin ürün fazlasını devlete teslim etme mecburiyeti, çalışabilir yaştaki kadın-erkek her bireye çalışma zorunluluğunun getirilmesi gibi tedbirler idi. Savaş komünizmi döneminde sendikalar atamalar ve askeri yöntemlerle yönetiliyordu.

İç savaş döneminde savaş komünizmi uygulanmıştı. İç savaş sona erdikten sonra, ülke barışçıl iktisadi inşaya geçmiş, savaşın ve emperyalist ablukanın ürünü olan katı savaş komünizmini sürdürmek için bir neden kalmamıştı. Troçki ve hempaları ise, savaş komünizmini gevşetmeye gerek olmadığını, tam tersine vidaların daha da sıkıştırılması gerektiğini savunuyorlardı. Troçki, Lenin ve Bolşevik Parti Merkez Komitesi üyelerinin çoğunluğuna karşı mücadeleyi başlattı. Troçki, 1920 Kasım'ının başlarında toplanan V. Tüm-Rusya Sendikalar Konferansı Komünist Fraksiyonu'nun oturumunda, *"vidaları sıkıştırma"* ve *"sendikaları sarsma"* gibi şiarlarla ortaya çıktı. Parti içerisinde yürüyen tartışmada Troçki ve yandaşlarının tezleri mahkûm edildi. 8 Mart 1921'de toplanan X. Parti Kongresi'nde, sendikalar üzerine tartışmanın sonuçları toparlandı ve Troçki'nin görüşleri ezici bir çoğunlukla mahkûm edildi. Sendikalar, yönetimler seçimle işbaşına gelecek ve barış koşullarına uygun olarak demokratik yöntemlerle yönetilecekti. Olgular ve gerçekler böyle. KÖZ'e göre Lenin önce Troçki'nin yanında durmuş, sonra fikrinden vazgeçmiştir! Bu açıkça Lenin'in kavranmaması ve çarpıtılmasıdır. Lenin'in, kongrede görüşlerini savunması için Troçki'ye görev verdiği şeklindeki görüşler troçkistlerin uydurmasıdır.

KÖZ Lenin'i çarpıtmaya devam ediyor. Şöyle yazıyorlar: *"1923'te Gürcistan sorununda Stalin'in tutumunu sert bir biçimde eleştirip onu 'Rus milliyetçiliği' ile eleştiren Lenin, Troçki'ye kongrede bu konuda kendi görüşlerinin savunusunu üstlenmesi-*

ni önerdi (kendisi hastalığı nedeniyle katılamayacaktı). Kamenev ile uzlaşan Troçki bu önerinin gereğini yerine getirmedi." Lenin'in Stalin hakkında "Rus milliyetçisi" olduğu şeklinde bir değerlendirmesi yoktur. Bu tamamen KÖZ'ün uydurmasıdır. Lenin'in "*vasiyeti*" hakkında, dergimizin 154. sayısında tavır takındığımız yerde şunları yazdık:

"*Lenin Stalin'i 'kaba' olduğu noktasında eleştirmiştir. Stalin bu eleştirinin haklı olduğunu ve fakat bunun siyasi bir hata olmadığını ortaya koymuştur XIII. Parti Kongresi delegeleri, Lenin'in Stalin hakkında düşüncelerini bildikleri halde Stalin'i Merkez Komitesi Sekreterliği'ne seçmişlerdir. Olayların gelişmesi içinde, Lenin'in çekindiği 'Partinin bölünmesi' olgusu, Stalin Merkez Komitesi Sekreteri olmasına rağmen ortaya çıkmamış; muhalifler her zaman küçük bir azınlık olarak kalmıştır. Milli sorunda da Stalin gerek Büyük Rus şovenizmine, gerekse 'yerel milliyetçiliğe' karşı (birinciye karşı mücadeleyi öne alarak) mücadele etmiştir. Stalin önderliğindeki SBKP(B)'nin izlediği milliyetler siyaseti gerçekten örnek Leninist bir siyaset olmuştur.*

Yapılan, Lenin'in de dikkat çektiği belli hatalar, daha sonraları da ortaya çıkmış; eleştiri, özeleştiri ile aşılmıştır.

Lenin'in Stalin'e getirdiği eleştiriler, bir Bolşeviğin diğer bir Bolşeviğe getirdiği eleştirilerdir. Lenin'in Troçki gibilerine getirdiği eleştiriler ise, bir Bolşeviğin Bolşevik olmayan birine getirdiği eleştirilerdir. Bunlar arasında fark vardır." (s. 42) Ulusal sorunda, Lenin ile Stalin arasında hiç bir görüş ayrılığı olmamıştır. Troçki ve takipçileri, Lenin'in vasiyetinde Troçki ile Stalin hakkında yaptığı değerlendirme farklılıklarını gözlerden gizlemeye çalışıyor. KÖZ'ün de yaptığı tam da budur. Ama gerçekler inatçıdır.

KÖZ "Amaç ve İlkelerimiz" broşüründe "Leninistiz" başlığı altındaki bölümde şöyle diyor: "*En yüksek aşamaya ulaştık-*

ları emperyalizm çağında, kapitalist üretim ilişkileri dünyanın her köşesinde egemendir." Emperyalizm, kapitalist gelişmenin doğal bir sonucu, onun en üst gelişme aşamasıdır. Marx ve Engels, kapitalizmi inceledikleri temel eserleri olan Kapital'de, sermayenin yoğunlaşmasının, merkezileşmesinin kapitalizmin en önemli gelişme yasalarından biri olduğunu ortaya koymuşlardı. Bu gelişmenin tabii sonucu tekelleşmeydi! Lenin, I. Dünya Savaşı içinde kaleme aldığı *"Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Emperyalizm"* adlı eserinde emperyalizmin bütünlüklü bir Marksist çözümlemesini gerçekleştirdi. O bunu, sosyalizm adına piyasaya sürülen emperyalizm teorileriyle hesaplaşma içinde yaptı.

Avrupa'da ve ABD'de takriben 1880'lerden itibaren kapitalizmin yeni bir geçiş evresine girildi. Bu gelişme sonucunda *"serbest rekabetçi kapitalizm"* yerini *"tekelci kapitalizme"*, ya da bir başka deyimle emperyalizme bıraktı. Emperyalizm, kapitalizmin çelişmelerini en üst seviyeye kadar geliştirmiş olan, en yüksek ve son evresidir. Kapitalist toplumda üretim ilişkilerinin temeli, üretim araçları üzerindeki kapitalist mülkiyettir. Üretim araçları üzerindeki kapitalist mülkiyet, kapitalistlerin emekle elde edilmemiş ve ücretli işçileri sömürmek için yararlanılan özel mülkiyetidir.

KÖZ'ün yanlışı, emperyalizmin dünyaya egemen olması ve buna bağlı olarak da kapitalist üretim ilişkilerinin dünya çapında egemen olması ile tek tek ülkelerde kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olmasını birbirine karıştırmasıdır.

KÖZ'ün savunduğu parti anlayışı, Leninist parti modeli değildir. "Amaç ve İlkelerimiz" broşürüne kimi doğruların serpiştirilmesi, Leninist parti modelinin savunulduğu anlamına gelmez. Şöyle yazıyor KÖZ: *"Bu nedenle devrimci parti aynı siyasal anlayışta buluşmuş, bilinçli, deneyimli ve başkaları tarafından sevk ve idare edilmeyip, başkalarının sorumluluğunu*

taşıyan militanlarla sınırlı tutulmalıdır" Kapitalist toplumda, işçi sınıfının çok küçük bir bölümü, Marksizm-Leninizm'i inceleyerek, kavrayarak, işçi sınıfının kurtuluşunun gerekliliğini ve kurtuluş yolunu kavrayabilir. İşte bu bölüm, Komünist Partisinin program ve taktiklerini kabul etmesi, bir parti örgütünde doğrudan çalışması şartlarında, Komünist Parti içinde örgütlenen, örgütlenmesi gereken bölümdür. Lenin'in partiden anladığı, yalnızca mesleği devrimcilik olanlardan oluşan bir örgüt değildir. Tabi ki Komünist Partisinin merkezinde, mesleği devrimcilik olanlardan oluşan bir örgüt vardır. Lenin, parti örgütünün tümü ve yapısı hakkındaki düşüncelerini "*Bir Adım İleri, İki Adım Geri"* kitabında ortaya koymuştur. Şöyle yazıyor Lenin:

"*İyice anlaşılır olması için mesele şu şekilde ortaya konulabilir. Genelde örgütlülük derecesine ve özelde de bir örgütün konspirasyon derecesine göre, aşağı yukarı şu kategoriler ayırt edilebilir: 1) Devrimcilerin örgütleri; 2) işçilerin örgütleri, hem de mümkün olduğunca geniş ve çok çeşitli (kendimi sadece işçi sınıfıyla sınırlıyor ve başka sınıflardan bazı unsurların da belli koşullar altında bu kategoriye gireceğini kendiliğinden anlaşılır bir şey olarak varsayıyorum). Bu iki kategori, Parti'yi oluşturur. Devamla 3) Parti'ye dayanan işçi örgütleri; 4) Parti'ye dayanmayıp da, fiilen onun kontrolü ve yönetimine tabi olan işçi örgütleri; 5) hakeza kısmen, en azından sınıf mücadelesi kendini çok sert bir şekilde açığa vurduğunda sosyal demokrasinin yönetimine tabi olan, işçi sınıfının örgütsüz unsurları. Benim bakış açımdan mesele aşağı yukarı böyledir."* (Lenin, "Bir Adım İleri İki Adım Geri", İnter Yayınları, s. 77)

Görüldüğü gibi Lenin Komünist Partisini "*başkalarının sorumluluğunu taşıyan militanlarla sınırlı"* tutmuyor. Lenin, Parti'yi iki kategoriden oluşan bir bütün olarak görüyor.

1) Devrimcilerin örgütleri: Bundan Lenin'in anladığı, mesleği devrimcilik olanların oluşturduğu örgütlerdir. Lenin için

hareketin sürekliliğinin sağlanmasının garantisi budur. Parti örgütünün merkezinde, Lenin'in düşüncesine göre, "*devrimcilerin örgütleri*" vardır.

2) Olabildiği ölçüde yaygın ve çeşitli işçi örgütleri: Lenin bunlardan, mesleği devrimcilik olmayan; yaşamak için mesleklerini sürdürürken; partili olarak da çalışanlardan oluşan parti örgütlerini kastediyor.

Bu iki kategori dışındaki örgütlenmeler artık doğrudan Parti değil; Parti önderliğindeki ya da Partinin içinde çalıştığı kitle örgütleridir. Lenin'de sorunun konuluşu böyledir.

Leninist parti öğretisini savunduğunu iddia eden KÖZ şöyle yazıyor: "*Devrimci parti kitleleri bünyesine katarak genişleyen bir yığın örgütü değildir. Aksine bu parti kitleleri örgütlendiren, onların eylemine siyasal bir içerik, süreklilik, kararlılık ve etkinlik katacak uzmanlaşmış bir alet olmalıdır.*" Neymiş! Devrimci parti bünyesine kitleleri katarak genişleyen bir yığın örgütü olmamalıymış! KÖZ bu düşünceyi savunabilir. Ama bu düşüncesini Lenin'e maletmeye çalışması Lenin'in çarpıtılmasından başka bir şey değildir.

Proletarya önderliğinde devrim, işçi sınıfının en geniş emekçi yığınların önemli kesimlerinin doğrudan devrime katılması ile gerçekleşebilir. Bu anlamda işçi sınıfının ve geniş emekçi yığınların devrime seferber edilmesi Komünist Partisinin görevidir. Komünistlerin esas görevi gerçek Marksist-Leninist partinin yaratılması ve inşasıdır. Bu parti daha en başından itibaren işçi sınıfının sınıf mücadelesi ile sıkı bağ içinde inşa edilmek zorundadır. Çünkü gerçek komünist partisi sınıfsal taban açısından her şeyden önce işçi partisidir. Saflarında en başta işçi sınıfının en ileri kesimlerini barındırmayan bir parti, adı Komünist de olsa gerçek bir Marksist-Leninist parti, Bolşevik bir parti değildir. İşçi sınıfının önderliği sorununu "*ideolojik önderliğe*" indirgeyen teori Marksist-Leninist bir teori değildir.

Bunun ötesinde biz her komünist partinin inşasında (devrim öncesinde) kabaca iki aşama yaşanacağını, bunun zorunlu olduğunu düşünüyoruz. Bu iki aşama kaba şematik olarak ifade edildiğinde şöyledir:

1. Partinin biçimlendirilmesi, yaratılması aşaması

"Bu dönemde itici güç olarak parti zayıftır. (...) Partinin stratejisi, strateji yedeklerin varlığını ve bunlarla manevra yapma olanağını şart koştuğundan, zorunlu olarak sınırlıdır, oldukça fakirdir. Parti kendisini, hareketin stratejik planını çizmekle, yani hareketin tutmak zorunda olduğu yolu saptamakla sınırlar, Partinin yedekleri ise –gerek Rusya içindeki, gerekse Rusya dışındaki düşman kampı içindeki çelişkiler-, partinin güçsüzlüğü sonucu yararlanılmadan ya da hemen hemen yararlanılmadan kalır.

Partinin taktiği, taktik kitlelerin kazanılması ve stratejik başarının güvencelenmesinin çıkarları doğrultusunda hareketin her türlü ve her bir biçiminden, proletaryanın örgüt biçimlerinden yararlanılmasını, bunların kombinezonunu, karşılıklı olarak birbirini tümlemesini vb. şart koştuğundan, aynı şekilde zorunlu olarak sınırlıdır, atılımdan yoksundur.

*Bu dönemde Partinin dikkatinin ve kaygısının merkezinde, Partinin kendisi, varlığı ve korunması durur. (...) Bu dönemde (...) komünizmin temel görevi, en iyi, en aktif ve proletarya davasına en sadık işçi sınıfı güçlerini Partiye kazanmak, proletarya partisini biçimlendirmek ve ayakları üzerine dikmektir. Lenin yoldaş bu görevi 'Proletaryanın öncüsünü Komünizm için kazanmak' şeklinde formüle eder." (*Stalin, "İktidarın Ele Geçirilmesinden Önce ve Sonra Parti", Lenin-Stalin-Komintern, Parti Öğretisi Üzerine, İnter Yayınları, İstanbul, Mayıs 1998, s. 348-349*)*

2. En geniş işçi ve köylü kitlelerini partiye kazanma aşaması

"Bu dönemde Parti, bir önceki dönemdeki gibi artık güçsüz olmaktan çok uzaktır; itici güç olarak son derece ciddiye alınması gereken bir faktöre dönüşür. Şimdi artık sadece kendi kendine yeten bir güç olamaz, çünkü artık varlığı ve gelişmesi için halihazırda emin garantiler vardır, şimdi o kendi kendine yeterli bir güçten, işçi ve köylü kitlelerini kazanmak için bir araca, sermayenin iktidarının devrilmesi için kitlelerin mücadelesine önderlik etmenin bir aracına dönüşür.

Partinin stratejisi bu dönemde atılım kazanır (...) Partinin taktiği de atılım kazanır (...)

Bu dönemde Partinin temel görevi, burjuvazinin diktatörlüğünü devirmek, iktidarı ele geçirmek için milyonlarca kitleyi proleter öncüye, Partiye kazanmaktır. Partinin dikkatinin merkezinde artık Partinin kendisi değil, milyonlarca kitle vardır." (a.g.e., s. 351)

Parti aşamaları ile ilgili görüşlerimiz *"Bolşevik Parti İnşa Öğretisi Üzerine"* adlı ve Dönüşüm Yayınları tarafından yayınlanan kitapta ortaya konuldu. İsteyen okurlarımız bu kitaba yeniden bakabilir. KÖZ'ün Leninizm adına savunduğunu iddia ettiği parti modelinin Leninizm'le hiç bir ilgisi yoktur.

Dünyada ilk kez Çarlık Rusya'sında proletarya iktidara gelmişti. Emperyalist burjuvazi bu proleter devrimi boğmak için her yola başvurdu. Bunda şaşılacak hiç birşey yoktu. Çünkü burjuvazi kendi sınıfsal tercihlerine ve konumlanışına göre hareket ediyordu. Fakat *"Marksist"* ve hatta kimi zaman *"Leninist"* maskesiyle ortalıkta dolaşanların Stalin düşmanlığı ve Sovyetler Birliği kazanımlarına saldırının üzerinde durulması gerekiyor.

Komünis hareket ortaya çıktığından beri en zayıf dönemini yaşıyor. Gerçek komünistler ancak parmakla sayılabiliyor.

Devir kötü. Zaman pek bir kahırlı. Yenilgi dönemlerinin ürünü olan pek acayip oluşumlar çıkıyor sahneye. Kimileri de dünyayı kendileri ile başlatıp, kendileri ile bitiriyor. Daha önce söylenmiş, pratikte yanlışlığı kanıtlanmış *"yeni"* diye kimi görüşler piyasaya sürülüyor. Çok konuşup, çok *"teori"* ürettiğini sananlar aslında yeni hiç bir şey söylemiyor. Ne yazık ki, bilinç ve örgütlenme seviyesinin geri olması sonucu, *"yeni"* olduğunu söyleyen oluşumlar geçici de olsa taban bulabiliyor. Elbette bu böyle devam etmez, etmeyecek. Bu kahrolası günümüzün çarkı elbet bir gün kırılacaktır.

Sosyalizmi, Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizm kazanımlarını ve bu kazanımların öncüsü olan Stalin'i savunmak tarih alanındaki mücadelenin bir parçasıdır. Stalin'i savunmak, Marksizm-Leninizm'in savunulması ve tarihin çarpıtılmasına karşı mücadeledir. Stalin'i savunmak bilimsel sosyalizmi savunmaktır. Stalin'i savunmak; Marksist-Leninist ilkelerin hayata geçirilmesi noktasındaki sabır, inanç, disiplin ve çelik irade demektir. Stalin, sosyalizm inşasının tartışmasız önderidir. Stalin'in savunduğu Marksist-Leninist ideoloji ve sosyalist pratiği yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor, edecek.

Marksizm-Leninizm zafere, Troçkizm ihanete götürür.

III. BÖLÜM

EKLER:

KİŞİYE TAPMA SORUNU VE STALİN

Stalin'in en fazla eleştirildiği konulardan bir tanesi de, "*kişiye tapma*" sorunudur. Emperyalist burjuvazi ve onun çanak yalayıcılarının Stalin'e saldırması tesadüfi değildir. Stalin, ilk proleter devletin pratik devamcısı ve ilerleticisi idi. O, emperyalist burjuvaziye korku salmıştı. Nazi ordularını yenen ve Berlin'e kadar kovalayan Kızıl Ordu'nun başkomutanı idi Stalin. Emperyalist burjuvazi, Sovyetler Birliği'ni yıkamamış, tam tersine kimi ülkeler emperyalist dünya sisteminin dışına çıkmıştı. Bu yüzden emperyalist burjuvazinin Stalin düşmanlığı anlaşılır bir durumdur! Emperyalist burjuvazi, Stalin'i karalamak için tarih çarpıtıcılığı yapmakta ve sahte belgeler üretmektedir. Gizli servislerin laboratuvarlarında üretilen sahte belgeler ile bilinçler karartılmaktadır. Emperyalist burjuvazi, Nazizm ve Stalin'i aynı çuvala koymakta, Kızıl Ordu'nun Stalin önderliğinde verdiği tarihin en fedakâr savaşımını karalamaktadır.

Ne yazık ki, Stalin ile Hitler'i aynı kefeye koyma işini sadece burjuvazi yapmıyor, kendilerine "*Marksist*" adını takanlar da bu koroya katılıyor. "*Marksizm*", "*Leninizm*" etiketli gruplar sosyalizm düşmanlığını, Stalin'e saldırarak gizlemeye çalışıyor. Stalin, yaşadığı dönemde kendisine yöneltilen eleştirilere cevap vermişti. Parti düşmanı akımlara karşı ideolojik mücadele yürütmüştü. Stalin öldükten sonra, Stalin'e karşı saldırı kampanyasını Kruşçev XX. Parti Kongresi'nin gizli oturumunda yaptığı konuşma ile başlattı. Kruşçev, "*gizli raporu*"nu hemen hemen bütünü ile "*kişiye tapma*" konusuna ayırmıştı. Burada, "*kişiye tapma*" sorununa ve bununla ilgili kimi noktalara dikkat çekmek istiyoruz.

Nikita Kruşçev 1918'de Bolşevik Parti'ye üye olur. Ocak 1919'da Kızıl Ordu'ya katılır. Kruşçev 1933'te Moskova Bölge Komitesi ikinci sekreterliğine yükselir. 1935'te Moskova parti teşkilatının birinci sekreteri olur. XVII. Parti Kongresi'nde, Merkez Komitesi'nin tam üyeliğine seçilir. Aynı yıl Yüksek Sovyet Prezidyumu yedek üyeliğine getirilir. 1939'da Politbüro üyeliğine seçilir. 1943'te Stalingrad kuşatmasında Kızıl Ordu kuvvetlerine komuta eder. 1944'te Ukrayna Meclisi'nin başkanlığına getirilir. 1949'da Moskova bölgesi parti başkanlığına yeniden seçilir. 1953'te Stalin'in ölümünden sonra SBKP'nin birinci sekreterliğine getirilir.

KİŞİYE TAPMA VE KRUŞÇEV'İN YALANLARI

Kruşçev, SBKP'nin XX. Kongresi'nin kapalı oturumunda *"kişi kültü ve bunun sonuçları"* üzerine bir konuşma yapmıştı. Bu konuşmada Stalin'e saldırırken, raporunun önemli bölümünü *"kişiye tapma"* sorununa ayırmıştı. Kruşçev ve Stalin'in *"kişiye tapma"* bağlamında tavırlarının karşılaştırılmasında fayda var. Stalin *"eleştirmen"*leri, Stalin'i okumuyor. Burjuvazinin ve *"Marksist"* etiketlilerin yalan makinelerine kanılarak güya Stalin eleştiriliyor. Şimdi biraz geriye gidelim ve Kruşçev'in neler dediğine bakalım. Kruşçev, Ocak 1932'de Moskova Parti Konferansı'nda yaptığı konuşmada şöyle diyordu:

"Her zamankinden daha sıkı bir biçimde Leninist Merkez Komitesi'nin ve Partimizin 'vojd'u (Hitler için kullanılan führer kelimesine denk düşen bir kelime) Stalin Yoldaşın etrafında kenetlenen Moskova Bolşevikleri, sevinç ve güven içinde sosyalizm ve dünya proleter devrimi uğruna savaşımda yeni zaferlere doğru yürüyorlar." (Raboçaya Moskva, 26 Ocak 1932, L. Pistrak, Büyük Taktisyen: Kruşçev'in İktidara Gelişi, Londra, 1961, s. 159, İngilizce, Bu kitaptan yaptığımız tüm alıntıların

çevirisi Garbis Altınoğlu'na aittir.) Kruşçev, Ağustos 1936'da Lev Kamenev ve Grigori Zinovyev'in yargılandığı duruşmalar hakkında şöyle diyordu:

"Sefil cüceler! Onlar ellerini insanların en büyüğüne,... bilge 'vojd'umuz Stalin Yoldaşa karşı kaldırdılar... Sen Stalin Yoldaş, Marksizm-Leninizmin yüce bayrağını bütün dünyanın önünde yükseklere kaldırdın ve onu ileriye taşıdın. Stalin Yoldaş, Stalinist Merkez Komitesi'nin sadık destekçisi olan Moskova Bolşevik örgütü Stalinist uyanıklığını daha da arttıracak, troçkist-Zinovyevist kalıntıların kökünü kazıyacak ve Partinin saflarını ve Partili-olmayan Bolşevikleri Stalinist Merkez Komitesi ve büyük Stalin'in etrafında daha da sıkı bir biçimde birleştirecektir." (Pravda, 23 Ağustos 1936, a.g.e., s. 162,) Kruşçev, Kasım 1936'da Sekizinci Tüm-Birlik Sovyet Kongresi'nde yeni Sovyet Anayasası'nın *"Stalinist Anayasa"* olarak adlandırılmasını önerir. Kruşçev *"... o başından sonuna kadar Stalin Yoldaşın kendisi tarafından kaleme alınmıştı"* der. (Pravda, 30 Kasım 1936, a.g.e., s. 161)

Kruşçev aynı konuşmasında *"Stalinizm"* terimini de üretmede bir sakınca görmüyor ve şöyle diyordu: *"Bizim Anayasamız, dünyanın altıda birinde zafere ulaşmış olan Marksizm-Leninizm-Stalinizmdir."* (aynı yerden) Kruşçev Ocak 1937'de Moskova'da, Grigori Piyatakov ile Karl Radek'in yargılandığı davanın duruşması sırasında 200.000 kişilik bir dinleyici kitlesi karşısında şöyle nutuk atıyordu: *"Onlar ellerini Stalin yoldaşa kaldırmak suretiyle, ellerini insanlığın sahip olduğu en değerli şeye kaldırmışlardır. Çünkü Stalin umuttur; O beklentidir; O bütün ilerici insanlığa yol gösteren fenerdir. Stalin bizim bayrağımızdır! Stalin bizim irademizdir! Stalin bizim zaferimizdir!"* (Pravda, 31 Ocak 1937, a.g.e., s. 162) Kruşçev Mart 1939'da Stalin'i, *"... büyük dahimiz, sevgili Stalinimiz"* (a.g.e., s. 164) diye tanımlıyor ve Parti'nin Mart 1939'daki XVIII. Kongresi'n-

de onun için, "... *insanlığın en büyük dehası, bize Komünizm yolunda önderlik eden öğretmen ve 'vojd', bizim Stalin'imiz"* (a.g.e., s. 164) ve Mayıs 1945'de Stalin'i, "... *Zaferin büyük Mareşali"* (a.g.e., s. 164) olarak selamlıyordu!

Moskova Duruşmaları hakkında "*radikal"* değerlendirmeler yapan ve Stalin'e dalkavukça sözler söyleyen Kruşçev, XX. Parti Kongresi'nde daha önce söylediklerini unutacaktı! Stalin'e övgüler dizen sadece Kruşçev değildi. Parti içerisinde gizlenen tüm revizyonistler, Stalin'e övgüler yağdırıyordu. Stalin'e en çok övgü yağdıranlar, daha sonra en ateşli "*kişiye tapmaya karşı"* savaşçılar şeklinde ortaya çıktılar. Kruşçev, XX. Parti Kongresi'nde Stalin nezdinde Marksizm-Leninizm'e karşı saldırıyı başlatmıştı.

Kruşçev XX. Parti Kongresi'ne sunduğu resmi raporda, "*kişiye tapmayla mücadele"* konusuna Stalin'in ismini vermeden değinmişti. SBKP XX. Parti Kongresi'nin resmi çalışmaları içinde Stalin'in ismi verilerek herhangi bir eleştiri getirilmedi. Kruşçev XX. Parti Kongresi'nin resmi çalışmaları içerisinde Stalin'i açıkça "*eleştirme"*ye cesaret edemiyordu. Kruşçev, XX. Parti Kongresi sona erdikten sonra Moskova'da bulunan parti delegelerini gizli bir toplantıya çağırdı. Moskova'da bulunan kongre delegelerine "*gizli oturum"*da Kruşçev, XX. Parti Kongresi'nin seçtiği Merkez Komitesi adına "kişiye tapma ve sonuçları" başlıklı "gizli" raporunu okudu. Bu "gizli rapor" birkaç gün sonra Batı basınında tezler halinde yayınlandı. Bir ay sonrada "gizli rapor"un tam metni ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından İngilizce olarak yayınlandı. SBKP adına Nikita Kruşçev ise, böyle bir raporun olmadığını, bu "rapor"un CIA'nın uydurması olduğunu açıklıyordu! Stalin'in Sovyet Halkları ve Dünya Komünist Hareketi içerisinde haklı bir otoritesi vardı. İşte bu yüzden revizyonistler, ilk planda Stalin'e açıkça saldırma cesaretine sahip değillerdi. Revizyonistler, yalan ve iftiralarını taksit

taksit sunma yoluna başvurdular. Bütün anti-komünist ve karşı devrimci yayınlar, Kruşçev'in yalanlarını yayma görevini üstlenmişti. Diğer taraftan "*Marksist*" geçinenler de, emperyalist burjuvazinin yedeğinde hareket ediyordu. Kruşçev'in XX. Parti Kongresi ile Stalin'e karşı başlattığı iftira kampanyası, bugün de tüm Stalin düşmanlarının beslendiği bir kampanyadır.

Montclair Devlet Üniversitesi profesörü tarihçi Grover Furr, SBKP XX. Kongresi'nde Nikita Kruşçev'in yaptığı konuşmayı ayrıntılı olarak inceledi. Kruşçev'in Stalin hakkında ileri sürdüğü 61 iftirayı ele aldı ve "*Anti-Stalinist İhanet*" adlı kitabını yazdı. Kitap, yayınlandıktan sonra binlerce okuyucuya ulaştı ve Rusça'ya da çevrildi. Grover Furr, komünist veya "*Stalinist*" bir kişi değildir. S. Hartsizov, Grover Furr ile "*Anti-Stalinist İhanet*" kitabı üzerine bir röportaj yaptı. Bu röportaj, Stalin Arşivi tarafından Türkçeye çevrildi ve internette okunabilir. Grover Furr'un "*Anti Stalinist İhanet*" kitabı Yordam Kitap tarafından "*Kruşçev'in Yalanları*" başlığı ile Türkçeye çevrildi. Grover Furr, Kruşçev'in Stalin hakkında ileri sürdüğü 61 iddianın yalan olduğunu kanıtları ile birlikte ortaya koymaktadır.

KİŞİYE TAPMA VE STALİN'İN YAKLAŞIMI

Şimdi Stalin'in "*kişiye tapma*" bağlamında yaklaşımının ne olduğunu ortaya koyalım. Ama okuyucuyu sıkma pahasına da olsa, Stalin'den çokça alıntı yapmayı gerekli görüyoruz. Çünkü Stalin'in görüşlerinin bilince çıkarılmasının önemli olduğunu düşünüyoruz. Stalin, 8 Haziran 1926'da "*Tiflis Ana Demiryolu Atölyeleri İşçilerinin Karşılama Söylevlerine Yanıt*"ında şunları söyler:

"*Yoldaşlar! İzninizle herşeyden önce, burada işçi temsilcileri tarafından yapılan karşılama söylevlerine dostça teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum.*

Sizlere şunu tüm içtenliğimle ifade etmeliyim ki yoldaşlar, burada aldığım övgülerin yarısını bile hak etmiş değilim. Anlaşıldığı kadarıyla ben, Ekim'in kahramanı, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin önderi, Komintern'in önderi, efsanevi bir yiğit ve daha kimbilir nelerim. Bütün bunlar saçma, yoldaşlar, ve tamamen gereksiz bir abartma. Bu tonda, genellikle, ölmüş bir devrimcinin mezarı başında konuşulur. Benim ise ölmeye daha niyetim yok." (Stalin, Eserler, Cilt 8, İnter Yayınları, s. 150)

Stalin, 23 Ekim 1927'de SBKP(B) MK ve Merkezi Kontrol Komisyonu Ortak Plenumu'nda bir konuşma yapar. Stalin *"Önceki Ve Şimdiki troçkist Muhalefet"* üzerine görüşlerini ortaya koyar. Bilindiği gibi troçkistlerin hedefinde Stalin vardır. Stalin, *"Stalin'i bırakalım, Stalin önemsiz bir adamdır"* der. (Stalin, Eserler, Cilt 10, İnter Yayınları, s. 147) Stalin bu konuşmasında troçkistlerin Lenin'e saldırmaları ile ilgili örnekler verir. Stalin her zaman Lenin'in öğrencisi olduğunu vurgulamayı gerekli görür.

Stalin doğumunun 50. yıldönümünde, tebriklerini yollayan tüm örgütlere ve yoldaşlara şu cevabı verir: *"Tebriklerinizi ve selamlarınızı, beni kendisinin benzeri olarak yaratan ve eğiten işçi sınıfının büyük partisiyle ilgili görüyorum. Ve bunları sadece şanlı Leninist Partimizle ilgili gördüğüm için, sizleri Bolşevik teşekkürle yanıtlama hakkı görüyorum kendimde."* (Stalin, Eserler, Cilt 12, İnter Yayınları, s. 127)

15 Mart 1930'da Pravda'da *"Başarı Sarhoşluğuna Kapılmak"* başlıklı bir makale yayınlanır. Bu makalede kollektif çiftlik hareketinin sorunları tartışılırken şöyle denilir: *"Ne var ki başarıların, özellikle de nispeten 'kolay', deyim yerindeyse 'beklenmedik' biçimde elde edilen başarıların karanlık yanı da vardır. Böyle başarılar, zaman zaman, kibir ve kendini beğenmişlik üretebilmektedir: 'Herşeyi yapabiliriz!', 'bizim için herşey çocuk oyuncağı!' Bu başarılar insanları sık sık sarhoş et-*

mekte, insanlar başarı sarhoşluğuna kapılmakta, ölçüyü kaçırmakta, gerçekliği anlama yeteneğini yitirmekte, kendi güçlerini abartma, düşmanın güçlerini ise küçümseme eğilimi ortaya çıkmakta, sosyalist inşanın bütün sorunlarını 'kaşla göz arasında' çözmeye yönelik maceracı girişimler yaşanmaktadır." (Stalin, Eserler, Cilt 12, İnter Yayınları, s. 169) Stalin, "*Kollektif Köylü Yoldaşlara"* verdiği yanıtta şunları söyler: "*Bazıları, 'Başarı Sarhoşluğuna Kapılmak' adlı makalenin Stalin'in kişisel inisiyatifinin bir sonucu olduğunu düşünüyorlar. Bu elbette saçma. MK'mız, böyle bir meselede, kim olursa olsun birisine kişisel inisiyatifiyle davranma izni vermek için orada değil, MK bu konuda ayrıntılı araştırmalar yapmıştır. Ve hataların derinliği ve boyutu ortaya çıktığında, 15 Mart 1930 tarihli ünlü kararını yayınlayarak, otoritesinin bütün gücüyle hatalara karşı darbe indirmekte bir an bile tereddüt etmemiştir."* (Stalin, Eserler, Cilt 12, İnter Yayınları, s. 186) Görüldüğü gibi Stalin kendisini ön plana çıkaranlara karşı çıkmakta ve MK'nın yaptığı araştırmalar sonucu, ortaya çıkan hatalar bağlamında tavır takınıldığını anlatmaktadır. Stalin kendisini değil, kollektif yapıyı ön plana çıkarmaktadır. Doğru olan da budur.

Stalin Ağustos 1930'da "*Şatunoski Yoldaşa Mektup"*unda şunları yazar: "*Bana karşı 'bağlılığınızdan' söz ediyorsunuz. Bu sözlerin ağzınızdan tesadüfen dökülmüş olması mümkündür. Mümkündür... Ama eğer bu sözcükler ağzınızdan tesadüfen çıkmadıysa, o zaman size kişilere karşı bağlılık 'prensibi'nden vazgeçmeyi öğütlerim. Bu Bolşevik bir tarz değildir. İşçi sınıfına, onun partisine, devletine bağlı olun. Bu gerekli ve iyidir. Ama bu bağlılığı kişilere karşı bağlılıkla, bu boş ve yararsız aydınca tumturaklı parlak sözlerle karıştırmayın."* (Stalin, Eserler, Cilt 13, İnter Yayınları, s. 28) Kruşçev ile Stalin arasındaki farklılığa örnekler vermeye devam edelim.

Stalin, 30 Nisan 1932'de Alman yazarı Emil Ludwig ile bir görüşme yapar. Bu mülakatta Stalin "*Bana gelince, ben yalnızca Lenin'in bir öğrencisiyim, yaşamımın hedefi, Lenin'e yaraşır bir öğrenci olmaktır*" der. Stalin ile Emil Ludwig arasında geçen konuşmanın bir bölümü şöyledir:

"***Ludwig**. Marksizm tarihte olağanüstü kişiliklerin rolünü yadsıyor. Materyalist tarih anlayışıyla, sizin buna rağmen tarihi kişiliklerin olağanüstü rolünü kabul etmeniz olgusu arasında bir çelişki görmüyor musunuz?*

***Stalin**. Hayır, burada bir çelişki yok. Marksizm olağanüstü kişiliklerin rolünü ya da tarihi insanların yaptığı olgusunu asla yadsımıyor. Marx'ta 'Felsefe'nin Sefaleti'nde ve başka eserlerinde, tarihi tam da insanların yaptığı üzerine açıklamalar bulabilirsiniz. Ancak insanlar tarihi hayal güçlerine göre, akıllarına geldiği gibi yapmazlar. Her yeni kuşak, karşısında bu kuşak dünyaya geldiğinde, hazır biçimde mevcut olan belirli koşullar bulur. Ve büyük adamlar ancak bu koşulları doğru anlamayı ve nasıl değiştirileceklerini bilmeyi başardıkları ölçüde önemlidirler. Bu koşulları anlamazlarsa ve onları hayal güçlerine göre değiştirmeye kalkarlarsa, bu kişiler Don Kişot'un durumuna düşerler. Bu suretle tam da Marx, insanları asla koşulların karşısına koymamak gerektiğini öğretir.*

Tarihi insanlar yapar, ama yalnızca hazır biçimde karşılarında buldukları koşulları doğru anladıkları ölçüde ve ancak bu koşulların nasıl değiştirileceğini bildikleri ölçüde. En azından biz Rus Bolşevikleri Marx'ı böyle anlıyoruz. Ve biz Marx'ı birkaç on yıl inceledik.

(...)

***Ludwig**. Oturduğumuz masanın çevresinde 16 sandalye var. Yurtdışında bir yandan, SSCB'nin, her şeye ortak karar verilmesi gereken bir ülke olduğu biliniyor, öte yandan ise, her şeye bir tek kişinin karar verdiği biliniyor. Gerçekten kim karar veriyor?*

***Stalin**. Hayır, bir tek kişi karar veremez. Bir tek kişinin kararları her zaman ya da neredeyse her zaman tek yanlı kararlardır. Her kurulda, her kollektifte, düşüncesinin hesaba katılması gereken insanlar vardır. Her kurulda, her kollektifte, yanlış düşünceler de ifade edebilecek olan insanlar vardır. Üç devrimin deneyimleri temelinde, tek tek kişiler tarafından alınmış ve kollektif olarak sınanıp düzeltilmemiş yüz karardan yaklaşık doksanının tek yanlı olduğunu biliyoruz.*

*Tüm Sovyet ve Parti örgütlerimizi yöneten yönetici organımız, Parti Merkez Komitesi, yaklaşık yetmiş üyeden oluşuyor. MK'nın bu yetmiş üyesi arasında, bizim en iyi sanayi uzmanlarımız, en iyi kooperatifçilerimiz, en iyi ikmal uzmanlarımız, en iyi askeri uzmanlarımız, en iyi propagandistlerimiz, en iyi ajitatörlerimiz, en iyi Kollektif çiftlik, uzmanlarımız, en iyi bireysel köylü çiftliği uzmanlarımız, Sovyetler Birliği uluslarının ve ulusal politikanın en iyi uzmanları bulunuyor. Bu Areopaj'da (**Atina'da yüksek Mahkeme -Ç N.**) Partimizin bilgeliği yoğunlaşmıştır. Herkes, bir diğerinin düşüncesini, önerisini düzeltme olanağına sahiptir. Herkes deneyimlerini katma olanağına sahiptir Böyle olmasaydı, kararlar tek kişiler tarafından alınsaydı, çalışmamızda en ciddi hatalar bulunurdu. Fakat herkes, tek tek kişilerin hatasını düzeltme olanağına sahip olduğundan ve bu tür düzeltmeleri dikkate aldığımızdan, az çok doğru kararlara varıyoruz."* (Stalin, Eserler, Cilt 13, İnter Yayınları, s. 100-102)

Stalin, yaşamı boyunca Lenin'in öğrencisi olduğunu belirtmiş ve bu öğretiye bağlı kaldığını defalarca açıklama gereği duymuştur.

Stalin 16 Şubat 1933'te "*İ.N. Bajanov Yoldaş'a Mektup*"unda şunları söyler:

"*Çalışmam karşılığında taltif olarak bana ikinci nişanınızı devrettiğiniz mektubunuzu aldım.*

İçten sözleriniz ve dostane armağanınız için size çok teşekkür ederim. Benim için ne'den vazgeçtiğinizi biliyorum ve düşüncenizi taktir ediyorum.

Buna rağmen ikinci nişanınızı kabul edemem. Onu yalnızca siz hak ettiğiniz için, o yalnızca size ait olabileceği için değil, bilakis yoldaşların bana gösterdiği saygı ve iltifattan dolayı zaten yeterince ödüllendirildiğim ve bu yüzden onu sizden gaspetmeye hakkım olmadığı için de, kabul edemem ve etmemeliyim.

Nişanlar, zaten ünlü olan kişiler için değil, bilakis esas olarak az tanınan ve herkese tanıtılması gereken kahramanlar için belirlenmiştir.

*Ayrıca şimdiden iki nişana sahip olduğumu size söylemeliyim. Bu fazlasıyla yeterlidir -bundan emin olunuz." (*Stalin, Eserler, Cilt 13, İnter Yayınları, s. 211*)*

Stalin, 13 Mayıs 1933'te Albay Robins'le bir görüşme yapar. Albay Robins, "*Tüm Rusya'da Lenin-Stalin adlarına her yerde rastladığı"*nı belirtir. Stalin, Albay Robins'e "*Bu bir abartma. Kendimi Lenin'le nasıl kıyaslayabilirim"* şeklinde cevap verir. (Stalin, Eserler, Cilt 13, İnter Yayınları, s. 232)

1937 yılında SSCB'yi ziyaret eden ve Stalin ile de görüşen yazar Lion Feuchtwanger'in anlatımları şöyledir: "*Kendisine yapılan bir tarzda ilahlaştırma, belli ki Stalin'in canını sıkıyor ve kimi zaman bununla alay ediyor. Yakın dost çevresi için verdiği küçük bir yemekte, diye anlatılıyor, bardağını kaldırıyor ve şunu söylüyor: 'Halkların eşi bulunmaz önderi, büyük, dahi Stalin yoldaşın şerefine içiyorum. Hadi bakalım dostlarım, bu, burada ve bu yıl şerefime kaldırılacak son tost olacaktır.'*

Stalin tanıdığım iktidar sahibi adamların içinde en yalın olanı. Kendisiyle, kendi kişiliğiyle yürütülen kaba ve ölçüsüz kült üzerine açık sözlülükle konuştum ve o da açık sözlülükle yanıtladı. (...) Kendi kişiliğinin abartılı bir şekilde yüceltilmesinin kabalığına ilişkin olarak omuzlarını silkiyor. (...) Bu tür

abartıların ardında, rejimi daha sonra kabul eden ve şimdi sadakatlerini iki kat bir yoğunlukla kanıtlamaya çalışan adamların kastının bulunduğunu tahmin ediyor. Evet, kendisini bu yolla gözden düşürmeye çalışan zararlı unsurların niyetinin bu işin ardında olabileceğini olanaklı görüyor. 'Yalaka bir deli' diyor kızgınlıkla, 'yüz düşmandan daha çok zarar verir.'" (Lion Feuchtwanger, Moskova 1937, Dönüşüm Yayınları, s. 70-71).

1938 yılı başlarında Komsomol Merkez Komitesi yönetimindeki çocuk kitapları yayınevi Detizdat, Stalin'in çocukluk dönemi hakkında öykülerden oluşan bir kitapçık yayımlamak ister. Kitapçığın taslağı Stalin'e gönderilir. Stalin, 16 Şubat 1938'de Detizdat Yayınevine şöyle yazar:

"*'Stalin'in Çocukluğu Hakkında Öyküler'in yayımlanmasına kesinlikle karşıyım.*

Kitapçık bir yığın olgusal hata, tahrifat, abartı ve hak edilmemiş övgülerle dolu. Hikâye meraklıları, uydurukçular (belki de 'iyi niyetli' uydurukçular) ve dalkavuklar yazarı yanılgıya sürüklemiş. Yazar için üzgünüm, fakat olgu olgudur.

Ancak esas olan bu değildir. Esas olan şudur ki kitapçık Sovyet çocuklarının (ve genelde Sovyet insanlarının) bilincinde büyük şahsiyetler, önderler, kusursuz kahramanlar kültünü yerleştirmek eğilimini taşıyor Bu tehlikelidir, zararlıdır. 'Kahramanlar' ve 'kalabalıklar' teorisi Bolşevik bir teori değildir, bir SR (eSeR, 'Sosyalist Revolusyoner' partisi - C. B.) teorisidir SR'ler der ki halkı halk yapan kahramanlardır, onu kalabalıktan halka dönüştürürler Bolşevikler ise SR'lere kahramanları halk yaratır diye yanıt verirler. Kitapçık SR'lerin değirmenine su taşıyor. Böylesi her kitapçık SR'lerin değirmenine su taşıyacaktır, bizim ortak davamıza, Bolşevizm davamıza zarar verecektir. Kitapçığı yakmanızı tavsiye ediyorum." (David Brandenberger, "Stalin as symbol: a case study of the personality cult and its construction", çeviri: Candan Badem. Ayrıca bkz. http://

gazete.halkcephesi.net/yazilar/index.php?option=com_content&view=article&id=561:stalin-ve-kii-kueltue&catid=37:politik-yorumlar-&Itemid=501)

Yaptığımız uzun alınlarda görüldüğü gibi Stalin, "*kişi kültü*"nün yaratılmasından oldukça rahatsızdır. Her türden anti-"*Stalinist*"lerin iddiasına göre, Stalin özellikle 1930'lardan başlayarak parti içindeki muhalefeti ezmiş ve kendi adının çevresinde bir "*kült*" yaratmıştır! İddia budur. Ama bu iddianın tarihsel gerçeklikle ve Stalin'in yaklaşımıyla hiçbir ilgisi yoktur. Sovyet basınında ve SBKP(B) içinde Stalin hakkında "*aşırı övücü*" ifadelerin yer almış olduğu doğrudur, ancak Stalin'in kendisi bu türden dalkavukluklardan hiç hoşlanmıyordu.

STALİN VE KRUŞÇEV ARASINDAKİ NİTEL FARKLILIK

Garbis Altınoğlu'nun derleyip çevirdiği, "*Söylence ve Gerçek*" adlı kitapta ilginç konular anlatılıyor. Yakov Cugaşvili, Stalin'in dört çocuğundan biriydi. Kızıl Ordu'da görev yapıyordu. Yakov Cugaşvili Kızıl Ordu'da topçu birliğinde görevli idi. Yakov, 1941 yazında Nazilere esir düşer. Naziler, daha sonra Yakov'u Stalingrad'da esir düşen Nazi general Friedrich Paulus ile takas etmek isterler. Stalin bu teklifi reddeder. Stalin'in, teklif üzerine "*Elinizde sadece oğlum Yakov değil milyonlarca oğlum var. Ya onları da bırakırsınız ya da oğlum onların kaderini paylaşır.*" dediği söylenir. Yakov Cugaşvili, Nazi kamplarında öldürülür. "*Söylence ve Gerçek*" adlı kitapta yazılanlar şöyle:

"*Stalin'in oğlu Yakov Cugaşvili'nin Alman faşistleri tarafından ele geçirildiğini belirtmeliyiz. Onlar Yakov'u Von Paulus'la, Stalingrad'da tutsak düşen Mareşalle takas etmek istediler Stalin bunu kabul etmedi. Bu olayın kendisi tek başına Stalin'in cesaret ve bağlılığını göstermeye yeter. 'Stalin bütün Kızıl*

Ordu askerleri benim oğullarımdır; birine diğerine öncellik verememdemişti.'" (Josef Stalin, Söylence ve Gerçek, William Bill Bland, derleyen ve çeviren Garbis Altınoğlu, Su Yayınları, s. 270)

Kruşçev'in oğlu Leonid Kruşcev'in uçağı bir Nazi topçusu tarafından vurulur ve Leonid Nazilere esir düşer. *"Söylence ve Gerçek"* adlı kitapta yazılanlar şöyle:

"Nikita Kruşcev bunu öğrendikten sonra hemen Stalin'e başvurarak oğlunun savaş tutsakları kampından kurtarılmasını rica etti. Stalin tutsak değişimini kabul etti; Leonid de bu değişimin içindeydi." (a.g.e., s. 269)

"Güvenilir bilgilere göre savaş tutsakları kampında bulunduğu sırada Leonid Kruşçev çok kötü davranmış, edimsel olarak, Sovyet savaş tutsaklarının Kızıl Ordudan ayrılmalarını sağlamak için çaba harcayan bir 'kisling' rolü oynamıştı. O, Nazi Almanya'sının propagandasını yapıyordu." (a.g.e., s. 269)

Leonid Kruşcev, savaş tutsakları kampında takındığı tavırlar üzerine Askeri Mahkeme'de yargılanır ve suçlu bulunur. Nikita Kruşçev, Stalin'den oğlunu ölüm cezasından kurtarmak için ricada bulunur. Stalin, Kruşcev'in isteğini şöyle yanıtlar:

"Oğlunun suçluluğu her türlü kuşkunun üzerinde ve benim Askeri Mahkemenin savaş ve silahlı çatışma dönemi yasaları uyarınca verdiği hükmü değiştirmeye ne hakkım var ne de yetkim" (a.g.e., aynı yerden) Kimi tarihçilere göre, Kruşçev'in Stalin'e olan düşmanlığı bu olay sonucu meydana geldiği şeklindedir. Stalin öldükten sonra oğlu Vasili 18 Nisan 1953'te tutuklanır. Askeri Mahkeme, Vasili'yi sekiz yıla mahkûm eder. *"Söylence ve Gerçek"* adlı kitapta şunlar söylenir:

"Babamın ölümünden sonra Vasili tutuklandı. Bunun nedeni onun, hükümeti tehdit etmesi, etrafındaki birçok kişiye 'babam rakipleri tarafından öldürüldü' türünden şeyler söylemesiydi. Bu yüzden onu izole etmeye karar verdiler. Kendisi 1961'e ka-

dar hapiste kaldı ve çok geçmeden öldü." (a.g.e., s. 122, Stalin'in kızından alıntılanmış)

Stalin'e dalkavukça övgüler düzmekte de başı çeken Kruşçev, Stalin öldükten sonra 1956'daki XX. Parti Kongresi'nde Stalin hakkında her bir iddiası yalan olan bir rapor sunuyordu. Yukarıda Kruşçev ve Stalin'den alıntılar yaptık. Bu alıntılarda iki ayrı düşünce, iki ayrı yaklaşım ortaya çıkmaktadır. Stalin'in tavrı ve yaklaşımı Bolşevik bir tavırdır. Kruşçev'in tavrı ise dalkavukça ve kişiye tapma tavrıdır. Kuşkusuz Stalin yoldaştan daha çok alıntı yapılabilinir. Ama bu kadar alıntı bile Stalin'in kişiye tapma bağlamında tavrını ortaya koymaktadır.

STALİN'DEN ÖĞRENMEK, YENMEYİ ÖĞRENMEKTİR!

Stalin'e bütün Sovyet ve dünya halklarının büyük saygı ve sevgi beslediği tarihsel bir gerçekliktir. Stalin'e duyulan saygı ve sevgi gökten zembille inmemiştir. Stalin'in bir otorite ve saygı duyulan bir kişilik olmasının maddi temeli vardır. Stalin, Leninizm'in bayrağını devralmış, katkıda bulunmuş ve her türlü oportünizme karşı savunmuştur. Stalin, Dünya Komünist Hareketi'ne ve Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizmin inşasına önderlik etmiştir. Stalin, Hitler faşizmine karşı kazanılan zafere önderlik eden ve yaşadığı dönemde dünya proletaryası ve ezilen halkların tartışmasız önderidir. Stalin'e bütün dünyada komünistlerin, işçi sınıfının, ezilen halkların duyduğu sevgi, saygı, güven haklı idi. Ve buna *"kişiye tapma"* denemez.

Kişiye tapma olayı; herhangi bir kişinin gerçek durumunun abartıldığı ve ona karşı bir insan değilmiş de sanki bir azizmiş gibi yaklaşıldığı; onun söylediği ve yaptığı herşeyin hiç eleştirisiz kabul edildiği; güvenin körce bir güvene dönüştüğü andan itibaren söz konusudur. Kuşkusuz Sovyetler Birliği'nde *"kişiye*

tapma" eğilimleri ortaya çıkmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra bu gibi görünümler kendisini göstermiştir. Bu bir olgudur. Bu olgunun ortaya çıkıp gelişmesini, Stalin'in birçok yerde takındığı, yukarıda örneklerini verdiğimiz doğru tavırlar da engelleyememiştir. Geri dönüp değerlendirdiğimizde SBKP (B)'nin tümü açısından da, Stalin açısından da kişiye tapma sorununun sosyalizm açısından verdiği zararların yeterince kavranıp, ona karşı yeterli bir mücadele verilmediğini söyleyebiliriz. Fakat Stalin şahsında kişiye tapma olgusunun Stalin'e mal edilmesi, tarihsel gerçeklerin çarpıtılmasıdır. Olgu şudur, bu kültü yaratanlar sonradan O'na en fazla *"eleştiri"* getirmiş gibi ortaya çıkan revizyonistlerdir. Stalin'e en çok övgü yağdıranlar da parti içerisinde gizlenen revizyonistlerdi. Ama yukarıda verdiğimiz kimi örneklerde olduğu gibi, Stalin *"kişiye tapma"* anlamına gelebilecek eğilimlerle karşılaştığı anda doğru tavır takınmış ve *"kişiye tapma"*ya karşı mücadele etmiştir. Stalin'in *"kişiye tapmanın yayılmasına göz yumduğu"* ve *"yaydığı"* şeklindeki eleştiriler bir iftiradır.

Stalin döneminde parti içi mücadele sert, açık, dürüst ve her türlü üç kağıttan arınarak yapılmıştır. Stalin hiçbir dönemde bir kişiyi yıllarca dışa karşı övüp, aynı zamanda o kişi üzerine gizlice tuttuğu günlükte eleştiriler yazmamıştır. O'nun söz ile pratik uyumluluğu, bütün dünyanın komünistlerinin ve emekçilerinin Stalin'e güven duymasını beraberinde getirmiştir. İşte Kruşçev ile Stalin arasındaki fark budur.

KOMİNTERN'İN DAĞITILMASI VE SONRASI...

Komintern'in dağıtılmasının üzerinden 70 yılı aşkın bir zaman geçti. Bugüne kadar Komintern'in dağıtılmasının doğruluğu yanlışlığı üzerine çok tartışıldı, tartışılıyor. Bu tartışma güncelliğini koruyor, korumaya da devam edecek gibi görünüyor. Kimi *"sol"*, *"komünist"* etiketli kişi ve gruplar Komintern'in dağıtılmasının *"Stalin'in emri"* ile gerçekleştiğini, *"Komintern'in Sovyetler Birliği'nin ulusal çıkarları için feda edildiğini"* iddia ediyor. Komintern'in dağıtılması, 1940'lı yıllardaki genel durum, faşizmin birçok ülkede güçlenmesi ve savaş koşullarından bağımsız olarak ele alınamaz, alınmamalıdır. Burada Komintern'in dağıtılması üzerinde duracağız. Ama önce dönemin koşullarına ve kimi tarihsel gerçekliklere bakmakta fayda var.

KOMİNTERN'İN DAĞITILMASI ÖNCESİNDE DÜNYADAKİ DURUM

1920'li yıllardan itibaren Avrupa'da faşizm gelişmeye başladı. Benito Mussolini faşizmin babası olarak bilinir. İtalya'da 1922'de Mussolini iktidara gelmişti. Almanya'da Hitler 1933'te iktidarı ele almasından hemen sonra savaş hazırlığına başladı. Hitler'i iktidara Alman tekelci sermayesi taşıdı. I. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan Alman ağır sanayisinin kurulması ve savaş sanayisinin geliştirilmesinde de diğer emperyalist güçler –çıkarları gereği- gereken desteği sunuyordu. Kısa bir süre içerisinde, Amerikan tekellerinin finansman desteği ile Alman faşistleri binlerce tank, uçak, top, en yeni tipte savaş gemileri ve diğer

silah türlerini üretebilecek duruma geldi. Birinci paylaşım savaşında yenilen ve Versay Barış Anlaşması'm imzalamış olan Almanya'da, faşist Hitler iktidarı, savaş hazırlıkları tamamlandıktan sonra bu anlaşmayı tek yanlı olarak yırtıp attı. Faşist Almanya savaşa hazırlanıyor ve Avrupa haritasının değiştirilmesi için plan yapıyordu. Alman faşistleri, komşu devletleri boyunduruk altına almayı ya da en azından bu devletlerin Almanlarla meskûn bölgelerini ilhak etmeyi amaçladıklarını gizleme gereğini duymuyorlardı. Bu dönemde açık saldırgan konumunda bulunan emperyalist büyük güçler, aynı zamanda *"Anti Komintern Paktı"* içinde birleşmiş olan Almanya, Japonya ve İtalya idi.

1935'te faşist İtalya Habeşistan'a saldırdı. Japonya ise Mançurya'dan Çin'e saldırıyordu. 1936'da Almanya ve İtalya Franko faşistinin destekçisi olarak İspanya Cumhuriyeti'ne saldırdılar. Faşist Almanya 12 Mart 1938'de Avusturya'yı ilhak etti. Avusturya'nın ilhak edilmesi Fransa'nın ve İngiltere'nin çıkarlarına indirilmiş bir darbeydi. Avusturya'dan sonra Çekoslovakya işgal edildi. 1 Eylül 1939'da faşist Almanya'nın Polonya'ya saldırısı ile II. Dünya Savaşı resmen başlamış oldu. Savaşın resmen başlamasından bir hafta önce Ağustos 1939'da Sovyetler Birliği ile Almanya arasında saldırmazlık anlaşması imzalandı. Sovyetler Birliği, saldırmazlık anlaşmasını imzaladığında, Hitler'in er ya da geç SSCB'ye saldıracağından bir an bile kuşku duymuyordu. Sovyetler Birliği için bu saldırmazlık anlaşması, aslında Alman faşizminin Sovyetler Birliği'ne saldırısını mümkün olduğunca ertelemek, savaşa hazırlık için zaman kazanmak anlamına geliyordu. 1 Mart 1941'de Nazi Almanyası Bulgaristan'ı işgal etti. Naziler 22 Haziran 1941'de Sovyetler Birliği'ne saldırdı. İtalya, Romanya, Macaristan ve Finlandiya, Almanya'nın safında Sovyetler Birliği'ne karşı savaşa girdiler. SSCB'ye Hitler'in saldırmasının mimarları aynı zamanda ABD ve İngiltere idi. Hitler'in SSCB'ye saldırmasının ertesi günü

daha sonra ABD başkanı olacak senatör Trumann şu açıklamayı yapıyordu:

"Almanya'nın kazandığını gördüğümüzde, Sovyetler Birliği'ne; Sovyetler Birliği'nin kazandığını gördüğümüzde Almanya'ya yardım etmeliyiz ki, bu şekilde birbirlerini mümkün olduğunca çok kırsınlar" (New York Times'ten alıntı, Tarih Çarpıtıcıları, s. 76, İnter Yayınları).

Emperyalistler Almanya'ya büyük ümitler besliyordu. Hitler Almanya'sının Sovyetler Birliği'ni zayıflatacağı ve diğer bütün ülkelerdeki devrimci işçi hareketlerinin parçalanacağı düşünülüyordu. Böylece kapitalizmin genel durumu sağlamlaşacaktı! Ancak İngiliz, Fransız ve Amerikan emperyalistlerinin Nazilere karşı besledikleri umutlar boşa çıktı. Çünkü Hitler'in açıklanmış hedefi dünya hegemonyası idi. Bu hedef onu emperyalist diğer büyük güçlerle de karşı karşıya getiriyordu.

II. Dünya Savaşı öncesinde ve savaş sırasında, SSCB'de sosyalizmin inşasında muazzam başarılar kazanılıyordu. Uluslararası Komünist Hareket'in otoritesi büyüyor ve saygınlığı artıyordu. Sosyalizmin muaazzam başarıları sonucu, SSCB'ye dünya halklarının sürekli büyüyen bir sempatisi vardı. Bu, işçi hareketinin ve ezilen halkların mücadelesinin önemli bir güç olduğu dönemdi.

Sovyetler Birliği, Nazilere karşı sosyalist anavatanı koruma savaşı yürütüyordu. Dünya halklarının ezici çoğunluğu SSCB'den yanaydı. Nazilerin Fransa, İngiltere ve Amerika'nın çıkarlarını tehdit etmesi sonucu, anti-Hitler koalisyonunun objektif şartları oluşmuş durumdaydı. Diplomasi alanında da Anti-Hitler koalisyonu oluşturulmuştu; ama Sovyetler Birliği'nin tüm çabalarına rağmen, Nazilere karşı ikinci bir cephe açılmıyordu. Naziler güçlerinin esasını SSCB'ye karşı yöneltmişlerdi. Savaşın dönüm noktası Stalingrad idi. Naziler 1943'te Stalingrad'ta yenildi. Nazilerin bu yenilgisi ile savaşın seyri Sovyetler

Birliği lehine değişmeye başladı. Kızıl Ordu'nun Stalingrad'da kazandığı zafer, Kızıl Ordu'nun Berlin'e doğru ilerlemesinin yolunun açılması anlamına geliyordu. Savaşın SSCB lehine geliştiğini gören ABD ve İngiltere Haziran 1944'te Normandiya'dan çıkartma yaptılar. Savaş dönemi içerisinde Almanya, İtalya ve Japonya'ya karşı bir ittifak kurulmuştu. ABD ve İngiltere savaşta başka bir hedefi önlerine koymuşlardı. Onlar, pazar uğruna mücadelede kendilerine rakip olan Almanya ve Japonya'nın egemenliğine son verilmesi ve kendi egemenliklerinin kurulması için çalışıyorlardı. Sovyetler Birliği ise savaşın ana hedefi olarak; Avrupa'da demokratik koşulların yeniden yaratılmasını, faşizmin tasfiye edilmesini ve yeni bir Alman saldırganlığına karşı önlem alınmasını belirlemişti.

İngiliz, Fransız ve Amerikan emperyalistlerinin, Nazi sürülerini doğuya, SSCB'ye doğru yönlendirme stratejileri sonuçta başarısızlığa uğradı. SSCB ve Komintern 1935'ten itibaren, faşist ülkelerin saldırganlığını dizginlemek amacıyla *"barışsever ülkelerin kolektif güvenliği"* için ortak bir politikanın belirlenmesi konusunda ısrar ettiler. ABD, İngiltere ve Fransa ise SSCB'yi izole etmek için Hitler'le anlaşma ve Nazilerin savaş sanayisinin geliştirilmesi için didinip durdular.

1941'e gelindiğinde, faşist saldırganlık ve onun dünyaya egemen olma tehdidi, saldırıya uğramış emperyalist ülkelerin ve sömürge halkların, SSCB ile antifaşist blokta fiilen ittifak kurmalarını sağladı. Emperyalistlerin anti-Hitler koalisyonuna katılmaları zorunluluktan kaynaklanıyordu. Çünkü besledikleri ve destedikleri Nazi Almanyası kendi çıkarlarını tehdit eder bir duruma gelmişti.

II. Dünya Savaşı başladıktan sonra, Komintern'e bağlı bölgesel merkezler kurma sorunu gündeme geldi. Brüksel'de Komintern'e bağlı bir merkez vardı. Bu merkez, Belçika savaştan etkilenmediği sürece çalışmalarını sürdürdü. Savaşın dünyaya

yayılmasıyla, Komünist Enternasyonal üyelerine ve komünistlere yönelik saldırılar artıyor ve bu merkezlerin çalışmaları güçleşiyordu. Bölgesel merkezlerin KEYK (Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi) ile ilişkileri giderek daha fazla kesintiye uğruyor ve düzensiz hale geliyordu. Komintern giderek artan bir biçimde merkezi bir örgüt olmaktan çıkıyor, her ülkedeki birimleri merkezden habersiz ve bağımsız hareket eder duruma geliyordu. Bu savaş şartlarında varlığı biçimsel hale gelen Komintern'i ayakta tutmaya çalışmak, faşizme karşı mücadelenin güçlendirilmesini ve desteklenmesini gerektiren mevcut göreve hizmet etmeyen bir edim olacaktı.

Savaş döneminde her komünist parti, çalışmalarını ulusal alandaki somut gerçeklikten hareket ederek yürütmek zorunda idi. Komünist partileri, her ülkedeki antifaşist özgürlük mücadelesinde yer aldılar ve birçoğunda başı çektiler. Komünist Partilerin antifaşist özgürlük mücadelesinde böyle bir konumda yer almaları, Komünist Enternasyonal'in 1935'teki son kongresi sırasında yapılan hazırlıkların sonucudur. KEYK, VII. Kongre tarafından kendisine verilen merkezi yönlendirme görevini, savaş şartlarında tam anlamıyla yerine getiremez duruma gelmiş; burjuvazinin açık faşist olmayan kesiminin Komintern'in varlığını, Anti Hitler koalisyonunun kuruluşunu engellemede gerekçe olarak kullanma durumu ortaya çıkmıştı.

Nazi Almanya'sının Sovyetler Birliği'ne saldırması, faşist Almanya'ya karşı anavatanın savunulmasını ön plana geçirdi. Artık esas sorun sosyalist anavatanın savunulması mücadelesi idi. Naziler tüm savaş makinaları ile Sovyetler Birliği'ne yüklenmişlerdi. 1942'de 240 Alman tümeninin 179'u SSCB'ye karşı Doğu Cephesi'nde savaşıyordu. Bunlara, İngiltere ve ABD ile diplomatik ilişkilerini muhafaza eden ve resmi olarak savaşa girmeyen Franco'nun İspanya'sına mensup tümenlerin de aralarında bulunduğu Nazi Almanya'sı ile müttefik ülkelerin birlik-

lerini de eklemek gerekir. SSCB'ye karşı savaşan toplam 240 tümen vardı. SSCB, İngiltere ve ABD ile anti-Hitler koalisyonu oluşturmak için uğraşıyordu. Görünürde anti-Hitler koalisyonu oluşturulmuştu ama müttefikler Nazilere karşı ikinci bir cephenin açılmasına andaki durumda yanaşmıyorlardı. SSCB bir ölüm kalım mücadelesi veriyordu.

Naziler, Bolşeviklerin işini çabuk bitireceklerini düşünmüşlerdi! Kızıl Ordu'nun kazandığı zaferler, Nazileri şaşırtmakla kalmadı, SSCB'nin antifaşist cephedeki emperyalist müttefiklerini de hazırlıksız yakaladı. Müttefik emperyalistler, SSCB'nin muhtemel bir zaferinin olası sonuçları üzerine endişeye kapıldılar. Nazi Almanya'sı da aynı anda iki cephede birden savaşamayacağını anlamıştı. Bu yüzden İngiliz ve Amerikalılarla bir anlaşmaya varmak için uğraşıyorlardı. Kızıl Ordu'nun saldırısı gelişip büyüdüğü ölçüde, Goebbels tarafından hazırlanan ve amacı antifaşist ittifakı parçalamak olan müthiş bir propaganda kampanyası başlatıldı. Bu kampanyanın işlediği temalar, "*Avrupa'nın üstüne inen demirperde*", "*Avrupa halklarının bağımsızlıkları ve demokratik özgürlükleri için mücadele*"ye çağrı, "*Bolşevik barbarlığı ve totalitarizmi*" tehdit veya tehlikesi, vs. idi.

İngiliz ve Amerikalı müttefikler tarafından SSCB'ye karşı, özellikle de ikinci cephenin açılması konusunda, açık ya da gizli gerçek anlamda birçok provokasyona giriştiler. SSCB bu dönemde Avrupa'daki savaşın tüm ağırlığını tek başına üstlenmişti. Avrupa'daki ikinci cephe, İngiliz ve Amerikan birliklerinin Fransa'ya çıkarma yapmasıyla açılmalıydı. Başlangıçta ikinci cephenin 1942'de açılması ön görülmüştü. Ama müttefik emperyalistler hep yan çizdi. Onlar savaşın kimin lehine gelişeceğini beklediler. Savaşın seyri SSCB lehine gelişince ikinci cepheyi açtılar. Onlar aynı zamanda, Nazilerin yenilmesi ve SSCB'nin Avrupa halklarını özgürleştirmesini istemiyorlardı. Nazi barbarlığına karşı en büyük bedeli ödeyenlerin Kızıl Ordu

ve SSCB halkları olduğu unutulmamalıdır. Batılı müttefikler Fransa'da ikinci cephe açılması görevlerini sözlerine sadık kalarak 1942'de gerçekleştirmiş olsalardı, 20 milyonu (son yıllarda yapılan hesap ve açıklamalara göre 27 milyon) aşan Sovyet kaybı daha az olabilirdi. Komintern'in dağıtıldığı dönemde, dünyadaki koşullar kısaca böyleydi.

KOMİNTERN'İN DAĞITILMASINA GİDEN SÜREÇ

Komintern'in dağıtılması dönemin koşulları ve II. Dünya Savaşı'ndan bağımsız olarak ele alınamaz, alınmamalıdır. Komintern 1919'da, komünist partilerin güçsüz olduğu, değişik ülkelerin işçi sınıflarının arasındaki ilişkilerin olmadığı ve işçi hareketinin sosyalizmden ayrı bir kulvarda hareket ettiği bir dönemde kurulmuştu. Komünist Enternasyonal'in kurulmasının ertesinde, değişik ülkelerin işçileri arasında ilişkiler kuruldu. Dünya Komünist Hareketi tek merkezden yönetilmeye başlandı. İşçi hareketinin teorik sorunları ortaya konuldu. Komünizmin propagandası ve ajitasyonu için genel normlar belirlendi. Komünist partilerin, işçilerin kitlesel partileri haline dönüştürülmesi için genel koşullar yaratıldı.

Komintern VII. Kongre'de anti-faşist cephe taktiğini ortaya koymuştu. Komintern'in anti-faşist cephe taktiği bütün Komintern seksiyonlarına yol gösteriyordu. Anti-faşist cephe siyaseti sosyal-demokrat işçilerin büyük bir bölümü arasında da olumlu karşılanıyordu. Komintern'in katettiği yol ve başarılardan emperyalist burjuvazi rahatsız oluyordu. 1935'te yapılan Komintern'in VII. Kongresi, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin genel yönlendirmelerinin yerel hareketin gelişimini engellememesi için, Yürütme Komitesi'nin ulusal durumların somut gerçekliklerini yakından tanıması gereğinin altını çizmişti. Kongre bu planı hayata geçirmek için bir dizi karar aldı:

- Büyük coğrafi bölgelerden sorumlu komisyonların hazırlanması;
- Her merkez komitesi nezdinde danışmanların yer alması;
- Yürütme Komitesi'nin daha sık ve daha düzenli toplanması;
- Daha büyük sayıda ülkenin ve partinin temsil edilebilmesi için, Komite'nin üye sayısının artırılması;
- Kendi ülkelerindeki durumun tahlili için, komünist partilerden kadrolarını Yürütme Komitesi'ne göndermeleri talebi.

ABD KOMÜNİST PARTİSİ'NİN SORUSU VE KEYK'İN TAVRI:

ABD'de 17 Ekim 1940'da Roosevelt tarafından bir yasa yürürlüğe sokuldu. Bu yasaya göre; Amerikalı örgütlerin her türlü uluslararası bağlantıya geçmesi yasaklanıyordu. ABD Komünist Partisi, Komünist Enternasyonal'e üye olduğu için kapatılma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. O dönemde partinin genel sekreteri Earl Russell Browder hapisteydi. 1940 Ocak ayında *"pasaport sahteciliğinden"* dört yıl hapis cezası almıştı. Earl Russell Browder KEYK'e (Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi) ABD Komünist Partisi'nin kapatılmasını engellemek için Komünist Enternasyonal üyeliğinden ayrılmasının uygun olup olmayacağını sordu. KEYK'e iletilen bu talep hakkında Dimitrov günlüklerinde şöyle yazıyor:

"16 Kasım 1940.

Amerikan KP'nin olağanüstü kongresiyle ilgili olarak yönelttiği soruyu görüşmek için Erkoli, Marti ve Gotvald yanımdalar.

Şu cevabı vermeyi kararlaştırdık: 'Eğer (örgütünüzün Kominterne) aidiyeti konusunda karar verilmesi kesin zorunluluk

ise, bu durumda, söz konusu kararda, legal olarak çalışmak için, yasal olanakları korumak amacıyla geçici olarak KE ile biçimsel bağlarını kesmek zorunda kaldığı bugünkü dönemde de parti, Marksizm-Leninizme, proletarya enternasyonalizmine bağlılığını vurgulamak durumundadır." (Georgi Dimitrov, Günlük-2, *Tüstav Yayınları, s. 35,* Birinci Basım, Ekim 2004, *İstanbul)*

Dimitrov Nisan 1941'de KEYK yöneticileri ile Stalin arasında geçen diyaloğu şöyle aktarıyor:

*"**20 Nisan 1941**.*

*(...) Y[osif] V[isarionoviç] şöyle dedi: D[imitrov]'un oradan, Komintern'den partiler ayrılıyor (Ame[rikan] partisini ima ediyordu). Bu kötü değil. Tam tersine, komünist partileri tamamen bağımsız olmalı, KE'in şubeleri durumunda olmamalı. Onlar, değişik adlar altında –**işçi** partisi, **Marksist** parti vb. adlar altında **ulusal** kom[ünist] partileri haline gelmelidirler. İsimler önemli değildir. Önemli olan kendi halklarının arasına girmeleri ve kendilerine özgü görevler üzerinde yoğunlaşmalarıdır. Onlar komün[ist] programlara sahip olmalı, Marksist analize dayanmalı, boyuna Moskova'ya bakmamalı, her ülkedeki somut sorunlarını kendileri çözmelidir. Değişik ülkelerde durum ve görevler ise tamamen farklıdır İngiltere'de başka, Almanya'da başkadır vb. Komünist partileri böylece güçlendiğinde, işte o zaman uluslararası örgütleri yeniden kurulsun.*

*Enternasyonal, Marks'ın zamanında uzak olmayan dün[ya] devrimi beklenirken kuruldu. Komintern, Lenin'in zamanında, yine böyle bir dönemde kuruldu. Şimdi ise her ülke için **ulusal** görevler ön plana çıkıyor. Oysa, komünist partilerinin KE Yürütme Kurulu'nun emrinde, ulus[lararası] örgüt[ün] birer şubesi durumunda olmaları, buna engel oluyor...*

__Dün__ olanlara tutulup kalmayın. Oluşan __yeni__ koşulları titizlikle gözönünde tutun...

__Kurumsal__ çıkarlar (KE) açısından bu hoşa gitmeyebilir Ama, çözümleyici olan, bu çıkarlar değildir!

Bugünkü koşullarda komünist partilerinin Komintern'e bağlı olmaları, burjuvazinin onlara karşı kovuşturmalarını, onları kendi ülkelerinde yığınlardan yalıtlama planlarını kolaylaştırıyor, komünist partilerine ise, __bağımsız__ bir şekilde gelişmeleri ve sorunlarını birer __ulusal__ parti olarak çözmelerinde engel oluyor...

KE'in en yakın zamandan itibaren varlığını sürdürüp sürdürmeyeceği sorunu ve dünya savaşı koşullarında uluslararası bağların, uluslararası çalışmaların __yeni biçimleri__ sorunu, ivedilikle ve açıkca ortadadır." (a.g.e., s. 72-73)

ABD Komünist Partisi'nin önerisi üzerine, Dimitrov KEYK ile bir toplantı yapar. Bu toplantı hakkında günlüklerde yazılanlar şöyledir:

"__21 Nisan 1941__.

Komünist partilerinin, __yönetim mercii__ olarak KEYK'nun çalışmalarına en yakın zamanda son verme, her komünist partisine __tam bağımsızlık__ tanıma, herbirinin kendi ülkesinde komünist programı kılavuz edinerek, ancak sorunlarını kendi ülkelerindeki koşullara göre __kendi yöntemleriyle__ çözüp, aldıkları kararların ve yürüttükleri eylemlerin sorumluluğunu da kendileri taşıyan gerçekten __ulusal__ parti olma sorunlarını, Erkoli ve Moris [Torez]'in önüne koyup tartışmaya sundum. KEYK'nun yerine, __komünist partilerinin enformasyon, ideolojik ve politik yardım organı__ kurulsun görüşünü de bu kapsama aldım.

Her ikisi de, soruna böyle yaklaşılmasını genel hatlarıyla doğru ve uluslararası işçi hareketinin... bugünkü durumuna tamamen uygun buldu." (a.g.e., s. 73)

Daha sonra Dimitrov Manuilski ve Jdanov'la ABD Komünist Partisi'nin önerisi üzerine konuşur. Bu konuşma ile ilgili günlüklerde anlatılanlar şöyledir:

"12 Mayıs 1941.

"-MK'nde (Jdanov'un yanında).

Komintern konusunu görüştük.

1) Kararın gerekçeleri ilkeli olmalı. Çünkü, bu adımın niçin atıldığını dış ülkelerde olduğu gibi, bizim Sovyet komünistlerine de ciddi bir şekilde anlatmak gerekecek. Büyük bir tarihe sahip bir Komintern vardı ve birden uluslararası birlik merkezi olarak varlığına ve faaliyetlerine son veriliyor.

Kararda düşmanın olası darbeleri, örneğin, bunun bir manevra olduğu ya da komünistlerin enternasyonalizmden ve ulusl[ararası] prol[etarya] devriminden vazgeçmekte oldukları iddiaları öngürülmelidir

Bizim gerekçelerimiz öyle olmalı ki, matem havası ve şaşkınlık yaratmamalı, tersine, komünist partilerinde yükselişe neden olmalıdır

Şunu belirtmek gerekir ki, bugünkü aşamada önemli olan değişik ülkelerde hareketin uluslararası bir merkezden yönlendirilmesi değil, ama her ülkede ağırlığın, bu ülkedeki harekete ve yönetime verilmesi, kendi ülkelerinde işçi sınıfını yönetebilecek, stratejilerini, taktik ve örgütlenmelerini belirleyebilecek, işçi hareketinin sorumluluğunu taşıyabilecek ve tamamıyla kendi gücüne ve yeteneklerine güvenebilecek komünist partilerin bağımsızlığının güçlendirilmesidir.

(...)

Şunu açıkça göstermek gerekir ki, KEYK'nun faaliyetlerine son vermek, uluslar[arası] prol[eter] dayanışmadan vazgeçmek anlamına gelmiyor. Tersine, onun ifade biçimleri ve yöntemleri

değişiyor –ulusl[ararası] işçi hareketi için bugünkü aşamada daha uygun biçim ve yöntemlere geçiliyor.

2)Bu adım çok ciddi ve ardıcıl olmalıdır. Geri kalan herşey eskisi gibi olacakmış da, yalnız ***giysi*** *değişecekmiş, yani KEYK kapatılacak, ama ulusl[ararası] direktif merkezi aslında devam edecekmiş gibi hareket edilmemeli.*

3) Bu değişikliğin kimin girişimiyle yapılacağı sorunu son derece önemlidir: Yönetimin kendi girişimiyle mi, yoksa birçok partinin önerisi üzerine mi? Anlaşılan, sonuncusu daha uygun.

4) Bu iş o kadar acil değil - acele edilmemeli, ama ciddiyetle görüşülüp hazırlanmalıdır.

Üç sorunun görüşülmesi zorunlu:

a) İlkesel olarak gerekçe ne olmalı;

b) Karar kimin girişimi üzerine alınmalı;

c) KE'in mirası -bundan böyle ne olmalı?

5) Bu adımın atılmasından komünist hareket her durumda yararlı çıkacaktır:

a) Bütün Komintern karşıtı paktların zemini birden yok olacaktır;

b) Burjuvazinin en önemli kozu, komünistlerin yabancı bir merkeze bağlı oldukları, yani 'hain' oldukları iddiası çürütülmüş olacaktır;

c) Her ülkede komünist partileri bağımsızlığını güçlendirecek ve ülkelerinin gerçek ha[lk] partileri durumuna gelecektir;

ç) Partiye girerlerse, halklarından uzaklaşacaklarını sanarak üyeliği göze alamayan aktif işçilerin de komünist partisine girmeleri kolaylaşacaktır." (a.g.e., s. 80-81)

Dimitrov'un aktardığına göre, ABD Komünist Partisi'nin Komintern üyeliğinden ayrılma talebi üzerine, 16 Kasım 1940'da görüşülmeye, konuşulmaya başlanmıştır. En son günlüklerde aktarıldığına göre; SBKP(B) MK üyesi Jdanov'un yanında, yapılan toplantıda veya konuşmalarda Komintern'in

dağıtılması konusunda fikir birliği var. Jdanov'un yanında, yapılan görüşme, Nazilerin SSCB'ye saldırısından altı hafta öncesine tekabül ediyor.

KOMİNTERN'İN DAĞITILMASI

Nazilerin SSCB'ye saldırmasından sonraki dönemde, Dimitrov, günlüklerinde, Komintern'in dağıtılması konusunda 8 Mayıs 1943'te şöyle diyor:

"8 Mayıs 1943.

(...)Gece Manuilski'yle birlikte Molotov ailesinde. Komintern'in geleceğini konuştuk. Komünist partileri için bir yönetim merkezi olarak Komintern'in oluşmuş bulunan koşullarda komünist partilerinin bağım[sızca] gelişmeleri ve özgül sorunlarını çözmeleri önünde bir engel oluşturduğu görüşüne vardık. Bu merkezin dağıtılması için bir belge hazırlanmalı." (a.g.e., s. 288)

Manuilski ve Dimitrov, Komintern'in dağıtılması için KEYK Prezidyumu karar tasarısına son şeklini verirler. Tasarı Stalin'e gönderilir. Stalin, hazırlanan tasarıyı onaylar. Kararın nasıl alınacağı üzerine tartışılır. Varılan ortak görüşe göre; Komintern'in dağıtılması ile ilgili karar tasarısı, KEYK Prezidyumu'nda tartışıldıktan sonra, Komintern Seksiyonlarına gönderilecek ve seksiyonların onayı alındıktan sonra, karar yayınlanacaktır.

13 Mayıs 1943'te, KEYK Prezidyumu'nun kapalı oturumu yapılır. Oturuma KEYK Prezidyumu üyeleri ve partilerin temsilcileri katılır. Önerilen Komintern'i dağıtma tasarısı oybirliği ile kabul edilir. Karar tasarısı üzerinde, değişiklikler vb. yapmak amacıyla 17 Mayıs'a kadar süre tanınır. Stalin, kapalı oturumdan önce Dimitrov'a bir not gönderir. Notta şunlar söylenir:

"1. Bu işte acele etmeyin. Tasarıyı tartışmaya sunun, KEYK Prezidyumu üyelerine iki-üç gün düşünme ve düzeltmeler yapma olanağı tanıyın. Kendisinin de kimi düzeltmeleri olacakmış.

2. Tasarı şimdilik yurt dışına gönderilmesin. Kararı sonra vereceğiz.

3. Yabancı yönetici yoldaşları adeta kovuyormuşuz izlenimi yaratılmamalı. Adamlar gazetelerde çalışacaklar. Dört gazete (Almanca, Romence, İtalyanca ve Macarca) çıkartılmalı, ayrıca Almanların vb. ayrı ayrı anti-faşist komiteleri kurulabilir." (a.g.e., s. 289)

17 Mayıs 1943'te KEYK Prezidyumu kapalı oturumu yapılır. Karar tasarısı üzerinde, içerikle ilgili olmayan düzeltmeler yapılır. Karar tasarısını redakte etmek için bir komisyon kurulur. Karar tasarısının, SSCB'de bulunan Prezidyum üyelerinin imzasıyla yayınlanması kararı alınır. Bu oturumun protokolü, redaksiyon komitesinin protokolü ve değiştirilecek yerlerin işaret edildiği karar tasarısı Stalin'e gönderilir. Stalin, ek önerilerini ve çıkartılması gerekenleri Dimitrov'a söyler. Stalin, Komintern'in dağıtılması sorununun "savaş sırasında birçok seksiyon tarafından ortaya konduğu"nun mutlaka tasarıya eklenmesini önerir. Ayrıca karar yayınlanmadan önce tüm seksiyonlara bildirilmesi uygun bulunur. Komintern'in dağıtılması ile ilgili karar tasarısı 22 Mayıs 1943'te Pravda'da yayınlanır.

15 Mayıs 1943'te, KEYK Başkanlığı, tek merkezden yönetilmenin partilerin operatif hareketliliğini engellediği ve partilerin yeterince yetkinleşmiş olduğu gerekçeleri ile *"aynı zamanda şimdiki savaşın akışı boyunca bir dizi seksiyonun, uluslararası işçi hareketinin yönetici merkezi niteliğindeki Komünist Enternasyonal'in dağıtılması sorununu gündeme getirmesi olgusunu göz önünde tutarak"* (*"III. Enternasyonal 1919-1943, Belgeler"*, Belge Yayınları, s. 284, Birinci Baskı, Ekim 1979) Komintern'in dağıtılması önerisini partilerin tartışmasına sundu. Savaş

içinde kongre toplama imkânı olmadığından, KEYK Başkanlığı'nın dağıtma önerisi, tek tek seksiyonların onayına sunuldu. Onaya sunulan karar tasarısı ve bunun KEYK Başkanlığı tarafından gerekçelendirilmesinin tam metni şöyledir:

DAĞITILMA KARARI METNİ:

"1919 yılında, savaş öncesi dönemin eski işçi partilerinin ezici çoğunluğunun siyasal çöküşleri sonucunda oluşan Komünist Enternasyonal'in oynadığı tarihi rol, Marksist öğretinin işçi hareketinin oportünist öğelerince törpülenme ve çarpıtılmasına karşı savunulması; bir dizi ülkede ileri işçilerin öncülerinin gerçek işçi partileri içinde toplanmasının teşvik olunması; ekonomik ve siyasal çıkarlarını savunmaları, faşizme ve onun hazırladığı savaşa karşı mücadele etmeleri ve faşizme karşı temel dayanak olan Sovyetler Birliği'ni desteklemeleri için yığınları harekete geçirmede bu partilere yardım edilmesiydi. Komünist Enternasyonal, Hitlercilerin savaş hazırlama aracı olarak kullandıkları 'anti-Komintern Paktı'nın gerçek anlamını zamanında açığa çıkardı. Savaştan önce, yorulmak bilmeden, Hitlercilerin başka devletler içinde sürdürdükleri ve sözde Komünist Enternasyonal'in bu devletlerin içişlerine karışması üzerine yaygara çıkararak maskelemeye çalıştıkları fesatçılıklarını teşhir etti.

Savaştan uzun zaman önce, tek tek ülkelerin gerek iç gerekse uluslararası durumlarının karmaşıklaşması sonucunda, her ülkenin işçi hareketinin görevlerinin herhangi bir uluslararası merkez tarafından yerine getirilme çabasının aşılmaz güçlüklerle karşılaşacağı gitgide daha açıkça ortaya çıkıyordu.

Dünyadaki ayrı ayrı ülkelerin tarihi gelişim yollarının bu farklılığı, toplumsal yapılarının farklı, evet hattâ karşıt niteliklerde olması, toplumsal ve siyasal gelişimlerinin düzey tempo-

sundaki farklılık, nihayet işçilerin bilinçlilik ve örgütlülük derecesindeki farklılık, aynı zamanda, her ülkenin işçi sınıfının önünde değişik görevlerin bulunmasına yol açıyor. Geçen çeyrek yüzyıl içinde olayların bütün akışı ve Komünist Enternasyonal'in yaşadığı deney gösterdi ki, Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongresince işçileri biraraya getirmek için seçilen ve işçi hareketinin yeniden doğuşunun başlangıç döneminin gereklerine uygun düşen örgütlenme biçimi, işçi hareketinin tek tek ülkelerdeki büyümesi ve onların görevlerinin karmaşıklaşması ile birlikte gitgide eskidi, evet hattâ ulusal işçi partilerinin daha fazla güçlenmesinin önünde bir engel haline geldi.

Hitlercilerin yol açtığı Dünya Savaşı ayrı ayrı ülkelerin durumlarındaki farklılıkları daha da keskinleştirdi, Hitler tiranlığının taşıyıcısı olmuş ülkelerle, kudretli anti-Hitler koalisyonu içinde içiçe geçen özgürlüksever ülkeler arasında derin bir uçurum yarattı. Hitler bloku ülkelerinde işçilerin, emekçilerin ve bütün dürüst insanların ana görevi, Hitler'in savaş makinesini içten kemirerek bu blokun yenilmesi için her yönden çaba harcamak, savaş suçlusu hükümetlerin devrilmesine çalışmak iken, anti-Hitler koalisyonu ülkelerinde geniş halk yığınlarının ve her şeyden önce ileri işçilerin kutsal görevi, Hitler blokunu en hızlı bir biçimde ezmek ve ulusların eşit haklar temeli üzerinde ortak çalışmasını güven altına almak için bu hükümetlerin savaş çabalarını her yönden desteklemektir. Bu arada, anti-Hitler koalisyonuna dâhil olan tek tek ülkelerin özel görevleri bulunduğunu da gözden kaçırmamak gerekir. Örneğin Hitlercilerle istila edilmiş ve devlet olarak bağımsızlıkları ellerinden alınmış ülkelerde ileri işçilerin ve geniş halk yığınlarının ana görevi, Hitler Almanyası'na karşı ulusal kurtuluş savaşına doğru gelişecek olan silahlı mücadelenin ilerletilmesidir. Özgürlüksever ülkelerin Hitler tiranlığına karşı kurtuluş savaşları, aynı zamanda parti ve din aidiyetlerine bakmaksızın güçlü anti-Hitler

koalisyonunun saflarında toplanan en geniş halk yığınlarını da seferber etti ve açıkça gösterdi ki, düşmana karşı en kısa zamanda zafer kazanmak için her tekil ülkenin işçi hareketinin öncüsü tarafından, yığınların bütün ulusu kapsar biçimde başkaldırıya ve harekete geçirilmesi, kendi devletleri çerçevesinde çok daha iyi ve çok daha verimli olmaktadır.

Gerek uluslararası durumda gerekse işçi hareketi içinde meydana gelen değişiklikleri gözönüne alan ve Komünist Enternasyonal'in seksiyonlarından büyük bir hareketlilik ve bağımsızlık isteyen, Komünist Enternasyonal'in 1935 yılındaki Yedinci Kongresi, daha o zaman, Komünist Enternasyonal Yürütmesi'nin, işçi hareketinin bütün sorunları üzerine karar alırken 'her ülkenin somut koşul ve özelliklerinden yola çıkması ve, kural olarak, komünist partilerin örgütsel içişlerine doğrudan müdahale etmekten kaçınması gerektiğini' vurgulamıştı.

Komünist Enternasyonal, Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi'nin Kasım 1940'da aldığı Komünist Enternasyonal saflarından ayrılma kararını dikkate alır ve onaylarken, bu görüşlerden yola çıkmıştı. Marksizm-Leninizmin kurucularının öğretilerine göre davranan komünistler, hiç bir zaman gününü doldurmuş örgütsel biçimlerin ayakta tutulmasından yana olmadılar; işçi hareketinin örgüt biçimlerini ve bu örgütlerin çalışma yöntemlerini her zaman, bütün işçi hareketinin temel siyasal çıkarlarına, somutta varolan tarihi durumun özelliklerine ve doğrudan doğruya bu durumun doğurduğu görevlere tâbi kıldılar. İleri işçileri Uluslararası Emekçiler Birliği saflarında toplayan ve Birinci Enternasyonal'in bu tarihi görevinin –Avrupa ve Amerika ülkelerinde işçi partilerinin gelişmesi için gerekli temeli yaratmak– yerine getirilmesinden sonra, ulusal, kitlesel işçi partilerinin yaratılması zorunluluğunun dayatışı sonucunda, bu örgütlenme biçimi zorunluluklara karşılık düşmediği için

Birinci Enternasyonal'i dağıtmaya yönelen büyük Marx'ın ortaya koyduğu örnek komünistlerce hatırlanmaktadır.

Belirtilen görüşlerden hareketle, tek tek ülkelerdeki komünist partilerin büyümesini ve onların ve yönetici kadrolarının siyasal olgunluğunu dikkate alarak, aynı zamanda şimdiki savaşın akışı boyunca bir dizi seksiyonun, uluslararası işçi hareketinin yönetici merkezi niteliğindeki Komünist Enternasyonal'in dağıtılması sorununu gündeme getirmesi olgusunu gözönünde tutarak, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Prezidyumu –Dünya Savaşı koşullarında Komünist Enternasyonal Kongresi'ni toplama imkânı bulunmadığından– Komünist Enternasyonal seksiyonlarının aşağıdaki önerisini onaya sunma hakkını kendinde bulmaktadır:

Uluslararası işçi hareketinin yönetici merkezi olarak Komünist Enternasyonal'in dağıtılması ve Komünist Enternasyonal seksiyonlarının Komünist Enternasyonal tüzüğü ve kongre kararlarından doğan yükümlülüklere bağlanması (Doğru tercümesi: "yükümlülüklerden azat edilmesi!" BN).

Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Prezidyumu, Komünist Enternasyonal'in bütün taraftarlarını, emekçilerin can düşmanının –Alman faşizmi, müttefikleri ve vasalleri– en kısa sürede ezilmesi için, bütün güçlerini anti-Hitler koalisyonuna dâhil ulus ve devletlerin kurtuluş savaşını her yönden desteklemek ve bu savaşa aktif olarak katılmakta yoğunlaştırmaya çağırır.

Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Prezidyumu üyeleri:

Dimitrov, Ercoli (Togliatti), Florin, Gottwald, Kolarov, Kopling, Kuusinen, Manuilski, Marty, Pieck, Jdanow, Thorez.

Bu karara aşağıdaki komünist partilerin temsilcileri uyacaklarını bildirmişlerdir: Bianco (İtalya), Dolores İbarruri (İs-

panya), Lehtinen (Finlandiya), Pauker (Romanya) Rakosi (Macaristan).

15 Mayıs 1943." ("III. Enternasyonal 1919-1943, Belgeler", Belge Yayınları, s. 282-285, Birinci Baskı, Ekim 1979)

DÜNYA KOMÜNSİT HAREKETİ'NİN ORTAK KARARI

Hiçbir seksiyon Komintern'in dağıtılma önerisine karşı çıkmadı. Komintern'in 31 seksiyonu Komintern'in dağıtılma önerisini onayladı. Kalan seksiyonlar ise görüşlerini savaş koşulları yüzünden bildirmeyi başaramadılar. Komintern'in dağıtılması tepeden alınmış bir karar değil, kararlarını bildirecek durumda olan bütün seksiyonların onayı ile kolektif olarak alınmış demokratik bir karardır.

Stalin Reuter Ajansı muhabirinin sorularına 28 Mayıs 1943'de verdiği cevapta, bu dağıtılma kararının doğru ve zamanında olduğunu, çünkü bu kararın Hitlerizme karşı genel saldırıyı örgütlemeyi kolaylaştıracağını savunmaktadır. Reuter muhabirinin sorduğu soru ve Stalin'in mektupla verdiği yanıtı şöyledir:

"*Bay King,*

Komünist Enternasyonal'in feshedilmesiyle ilgili bir soruyu yanıtlamamı istemişsiniz. Yanıtımı gönderiyorum.

Soru: 'Komintern'in tasfiyesi üzerine İngiliz yorumları son derece olumluydu. Bu soruna ilişkin ve bu durumun gelecekte uluslararası ilişkilere yapacağı etkiler hakkında Sovyetlerin bakış açısı nedir?'

Yanıt: Komünist Enternasyonal'in feshedilmesi, ortak düşman Hitler faşizmine karşı özgürlük yanlısı bütün ulusların ortak saldırısının örgütlenmesini kolaylaştırdığı için doğru ve zamana uygundur.

Komünist Enternasyonal'in feshedilmesi doğrudur, çünkü;

a- Böylece Hitlercilerin 'Moskova'nın öteki devletlerin içişlerine karışmayı ve onları 'bolşevikleştirmeyi' amaçladığı yolundaki yalanı boşa çıkıyor. Bu yalana artık son verilmiştir

b- Böylece işçi sınıfı içerisinde komünizme karşı olanlarca yaygınlaştırılan, çeşitli ülkelerin Komünist Partilerinin, kendi halklarının çıkarları doğrultusunda değil, dışarıdan aldıkları emirle hareket ettikleri yönündeki iftira teşhir ediliyor. Bu iftiraya artık bir son verilmiştir.

c- Böylece, özgürlük yanlısı ülkelerin yurtseverlerinin, ülkelerinin bütün ilerici güçlerini –parti üyeliklerinden ve dini inançlarından bağımsız olarak–, faşizme karşı mücadelenin geliştirilmesi amacıyla birleşik ulusal özgürlük kampında toplama çalışmaları kolaylaşıyor.

d- Böylece, bütün ülkelerin yurtseverlerinin, Hitler faşizminin dünya egemenliği kurması tehlikesine karşı mücadele için, bütün özgürlük yanlısı ülkeleri birleşik uluslararası kampta biraraya getirme çalışmalarını kolaylaştırıyor ve gelecekte eşitlik temelinde kurulacak halkların dostluk birliğinin örgütlenmesinin yolunu açıyor.

Öyle inanıyorum ki, bütün bunlar, müttefiklerin ve öteki birleşmiş ulusların birleşik cephesini Hitler zorbalığına karşı mücadelede daha da sağlamlaştıracaktır.

Ben, faşist canavarın son güçlerini harcadığı şu anda, bu canavarın işini bitirmek ve halkları faşist boyunduruktan kurtarmak için, bütün özgürlük yanlısı halkların ortak saldırısını örgütlemek zorunlu olduğundan, Komünist Enternasyonal'in feshedilmesinin son derece zamana uygun olduğu düşüncesindeyim.

Saygılarımla

J. Stalin

28 Mayıs 1943" (Stalin, Eserler, Cilt 14, İnter Yayınları, s. 347-348)

Burada çok açık olarak Stalin, Komintern'in dağıtılmasını, anti-Hitler koalisyonunu kolaylaştıracak taktik bir karar olarak savunmaktadır.

Devam edelim, Dimitrov günlüklerinde şöyle yazıyor:

"***8 Haziran 1943.***

KEYK Prezidyumu'nun son oturumunu gerçekleştirdim:

1) Komintern'i dağıtma önerisinin (mevcut olan ve kararlarını bildirme olanağı bulunan) ***tüm seksiyonlar*** *tarafından* ***oybirliği*** *ile* ***onaylandığını*** *ve bu öneriye karşı hiçbir seksiyondan tek itiraz gelmediğini tespit ettik.*

2) Komün[ist] Entern[asyonal]'in, Prezidyum'un, Sekreterlik'in ve Enterna[syonal] Denetim Komisyonu'nun kapatıldığını ilan ettik.

3) KE'in işlerini, organlarını, araç ve mülklerini fiilen ortadan kaldırmayı gerçekleştirecek bir ***komisyon*** *atadık: Dimitrov (Başkan), Manuilski, Pik, Erkoli ve İvedi Ekonomik İşler Dairesi Baş[kanı] Suharev (Sekreter).*

4) Basında, bu anlamda bir bildirge yayınlanmalıdır." (Georgi Dimitrov, Günlük-2, *Tüstav Yayınları, s. 299)*

8 Haziran 1943'te KEYK Prezidyumu'nun son toplantısı yapılır ve Komintern'in dağıtılması kararı ile ilgili bildirge hazırlanır. Dimitrov, Komintern'in dağıtılması hakkında hazırlanan bildirgeye son şeklini verir ve 10 Haziran'da yayınlanması için Pravda'ya gönderir. Pravda gazetesi, KEYK Prezidyumu'nun 8 Haziran 1943 tarihli kararıyla ilgili bildirgeyi yayınlar. Komünist Enternasyonal'in dağıtılması üzerine KEYK Prezidyumu açıklaması şöyledir:

"*Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Prezidyumu, 8 Haziran 1943'te yaptığı son toplantısında, Komünist Enternas-*

yonal'in dağıtılması üzerine 15 Mayıs 1943 tarihli önerilerine ilişkin olarak seksiyonlarından gelen kararları göz önünde tuttu ve aşağıdaki kararı aldı:

Komünist Enternasyona'lin dağıtılması önerisi aşağıdakiler tarafından onaylanmıştır: Avusturalya, Avusturya, Arjantin, Belçika, Bulgaristan, Büyük Britanya, Macaristan, Almanya, İrlanda, İspanya, İtalya, Kanada Komünist Partileri; Katalonya Birleşik Sosyalist Partisi; Çin ve Kolombiya Komünist Partileri; Küba Devrimci Komünist Birliği; Meksika Komünist Partisi; Polonya İşçi Partisi; Romanya, Suriye, Sovyetler Birliği, Uruguay, Finlandiya, Fransa, Çekoslovakya, Şili, İsviçre, İsveç, Yugoslavya, Güney Afrika Birliği Komünist Partileri ve (bir seksiyonun tüm haklarına sahip olarak Komünist Enternasyonal'in içine alınan) Komünist Gençlik Enternasyonali.

Komünist Enternasyonal'in var olan seksiyonlarından hiçbiri Yürütme Komitesi Prezidyumu'nun önerisine itiraz etmemiştir.

Bütün bunları dikkate alan Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Prezidyumu bildirir:

Komünist Enternasyonal'in dağıtılması önerisi, bütün en önemli seksiyonlar dahil, kararlarını gönderebilen bütün seksiyonlar tarafından oybirliğiyle onaylanmıştır

10 Haziran 1943'ten başlayarak, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi, Yürütme Komitesi Prezidyumu ve Sekreteryası gibi, Uluslararası Denetleme Komisyonu'nun da, dağıtılmış olduğunu göz önünde tutar.

Dimitrov (başkan), Manuilsky, Ercoli ve Pieck'ten oluşan bir komiteye Komünist Enternasyonal'in organlarına, aygıtına ve mülküne ilişkin işlerin sonuçlandırılmasını yürütme sorumluluğunu verir.

(imza) KEYK Prezidyumu adına: Dimitrov."

Dimitrov günlüklerinde Komintern'in dağıtılma sürecini geniş olarak anlatmaktadır. Her taşın altında Stalin'i arama hastalığına kapılanlar, Komintern'in dağıtılmasının *"Stalin'in emri"* ile olduğunu söyleyip durdular. Komintern, burjuva tarih yazıcılarının iddia ettiği gibi, Stalin'in dağıttığı bir örgüt değildir. Komintern'in dağıtılması kararı Dünya Komünist Hareketi'nin birlikte aldığı bir karardır. Stalin bu dağıtma kararını doğru bulmakta ve savunmaktadır. Fakat kararın onun tarafından alındığı vs. burjuvazinin yalanıdır.

10 Haziran 1943'de, Komintern'in dağıtıldığı resmen açıklandığında, bütün dünyada antifaşist mücadelede en ön saflarda mücadele eden önemli bölümü kitlesel komünist partileri vardır. Bu partilerin elinde Komintern'in VII. Kongresi'nde formüle edilmiş doğru bir antifaşist mücadele çizgisi vardır. VII. Kongre'nin hemen ertesinden başlayarak partiler yetkinleşmiş görüldüğünden merkezi enternasyonal yönetim zaten önemli ölçüde koordinasyonla sınırlı bir yönetim haline gelmiştir. Savaş içinde de bu da iyice sınırlanmıştır. Merkezle, tek tek partiler arasındaki bağlar zorunlu olarak zayıflamıştır. 1943'e gelindiğinde zaten her parti çizgiyi kendi inisiyatifi ile ve kendi sorumluluğunda uygulamak durumundadır. Fakat resmen bir merkezin varlığı, hem tek tek partilerin attığı her adımın sorumluluğunu bu merkezin de taşıması durumunu doğurmakta; hem de Stalin'in belirttiği gibi burjuvazi tarafından da tek tek ülkelerde anti-Hitler koalisyonunun sabote edilmesinde kullanılmaktadır. Komintern'in resmen dağıtılması kararı işte bu ortamda alınmış bir karardır. Komünist Enternasyonal üyesi partilerin bir bölümünün (örneğin Fransa Komünist Partisi'nin) şimdi Komünist Enternasyonal Merkezi'nin denetiminden formel ve resmen de *"kurtulmaları"*, kuşkusuz sağ hatalarını geliştirmeleri için daha uygun bir ortam yaratmıştır. Fakat uluslararası komünist harekette özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında iyice gelişen revizyonizmin Komünist

Enternasyonal dağıtılmasa idi, engellenebilir olacağı; Komünist Enternasyonal'in dağıtılmasının revizyonizmin gelişmesinde belirleyici bir rol oynadığı vb. söylenemez. Jdanov, 1947'de, Eylül ayı sonunda kurulan Kominform'un kuruluş toplantısına sunduğu raporda, Komintern'in neden dağıtıldığı sorunu hakkında şöyle der:

"Komintern'in dağıtılması, işçi hareketindeki gelişmelerin yeni tarihsel ilişkiler sonucu ortaya çıkardığı ihtiyaçlara denk düşüyordu ve olumlu bir rol oynadı. Komintern'in dağıtılması, komünizmin ve işçi hareketinin karşıtları tarafından ileri sürülen, Moskova'nın diğer devletlerin içişlerine karıştığı ve komünist partilerin kendi halklarının çıkarları doğrultusunda değil, dışarıdan gelen emirler doğrultusunda hareket ettiği iddalarına kesin olarak son verdi.

Komintern, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra; komünist partilerin henüz güçsüz olduğu, değişik ülkelerin işçi sınıflarının arasında ilişkilerin olmadığı ve komünist partilerin, işçi hareketinin genel kabul gören önderlerinden yoksun bulunduğu bir dönemde kurulmuştu. Komintern'in başarıları; değişik ülkelerin emekçileri arasında ilişkiler kurup sağlamlaştırmasında, işçi hareketinin teorik sorunlarını savaş sonrası gelişmelerin ortaya çıkardığı ilişkilerin ışığında çözmesinde, komünist düşüncenin propagandası ve ajitasyonu için geçerli olan genel normların belirlemesinde ve işçi hareketinin önderlerinin yetiştirilmesini kolaylaştırmasında yatmaktadır. Böylece genç komünist partilerin, işçilerin kitlesel partisi haline dönüştürülmesi için gerekli koşullar yaratıldı. Ancak genç komünist partilerin işçilerin kitlesel partisi haline dönüştürülmesi ile birlikte, bu partilerin bir tek merkezden yönetilmesi de olanaksız, amaca uymaz hale geldi. Bunun sonucunda, başta komünist partilerin gelişmesini teşvik eden bir etken olan Komintern'in, bu gelişmesinin önünde bir engel haline gelmesi tehlikesi başgösterdi. ***Komünist par-***

tilerin gelişimindeki yeni aşama, partiler arasındaki ilişkilerde yeni biçimlere geçilmesini gerekli kılıyordu. Bu durum, Komintern'in dağıtılması ve partiler arasındaki ilişkilerde yeni biçimlerin yaratılması zorunluluğunu dayattı." *(abç) (Çeviri belgesi, Özgürlük Dünyası, Sayı 85, Haziran 1997, s. 95)*

Görüldüğü gibi Jdanov, Kominform'un kuruluş toplantısına sunduğu raporda, Komintern'in neden dağıtıldığı sorusuna cevap vermektedir. Komintern tipi bir örgütlenme, Uluslararası Komünist Hareket'in tek örgütsel biçimi değildir. Komintern'in dağıtılmasını *"sol"*dan eleştirenler, bu dağıtılma kararının ilkesel olarak yanlış olduğunu savunanlar, Komintern tipi bir örgütlenmenin Uluslararası Komünist Hareket'in tek örgütsel biçimi olduğu anlayışına yakınlar. Komintern'in dağıtılması ilkesel olarak reddedilemez, edilmemelidir. Yukarıda Jdanov'dan yaptığımız alıntıda, altını çizdiğimiz satırlarda, *"Komünist partilerin gelişimindeki yeni aşama, partiler arasındaki ilişkilerde yeni biçimlere geçilmesini gerekli"* kıldığı savunulmaktadır. Komintern'in dağıtılması taktik bir karardır. Komintern'in dağıtılma gerekçeleri bütünlük içinde ele alınmalıdır. Komintern'in dağıtılması, bizim gördüğümüz kadarıyla esas olarak savaş koşulları ve anti-Hitler koolisyonunun oluşturulması ile bağlantılıdır. Komintern'in dağıtılması, komünist partiler arasındaki işbirliğinin ortadan kaldırılması anlamına gelmez, gelmemelidir. Tabii ki savaş koşulları içerisinde Komünist Partiler arasındaki ilişkiler önemli ölçüde kesintiye uğramıştı. Bu ama arzu edilen bir şey değil, objektif koşulların bir sonucuydu. Komintern'in dağıtılmasından dört yıl sonra Eylül 1947'de Kominform kuruldu.

KOMİNFORM'UN KURULUŞU

1947 Eylül ayı sonunda, dokuz Avrupa ülkesinin (Bulgaristan, Çekoslovakya, Fransa, Macaristan, İtalya, Polonya, Romanya, Sovyetler Birliği ve Yugoslavya) komünist partileri, Polonya'da, "*Komünist Partileri Enformasyon Bürosu*"nun (Kominform) kuruluş toplantısını gerçekleştirdiler.

Enformasyon Bürosu'nu oluşturan partiler, uluslararası durum üzerine bir deklarasyon yayınladılar. Bu deklarasyonda, II. Dünya Savaşı sonucunda ve savaş sonrası dönemde, uluslararası alanda esaslı değişikliklerin ortaya çıktığı ve böylece iki kampın ortaya çıktığı ortaya konuldu. Enformasyon Bürosu'nun kuruluşunun amacı şöyle açıklanıyordu. "*Karşılıklı deney aktarımına ve tek tek partilerin hareketlerinin gönüllü koordinasyonuna olan ihtiyaç, özellikle bugün, uluslararası durumun savaş sonrasında karmaşıklaştığı ve komünist partilerin birbirlerinden kopukluğunun işçi sınıfına zarar verebileceği koşullarda güncellik kazanmıştır.*" ("*Bazı Komünist Partisi Temsilcilerinin Polanya'daki Enformasyon Konferansı, 1947*", Çeviri belgesi, Özgürlük Dünyası, Sayı 85, s. 80) Kominform'un amacı, karşılıklı bilgi alışverişi şeklinde konmasına rağmen, esasında Kominform'un oynadığı rol Dünya Komünist Hareketi'nin ideolojik-siyasi çekirdek rolüdür. Enformasyon Bürosu, her Komünist Partisinin MK'sından ikişer kişiden oluşturulmuştu. Jdanov ve Malenkov SBKP (B)'nin Enformasyon Bürosu'ndaki temsilcileri idi. Enformasyon Bürosu önce iki haftalık, daha sonra da haftalık bir yayın organı çıkarma kararı aldı. Yayın organı Fransızca ve Rusça dillerinde ve olanaklar ölçüsünde başka dillerde de yayınlanacaktı. Enformasyon Bürosu'nun merkezi Belgrad olarak belirlendi.

II. Dünya Savaşı sürecinde ve sonrasında birçok Komünist Partisi içerisinde revizyonizm gelişmeye başlar. Stalin ve Ko-

minform revizyonizme karşı mücadele eder. Jdanov, Kominform'un kuruluş toplantısına sunduğu raporda, İtalya ve Fransız Komünist partilerine yönelik eleştirilerde bulunur. Kominform kurulduğu dönemde, İtalya ve Fransa Komünist Partisi iktidar ortağıdır. Jdanov raporunda, iki kampın ortaya çıkışım ve ABD'nin Avrupa'yı köleleştirme planlarını anlattıktan sonra şöyle der:

"Fransa, İtalya, İngiltere ve diğer ülkelerdeki kardeş komünist partilere de özel bir görev düşmektedir. Ülkelerinin ulusal bağımsızlık ve egemenliğini savunmada bayrağı ele almak zorundadırlar. Komünist partiler bu konumlarından geri adım atmaz, yıldırma ve şantajlara boyun eğmez, cesaretle sürekli halk demokrasisini, ulusal egemenliği ve ülkelerin özgürlüğünü savunur, ülkelerin ekonomik ve politik açıdan köleleştirilmesi çabalarına karşı namus ve ulusal bağımsızlık davasını savunmaya hazır olan bütün güçleri kendi etraflarında birleştirmeyi başarırlarsa; hiçbir güç, Avrupa'yı köleleştirme planlarını gerçekleştiremeyecektir." (Jdanov'un Kominform'un kuruluş toplantısına sunduğu rapor, Çeviri Belgesi, Özgürlük Dünyası, Sayı 85, s. 96, Haziran 1997) Görüldüğü gibi Tito revizyonizminden önce İtalya ve Fransız komünist partileri eleştirilmekte ve onlara görevlerinin ne olduğu doğru bir şekilde anlatılmaktadır.

KOMİNFORM KONFERANSLARI

Ocak 1948'de Kominform'un ikinci konferansı yapıldı. Bu konferansın gündeminde sadece basın ve propaganda vardı. İkinci konferansa katılan SBKP(B) delegesi Yudin başkanlığında bir redaksiyon kurulu oluşturuldu. Mart 1948'de Kominform'un üçüncü konferansı yapıldı. Bu konferanstan itibaren SSCB, Kominform ile Yugoslavya Komünist Partisi arasında-

ki sorunlar tartışılmaya başlandı. Yugoslavya'da gelişen ve giderek partiye hâkim olan revizyonizme karşı mücadele edildi. 1949'da Kominform oybirliği ile Yugoslavya Komünist Partisi'ni Kominform'dan çıkardı (Bkz. TKP/ML İçindeki İki Çizgi Mücadelesinin Bazı Belgeleri II, Bolşevik Partizan Yayınları, s. 231-232) Kominform'un dördüncü konferansı Kasım 1949'da Macaristan'da yapıldı. Bu konferansta üç karar kabul edildi. SBKP(B) adına Mikhail Suslov'un, *"Barışın Savunulması ve Savaş Kışkırtıcılarına Karşı Savaşım"* başlıklı karar tasarısı kabul edildi. İkinci karar tasarısı Togliatti'nin sunduğu *"Sınıfın Birliği ve Komünist ve İşçi Partilerinin Görevleri"* üzerineydi. Üçüncü karar tasarısı Romanya'dan Gheorghiu-Dej'un sunduğu Yugoslavya Komünist Partisi üzerineydi.

1956'ya kadar Kominform dergisi yayınını sürdürmeye devam etti. Stalin'in ölümü ertesinde Kominform dergisinde Tito revizyonistleri hakkında olumsuz yazılar yer almadı. Nisan 1956'da Pravda'da yayınlanan bir yazıda Kominform'un sekiz üyesinin oybirliği ile aldığı karar gereği dağıtıldığı ve Kominform dergisinin de yayın hayatına son verildiği açıklandı.

Komintern'in dağıtılması ve gerekçelerini kısaca anlattık. Bugün Dünya Komünist Hareketi en zayıf dönemlerinden birini yaşıyor. Komünizm insanlığın geleceği açısında tek kurtuluş yoludur. Bugün Dünya Komünist Hareketi'nin üzerinde birleşebileceği ortak hazırlanmış, ortak kabul gören bir programı yok. Dünya Marksist-Leninist Hareketi'nin birliğini sağlamak için bugün Dünya Komünist Hareketi'nin platformunun yaratılması komünistlerin önünde bu bağlamdaki esas görev olarak durmaktadır. Ülkelerimizin Bolşevikleri, Dünya Komünist Hareketi'nin yaratılmasının teorik temellerini ortaya koymuş durumdadır. Ülkelerimizin Bolşevikleri, geçmişin hatalarından dersler çıkararak geleceğe doğru yürüyeceklerdir. Bu alanda en acil görev, böyle bir harekete temel olacak teorik temeller üzerinde,

devrimci ve komünist olma iddiasındaki gruplarla açık ideolojik mücadele ile tartışmaktır. Bolşevikler bu onurlu ve zorlu görevi yerine getirmek için çalışıyor, çalışmaya da devam edeceklerdir.

Tarihi bir belge: Aşağıda 1990 yılında yayınlanan "*Stalin eleştirileri üzerine*" adlı kitaptan Komintern'in dağıtılması konusunda Stalin'e yöneltilen eleştiriler konusunda tavır takınılan bölümü olduğu gibi alıyorum. Bu belgede yapılmış olan "*Komintern'in dağıtılmasının gerekçeleri bütünlük içinde ele alınıp incelendiğinde, bunların tutarlı gerekçeler oldukları görülür.*" tespitinin yanlış bir tespit olduğunu daha sonra özeleştirel olarak ortaya koydum. Bu konuda yaptığım açıklama ve düzeltmede, dağıtma gerekçeleri içinde sayılan "*tek tek ülkelerdeki komünist partilerin... yönetici kadrolarının siyasal olgunluğu*" gerekçesinin, doğru bir gerekçe olmadığının daha sonraki gelişmeler içinde net olarak ortaya çıktığını tespit ettim.

"KOMİNTERN SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN DAR MİLLİYETÇİ ÇIKARLARI İÇİN Mİ DAĞITILDI?

Stalin'e çokça gelen eleştirilerden bir başkası da Komintern'in dağıtılması ile ilgili olandır. Bilindiği gibi Komintern, 1943 yılının ortalarında Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin önerisi ve Komünist Enternasyonal üyesi olan bütün önemli partilerin karara katılması ile; bu anlamda oybirliği ile dağıtılmıştır. Komintern'in dağıtılması, önce, Stalin'in değil, Dünya Komünist Hareketi'nin birlikte aldığı karardır. (Bu kararın ilk selamlayıcılarından biri Mao Zedung olmuştur. Bu şimdi 'Mao Zedung Düşüncesi'ni savunma adına bu konuda Stalin'i 'eleştiren'ler açısından ilginç olsa gerekir!) Bu kararın (doğruluğu/yanlışlığı bir yana) bütün sorumluluğunu Stalin'e yüklemek, Dünya Komünist Hareketi'nden Stalin'i anlamak demektir ki, bunun yanlışlığı ortada olsa gerektir.

İkinci olarak, Komintern belli şartlarda kurulan bir örgüttür. Kuşkusuz kurulduğu dönemde Komintern örgütlenmesi o günkü görevlere uygun bir örgütlenme idi. Komünistler için örgütlenme biçimleri şartlara göre değişen olgulardır. 1943'te Dünya Komünist Hareketi'nin ilerlemesi açısından Komünist Enternasyonal'in varlığı bir etken olmaktan çıkmıştı. Komünist Enternasyonal kendini bu gerekçe ile dağıttı.

Komintern'in dağıtılmasının gerekçeleri bütünlük içinde ele alınıp incelendiğinde, bunların tutarlı gerekçeler oldukları görülür. Bazı arkadaşların 'Eğer Komintern olsa idi' şeklindeki hipotezi yanlış, gerçeklere uymayan; merkezi bir örgütlenme içinde modern revizyonizmin yayılma imkanının az olduğu düşüncesinden yola çıkan bir hipotezdir. Bu, o örgütün varlığına değil, o örgütün izlediği siyasete bağlı olan bir sorundur. Bazı durumlarda –örneğin revizyonizmin partilerin çoğunu sardığı bir ortamda– merkezi kararlar gelişmenin önünde engel olarak çıkabilir.

Tespit etmemiz gerekli olgu şudur: Stalin ve komünistler için Komintern'in dağıtılması taktik bir karardır ve Komintern'in dağıtılması hiçbir şekilde Komünist Partilerin arasındaki işbirliğinin ortadan kaldırılması anlamına gelmez, gelmemiştir Stalin'in Komintern'in dağıtılmasını taktik bir karar olarak kavradığının pratik ispatı, savaş sonrasında onun önderliğinde Kominform'un kurulmasıdır.

*Stalin'e yöneltilen, Sovyetler Birliği'nin çıkarları için Stalin'in Komintern'i dağıttığı şeklindeki 'eleştiri', gerçeklere uymayan bir suçlamadır" (*H. Yeşil, "Stalin Eleştirileri Üzerine", Dönüşüm Yayınları, Temmuz 1990 İstanbul, s. 142-143*)*

"GERÇEKLER DEVRİMCİDİR" BAŞLIKLI YAZI ÜZERİNE

"Troçki ve Bolşevikler" başlıklı bölüm YDİ Çağrı dergisinin 153. sayısında yayınlandıktan sonra, Y. Boraz adlı okurumuz bu yazıya yazılı bir eleştiri getirdi. Y. Boyraz sözkonusu bu eleştiri yazısının yayınlanmasını istemediğini, bunun için yazıyı geri çektiğini beyan ettiğinden dolayı, sözkonusu yazısı yayınlanmadı. Buna rağmen verilen cevabın 155. sayıda yayınlanması gerekli görüldü. Burada da ek olarak yayınlanmasının, okurları bilgilendirmek için gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Öncelikle okurumuzun duyarlı davranıp eleştirilerini bize iletmesini olumlu olarak değerlendiriyoruz. Eleştirilerin bize iletilmesini olumlu görmemiz, eleştirilerin içeriği ile hemfikir olduğumuz anlamına gelmiyor. Y. Boraz'ın yazısını temel alarak getirilen eleştirilere tavır takınmayı gerekli görüyoruz. Ama önce bir saptamada bulunalım.

BİLİMİMİZİN ADI MARKSİZM-LENİNİZM'DİR!

Eleştiri yazısında ve Troçkizm'i savunduğunu söyleyen kimi gruplar; daha çok "Marksizm", "devrimci Marksizm" vb. kavramlar kullanıyorlar. Nedense Marksizm-Leninizm kavramını kullanmıyorlar. Marksizm-Leninizm proletaryanın bilimidir. Marks ve Engels kapitalizmin serbest rekabetçi döneminde yaşadılar. Marks ve Engels, henüz gelişmiş bir emperyalizmin olmadığı dönemde kapitalizmin analizini yaptılar. Leninizm ise emperyalizm ve proleter devrimi çağının Marksizm'idir. Marks ve Engels'in öğrencisi olan Lenin, emperyalizm ve proleter dev-

rimleri çağında Marksizm'e önemli katkılar yaptı, Marksizm'i öncelikle sınıf mücadelesi teorisi alanında geliştirdi, onu yeni bir aşamaya, Leninizm aşamasına yükseltti. Bu yüzden bütün emperyalizm çağı boyunca Komünistlerin teorik dayanağı ve çıkış noktası bütünlük içinde Marksizm-Leninizm bilimidir. Bu yüzden Komünistler kendilerini Marksist-Leninist olarak adlandırırlar. Bu adlandırmadan her uzak durma, her çekinceli tavır, aslında Lenin'in Marksizm'e katkılarının önemini ve anlamını kavramamaya işarettir. Marksizm-Leninizm bilimine emperyalizm çağında Lenin'den başka hiçbir Komünist katkıda bulunmamış mıdır? Öyle şey olur mu? Marksizm–Leninizm bir bilim olarak hareket içindeki maddeyi, sınıflara bölünmüş maddi dünyayı çıkış noktası alır. Onun konusu hareket halindeki madde, hareket halindeki, her an değişme içinde bulunan sınıflara bölünmüş toplumdur. Marksizm-Leninizm, bir din, mutlak gerçeğe sahip olma iddiasında donmuş bir dogmalar yığını değil, bir bilimdir. Her bilim gibi gelişir. Bu gelişmeye her bilimde olduğu gibi yüzlerce, binlerce bilim insanı, onun temel konularından biri sınıf mücadelesi olduğu için, sınıf mücadelesinin yeni deneyimleri, milyonlarca komünist savaşçı, her devrim hareketi ve bunlardan yeni dersler çıkaranlar, katkıda bulunur, bulunmuştur. Stalin, Mao Zedung, Dimitrof, Rosa Luksemburg vb. bu bağlamda kuşkusuz akla ilk gelen komünistlerdir. Fakat onlar dışında binlerce, onbinlerce de isim sayılabilir. (Hatta yanlış görüşler savunanlar da, onlara karşı mücadele içinde teorinin geliştirilmesi anlamında, Marksizm-Leninizm'in gelişmesinde rol oynamışlardır. Örneğin Kautsky! Örneğin Troçki! Örneğin Buharin vb.)

Fakat bu katkıların hiç biri, Marksizm-Leninizm'i yeni bir aşamaya yükselten katkılar değildir. Emperyalizmin temel özellikleri değişmedikçe, emperyalist sistemde nitel değişiklikler olmadıkça, ondan nitel olarak değişik yepyeni bir sömürü

sistemi ortaya çıkmadıkça, emperyalizm ve proleter devrimleri çağı değişmedikçe, aslında Marksizm-Leninizm'in yeni bir aşamaya yükseltilmesi de söz konusu olmaz. Bu yüzden Leninizm dışındaki her yeni moda *"izm"* gerçekte emperyalizmin temel özelliklerinin değiştiği iddiasının, veya troçkistler'de olduğu gibi, aslında bu yeni çağın teorik çözümlemesinin Lenin değil, Troçki tarafından yapıldığı iddiasının ifadesidir. Bu yüzden Leninizm Marksizm'in daha da geliştirilmiş şeklidir. Marksizm ne kadar devrimci ise, ona eklenen Leninizm de o kadar devrimcidir. Geldiğimiz yerde-noktada Komünistler açısından Marksizm-Leninizm'e ek herhangi bir *"izm"*den söz edilemeyecegi gibi, Marksizm-Leninizm'den de koparılamaz. Yeni bir dünyanın yaratılması ve komünizme varmanın bilimidir Marksizm-Leninizm. Komünist ve Marksist olduğunu iddia edenler Marksizm-Leninizm bilimini temel almak zorundadırlar. Bu saptamayı yaptıktan sonra Y. Boraz'ın eleştirilerine geçebiliriz.

Y. Boraz yazısının en başında *"Sovyetler Birliği, Arnavutluk ve Doğu Avrupa'daki rejimlerin domino taşları"* gibi yıkıldığını belirttikten sonra şöyle diyor:

"Bu ülkelerde neler oldu?- Niye, nasıl oldu? Bu kadar ağır bedeller ödemek zorunda mıydı işçi sınıfı, insanlık? Telafisi mümkün müydü? Tüm bu ve benzer sorulara Marksizm'in içerden verebileceği yanıtları ne? Yoksa Marksizm bu yıkıntıların altında mı kaldı?"

Yıkılan nedir? Burjuvazi *"komünizm yıkıldı"* yaygarasını bastı. Yıkılan sosyalizm- komünizm filan değildi, değildir.

SOSYALİZM İNŞASINDA MUAZZAM BAŞARILAR

Biraz açıklamaya çalışalım. 1917 Büyük Sosyalist Ekim Devrimi ile Bolşevik Parti önderliğinde Rusya'da iktidarı ele geçiren proletarya, bütün dünya emperyalist sisteminin içten ve

dıştan azgın saldırılarına yiğitçe direndi. Lenin ve daha sonra onun eserini devralıp geliştiren Stalin önderliğindeki SBKP (B) yeni bir dünya yaratmaya önderlik etme gibi muazzam bir göreve sahipti.

1917 Ekim'inde kurulan, 1922'de genişleyerek SSCB haline gelen proletarya devleti, uluslararası emperyalist burjuvazinin başdüşmanı, onun etine saplanmış ölümcül kama idi. Emperyalist burjuvazi için bu devlet mutlaka yıkılması gerekli olan bir kötülük kaynağı idi. Uluslararası proletarya ve ezilen halklar için ise O, büyük bir umut, bir örnek, devrimin mutlaka korunması, savunulması gerekli bir üs alanı; en kısa deyişle emekçilerin gerçek anavatanı idi.

Emperyalist burjuvazi neler yapmadı ki, bu devleti zayıflatmak ve yıkmak için? Belli bir tarihe kadar bütün iç ve dış saldırılar doğru Marksist-Leninist bir önderlik altında Sovyetler Birliği işçi sınıfı ve emekçi yığınları tarafından boşa çıkarıldı. Sosyalizmin inşasında muazzam başarılar elde edildi. 1917'nin diğer emperyalist büyük güçlerin desteğine muhtaç Çarlığı ve 1917 Şubat Devrimi ertesinin demokratik Rusya'sının yerini, 1938'lerde hemen her alanda emperyalist büyük güçlere kafa tutabilecek bir sosyalist devlet almıştı.

Bu sosyalist devlet; II. Dünya Savaşı'nda emperyalizmin yok etmek istediği temel hedeflerden biriydi. Marksist-Leninist doğru önderlik altında emperyalizmin bu çabaları da boşa çıkarıldı. SSCB bu savaştan, yenilgi ile değil; zaferle çıktı. Bu zafer, evet 20 milyon (son yıllardaki hesaplara göre 27 milyon, BN.) Sovyet vatandaşının, en ön saflarda da komünistlerin hayatı pahasına, Sovyetler Birliği'nde barbar Nazi ordularının gerçekleştirdiği muazzam yıkım pahasına kazanılan bir zafer oldu.

Emperyalizm, sosyalizmin II. Dünya Savaşı öncesindeki biricik kalesini yıkma hedefine varamamakla kalmadı. Aynı zamanda bir dizi ülkede daha proletaryanın önderliğinde halk de-

mokrasili devletler kuruldu. Bunlar emperyalizmin pazarı dışına çıktılar. Sovyetler Birliği'nin önderliğinde emperyalist dünyaya karşı ondan kopmuş ayrı bir dünya oluşturdular.

Emperyalizmin etki alanı, II. Dünya Savaşı sonrasında sosyalizmin gücü karşısında daraldı. Bir dizi ülkede milli kurtuluşçu ve proleter devrimci hareketler için de imkânlar genişledi. Sosyalist Sovyetler Birliği, II. Dünya Savaşı'nın ekonomide açtığı muazzam yaraları, Marksist-Leninist önderlik altında yığınların muazzam enerjisi ile kısa zamanda aştı.

Bunlar tarihsel gerçekliktir. troçkist tarih yazımı için ise bu tarihsel gerçeklik böyle değildir. Onlara göre Rusya'da öncelikle Stalin önderliğindeki dönemde –1924'e kadar nasıl değerlendirdikleri pek açık değil, her halde ustaları Troçki proletarya iktidarından söz ediyor- proletarya diktatörlüğü değil, bürokrasinin diktatörlüğü altında dejenere olmuş bir işçi devleti söz konusu. Ve tabii inşa edilen de sosyalizm değil. Ne olduğu konusunda kafaları biraz karışık. Ama ne olmadığı konusunda eminler: Sosyalizm değil. troçkistler sosyalizm için yeni bir "siyasi devrim" gerekli olduğunu savunup, bunun için mücadele ettiler o dönemde. Objektif olarak bu mücadele dünyadaki tek proletarya diktatörlüğüne karşı onu yıkma mücadelesi idi. Objektif olarak emperyalizmin yanında idi. Objektif olarak karşı devrimci idi!

REVİZYONİST ÇİZGİNİN GELİŞMESİ VE EGEMENLİĞİ

Sosyalist inşaya önderlik eden Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik)'in başındaki Stalin'in 1953'te ölümü, önderlik alanında doldurulması güç bir boşluk yarattı. Bu bağlamda kuşkusuz sağlam Marksist-Leninist bir çekirdekten oluşan kolektif bir yönetimin daha önceden yaratılamamış olması, Sta-

lin'in rolünün bunca ağırlıklı ve belirleyici olması, onun şahsında –karşısında tavır takınmış olsa da– sağlıklı olmayan bir kişi kültünün yaratılmış olması, böyle bir boşluğun ortaya çıkmasında Marksist-Leninist'lerin hatası olarak rol oynadı. Stalin'in ölümü ile doğan boşluk böylece kollektif bir Marksist-Leninist yönetimle doldurulamadı. Stalin sağken, sert sınıf mücadelesi içinde kendilerini gizleyen parti ve devlet kademelerindeki burjuva yolcu unsurlar, onun ölümünden sonra *"yeni şartlar"* adına, Marksizm-Leninizm'i geliştirmek adına, onun sağlığında mücadele ettiği bir çok revizyonist görüşü sistemleştirerek, revizyonist bir çizgi geliştirdiler.

Bunlar XX. Parti Kongresi'nde, 1956'da, Marksizm-Leninizm'i geliştirme adına piyasaya sürdükleri revizyonist çizgiyi partiye hâkim kıldılar. Bu çizgiyi uluslararası alanda da, 1957/ 1960 Moskova Toplantıları'nda Uluslararası Komünist Hareket'e kabul ettirdiler.

Revizyonist burjuva yolcular, Sovyet İktidarı şartları altında, iktidarın yönetici gücü olan Komünist Parti içinden gelen, yozlaşan unsurlardı. Bunlar siyasi iktidarın ve ekonominin kilit mevkilerinde olmanın verdiği avantajları, sovyet işçi-köylü-aydın yığınlarının, uluslararası proletaryanın ve ezilen halkların değil, Sovyetler Birliği'nde parti ve devlet kademelerini oluşturan, önceden sosyalist kamu mülkü haline getirilmiş olan temel üretim araçlarının mülkiyetine hukuken sahip olmayan ve fakat bunların nasıl kullanılacağı konusunda karar alma durumunda olan yeni tipte ***bürokrat bir burjuva kastın*** çıkarları doğrultusunda kullananlardı.

Tarihsel gerçeklik budur. XX. Parti Kongresi'nde egemen olan çizginin emperyalizmle uzlaşma, onunla onun kulvarında barış içinde yarış/ barış içinde geçiş; şiddete dayalı devrim yerine *"parlamentoda sağlam bir çoğunluk kazanarak, parlamentoyu halk iktidarının aracına dönüştürme, barışçı geçiş yolu-*

nun geçirilmesi" vb. olduğunu, kendine Komünist diyen herkes XX. Parti Kongresi'nin raporunu inceleyerek görebilir. Bize okuma tavsiyelerinde bulunan troçkist Y. Boraz kardeşimize ilk tavsiyemiz, *"SBKP(B) XIX., SBKP XX. PK Raporları"*nı (İnter Yayınları, Şubat 1989, İstanbul) okumasıdır. Belki daha önceki çizgi ile aradaki nitel farkı o da görebilir.

troçkist tarih yazımında, XX. Parti Kongresi'ndeki çizgi değişikliği, partinin rengini, özünü değiştiren nitel bir değişiklik değildir. Sonuçta onlara göre dejenere işçi devletinde bir nöbet değişikliğinden başka bir şey değildir.

SOSYALİZM ADINA FAŞİZM: SOSYAL FAŞİZM SOSYALİZM ADINA EMPERYALİZM: SOSYAL EMPERYALİZM

Özde, siyasal açıdan sosyal demokratizme yönelen, emperyalizm ile uzlaşmayı öngören ***modern revizyonizm***, bu yeni tipte bürokrat burjuva kastın sınıf niteliğine uygun bir ideoloji ve siyasetti. Sovyetler Birliği'nde iktidarı ele geçiren modern revizyonistler, devraldıkları muazzam sosyalist inşa başarıları üzerine kuruldular. Sovyetler Birliği'nde üst yapıda kısa süre içinde proletarya diktatörlüğü tasfiye edildi. Onun yerini yeni bürokrat-burjuvazinin 1960'a dek hâlâ *"proletarya diktatörlüğü"*, 1961, Sovyetler Birliği Komünist Partisi 22. Parti Kongresi'nden itibaren *"bütün halkın devleti"* adına uygulanan sözde sosyalist, gerçekte faşist, yani sosyal-faşist diktatörlüğü aldı.

Lenin/ Stalin döneminin *"işçilerin anavatanı"* olan Sosyalist Sovyetler Birliği, modern revizyonist bürokrat burjuvazinin iktidarı şartları altında, lafta sosyalist, gerçekte emperyalist, yani sosyal-emperyalist bir güce; diğer emperyalist büyük güçlerle dünya hegemonyası için dalaşan sosyal-emperyalist bir büyük güce dönüştü. Sovyet halklarının yarattığı ve Marksist-Leninist

önderlik altında Proleter Dünya Devrimi büyük hedefine varmak için seferber edilen muazzam sosyalist değerler, modern revizyonistlerin elinde emperyalist emellerle yürütülen dünya hegemonyası dalaşında kullanılan değerler haline geldi.

Modern revizyonizm, uluslararası işçi sınıfı ve ezilen halklar içinde Sosyalist Sovyetler Birliği'nin ve sosyalizmin prestijini kendi emperyalist çıkarları doğrultusunda kullanabilmek amacıyla sosyalizm maskesini kullanmayı tercih etti. O, emperyalizmini sosyalist söylemlerle örterek, halkların dostu imiş gibi görünerek yürütmeye çalıştı.

Marksist-Leninist'ler 1960'lı yılların başlarından itibaren Sovyetler Birliği'ndeki bu karşı devrimci gelişmeler konusunda tavır takınmaya başladılar. 1963'te ÇKP'nin "*Uluslararası Komünist Hareketin Genel Hattı Hakkında Teklif*" ve bunu açıklayan 9 yorumu ile; o döneme kadar Dünya Komünist Hareketi içinde şeklen var olan birlik bozuldu. Marksist-Leninist güçler SBKP'nin açık revizyonist çizgisine ve karşı-devrimci pratiğine açıkça karşı çıktılar. 1969'dan itibaren Sovyetler Birliği'nin gelinen yerdeki siyasetinin adını da açıkça koydular: Sosyal Emperyalizm!

Bunlar tarihi gerçeklerdir.

Troçkistler bu dönemde ne yaptılar? Ustaları Troçki'nin, Marksizm ile Marksizm adına konuşan oportünist revizyonistler arasındaki hemen bütün bölünmelerde yaptığını (1917 Temmuz sonrasını dışta tutuyoruz), ara bulmaya çalıştılar. Merkezci pozisyonda iki tarafa barış çağrıları yaptılar. Ne de olsa, dejenere olmuş da olsa, söz konusu olan "*işçi devletleri*" idi. Bunların böyle bölünmesi emperyalizme yarıyordu!!! vs. Onlar bu tavırlarıyla aynı ustalarının yaptığı gibi revizyonistleri koruma altına alıyordu!

Bu bağlamda da bize okuma tavsiyelerinde bulunan troçkist Y. Boraz kardeşimize bir okuma tavsiyesi daha: "*Uluslararası*

Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik, (1963)" (İnter Yayınları, Temmuz 1988, İstanbul)

SOSYAL-EMPERYALİST SSCB VE DOĞU AVRUPA'DAKİ PEYKLERİNİN YIKILIŞI, SOSYALİZMİN-KOMÜNİZMİN YIKILIŞI DEĞİLDİR!

Doğu Bloku dağılana kadar sosyalizm maskesini taktılar. Sonunda sosyalist maske kaldırılıp atılmak zorunda kalındı. Bütün dünyada Marksist-Leninist'lerin on yıllardır ortaya koyduğu gibi, Sovyetler Birliği'nde var olan, 1950'li yılların sonlarından bu yana, proletarya diktatörlüğü, sosyalizm değildi. Var olan; sosyalizm adına emperyalizm, sosyalizm adına faşizmdi. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerinde çöken sosyalizm değil, sosyal-emperyalizm ve sosyal-faşizmdir. Gerçek budur.

Y. Boraz eleştiri yazısında çok açık konuşmuyor ama satır aralarında görüşlerini belirtiyor. Nedir o açıkça söylenmeyen görüşler? Troçki *"Bir ülkede sosyalizmin inşası imkânsızdır"* tezini savunuyordu. Modern revizyonizmin çöküşü ertesinde troçkistler, *"bir ülkede sosyalizmin inşasının imkânsız"* olduğu tezi konusunda haklı çıktıklarını açıklamaya başladılar!

Yazarımız da *"devrimci Marksizmin ta başından beri bilimsel verilerle, olgularla açıklayabilme gücüne sahip"* olduğunu ve *"Devrimci Marksizm, bu görevi bugüne kadar taşıdığı bayrağın hakkını vererek yaptı, yapmaya da devam ediyor"* diyor. Evet! Troçkizm başından beri Marksist-Leninist olmayan görüşlerini devam ettirdi, ettiriyor. *"Tek ülkede sosyalizmin başarıya ulaşamayacağı"* tezi en başta teorik olarak Lenin, daha sonra Marksist-Leninist SBKP (B) önderliğinde, SSCB'de sosyalizmin inşası pratiği tarafından çürütülmesine rağmen, troçkistler

bu tezi savunmaya devam ediyor. Onlar aynı zamanda "*Sovyetler Birliği, Arnavutluk ve Doğu Avrupa'daki rejimlerin domino taşları*" gibi çökmesinin, kendi tezlerini haklı çıkardığını iddia ediyorlar!

Sosyalist devrim, kendinden önceki tüm devrimler gibi, düz bir çizgi boyunca sürekli zaferler kazanarak, "*hep ileri*" biçiminde ilerlemiyor, ilerleyemez. Kesintiler, geri dönüşler, nasıl daha önceki devrimler, örneğin burjuva devrimlerinin en radikali olan 1789 Fransız burjuva devrimi ertesinde yaşandı ise, sosyalist devrimde de yaşandı, yaşanacak. Sosyalist devrimde hatta şunu söyleyebiliriz ki, bu kendinden önceki devrimlerden çok daha olası. Çünkü sosyalist devrim kendinden önceki devrimlerden özünde ayrı, çok daha derin, bundan önceki toplumların tümünden en köklü kopuşları gerektiren bir devrim. Brecht'in deyimi ile "*yapılması güç olan basit*" şeydir komünizm!

Çok değil, en fazla 30-35 yıllık ve muazzam başarılarla dolu bir sosyalizm inşası deneyimi sonrasında "*geri dönme*" olgusuna bakıp, "*gördünüz mü tek ülkede sosyalizm mümkün değildir*" diyen troçkistlere, Fransa'da 1789 Devrimi'nden sonra, cumhuriyetten yeniden "*krallığa*" geri dönüşü hatırlatıp, "*krallığa geri dönüşün*" burjuva cumhuriyetçiliğinin imkânsızlığını gösterip, göstermediğini sormak gerekir.

YAŞAYAN ÖLÜLERDEN CESETLERE...

Devam edelim. Çöken sistemin ne olduğunu kısaca anlattık. Kuşkusuz bu bağlamda yazılacak ve söylenecek çok şey var. Ama yazıyı daha fazla uzatmamak için yazdıklarımızın yeterli olduğu kanısındayız. Eleştiri yazarı "*Tüm resmi komünist partileri, bu olup biten, yaşanan yıkıntıların altında kaldı. Çoğu, hemen hemen hepsi, bu yaşananlar karşısında serseme döndü.*

İddialarından da vazgeçip, birer ceset olup çıktılar." diyor ama yanılıyor.

Adı "komünist" olan bu partilerin "ceset" durumuna geldiklerinde gerçek anlamda komünizmle hiç bir ilgileri kalmamıştı, yoktu. Yani ceset olup çıkanlar Marksizm-Leninizm açısından zaten "yaşayan ölüler" durumunda idiler. Okuyucumuz bu "cesetler"i kendine tanık yapmaya çalışacağına Marksizm-Leninizm'i doğru kavrasa, modern revizyonist kampın çöküşü ertesinde bu sözde komünist, gerçekte revizyonist partilerin gerçek yüzünün nasıl ortaya çıktığını daha iyi anlar ve kavrar. Ama yazarımız genel değerlendirmelerde bulunuyor ve kimi gerçeklerin üzerini örtüyor. Modern revizyonizmin hâkimiyeti ile birlikte zayıf da olsa dünya çapında Marksizm-Leninizm bilimini savunan ve modern revizyonizme karşı mücadele eden komünist partiler vardı. 30 yıl boyunca güçleri zayıf olan komünistler, doğu bloku ülkelerinde uygulananın sosyalizm olmadığını haykırıp durdular. Evet, bugün de Marksizm-Leninizm'in bayrağını yükseklerde tutan, Troçkizme doğası gereği karşı olan Bolşevikler vardır, var olmaya devam edeceklerdir.

EVET! TÜM KAYNAKLAR...

Şimdi troçkist Y. Boraz ile hemfikir olduğumuz bir yere geliyoruz.

Y. Boraz devam ediyor ve şöyle diyor: *"Diğer tüm kaynakları olduğu gibi, tüm bu yaşanılanları, örneğin, Troçki'nin bir kitabını bile okumadan, önyargılarla savuşturmak mümkün mü?"* Bizim bu soruya verdiğimiz cevap kesin ve net olarak *"Hayır"*dır. Marksist-Leninist'ler, her hangi bir konuda tavır takınırken, tavır takındıkları konuda çok yanlı ve birincil kaynaklara dayanarak tavır takınırlar. Troçki konusunda tavır takınılacaksa, doğrudan Troçki'nin yazdıkları (ve tabii yaptıkları)

doğrudan incelenmek zorundadır. "*Troçki'nin bir kitabını bile okumadan, önyargılarla savuşturmak*" Marksist-Leninist'lerin işi değildir, olamaz. Yani bu konuda hemfikiriz.

Fakat bundan sonrası tam bir bilmece: Çünkü Y. Boraz kardeşimiz, bizim Troçki'nin yazdıklarını okumadan, Troçki üzerine yazdığımız iddiasındadır. Bu, bu arkadaşın sorunlara nasıl yaklaştığının ilginç bir örneği. İspatlamadığı ve hiçbir zaman da ispatlayamayacağı bir iddia ileri sürüyor. Bu iddia üzerine eleştiri kuruyor. Tam Troçki'ye ve troçkistlere yakışır bir yöntem. Biz Troçki'yi okuduk. Mandel'i, Pablo'yu, Serge'yi ve daha bir dizi troçkisti okuduk. Ve gördük ki, Troçki ve troçkistleri, tavır takındıkları konularda karşılaştırılmalı olarak okumak, Troçki ve Troçkizmin panzehiridir! Bize okuma tavsiyesinde bulunan troçkist kardeşimize yine bir okuma tavsiyesi: J.V. Stalin: "*Muhalefet Üzerine*", Cilt I ve II (İnter Yayınları Ocak 1993, İstanbul).

Bunun ötesinde biz Troçki'yi yalnızca, O'nun yazdıklarından değil, aynı zamanda onun yaptıklarından, Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki mücadelede takındığı tavırlarından, O'nun Sovyetler Birliği'ndeki sınıf kavgasındaki konumundan da tanıyoruz. Bu konum kendisine Marksist-Leninist diyenler için tartışmaya meydan bırakmayacak kadar açık ve berraktır. Bunu incelemek isteyenler için yeterli belge de mevcuttur. Eleştiri yazısının ilerleyen bölümlerinde yazar bir takım kitap isimlerini vererek, bu kitapları okuyup okumadığımızı soruyor. Hangi kitapları ve neleri okuduğumuzun hesabını Y. Boraz'a verecek değiliz. Ama şu bilinmelidir: Biz Marksizm-Leninizm bilimini temel alan bir siyasi gazeteyiz. At gözlüğü takarak sadece belirli kitapları okumuyoruz. Troçkizm, siyasi açıdan Marksizm-Leninizm'e düşman bir akımdır. Biz düşmanımızı da tanımak için onun ülkesine gitmek zorundayız. Yani Marksizm-Leninizm'e düşman akımların neler söylediklerini, görüşlerinin neler ol-

duğunu okumak, onları daha yakından tanımaya yarar. Merak edilmesin bu konuda yeterli hassaslığı gösteriyoruz. troçkistlere önerimiz aynaya bakmaları ve Lenin'i ve Stalin'i ön yargısız okumalarıdır. Elbette Marks'ın Kapitaller'ini okumak çok önemlidir. Unutulmaması ve ihmal edilmemesi gereken Marks-Engels-Lenin ve Stalin'nin yalnızca ekonomik sorunları anlatan kitaplarını değil, bize miras bırakılan diğer eserlerini de okumak ve kavramak diye bir görevimiz var.

ŞU MOSKOVA DURUŞMALARI...

Y. Boraz şöyle diyor:

"Adı 'Yeni' olan Çağrı dergisinin yüz elli üçüncü sayısında 'Troçki ve Bolşevikler' başlığı ile bir makale çıktı. Bu yazıyı okuyanlar göreceklerdir ki, arkadaşlar hala 1929-1939 yılları arasında yaşıyorlar... Hiç bir şey olmamış, her şey güllük gülistanlık!!.. Orta yerlerde yukarıda kısaca bahsettiğimiz bürokrasinin yıkıntıları, onlarca yayınlanan belgeler, yazılar vs. sanki yok. ***Arkadaşlar 1936 Moskova mahkemelerinin malum savcıları olup çıkmışlar!*** *Vişinski'yi ve onun yargılamalarını 'yeni' adı altında* ***GÜNCELLİYORLAR****. Yalan ve iftira okulunun bakın bunlar sabotaj da yapmışlardı yolundan gidebiliyorlar!!!. Bu insanların tümünün masum ve suçsuz olduklarını dünyada bilmeyen, anlamayan kalmamışken. Bu konularla ilgili onca belgeler, makaleler yazılmışken üstelik. Yani orta yerde onca olgu var. Bu arkadaşlar için, örneğin kurşuna dizileceğini anladığı için,ölmeden önce yazdığı mektubu karısına ezberleten Buharin'in mektubu yayınlandı. Bir anlamı var mı bunun.? Yine Buharin'in masum olduğunu dikkatli bir okuyucu için gösteren şu kitaplardan haberleri var mı? (İvan Denisoviç'in Bir Günü, Stalin Çatışkıların adamı, Buharin ve Bolşevik devrim vs. vs.) Ya da bu arkadaşlar* ***Ryutin Platformu'nun yayınladığı bildirgeyi***

(M. İnanç Turan'ının 'Yaşanmamış Sosyalizm' kitabından bulabilirler) hiç okuma zahmetine katlanacaklar mı? 1932 yılında, partinin ve ülkenin ne hale geldiğini üstelik ne Buharin'in ağzından, ne de Troçki'den değil, bu platform üyelerinden okuma olanağı bulabilecekken. Gerçeği, olgular üzerinden öğrenmek, araştırmak gibi bir derdiniz varsa tabiî ki..."

En baştan tabii ki, okuduğunu biraz dikkatlice okuyup öyle polemik yürütmekte yarar vardır. Y. Boraz arkadaş yeni/ eski polemiği yürütebilmek için "*adı yeni olan Çağrı*" diyor. Hayır! Çağrı'nın adında Yeni sözcüğü var, ama o sözcük Çağrı'nın sıfatı değil! Çağrı "*Yeni Dünya için*" Çağrı! Yani yeni Çağrı'ya değil, Dünya'ya ait bir sıfat. Yeni, Komünist Dünya, istediğimiz, uğrunda mücadele ettiğimiz budur. Bunun için mücadeleye katılmaya çağırıyoruz işçileri, emekçileri, devrimcileri, kendine sosyalist diyenleri. Yani Y. Boraz'ın yeni eski polemiğinin çıkış noktası doğru dürüst okumama, ya da okuduğunu anlamama, ya da bile bile çarpıtma üzerine kurulu. Arkadaş seçim hakkına sahip!

Diğer yandan ama "*yeni*"lik bizim için gerçekliği olan bir iddiadır. Biz evet yeni olma iddiasındayız da: At izi ile it izinin birbirine karıştığı, sosyalizm-komünizmin en zayıf dönemini yaşadığı bir dünyada yaşıyoruz. Yeni dünya, gerçek demokrasinin, insan haklarına saygının lafta kalmayıp uygulandığı bir dünya olacaktır. Bütün dünyada olduğu gibi ülkelerimizde de emperyalizmin, faşizmin, ırkçılığın, barbarlığın bir tek alternatifi vardır: SOSYALİZM! Onu kazanmak için tek yol vardır: Bolşevik mücadele. İşte bunun adı yeni bir dünyadır ve mücadelemiz bunun içindir.

Okurumuz yanlış yerde durduğu gibi, yanlışa takıldığı için de, yaşanmış olan bir dönemi ele alıp incelememizi anlamıyor, anlamak istemiyor. Troçkizm'in bilinen söylemlerini tekrarlayıp duruyor. "*Troçkizm ve Bolşevikler*" başlıklı makalemizde Troç-

kizm'in tarihsel sürecini, ortaya çıkışını, savunduğu görüşleri ve Lenin'in Troçki hakkında yaptığı değerlendirmeleri yazdık. Bu yazı, Troçkizm hakkında yazdığımız yazının birinci bölümü idi. Bu yazıda tarihsel süreç hakkında bilgi verirken şöyle yazdık:

"1 Aralık 1934'te SBKP(B) MK üyesi Kirov troçkistlerin bir komplosunda ölür. Sovyetler Birliği'nde troçkist bir örgüt ortaya çıkarılır. Bu örgütün tüm parti yöneticilerini öldürmeyi ve ülkede bir darbe yapmayı planladığı ortaya çıkar. Olayla ilgili olarak pek çok parti yöneticisi yargılanarak kurşuna dizilir. Troçki hakkında da gıyabında ölüm kararı alınır. troçkistler 1938'de Komünist Enternasyonal'e karşı 4. Enternasyonali kurar. 1940'da Troçki, Meksika'da öldürülür."

Burada geçerken tarihsel süreç hakkında sadece bilgi verdik. *"Moskova Duruşmaları"* vb. hakkında bu yazıda bir değerlendirme yapmadık. Lenin'in *"Vasiyeti"* ve *"Moskova Duruşmaları"* hakkmdaki değerlendirmelerimizi sayı 154'te yayınladık. Y. Boraz somut olarak yazdıklarımız hakkında tavır takınacağı yerde, troçkistlerin genel bilinen söylemlerini tekrarlayıp duruyor. Yazıda *"Moskova Duruşmaları"* üzerine henüz bir değerlendirme yok iken, bizi *"Moskova duruşmalarının savcısı olmakla"* suçluyor! Y. Boraz olaylara kendi penceresinden bakıyor, kimi troçkist yazarların eserlerini okuyup okumadığımızı sorguluyor, sorular soruyor ve bilinen troçkist söylemleri tekrarlayıp duruyor. Çok bilimsel geçinen yazarımız, Buharin'in karısına ezberlettiğini iddia ettiği mektuptan bahsediyor. Ne kadar bilimsel değil mi? Peki Buharin'in mahkeme önünde yaptığı itirafları nereye koyacağız? Buharin, istemediği suçlamayı geri çevirebiliyordu. Neydi suçlamalardan bir tanesi? Lenin'e suikast olayında Buharin'in de parmağı olduğu iddia ediliyordu. Ama Buharin mahkeme önünde kimi itiraflarda bulunurken, Lenin'e suikast olayında rolü olduğu iddiasını geri çeviriyordu. Duruşmalar anında radyo üzerinden bütün ülkede yayınlanıyordu. Enter-

nasyonal medya (basın) bu açık duruşmaları bizzat mahkemeye katılarak izleyebiliyordu. Yani bütün sanıkların savunmalarını bütün dünyaya duyurma imkânları vardı. Onların yaptıkları itiraf dolu savunmaları ne yapacağız? Yok mu sayacağız? Ya da Y. Boraz gibi: "*Bu insanların tümünün masum ve suçsuz olduklarını dünyada bilmeyen, anlamayan kalmamışken..*". deyip iman mı edeceğiz! Kimmiş bu bütün dünya? troçkistler ve antikomünist burjuva medya değil mi? Bu mu sizin dünyanız? Bu mu sizin çok yanlı okumanız? Ya da yine Y. Boraz gibi "*Yalan ve iftira okulunun bakın bunlar sabotaj da yapmışlardı yolundan gidebiliyorlar*"!!!. deyip, işin içinden sıyrıldığımızı mı sanacağız? Burada Y. Boraz'ın tanığı burjuvazi ve medyasıdır! Onlar diyorlar, katiyen sabotaj filan yoktu! Hepsi yalan ve iftira. Diğer yandan haydi savcılık – polis ifadelerini bir yana bırakalım, sanıkların mahkemede verdikleri ifadelerin tutanakları var. Orada sanıklar sabotajlardan söz ediyor. Sanıklar mı "*yalan ve iftira okulu*"?.. Neden burjuvazinin komünizme kara çalmak için anlattığı hikâyelere inanılıyor da, sanıkların ifadelerine inanılmıyor. İlginç!

Onun dışında bir başka sorun daha var. Partinin Kulaklara karşı topyekûn saldırıyı başlattığı dönemde, ülke içinde sabotajlar var. Bu işçi sınıfı ile burjuvazinin ölüm kalım mücadelesi verdiği bir ortamda şaşırtıcı bir şey de değil! Burjuvazinin açık siyasi örgütlenmelerinin yasak olduğu bir ortamda, onun illegal örgütlenmesi ve terörist eylemlere de başvurması, yine şaşırtıcı değil, sınıf mücadelesinin olağan görüntüsüdür. Bunun ötesinde Komünist Partisi dışında partinin olmadığı bir yerde, burjuvazinin siyasetinin kendisini bizzat Komünist Parti içinde ifade edeceği de olgudur. Boraz kardeşimiz yoksa burjuvazinin yenildiğini gördüğü yerde savaşmadan teslim olacağını, onun katiyen terörist eylemlere, sabotajlara vs. girişmeyeceğini mi düşünüyor? Bu bağlamda bize okuma önerisinde bulunan Y.

Boraz kardeşimize bir başka okuma önerimiz daha var: "*Moskova Duruşmaları*"nın yayınlanmış söz tutanaklarını oku!

Y. Boraz hızını alamadan "*Ryutin Platformu*" nu savunuyor bize karşı. "*Ryutin Platfomu*", Kulakların tasfiyesi programına karşı çıkan sağ, sağcı bir platformdur. Arkadaş eğer bu platformun böyle olmadığını iddia ediyorsa, o zaman biz o platform üzerine somut tartışmaya hazırız.

"*Moskova Duruşmaları*" ve Lenin'in "Vasiyeti" hakkında görüşlerimizi yazdık. İsteyen sayı 154'te yazdıklarımıza yeniden bakabilir. Çokça belge olduğunu biliyoruz. Ama nedense Y. Boraz, birincil kaynaklara dayanmak yerine ikincil olarak üretilen ve yazılan belgeleri temel alıyor. Gerçeği olgular ve belgeler üzerinde tanımak isteyenler için 1936-1938 mahkeme tutanakları vardır ve bunlara ulaşmak onca zor sorun da degildir. Elbette bu yargılamalarda "kurunun yanında yaş" da zarara uğramış, haksız idari tedbirlerle karşılaşmış olabilir. Bizce Troçkizm sorununun merkezine "*yargılamaları*" koyduğunuz zaman esas sorun olan SİYASİ-TEORİK VE ÖRGÜTSEL sorunlardan uzaklaşırsınız. Okurumuzun yaptığı da tam da budur.

EKİM DEVRİMİ, TROÇKİ VE EFSANELER

Devam ediyor Y. Boraz ve Troçki'nin bürokrasiye karşı mücadele ettiğini söyledikten sonra şöyle diyor:

"*İhanete Uğrayan Devrim'den tutun, Faşizme Karşı Mücadele, Enternasyonalizm vs. vs. gibi eserlerini, 1905 devrimini, Ekim Sosyalist Devrimini, Kızıl ordunun kurulmasını ve iç savaşları bizzat görüp içerden yaşamış bir devrimcinin kaleminden ve tanıklığından çıktığı için de önemlidir bu eserler*"

Y. Boraz böyle söylüyor ama diğer tarafta gerçekler var. Nedir o gerçekler?

Troçki, 1903'ten itibaren parti içerisinde çizdiği zikzaklarla anılır. Bu zikzakların ne olduğunu daha önce yazdık. Ama kimilerini bir kez daha yazmakta fayda var.

Troçki ve onun etrafındaki grup, ayrı bir grup, ayrı bir merkez, ayrı bir yayın organı temelinde bir hizip olarak değil; Bolşevik Parti'nin programını, tüzüğünü kabul etme temelinde RSDİP(B)'ye alındı. Bolşevik partiye katılması, onun eski troçkist görüşlerinden vazgeçtiği veya partinin yön değiştirerek troçkist olduğu anlamına gelmez.

Troçki'nin Bolşeviklere katılması onun, yıllardır süren anti-Bolşevik mücadeleden vaz geçtiği anlamına da gelmiyordu. Şubat Devrimi'nden sonra, ikili iktidar döneminde, iktidarı proletaryanın ele geçirmesi, proletarya diktatörlüğünün kurulması anlamında sosyalist devrimin objektif koşulları olgunlaştı. Bolşevik Parti çığ gibi büyümeye başladı. Rusya'ya en geç dönen göçmen kadrolar içinde yer alan Troçki, Rusya'daki devrimin zaferinin Batı Avrupa'daki proleter devrimlerin prologu olacağını düşünüyordu. Devrimi başaracak partinin Bolşevik Parti olduğu pratikte görülmeye başlandığı noktada, Rusya içinde doğru dürüst bir örgütlenmeye, işçi sınıfı içinde önemli bir güce sahip olmayan ve fakat devrimci anın değerlendirilmesi gerektiğini düşünen ve savunan Troçki için tek alternatif Bolşeviklere katılmaktı. Bolşevikler açısından ise, Troçki gibi iyi bir ajitatörün ve örgütçünün Bolşeviklere katılması, onun Menşeviklerle birlikte hareket etmesinden yeğ idi. Bolşevikler, Troçki'ye ve onun fazla etkin olmayan grubuna, Bolşeviklere katılma çağrısı yaptı. Troçki ve grubu Temmuz 1917 sonrasında bu çağrıya uyarak, Parti'nin programı ve tüzüğünün kabulü temelinde RSDİP(B)'ye katıldılar. Troçki sosyalist devrimi savunuyordu ancak olaylara bir Bolşevik olarak bakmıyordu. Troçki, bir dizi oportünist görüşlerinden vazgeçmedi ama pratik devrim gö-

revleri bir süre için bu oportünist görüşlerini geri plana itti. Bu onun pratikte Bolşeviklere yaklaştığı bir dönemdir.

Troçki yanlış görüşlerine rağmen Bolşevik Parti için önemli ve yetenekli bir kişiydi. Partiye girme talebini kabul etmesi, Bolşevizmin ilkelerini kabul konusunda bir özeleştiriydi. Troçki, Bolşevik Partiye girmesine ve Merkez Komitesi'nde yer almasına rağmen asla tutarlı bir Bolşevik olamadı. Merkez Komitesi'nde yer almak her zaman tutarlı bir Bolşevik olunduğu anlamına gelmez. Merkez Komitesi'nde yer alması bir süre için de olsa Bolşevizm'in pratiğiyle birleşildiğini gösterir. Bu birleşme Troçki için oldukça kısa sürmüştür. Olgu budur.

Troçki hakkında, troçkistlerin uydurduğu birçok efsane vardır. Bu efsanelere göre Troçki, Ekim Devrimi'nin *"biricik önderi"* kızıl ordunun *"başkişi"*sidir. troçkistler Lenin'in rolünü ve Bolşevik Parti önderinin misyonunu bir kenara bırakmakta ve Troçki efsaneleri uydurmaktadır.

Y. Boraz, John Reed'in "Dünyayı Sarsan On Gün" adlı kitabını okumamızı öneriyor! Troçki hakkında yaratılan efsanelerin mimarlarından biri John Reed'dir. John Reed, "Dünyayı Sarsan On Gün" adlı kitabında 1917 Ekim Devrimi'nden önce Bolşevik Parti Merkez Komitesi'nin tamamına yakınının ayaklanmaya karşı olduğunu söylüyor! Güya Merkez Komitesi'nin oturumlarından birine bir işçi çat kapı içeri girmiş ve *"ayaklanmaya karşı çıkıyorsunuz ama ben size söyleyeyim ki, ayaklanma her şeye rağmen yine de olacak"* demiş! Bolşevik Parti Merkez Komitesi de, oturuma girip bağıran bu işçinin baskısıyla ayaklanma kararı almış! Evet! John Reed'in karşı devrimci Zuhanov'dan etkilenerek yazdığı kitabında bunlar yazıyor. Burada yazılanlar gerçek mi? Tabii ki hayır. Gerçekler, bilindiği üzere bu efsanede anlatılan gibi değildir. Merkez Komitesi'nin 10 Ekim (23 Ekim) tarihli oturum tutanaklarına göre; oturumda bulunanlar Lenin, Zinovyev, Kamanev, Stalin, Troçki, Sverdlov, Uritski, Jerzinski,

Kollontay, Bubnov, Sokolnikov ve Lomov'dur. Bu toplantıda ayaklanma sorunu görüşülüyor. Lenin'in ayaklanma üzerine önergesi oylanıyor. Karar 10'a karşı 2 oyla alınıyor. Kim karşı çıkıyor ayaklanma kararma? Kamanev ve Zinovyev. Bunlar ayaklanmaya karşı çıkmakla kalmıyorlar, Bolşevik Parti'nin ayaklanma kararı aldığını Menşevik basına da anlatıyorlar. Kamanev ve Zinovyev ayaklanma konusunda, birkaç günlük bir karşı çıkıştan sonra Merkez Komitesi'nin kararına uyuyorlar. 16 Ekim'de (29 Ekim) Merkez Komitesi üyeleri, Petrograd Komitesi temsilcisi, askeri örgüt, işletme komitelerinin, sendikaların, demiryolcuların temsilcilerinin bulunduğu bir oturum düzenleniyor. Lenin'in ayaklanma üzerine önergesi burada 2'ye karşı 20 oyla kabul ediliyor.

Başka bir efsaneye göre Troçki, Ekim Devrimi'nin *"büyük önderi"*, zaferin *"en büyük mimarı"*, iç savaşın *"kahraman savaşçı"*sıdır. Ekim Devrimi'nden 3 ay önce Bolşevik Parti'ye katılan Troçki, birden Ekim Devrimi'nin *"en büyük yaratıcı"*larından birisi oluveriyor. Oysa Ekim Devrimi'nde daha yeni bir parti üyesi sayılan Troçki, ne partide ne Ekim Devrimi'nde özel bir rol oynayamazdı. Çünkü Troçki'de her sorumlu parti fonksiyoneri gibi, Merkez Komitesi ve onun organlarının kararlarına göre hareket etti. Troçki, Bolşevik Parti Merkez Komitesi'nin aldığı kararları yerine getirmiştir. Troçki'nin "özel rölü" ve "devrimin esin kaynağı" söylentileriyle ilgili Stalin şöyle der:

"Bu elbette, Ekim ayaklanmasının esin kaynağı yoktu demek değildir. Hayır, onun esin kaynağı ve önderi vardı. Ama bu, ayaklanma sorununun karara bağlanmasında verdiği önergeler Merkez Komitesince kabul edilen Lenin'den, Troçki'nin iddiasının tersine, ayaklanmanın gerçek esin kaynağı olmasını illegalitenin önleyemediği Lenin'den başkası değildi. Ayaklanmanın esin kaynağının, Partinin önderi V. I. Lenin olduğu apaçık gerçeğini bütün illegalite üzerine gevezelikle örtbas etmeyi

istemek budalalıktır ve gülünçtür." (Stalin, Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 297)

Devam edelim: Merkez Komitesi'nin 16 Ekim (29 Ekim) tarihli oturumunun tutanaklarına bakacak olursak; ayaklanmanın bütün örgütsel işlerini yönetecek pratik bir merkez seçiliyor. Bu merkeze Sverdlov, Stalin, Jerzinski, Bubnov, Uritski olmak üzere 5 kişi seçiliyor. Ayaklanmayı yönetecek pratik merkezde Ekim Devrimi'nin *"biricik esin kaynağı"*, *"başkişisi"* Troçki yer almıyor. Ne kadar ilginç değil mi? Troçki'nin özel, örgütsel, politik ve ideolojik rolü gözükmeyen bir rol olmalı galiba. Masal bu ya, uydur uydurabildiğin kadar. Kağıt sabırlıdır!

TROÇKİ VE BREST-LİTOVSK...

Troçki'nin Lenin'le ve Bolşevik Parti'yle Ekim ertesi ilk büyük polemiği, çok önemli bir zamanda, Sovyet iktidarının ölüm-kalım savaşı verdiği bir dönemde, Brest-Litovsk barış görüşmeleri sırasında oldu. Troçki, Ekim Devrimi'nden sonra Dışişleri Komiserliği'ne atanır. Ayrılıklar Alman emperyalistleriyle yapılan Brest-Litovsk barış anlaşmasında kendisini gösterdi. Almanlarla anlaşma konusunda parti içinde esas olarak iki görüş vardı. Buharin ve Ossinski'nin başını çektiği bir grup, Alman emperyalizmiyle imzalanacak her türlü barış anlaşmasını teslimiyet olarak niteliyor ve her türlü uzlaşmayı red ediyordu. Bunların tavrı devrimin *"saflığını"* koruma adına, devrimin yenilgisine zemin hazırlamaktı. Çünkü Alman emperyalizminin ordularının, Rusya içinde ilerlemesini durduracak örgütlü silahlı güç yoktu. Ülkenin tümünde iktidar henüz ele geçirilmemişti. Savaşa devam etmek, barış imzalamamak, Lenin'in deyimiyle *"yeni doğmuş bir çocuğu ölüme terk etmek"* demekti. Lenin bütün bu sebeplerden, Almanlarla en kısa zamanda barış anlaşması imzalanmasını istiyordu. Esas mesele *"Rusya'da gerçek-*

leşen devrimi korumak ve geliştirmekti." Her geçen gün devrimin aleyhine işliyordu. Troçki bu durumda *"ne savaş-ne barış"* şeklinde bir görüş savunmaya başladı. Ona göre Almanya'da devrimci durum yükseliyordu, bu yüzden Alman ordularını Rusya'da bağlamak iyi olurdu. Fakat Alman orduları Rusya'da ilerlerlerse, bu kez Rusya'daki devrim yenilgiye uğrayacaktı. Bunu engellemek için Almanları oyalamak gerekliydi. Lenin'in *"çocukça"* diye adlandırdığı bu planı Troçki barış görüşmelerinde uygulamaya kalktı. Ve Troçki önderliğindeki heyet barış anlaşması imzalamadan kalktı masadan. Alman emperyalistleri bu fırsatı kaçırmadı, Rusya barış istemiyor gerekçesiyle saldırıya geçti. Alman saldırısı hemen hiç bir direnişle karşılaşmadı. Ve Alman emperyalistleri Rusya içinde ilerlemeye başladı. Bu durumda derhal barış görüşünü savunanlar, Merkez Komitesi'nde fikirlerini kabul ettirdiler. Almanlarla şartları eskisinden çok daha ağır olan bir barış anlaşması imzalandı. Troçki Dışişleri Komiserliği'nden alındı.

TROÇKİ VE İÇ SAVAŞ

Troçki hakkında yaratılan efsanelerden bir diğeri de Troçki'nin iç savaştaki rolü üzerinedir. Y. Boraz da *"Kızıl ordunun kurulmasını ve iç savaşları bizzat görüp içerden yaşamış bir devrimcinin kaleminden"* çıkan kitapları okumamızın ne kadar önemli olduğunu söylüyor. Öncelikle şunu belirtmek gerekir. Troçki elbette iç savaş sırasında önemli görevler almış, bir kısmından başarıyla çıkmıştır. Ama Troçki, iç savaş sırasında genel olarak Merkez Komitesi'nin iradesinin bir temsilcisi durumundadır. Troçki, kendi kafasına göre Kızıl Ordu'nun bir kısmını yöneten ve sosyalizmi tek başına kurtaran bir *"kahraman"* değildir. Evet, Troçki iç savaş döneminde esasta iyi savaşmıştır.

Ama savaşan tek başına Troçki değildir. Binlerce Bolşevik, milyonlarla ifade edilen emekçi yığınlar bu iç savaşta ölüm kalım mücadelesi vermiştir. İç Savaşta Kızıl Ordu'nun esas örgütleyicisi ve yöneticisi Bolşevik Parti'dir. Proletaryanın önderleri, işçiler-emekçiler, kendilerini sosyalizme adamış militanlar iyi savaşmış ve pek çoğu da bu uğurda yaşamlarını yitirmiştir.

Troçki Merkez Komitesi üyesidir ve Troçki'ye düzenli bir ordunun kurulması görevi verilir. Troçki esasta iyi savaşmıştır ama bir dizi hata da yapmıştır. İç savaşta Bolşevik Parti müdahalede bulunmasaydı, iç savaş yenilgi ile de sonuçlanabilinirdi. İşte bazı örnekler:

İç savaş döneminde Kızıl Ordu Doğu Cephesi'nde Kolçak ordusunu kovalamaktadır. Troçki bir plan önerir ve Doğu Cephesi'nden birliklerin geri çekilmesini, Kolçak ordusunun kovalanmasının bırakılmasını ve birliklerin Güney Cephesi'ne kaydırılmasını önerir. Bu öneri Merkez Komitesi tarafından reddedilir ve ordunun ilerleyişini sürdürmesi direktifi verilir. Troçki, Merkez Komitesi'nin bu direktifi ile hemfikir olmadığı için istifa eder. Ancak istifası Merkez Komitesi tarafından kabul edilmez. Sonuçta Merkez Komitesi direktifi uygulanır ve Kızıl Ordu istenilen sonuca ulaşır. Troçki'nin Kızıl Ordu komutanı olduğu, Merkez Komitesi'nde önemli bir şahsiyet olduğu ne kadar tarihi olgu ise; Kızıl Ordu'nun bir dizi yenilgisinde savaş alanlarında yaptığı hatalar da o kadar olgudur.

1919 Sonbaharı'nda, Denikin'e karşı saldırı başarısızlığa uğrar. Troçki Güney Cephesi'nden Merkez Komitesi'nin bir toplantısına çağrılır. Merkez Komitesi toplantı sonunda Güney Cephesi'ne yeni fonksiyonerler gönderme ve Troçki'yi görevden alma kararı alır. Yeni fonksiyonerler, Troçki'nin Güney Cephesi'ndeki işlere karışmamasını talep eder. Güney Cephesi'ndeki mücadele bir süre Troçki olmadan devam eder.

Troçki'nin iç savaşta kimseye danışmadan yaptığı atamalar, bürokratik tutumu, Bolşevik önderlere karşı düşmanca tavırları, "tutuklanmayı hak etmiş olan Fransız misyonu üyelerine" gösterdiği hoşgörü, parti içinde ciddi rahatsızlıklara neden olur. Troçki zaman zaman görevinden alınmıştır. 1919 yılında Partinin 8. Kongresi'nde eski *"sol komünistler"*in ağırlıkta bulunduğu askeri muhalefet grubu oluşur. Bu grup, Troçki'nin bürokratik ve düşmanca tutumundan rahatsız olan dürüst askeri delegeleri de kendine yaklaştırmıştı. Askeri delegelerin çoğu *"Troçki'nin iç savaşta açıktan açığa ihanet halinde olan eski Çarlık ordusu askeri muhafızlarının önünde eğilmesinden ve ordudaki eski Bolşevik kadrolara karşı düşmanca davranmasından hoşlanmıyordu."* Parti Kongresi'nde Troçki'nin cephedeki uygulamalarından örnekler sıralandı. Ancak bürokratik yanlışlara karşı doğru eleştiri getiren askeri muhalefet düzenli orduya geçişe ve bunun gerektirdiği önlemlere karşı çıkıyordu. Bu yüzden yanlış bir konumdaydı. Lenin ve Stalin, Askeri Muhalefete karşı kongrede mücadele ettiler. Kongre'de Troçki'nin dürüst askeri delegelerin tepkisini çeken tutumu da mahkûm edildi.

Y. Boraz Troçki'nin *"bürokrasiye karşı"* duruşundan bahsediyor. Ya Troçki'yi tanımıyor, ya da gerçekleri çarpıtıyor. 1921 yılında parti içinde büyük tartışmalara yol açan sendikalar meselesi de NEP tartışmalarının bir parçasıydı. Savaş komünizmi döneminde uygulanan sendikaların atamalar ve askeri yöntemlerle yönetilmesi politikasına son verilmeli, yönetimler seçimle işbaşına gelmeli ve barış koşullarına uygun olarak demokratik yöntemlerle yönetilmeliydi. Buharin ve Troçki bu görüşlere şiddetle karşı çıktılar. Troçki, işçi sınıfıyla ilişkilerde ikna yöntemine karşı çıkıyor ve sendikalara askeri yöntemin getirilmesini savunuyordu. O, sendikalarda demokrasinin yaygınlaştırılmasına ve sendika organlarının seçimle gelmesi ilkesine karşıydı. İşte Boraz'ın *"bürokrasiye"* karşı duran Troçki'si gerçekte bu idi.

BİR ÜLKEDE SOSYALİZM...

Stalin, Lenin ölmeden önce SBKP(B)'nin Genel Sekreterliği'ne seçilmişti. Stalin, Lenin'in ısrarla savunduğu Rusya'da tek başına kalındığında da sosyalizmi inşa perspektifine sıkıyı sıkıya bağlıydı. Kamanev, Zinovyev ve Troçki ise, Rusya'da tek başına sosyalizmin inşa edilemeyeceğini, bunun gerçekçi olmayan ve bu nedenle gerici bir çaba olduğunu söylüyorlardı. İdeolojik perspektiflerdeki temel farklılık pratik ve politik her sorunda karşıt görüşlerin savunulmasına neden olmuştu.

Muhalefet daha Lenin zamanında karşı çıktığı NEP'e yönelik saldırısını arttırmıştı. NEP'in kapitalizme geri dönüş yolu olduğunu, köylülüğe değil yalnızca zengin köylülüğe hizmet ettiğini, Sovyet iktidarının giderek sınıf niteliğini kaybettiğini söylüyordu. Oysa ülke ekonomisi henüz toparlanmamıştı. Lenin'in işaret ettiği çizgide NEP dönemi devam ediyordu. NEP'ten vazgeçilmesi köylülüğün Sovyet iktidarına karşı yönelmesi, kıtlığın yeniden baş göstermesi demekti. Güç toparlama dönemi devam ediyordu. Bu dönemde köylülük kazanılmalıydı.

Muhalefet politik önermelerini mantıksal sonucuna vardırmıştı. Rusya'da sosyalizm inşa edilemezdi. Partiyi bu fikre kazanmak istiyordu. Tek çare Avrupa devrimiydi. Avrupa devrimine askeri yardım yapılmalıydı. Dünya kapitalizmine derhal veya en kısa sürede savaş açılmalıydı. Bu süre içerisinde proletarya diktatörlüğü rejimi muhafaza edilmeliydi. Ancak sosyalizmin inşası imkânsızdı. İşte Troçki ve dostlarının görüşleri böyleydi.

Troçki yaşarken bir mahkeme kurulmuş! Bu mahkemenin sonucunun ne olduğunu soruyor Y. Boraz bize. Arkadaşın sözünü ettiği mahkeme, "*Mahkeme*" başkanı "*John Dewey*"e atfen, "*Dewey Komisyonu*" olarak da adlandırılan ve Troçki hakkında "*Moskova Duruşmaları*"nda getirilen suçlamaları "*inceleyen*" bir komisyondur. Bu inceleme içinde bu komisyonun bir alt ko-

misyonu Troçki ile, onun Meksika Coyoacan kentindeki evinde, 10-17 Nisan tarihleri arasında görüşmeler yapmış, Troçki'nin *"savunmasını"* almış, sonunda onu aklamıştır! Bu komisyon kim tarafından kurulmuştur? *"Leon Troçki'nin savunulması için Amerikan Komitesi"* (American Committee forn the defense of Leon Trotsky) tarafından! Komisyon'un içinde Troçki'nin ve Troçkizm'in sempatizanları ve Sovyetler Birliği'ne düşman *"liberal aydın"*lar vardır.

Komisyon üyelerinden Mauritz A.Hallgren *"mahkeme"* sırasında, bu *"mahkeme"*nin *"troçkistler açısından Sovyetler Birliği'ne karşı siyasi müdahalenin bir aracına dönüştüğü"* gerekçesiyle istifasını açıklamıştır. Boraz'ın bizim inanmamızı istediği rapor, sonucu başından belli bir komisyon raporudur! Hayır! Bizim için söz konusu belge ne ise odur: *"Troçki'yi savunmak için Amerikan Komitesi"* raporu! Bizce proletaryanın devletinin herkesin gözü önünde yürüttüğü mahkeme önünde sanıkların verdiği ifadeler, kuşkusuz *"Dewey Komisyonu"* denen propaganda aracının söylediklerinden daha güvenilir belgelerdir.

Eleştirmenimiz şöyle devam ediyor:

"Yani YDİ Çağrı'da bu tür makaleyi yazanlar, sizin GÜNCELLEMENİZE gerek yok. Söylediklerinizi daha önce söylenmiş. Bakın Stalin ne diyor:

'Troçkist ve Buharinci elebaşıların, belgelerin gösterdiği gibi, bu baylar, Ekim Devriminin daha ilk günlerinden beri, yabancı casusluk örgütleri ajanları oldukları ve ona karşı komplolar düzenledikleri halde, casusluk ve komplocu etkinliklerini ancak şu son zamanlarda -1937–1938 yıllarında- öğrenmiş bulunmamız şaşırtıcı değil mi? Nasıl oldu da bu kadar ciddi bir şeyi göremedik...'" (Stalin, Leninizm'in Sorunları, Sol Yayınlar, s. 726)

Biz komünist bir gazeteyiz. Yanlışları açık olarak belirtmekten de kaçınmayız. Stalin'in burada yaptığı tespit bu haliyle biz-

ce yanlıştır. "*SBKP(B) Tarihi (Kısa Ders)*" 1938'de yazılmıştır. Tarihin yazıldığı dönemde Sovyetler Birliği'nde troçkist çetenin ortaya çıkarıldığı ve yargılamaların sonuçlandığı bir dönemdir. Bu dönemde Stalin'in bu tespitleri, andaki genel hava içinde anlaşılabilir olmasına rağmen yanlıştır. Burada hiç ayrımsız troçkist ve Buharinci elebaşıların, yine hiç ayrımsız Ekim Devrimi'nin daha ilk günlerinden beri, yabancı casusluk teşkilatları ajanları oldukları tespiti yapılmaktadır. Bu genellikle bu tespitler aslında "*Moskova Duruşmaları*" sonuçları ile de tam örtüşmemektedir. Yapılan kimi yanlışların emperyalizme hizmet etmesi başkadır; objektif olarak emperyalistlerle girilen kimi ilişkilerde onların çıkarlarına hizmet etmek başkadır, subjektif olarak ajan olmak, emperyalizmin bilinçli ajanı olmak başkadır. Yanlış bir siyasi görüş savunmak başkadır, terörist eylemler örgütlemek başkadır vb. Burada bütün bu ayrımlar ortadan kalkmaktadır... Somut olarak Troçki ve troçkistler üzerine konuşursak: Troçki 1926'da Siyasi Büro'dan çıkarılır, 1927 sonunda Partiden atılır ve 16 Ocak 1928'de Alma Ata'ya sürgüne gönderilir; 20 Ocak 1929'da da kendisine yurtdışı edilme kararı bildirilir. Sovyetler Birliği'nin örgütlediği seyahatle Troçki ve ailesi 12 Şubat 1929 tarihinde İstanbul'a gelir. Bu dönemlerde Troçki'nin, sovyet-karşıtı ve sovyet-düşmanlığı temelinde illegal örgütlenme ve çalışmaları olduğu açıkça dile getirilirken onun emperyalistlerin ajanı olduğu vb. suçlaması yoktur. Savunduğu yanlış siyasi görüşlerin Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasına zarar verdiği ideolojik mücadele içinde ortaya konmuştur. Troçki'nin yurtdışı yıllarında Sovyetler Birliği'ndeki "*bürokratik iktidarı*" "*siyasi devrimle*" devirmeyi programatik olarak savunduğu, bunun için Sovyetler Birliği'nde de örgütlenmeye çalıştığı olgudur. Aynı şekilde Troçki'nin çelişmelerden yararlanma adına şu ya da bu burjuva – emperyalist devlet ve unsurlarla ilişkileri reddetmediği, tersine bu gibi ilişkileri kullanmaya çalıştığı da olgudur.

"*Moskova Duruşmaları*" sırasında bir dizi sanığın Troçki'ye bir dizi suçlama getirdiği de olgudur. Bütün bunlar birleştirildiğinde aslında söylenebilecek ve ispatlı olan şey, Troçki'nin ve troçkistlerin objektif olarak Sovyetler Birliği'ndeki proletarya diktatörlüğüne karşı, karşı-devrimci faaliyetler içinde oldukları-dır. Bunun ötesi, mahkemede bir dizi sanığın getirdiği ve fakat ispatlı olmayan iddialarıdır. Bu yüzden örneğin Troçki (troçkist elebaşıların en elebaşısı odur) hakkında "*Ekim Devriminin daha ilk günlerinden itibaren yabancı casusluk teşkilatlarının ajanı*" olduğu suçlaması doğru değildir. Ve doğru suçlamalara da zarar veren bir değerlendirmedir.

Bütün dünyada emperyalist burjuvazinin ve bu arada emperyalist burjuvazinin kuyrukçusu "*anti-Stalinist*" naylon komünistlerin Stalin'e ve Stalin dönemine saldırırken en fazla kullandıkları suçlamalardan biri; Stalin döneminde birçok eski Bolşevik önderin "*göstermelik mahkemeler*"de, "*işkencelerle*" yapılmış itiraflar temelinde, mahkûm edilerek kurşuna dizilmiş olduğu iddiasıdır. Bunlara göre Stalin, kişisel iktidar hırsı gözünü bürüdüğünden, kendine tehlikeli olabilecek tüm yöneticileri ortadan kaldırtmıştır.

Ne yazık ki, bu iddialar, birçok iyi niyetli ve belgeleri tanımayan insanı da etkilemekte; Buharin gibi, Zinovyev gibi, Rikov gibi vb. vb. bir dizi, bir zamanlar devrim için, Bolşevik Parti için büyük yararlılıklarda bulunmuş kişilerin, nasıl olup da Sovyetler Birliği'ne karşı sabotaj faaliyetleri içine girebilecek kadar alçaldıkları sorusu bu insanlar açısından da gündeme gelmektedir.

"İŞBİRLİĞİ"NİN OBJEKTİF TEMELLERİ

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasının başarıları, gerek tüm emperyalist dünyayı, gerekse "*tek ülkede sosyalizmin in-*

şasının mümkün olmadığı" tezini savunan Troçki ve troçkistleri ve diğer yandan sosyalist inşanın hızı karşısında paniğe kapılan Sağcıları zor durumda bırakmış; Sovyetler Birliği'ne düşmanlık, çeşitli emperyalist güçlerin Sovyetler Birliği'ndeki *"muhalefet"* ile *"ittifakı"*nın -daha doğrusu Sovyetler Birliği'ndeki muhalefeti kendi amaç ve çıkarları doğrultusunda kullanmasının- ortak temelini oluşturmuştur. Aynı ortak temeldir ki, Sovyetler Birliği'ndeki *"muhalefeti"* hem kendi içinde ittifaka, hem de kendi amaçlarına ulaşmak -yani Sovyetler Birliği'ndeki iktidarı devirmek, yerine kendi iktidarlarını kurabilmek– için emperyalist güçlerden *"yararlanma"* adına onlarla anlaşma aramaya; objektif olarak emperyalist güçlerin *"beşinci kol"* faaliyetini yürütmeye itmiştir.

Emperyalistler açısından da, troçkist ve Sağcı muhalefet açısından da 1934 yılında yapılan XVII. Parti Kongresi, Sovyetler Birliği'nde kendini ispatlayan sosyalizmi yıkmanın [troçkist ve sağ muhalefet açısından, lafta sorun tabii ki sosyalizmi yıkmak değildi; kurulan zaten sosyalizm değildi] tek yolu, Parti yönetimini yok etme yolu idi. Ve evet troçkist ve Sağ muhalefet açısından, Sovyetler Birliği'nde amaçlanan değişikliğe ulaşabilmek için, dıştan bir saldırı da, hesaplar içinde yeralan bir olasılıktı. Yönetimi devirmek için her araç kullanılabilir, her yol mübahtı. troçkistlerin ve Sağcıların XVII. Kongre ertesi, açıkça Parti çizgisine karşı çıkan bir programla, Parti platformu dışında bir platformla işçi sınıfı önüne, Sovyet emekçileri önüne çıkıp onları kazanma umudu kalmamıştı. Parti çizgisinin doğruluğu pratikte ispatlanmıştı. Kitleler büyük bir çoşku ile sosyalizmin inşası çalışmasına katılıyorlardı. Muhalefet ideolojik mücadele sonucu, yığınlar içinde tüm inanırlılığını yitirmişti. Bu durumda Parti yöneticilerine karşı bireysel terör, komplo yolu seçildi.

1 Aralık 1934'te Parti önderlerinden Sergey Kirov, Smolny Enstitüsü'ndeki bürosundan çıktığında, koridorda Nikolayev

isimli bir katilin saldırısında başından vurularak öldürüldü. Bu konu ile ilgili görüşlerimizi dergimizin 154. sayısında yayınladık. İsteyen bir kez daha yazdıklarımıza bakabilir.

BURJUVAZİNİN SINIF OLARAK TASFİYESİ

Devam edelim. Eleştirmenimiz şöyle diyor:

"*'Son Yazılar' adlı kitabında, Stalin SB'de sınıfların artık ortadan kalktığını ve geriye dönüşlerin artık mümkün olmadığını söylüyordu. Bunun da, yukarıdaki sözleri gibi yalan olduğu zamanla ortaya çıktı.*"

Bize çokça kitap okuma nasihatı veren ve hangi kitapları okumamız gerektiğini söyleyen Y. Boraz, Stalin'i çarpıtıyor. Stalin hiç bir zaman Sovyetler Birliği'nde sınıfların ortadan kalktığını söylemedi. Stalin Sovyetler Birliği'nde ***sömürücü sınıfların*** ortadan kaldırıldığını söyledi. Stalin, bu görüşlerini "Son Yazılar"da değil, 25 Kasım 1936'da yaptığı "*SSCB Anayasa Taslağı Üzerine*" başlıklı konuşmasında ve 10 Mart 1939'da 18. Parti Kongresi'ne sunduğu raporda söylüyor. Sınıf kavramı ekonomik kategoriler içinde ele alınan, üretimdeki yerleri, üretim araçları ile olan ilişkilerine göre birbirinden ayrılan geniş insan gruplarını ifade eden bir kavramdır. Herhangi bir sınıfın ekonomik temelini ortadan kaldırdığınız zaman, o sınıf, sınıf olarak tasfiye edilmiş, ortadan kaldırılmış demektir. Çünkü artık sözkonusu olan sınıfın üretim sistemi içindeki yeri, üretim araçları ile olan ilişkileri; emeğin toplumsal örgütlenmesinde oynadığı rol, toplumsal zenginlikten aldığı pay, bu payı alırken kullandığı yollar değişmiştir. Yani onu daha önce dâhil olduğu sınıf yapan bütün etkenler değişmiştir. O tasfiye edilmiş sınıftan geri kalan artıklar ve gerek o tasfiye edilen sınıf mensuplarının kafasında yaşayan, tasfiye edilmiş, ortadan kaldırılmış sınıfın düşüncelerinin varlığı; o sınıfın hala sınıf olarak varlığını sür-

dürdüğü anlamına gelmez. Sovyetler Birliği'nde sanayide ve tarımda burjuvazi ekonomik olarak yok edilmiş; üretim araçları üzerinde burjuvazinin özel mülkiyeti kaldırılmış; temel üretim araçları üzerinde sosyalist mülkiyet gerçekleştirilmiştir. Sovyetler Birliği'nde 1934'te sömürücü sınıflar ekonomik olarak yok edilmiş, yani sınıf olarak varlığına son verilmiştir. Bu artık sınıf çelişmelerinin ortadan kalktığı, sınıf mücadelesinin bittiği anlamına gelmiyor. Düşünce ve ideoloji, ekonomik temelden daha uzun süre varlığını korur. Bu anlamda burjuvazi ekonomik olarak ortadan kaldırılmasına rağmen ideolojik etkisi varlığını sürdürdüğü için sınıf kavgası tüm şiddetiyle devam eder, taa ki, hayatın tüm alanlarında burjuvazinin ideolojik etkisi de kırılıp yok olana kadar. Yani komünizmin üst evresine kadar. İşte troçkistlerin ve her renkten revizyonistlerin kafasının basmadığı can alıcı nokta tam da budur.

GERİYE DÖNÜŞ MESELESİ

Stalin güya *"Son Yazılar"*ında *"geriye dönüşlerin artık mümkün olmadığını"* söylüyormuş! Nerede diyormuş? *"Son Yazılar"*da!!! Stalin ne *"Son Yazılar"*da, ne de başka bir yerde geriye dönüşler artık mümkün değildir demiyor. Y. Boraz, Stalin'in söylemediğini Stalin'e mal edip saldırıya geçiyor. Çok okuma çağrısı yapan kardeşimiz, görülen odur ki, Stalin konusundaki bilgilerini okuma yoluyla değil –okuduğunu anlayabileceğinden yola çıkıyoruz- duyma yoluyla edinmiştir. Bir ihtimal de tabii ki, bilinçli olarak çarpıtmadır. Hangisinin daha iyi olduğuna Boraz karar versin. Siyasi bir insana, onun savunmadığı bir yanlış görüş mal edip, ona saldırma Don Kişot-vari bir yöntemdir. Stalin 1926'da (bkz: Leninizmin İlkeleri, Sol Yayınları, s. 178) *"Kapitalizmin **basit restorasyonu** artık olanaksızdır"* diyor. Stalin,

genel olarak restorasyondan değil, *"basit"* bir restorasyondan, yani yıkılan tipte bir kapitalizmin restorasyonundan söz ediyor. Daha sonra Sovyetler Birliği'nde olan da basit bir restorasyon, yani yıkılan tipte bir kapitalizmin yeniden iktidara gelme olgusu değildir. Eski, devrilmiş burjuva sınıfı değildir iktidara gelen. İktidara gelen, parti içinde şekillenip gelişen, yeni tipte bürokrat burjuvazidir. Olan budur. Şimdi soralım: Kim yalan söylüyor? Kim gerçekleri çarpıtıyor? Kararı okuyucu versin...

Eleştirmenimiz devam ediyor ve sorular soruyor. Geri dönüşleri araştırıp araştırmayacağımızı, hangi kitapları okumamız gerektiğini vb. anlatıyor. Y. Boraz'a yaptığımız çalışmaları, hangi araştırmaları yapıp yayınladığımızın bir dökümünü burada yapmayı gerekli görmüyoruz. Ama gururla, şimdiye kadar Türkiye Devrimci Hareketi'nin yapmadığı, yapamadığı konuları araştırıp sonuçlarını yayınladığımızı belirtmek istiyoruz. Dönüşüm Yayınları'ndan yayınlanan belgeleri, eleştirmenimiz temin edip okuyabilir. Arnavutluk'u soruyor Y. Boraz. Yıllar önce AEP, Mao araştırmalarını yayınladığımızı çok okuyan (!) Y. Boraz'ın bilmesi gerekir. Sadece en son yayınlanan *"Demokratik Devrim mi? Sosyalist Devrim mi?"* kitabımıza atıfta bulunuyor eleştirmenimiz. Ondan önce Sosyo Ekonomik Yapı ile ilgili yayınladığımız kitabımızdan haberi var mı? Kuşkusuz geriye dönüşler meselesinde epey belgelerimiz yayınlandı. Tabii ki önümüzde kapsamlı olarak geriye dönüş sorununun araştırması var. Y. Boraz merak etmesin, kapsamlı çalışmamızı yayınladığımızda, nasıl bir araştırma yaptığımızı ve neleri okuduğumuzu görebilir.

LENİN VE TROÇKİ: DEMOKRATİK DEVRİM KONUSUNDA İKİ AYRI ÇİZGİ

Y. Boraz, *"Demokratik Devrim mi? Sosyalist Devrim mi"*? tartışmasını ve *"devriminin karakteri konusunda kafa"* yormanın iyi bir şey olduğunu belirttikten sonra şöyle diyor:

"Rusya'daki devrimciler de bu tartışmayı zamanında yapmışlardı. Bu konuda öne çıkan ilk kitaplar Lenin'in 'İKİ TAKTİK', Troçki'nin ise 'Sonuçlar ile olasılıklar' adlı çalışmalarıdır Çarlık Rusyası'nda gelecekteki devrimin olgulardan hareketle bir çözümlemesidir bu iki eser de. Bu iki kitap etrafında dönen tartışma, Ekim devrimine kadar devam etmiştir."

Önce Lenin'in "İki Taktik"i ile Troçki'nin "Sonuçlar ve Perspektifler"ini (Olasılıklar değil, Perspektifler. Burada çeviri yanlışı var. - BN) aynı yerde sayıp, her ikisine de *"gelecekteki devrimin olgulardan hareketle çözümlemesidir"* notunu vermek, bu iki eser arasındaki özsel, temel farkları gözlerden gizlemektir. Bu eserlerden birincisi, Marksizm'in demokratik devrim konusundaki görüşlerinin Rusya somutuna uygulanması ve ilerletilmesidir. Bu eserde Lenin, geçmişte demokratik devrimin önderi olarak görülen burjuvazinin gericileştiğini; onun demokratik devrimi sonuna dek ilerletmek diye bir sorunu ve programı olmadığını; demokratik devrimi sonuna kadar ilerletmenin proletaryanın çıkarına olduğunu; Rusya'da demokratik devrimin işçi sınıfının önderliğinde, işçi köylü temel ittifakına dayanılarak *"ve işçilerin köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü"* şiarı ile gerçekleştirilebileceğini; demokratik devrimle sosyalist devrim arasında bir Çin Seddi olmadığını; birincisinden ikincisine durmaksızın geçmek için tek kıstasın *"işçi sınıfının bilinci ve örgütlenme ve işçi sınıfı ile yoksul köylülüğün ittifâk derecesi"* olduğunu ortaya koyar. Savunduğu Rusya şartlarında Marksist kesintisiz devrim teorisidir.

"Sonuçlar ve Perspektifler", köylülüğün devrimci yeteneği ve devrimde oynayabileceği role kuşku ile yaklaşan bir yaklaşım üzerine kuruludur. İşçilerin köylülerin Devrimci Demokratik Diktatörlüğü şiarını, bu şiar altında iktidarın hangi sınıfın elinde olacağı konusu açık bırakıldığı gerekçesiyle reddeder. Sosyalizmi savunanların savunması gereken iktidar biçiminin proletarya diktatörlüğü olduğu, devrimin perspektifinin köylülerin yardımı ile kurulacak proletarya diktatörlüğü olduğu ve zaten Rusya'da proletarya diktatörlüğünün kaderinin Avrupa'daki devrimlere bağlı olduğu vb. savunulur. Sürekli devrim adı altında, sol laflara büründürülerek savunulan teori, gerçekte Rusya'da proletarya önderliğinde işçi-köylü iktidarı hedefli bir devrimin imkânsızlığı teorisidir. Bu teori pratikte burjuva devrimi burjuvazinin işidir, proletaryanın bu devrimdeki rolü en iyi halde *"en radikal muhalefet partisi olmaktır"* Menşevik teorisi ve siyaseti ile birleşir.

Bir dikkatsizlik: Devam ediyor Boraz:

"Adı geçen makalede, zaten .YDİ Çağrı yazarı da devrimin karakterine ilişkin, bu döneme ve tarihlerine ait alıntıları okuyucusuna sunuyor. Yazar böylece, Troçki hakkında Lenin Neler diyoru (bolca İki Taktikten örnekler vererek) veriyor. Yazarın buradaki muradı, Troçki ile Lenin'i, devrimin karakteri konusunda karşı karşıya getirip, bir Troçki kitabı bile okumadan karalamaktır"

Görüldüğü gibi Boraz "Troçki ve Bolşevikler" başlıklı yazımızda "Troçki hakkında" "İki Taktik"ten bolca örnekler verdiğimizi iddia ediyor! Yazıda bu bağlamda "İki Taktik"ten yaptığımız tek bir alıntı dahi yoktur. Boraz'a göre, Troçki'den tek kitap bile okumamış olan bizler, işe bakın ki, Troçkizm'in temellerinin atıldığı "Sonuçlar ve Perspektifler" adlı kitaptan alıntılar yaptık ve bütünlük içinde savunulan düşüncelerin bir özetini de okuyucularımıza aktardık. Tabii *"İki Taktik"*ten alın-

tı yapsak da problem olmazdı. Tabii ki Lenin'den birçok alıntı yaptık ve bunların kaynağını da verdik. Yazarımız herhalde dikkatli bir okuyucu olmadığı için Lenin'den yaptığımız tüm alıntıları, "İki Taktik"ten yaptığımızı sanıyor. İşte önyargılı davranmak buna denir.

Devam ediyor Boraz:

"*Bunu (Yani Troçki'den tek kitap bile okumamış olmaklığımızı - BN) nereden çıkarıyorum? Şuradan, Lenin'in Nisan Tezleri ile birlikte Troçki'nin 'Sonuçlar ve Olasılıklar' kitabı okunup bir karşılaştırma yapılsa, eminim yazar bu kadar rahat yazamazdı! Bu konuda, o kadar uzun yazdıklarının tek bir satırını yazamazdı.Yazarın unuttuğu veya bilerek çarpıttığı bir şey var. O da şu,* ***madem ki devrimin karakteri konusunda bu kadar ağır eleştirilerde bulunuyor Lenin, Ekim Devrimi sırasında Troçki ile niye ve nasıl aynı yerde?****.Hadi,yazar bunu bir açıklasın."*

Boraz rahat olsun! "Nisan Tezleri"ni de, "Sonuçlar ve Perspektifler"i de okuduk. Karşılaştırma yapma yeteneğine de sahibiz.

"NİSAN TEZLERİ" / "SONUÇLAR VE PERSPEKTİFLER"

Nedir "Nisan Tezleri"nde ortaya konan?

Lenin'den okuyalım:

"*Her devrimin temel sorunu devlet iktidarı sorunudur. Bu konuda berraklık olmadan, devrime bilinçli bir katılımdan, ya da hele ona önderlik etmekten söz edilemez.*

Devrimimizin son derece dikkate değer bir özelliği, bir ***ikili iktidar*** *üretmiş olmasıdır. Herşeyden önce bu olgu hakkında berrak olunmalıdır, bu kavranmadan, ileriye doğru adım atılamaz. Örneğin bolşevizmin eski 'formülleri'ni tümlemeyi ve dü-*

zeltmeyi bilmek gerek, çünkü ortaya çıkmış olduğu gibi bunlar gerçi genelde doğruydu, ama somutta gerçekleşmesinin başka türlü olduğu görüldü. İkili iktidarı önceden ***hiç kimse*** *düşünmedi ve düşünemezdi.*

İkili iktidar neden ibarettir? Geçici Hükümet'in ***burjuvazinin*** *hükümetinin yanı sıra, gerçi henüz zayıf, henüz rüşeym halinde olan, ama buna rağmen hiç kuşkusuz gerçekten varolan ve güçlenen bir* ***ikinci hükümetin****: İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri'nin ortaya çıkmış olmasından ibarettir.*

Bu ikinci hükümetin sınıfsal tabanı nedir? Proletarya ve (asker kaputu içindeki) köylülük. Bu hükümetin politik karakteri nedir? Devrimci diktatörlüktür..." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 40)

"*Rusya'da mevcut durumun özgünlüğü, proletaryanın yeterince gelişmemiş sınıf bilinci ve yetersiz örgütlülüğü sonucunda burjuvaziyi iktidara getiren devrimin birinci aşamasından, iktidarı proletaryanın ve köylülüğün en yoksul katmanlarının eline vermek zorunda olan* ***ikinci*** *aşamasına* ***geçişten*** *ibarettir.*" (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 35)

Bize okuma önerileri yapan Boraz'a yeni bir okuma önerisi: Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6'nın tümünü okumanda büyük yarar vardır!

Evet! Nisan 1917'de, Rusya'da ikili iktidar vardır!

Bir yanda geçici hükümet şahsında burjuvazinin hükümeti, burjuvazinin diktatörlüğü.

Diğer yanda İşçi Köylü Temsilcileri Sovyetleri şahsında "İşçilerin Köylülerin Devrimci Demokratik Diktatörlüğü"!

Hani şu Troçki'nin 1905 Devrimi derslerinde imkânsızlığı üzerine ahkâm kestiği diktatörlük!

Haydi okumadığımız (!) Troçki'nin ne dediğine bakalım. Bu kez onun Ekim Devrimi sonrasında, bir sürü ideolojik mücadeleden sonra tecrit olup partiden atıldığı ve yurtdışına sürüldüğü

dönemde, sürekli devrim teorisini Lenin'le barıştırmaya çalıştığı bir yazısına bakalım. "Sürekli Devrim"in 1930 yılı Almanca baskısına yazdığı önsözde Troçki şunları söylüyor:

"Bizim burjuva devrimimizin kaderi konusunda tarım devriminin belirleyici olduğu konusunda, ben en azından 1902 yılının Ekiminden – yani benim yurtdışına birinci kaçışımdan - itibaren Lenin'in bir öğrencisi idim. Tarım devriminin, dolayısıyla genelde demokratik devrimin ancak liberal burjuvaziye karşı işçilerin köylülerin birleşik gücü ile gerçekleştirilebileceği, benim için her türlü kuşkunun üzerinde idi. Buna rağmen ben 'İşçilerin köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü' formülüne karşı idim. Çünkü bu formül diktatörlüğün gerçekte hangi sınıfa ait olacağını açık bırakma zaafına sahipti. Ben şunu ispatlamaya çalıştım: Köylülük muazzam sosyal ve devrimci ağırlığına rağmen gerçekten bağımsız bir parti yaratma ve bundan da daha çok onun elinde iktidarı yoğunlaştırma yeteneğine sahip değildir. (...) Benim bundan çıkardığım sonuç şu oldu: Bizim burjuva devrimimiz, ancak proletarya milyonlarca köylülüğün yardımı ile, devrimci diktatörlüğü kendi elinde yoğunlaştırabilirse görevlerini köktenci olarak çözebilir.

Bu diktatörlüğün sosyal içeriği ne olurdu? Birinci olarak o tarım devrimini ve devletin demokratik dönüşümünü tam olarak gerçekleştirirdi. Başka bir deyişle, proletarya diktatörlüğü tarihi olarak gecikmiş demokratik devrimin görevlerini çözmenin bir aracı olurdu. Fakat o kendini bununla sınırlamazdı. İktidara gelen proletarya özel mülkiyet ilişkilerine hep daha derinlemesine müdahalede bulunmak, yani sosyalist tedbirler yolunda yürümek zorunda kalırdı." (Leo Trotzki, Permanente Revolution, Verlag der Zeitschrift DIE AKTION, Berlin,1930, s. 24; yeniden basım, Verlag Neue Kritik, Frankfurt, 1965)

Görüldüğü gibi Lenin'in *"Nisan Tezleri"*nde savunduğu görüşler ile Troçki'nin *"Sonuçlar ve Perspektifler"*inde savundukları birbiri ile uyuşmaz.

Troçki, *"Sonuçlar ve Perspektifler"*de, devrimin hedefi olarak *"Köylülüğün yardımı"* ile, -dikkat edilsin yoksul köylülük değil, bir bütün olarak köylülükten söz ediyor Troçki– kurulacak *"Proletarya Diktatörlüğü"*nü koyuyor. İşçilerin Köylülerin Devrimci Demokratik Diktatörlüğü'ne karşı çıkıyor. Alternatifi: Burjuvazinin bir bölümünün de kurulmasına yardım edeceği Proletarya diktatörlüğü!!! İşte *"büyük ve devrimci teorisyen"* Troçki'nin hem de devrimin sürekliliği adına savunduğu proletarya diktatörlüğü böyle bir şey!

Lenin için ise, proletarya diktatörlüğü köylülükle kurulmaz. Yalnızca köylülüğün en yoksul kesimi ile kır yoksulları ile birlikte kurulabilir. Yani, kır proletaryası ile! Köylülükle kurulan diktatörlüğün adı İşçilerin Köylülerin Devrimci Demokratik Diktatörlüğü'dür. Bununla proletarya diktatörlüğü arasında Çin Seddi yoktur. Bu var olduktan sonra, bundan ikincisine, proletarya hazır olduğunda (bilinç ve örgütlenme seviyesi ve yoksul köylülükle ittifak derecesi) geçilir.

Çarlığın yıkılması ertesinde Rusya'da de fakto ikili iktidar ortaya çıkmıştır. Sovyetlerde cisimlenen iktidar işçilerin köylülerin devrimci demokratik iktidarıdır. Devrimin görevi buradan proletarya diktatörlüğüne geçiştir. Bunun subjektif şartlarını yaratmak, partinin görevidir.

İYİ ANLAŞILMASI İÇİN BİR KEZ DAHA

1917 Şubat'ın da ne oldu? Çarlık yıkıldı. Siyasal özgürlükler kazanıldı. Bolşevik parti yasal hale geldi. Lenin ülkeye döndü. Devrimci basın, sendikalar, dernekler özgür bir ortama kavuştu. Çarlığın devrilmesinden sonra, Rusya'da ikili bir iktidar ortaya

çıktı. Bir yandan emperyalizm, burjuvazinin önderliğinde "*Geçici Hükümet*"; diğer yandan ise işçilerin, köylülerin, askerlerin iktidar organı olan İşçi-Köylü-Asker Sovyetleri. Ancak bu İşçi-Köylü-Asker Sovyetleri'nin içinde, Bolşevik Partisi değil, aslında zengin köylülerin ve küçük-burjuvazinin çıkarlarını savunan "*Sosyal Devrimciler*" ve "*Menşevikler*" hâkimdi. Lenin "*Nisan Tezleri*"nde Rusya'da Burjuva Demokratik Devrim'in tamamlandığını belirtir. Evet! Çarlığın yıkılması anlamında demokratik devrim tamamlanmıştı. Demokratik devrimin daha çözmesi gereken bir dizi görev vardı. Fakat bunlar eğer proletarya diktatörlüğünün kurulma şartları oluşursa, proletarya diktatörlüğü şartlarında geçerken de çözülebilirdi. Aynen Lenin'in "İki Taktik"te öngördüğü gibi.

Lenin'deki değişiklik neydi? Lenin gerçekten özeleştiri yapıp Troçki'nin sürekli devrim teorisini savunan pozisyona mı geldi? Bir dizi troçkistin iddiası bu! (Örneğin Viktor Serge, Troçki adlı kitabında uzun uzun bu tezi ispatlamaya çalışıyor. Boş yere!) Tabii ki hayır! Lenin demokratik devrim, sosyalizm, köylülük, proletaryanın önderliği, devrim aşamaları vb. konularda görüşlerini yanlış ilan edip değiştirmedi. Lenin'de öze ilişkin değişen bir şey yoktu. Değişen yalnızca objektif koşullar, sınıflar arası güç ve ilişkilerdi.

Troçki ise şöyle diyordu:

"*Biz demokratik devrimi, başka herhangi bir yerden daha derinlemesine, daha kararlı, daha kusursuz bir biçimde tamamlamış olmamıza rağmen,* ***bağımsız bir demokratik devrim yaşamadık.***" (Troçki, Sürekli Devrim, s. 109) Troçki'ye göre, 1917 Şubat'ında bağımsız (ne demekse artık!) bir demokratik devrim gerçekleşmemişti. Ancak Ekim Devrimi'yle hem sosyalist hem de demokratik devrim gerçekleşmişti. Lenin şöyle yazıyordu:

"1917 Şubat-Mart Devrimi'ne kadar Rusya'da devlet erki eski bir sınıfın, başta Nikola Romanov olmak üzere derebeyi soylu büyük toprak sahiplerinin elindeydi.

*Bu devrimden sonra devlet erki **başka**, yeni bir sınıfın, yani **burjuvazinin** elinde bulunmaktadır.*

*Devlet erkinin bir **sınıfın** elinden başka bir sınıfın eline geçişi, bu kavramın gerek tam bilimsel gerekse de pratik-politik anlamında, **devrimin** en önemli, temel birinci özelliğidir*

Bu ölçüde Rusya'da burjuva ya da burjuva-demokratik devrim sona ermiştir." (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 46)

*"Rusya'da mevcut durumun özgünlüğü, proletaryanın yeterince gelişmemiş sınıf bilinci ve yetersiz örgütlülüğü sonucunda burjuvaziyi iktidara getiren devrimin birinci aşamasından, iktidarı proletaryanın ve köylülüğün en yoksul katmanlarının eline vermek zorunda **olan** ikinci aşamasına **geçişten** ibarettir."* (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, s. 35)

Lenin ile Troçki arasında bir birlikteliğin olmadığını bu alıntılar herhalde yeterince gösteriyor.

Troçki, demokratik devrimin kesin zaferi ile demokratik devrimi birbirine karıştırıyor. Bolşevik Parti'nin asgari programı demokratik devrimin gerçekleşmesi değildi. Bolşevik Parti'nin asgari programı, demokratik devrimin zafer kazanması ve mümkün olan en kısa sürede sosyalist devrime geçişti. Demokratik devrimin kesin zaferi proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünü öngörüyordu. Troçki, proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünün bütün ülkede tek iktidar olmamasından yola çıkarak *"bağımsız"* bir demokratik devrim gerçekleşmediğini iddia ediyor. 1917 Şubat Devrimi'nin kendi tezlerini doğruladığını söylüyor.

Lenin, Çarlığın yıkılmasıyla Burjuva Demokratik Devrim'in tamamlandığını söyler. Sosyalist aşamaya geçiş için demokra-

tik devrimin sonuna kadar götürülmesi, bütün demokratik devrim görevlerinin çözülmesi gerektiği anlayışına karşı çıkar ve devrimin sosyalist aşamaya geçişinin zorunlu olduğunu söyler. Lenin'e göre, sosyalist devrim demokratik devrimin arta kalan görevlerini de çözecektir. Troçki, Lenin'in fikir değiştirdiğini ve Troçki'nin görüşlerinin yanına geldiğini savunur. Tabii bunu, Lenin öldükten sonra yapar. Troçki'ye göre Lenin, Şubat Devrimi'nden sonra *"Nisan Tezleri"* ile Troçki'nin *"sürekli devrim"* kuramını benimsemiştir. Demokratik devrimi savunmaktan vazgeçmiş, sosyalist devrimi savunmuştur. Bu tarihten itibaren Lenin proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü tezinin yanlış olduğunu görmüş, hayatı boyunca savunduğu bu tezden vazgeçmiştir! Bu tarih Lenin için bir dönüm noktasıdır. Gerçek Leninizm asıl olarak bu tarihten sonra başlar denilebilir! Troçki ve troçkistlerin savunusu budur. Troçki şöyle diyor:

"1905-17 Bolşevik deneyimi 'demokratik diktatörlük'ü kapatıp, üzerine süngüyü vurabilmiştir. Kapının üzerine Lenin kendi elleriyle 'Girilmez, Çıkılmaz' ibaresini yazmıştır." (Troçki, Sürekli Devrim, s. 109)

Lenin demokratik devrimden vazgeçmiş! Proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünü yanlış ilan etmiş! Troçki, Lenin'in hiçbir zaman sosyalist devrim sloganını kullanmayacağını düşünüyordu. Çünkü Troçki, Bolşevikleri, sürekli olarak sosyalist devrimi belirsiz bir geleceğe ertelemekle, demokratik devrimi savunarak, sosyalist devrimi unutmakla, proletaryayı kapitalizm sınırları içerisinde tutmakla eleştirmiştir. Lenin zamanı geldiğinde, sosyalist devrim sloganını ortaya attığında Troçki şaşırmış kalmıştır. Bolşevizm'den hiçbir şey anlamamış olan Troçki, objektif koşullardaki değişikliğe bağlı olarak Lenin'in parti programına tamamıyla sadık kalarak sosyalist devrimi savunmasını "büyük bir değişiklik" olarak nitelemiştir.

Oysa Lenin değişmemişti. Lenin Troçki'nin çizgisine de gelmemişti. Lenin, demokratik devrim ve sosyalist devrimin ayrı olgular olduğunu, ancak aralarında geçiş olabileceğini 1905'te de, 1917 Şubat Devrimi'nden sonra da savundu. Lenin Şubat Devrimi'nden sonra Troçki'nin "sürekli devrim" teorisini savunmak bir yana şöyle diyordu:

"*Fakat burjuva-demokratik devrimin kazanımlarını Rusya'nın halklarının sahip olduğu şeylerin sağlam bir parçası yapmak için ilerlemeye devam etmek zorundaydık ve ilerledik de. Burjuva demokratik devrimin sorunlarını; ilerlerken, geçerken, bizim esas ve gerçek, bizim proleter-devrimci, sosyalist çalışmamızın 'yan ürünü' olarak çözdük. Reformlar –bunu her zaman söyledik- devrimci sınıf mücadelesinin bir yan ürünüdür. Burjuva-demokratik dönüşümler –dedik ve bunu olgularla ispatladık- proleter, yani sosyalist devrimin bir yan ürünüdür. Geçerken değinelim ki, 'ikibuçukuncu' Marksizmin Kautsky, Hilferding, Martov, Çernov, Hillquit, Longuet, MacDonald, Turati ve tüm diğer kahramanları, burjuva-demokratik ve proleter sosyalist devrim arasındaki* ***böylesi*** *karşılıklı ilişkiyi anlamak istemiyorlar. Birincisi, ikincisine doğru büyür. İkincisi geçerken birincinin sorunlarını çözer. İkincisi birincinin eserini pekiştirir. İkincinin birinciyi ne ölçüde aşacağına, mücadele ve ancak mücadele karar verir* " (Lenin, Seçme Eserler, Cilt 6, İnter Yayınları, s. 519)

Lenin, demokratik devrimin önemini her zaman sosyalizm mücadelesi açısından ele almıştır. Yığınların bilinç, örgütlenme ve hareket düzeyine denk düşen demokratik evresini aşan devrim artık sosyalist devrim evresine girmiş demektir. Sosyalist devrimin gündeme gelmesi için, bütün demokratik görevlerin çözülmesi gerektiği sonucu çıkmaz. 1917'de de böyle oldu. Demokratik devrim gerçekleşti, hareket demokratik evresini genel olarak aştı ve sosyalist devrim için koşullar olgunlaştı. Burjuva

devrim gerçekleştikten sonra görev, proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyine göre en kısa sürede sosyalist devrime geçiştir. Bu Lenin'in Troçkizm'e geçmesi değil, bizzat Leninizm'in ta kendisidir. Bu Leninist düşüncenin, Troçki'nin yığınların bilinç ve örgütlenme düzeyini dikkate almayan oportünist, lafta sol, özde sağ "sürekli devrim" teorisiyle uzaktan yakından hiç bir ilgisi yoktur. 1917 Şubat ve Ekim Devrimi Troçki'nin "sürekli devrim" anlayışını doğrulamaz; Lenin'in kesintisiz devrim anlayışını kanıtlar. Bu ikisinin üzerinde yükseldiği tezler birbirine karşıttır.

LENİN VE TROÇKİ EKİM DEVRİMİ'NDE NASIL VE NEDEN AYNI YERDE?

Ekim Devrimi öncesinde durum ne idi?

İkili iktidar döneminde burjuvazinin iktidarı işçi-köylü yığınlarından giderek tecrit oluyor, halk içinde desteğini hızla yitirme sürecine giriyordu.

İşçilerin Köylülerin Delegelerinin Sovyetleri'nde Şubat sonrasında küçük bir azınlık konumunda olan Bolşevikler giderek güçleniyor, Sovyetler içinde burjuvazinin iktidarına destek verme yanlısı güçler zayıflıyordu. Bolşevik Parti özellikle işçiler ve ordu (asker kaputu içindeki köylüler) içinde etkisini ve örgütlülüğünü çığ gibi arttırıyordu. Troçki'nin Rusya'ya geri döndüğü günlerde görülen manzara net olarak şu idi: Bolşevikler sosyalist devrime yelken açmışlardı. Ve hızla büyüyen, devrimi gerçekleştirecek olan özü-sözü bir parti durumunda idiler. Troçki'nin örgütünün, işçiler ve köylüler içinde önemli bir etkisi yoktu. Eğer Troçki ve grubu, devrimde bir rol oynamak istiyorlarsa, gidilecek tek adres Bolşeviklerin partisi idi. Kaldı ki Troçki zaten sürekli devrim adına lafta sosyalist devrimi savunan biri idi. Bolşeviklerin sosyalist devrimi pratik olarak

hazırladıkları bir yerde kenarda durması, kendi grubundan bile tecridini beraberinde getirebilirdi. Troçki'nin Ekim günlerinin arifesinde RSDİP(B)'ye -Bolşeviklerin parti programının ve tüzüğünün kabülü temelinde- girmesinin nedeni ve nasılı Troçki açısından budur.

Lenin ve Bolşevikler açısından ise bunun nedeni ve nasılı şudur: Devrim, devrime katkısı bulunabilecek bütün güçlerin harekete geçirilmesini gerektirir. Troçki ve grubu, pratik olarak işçi ve emekçi yığınlar içinde önemli bir güç olmasalar da (bunu biz söylemiyoruz; troçkist Viktor Serge "*Troçki*"sinde anlatıyor) Troçki iyi bir ajitatör ve örgütleyicidir. Onun ve grubunun devrime katılması kuşkusuz diyelim ki Menşeviklerle birlikte devrime karşı çıkmasından iyidir. Hal böyle olduğu için, bu grup aynı zamanda sosyalist devrimi savunduğu için, Bolşevikler Troçki ve grubunu parti saflarına çağırmış, 1917 Temmuz günleri ertesinde onlar bu çağrıya uymuştur. Bu devrim açısından gayet yararlı da olmuştur. Partiye o dönemde katılan Troçki ve troçkist grup üyeleri Ekim Devrimi sırası ve sonrasında devrim için küçümsenmeyecek yararlılıklarda bulunmuşlar, troçkist grup üyelerinin bir bölümü süreç içinde bolşevik kadrolara dönüşmüşlerdir. Troçki ve bir kısım troçkist ise, iş sosyalizmin gerçekten bir ülkede inşasına geldiğinde eski çizgilerini daha da geliştirip, partiye egemen kılmaya çalışmışlar ve tasfiye olmuşlardır.

"NİSAN TEZLERİ"NDEN ÖĞRENME

"*Bugün, ülkelerimizde kapitalizmin girmediği bir yer yokken, 'demokratik devrim' diye yola çıkanların bile, Nisan Tezleri'nde öğrenecekleri çok şey var demektir. Bunu asla unutmayalım.*" diyor Boraz.

Unutmayız tabii ki. troçkist tezleri bildiğimiz için bu tespitlere yabancı değiliz. Bugün kapitalizmin girmediği ülke var

mı? Troçkizm bütün ülkelerde sosyalist devrimi savunuyor. O, çok işçici kesiliyor ve köylülüğün önemini yadsıyor vb. "*Nisan Tezleri*"nden bugünün Türkiye'sine uyarlamasında çıkan sonuç, Demokratik Devrim'in reddi değildir. troçkistlere göre kapitalizm egemen, öyleyse sosyalist devrim; ya da çok önemli çözülmemiş demokratik devrim görevleri var, öyleyse demokratik devrim genellemeleri yanlış genellemelerdir. "*Nisan Tezleri*"nden öğrenilecek en önemli derslerden biri budur.

Biz her ülkede devrim aşamasının, o ülkenin ekonomik, sosyal, tarihi gelişmesi bütünlüğü içinde somut çözümlenerek belirlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Kuzey Kürdistan/ Türkiye'de, ekonomide kapitalizm egemen olduğu halde, devrim aşaması olarak neden Demokratik Devrim'in, gündemde olduğunun cevabını merak eden herkes, yayınlarımızdan okuyup öğrenebilir. Eğer söylediklerimiz yanlış bulunuyorsa, böyle geçerken genel laf etmek yerine, somut eleştiri getirilir. Cevaplarız!

ÖZELEŞTİRİ KONUSU

Y. Boraz, Troçki'nin Bolşevikler tarafından partiye alındığı sırada, örgütlenme konusunda Menşevik görüşlerin özeleştirisini verdiğini belirttikten sonra şöyle diyor:

"*YDİ Çağrı'dan da arkadaşlar, örneğin geçmişte savundukları bir yanlış görüşün özeleştirilerini vermiş olabilirler mi? Özeleştirisini verdikleri konulardan sorumlu olurlar mı? Örneğin hala Maocu musunuz? Bugün bundan sorumlu tutuluyor musunuz?*"

Marksizm-Leninizm biliminde eleştiri-özeleştiri ilkesi vardır. Hataları kabul etmek ve hataları düzeltmek bir erdemdir. Hata kabul ediliyorsa ve daha sonra aynı hata tekrarlanıyorsa, verilen özeleştirinin bir değeri olmaz. Okurumuz Troçki özeleştiri yapma büyüklüğünü göstermiş diyor. Bir an için öyle kabul

edelim. Bundan Mao'yu savunanların Mao'nun yanlışlarıyla ve kendi geçmişleriyle hesaplaşmadığı sonucu acaba nasıl çıkarılıyor? Boraz'a şunu söyleyelim. Biz Mao'yu her zaman büyük bir Marksist-Leninist olarak savunduk, bugün de savunuyoruz. Ama biz hiçbir zaman Mao'nun Marksizm-Leninizm'e katkılarının, Marksizm-Leninizm'i yeni bir aşamaya yükseltmek anlamına geldiği tezini kabul etmedik, eleştirdik, ret ettik. Hiç bir zaman *"Maocu"* olmadık! *"Maocu"* kavramının revizyonistlerin ve burjuvazinin Mao'yu Marksizm-Leninizm'den koparmak için uydurdukları bir kavram olduğunu savunduk, savunuyoruz. Mao Çin'de sosyalizmin inşası konusunda önemli hatalar yapmış büyük bir komünisttir. Biz Mao'nun hatalarının en erken ve en tutarlı eleştiricileriyiz. Troçki'yi savunanlar O'nun hangi hatasından dersler çıkarmış ve kendilerini güncelleştirmişlerdir? Evet! Biz Mao'nun hatalarına rağmen O'nun büyük bir Marksist-Leninist olduğunu savunuyoruz. Tabii ki özeleştirisi verilen bir konuda aynı hata tekrarlanmıyorsa sorun yoktur. Ama Troçki'nin gelişim seyri böyle değildir. O, genelde devrimci Marksizm ile oportünizm arasındaki mücadelede hep orta yol arayan; devrimin artık kapıda olduğu bir dönemde Bolşeviklere gelen ve fakat yanlışlarını sürdüren biridir. Troçki evet belli bir dönem Bolşevik Parti üyesi olmuş, ama hiç bir zaman gerçek bir Bolşevik olmamıştır. Bu değerlendirmeyi Lenin, troçkistlerin "vasiyet" olarak adlandırdığı mektubunda açıkça söylüyor.

ENTERNASYONAL'İN DAĞITILMASI...

"Bürokrasi, önce işçi sınıfına bir enternasyonal örgütlülüğe ihtiyaç yok dedi. Üçüncü Enternasyonalin kapısına zinciri vurup ,kapattı" diyor Boraz. Kim, nerede demiş? Boraz çok iddialı tespitler yapıyor, ama yazdıklarını ispatlama gereği duymuyor. O halde biz söyleyelim: Komintern, 1943 yılının orta-

larında Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin önerisi ve Komünist Enternasyonal üyesi olan bütün önemli partilerin karara katılması ile, bu anlamda oybirliği ile dağıtılmıştır. Komintern'in dağıtılması, önce, Stalin'in değil, Dünya Komünist Hareketi'nin (DKH) birlikte aldığı karardır. Komintern'in dağıtılması kararı alınırken, *"işçi sınıfına bir enternasyonal örgütlülüğe ihtiyaç yok"* temelinde karar alınmadı.

Kararın gerekçesi bu değildir. DKH içinde *"işçi sınıfının enternasyonal örgütlülüğe ihtiyacı yoktur"* diye bir görüş savunan yoktur! Boraz yine kulaktan dolma *"bilgilerle"* boyundan büyük laflar edeceğine önce biraz araştırsa iyi olur. Bu konuda eğer gerçek gerekçelerin ne olduğunu öğrenmek isterse, merakını gidermek için H. Yeşil'in Dönüşüm Yayınları'ndan çıkan "Stalin Eleştirileri Üzerine" başlıklı kitabının ilgili bölümüne bakabilir.

Bürokrasi meselesinde yazının akışı içerisinde tavır takındık. Eleştirmenimiz, ayrımsız bir şekilde Sovyetler Birliği'ndeki revizyonistlerin günahlarını ve hatalarını Stalin ve yoldaşlarına yüklemeye çalışıyor! Tüm bu çabalar dün olduğu gibi bugün de troçkistlerin vazgeçmediği karşı-devrimi besleyen çabalardır.

153. sayımızda yayınladığımız "Troçki ve Bolşevikler" başlıklı yazımıza Y. Boraz'ın getirdiği eleştirilere tavır takındık. Üzülerek belirtmek gerekir ki, Y. Boraz'ın eleştiri yazısı, yazdıklarımızı temel alarak yazılan ciddi bir eleştiri yazısı değildir.

Kasım 2011

DÖNÜŞÜM YAYINLARI

2016 FİYAT LİSTESİ

3.Enternasyonal'de Örgütlenme Sorunu 10.00
Burjuva- Demokratik Devrimin
Proleter Devrime Dönüşmesi 10.00
Politik Bir Örgütlenme Biçimi Olarak
Halk Demokrasisi 10.00
3. Enternasyonal'de Faşizm Üzerine
Tartışmalar Belgeler -I- 10.00
3. Enternasyonal'de Faşizm Üzerine
Tartışmalar Belgeler –II- 12.00
3. Enternasyonal'de Devrim Aşamaları 14.00
Komünist Partisi Manifestosu (Kürtçe-Türkçe) 10.00
Moskova 1937 - Lion Feuchtwanger 12.00
Stalin Eleştirileri Üzerine 14.00
Ekim Devrimi Üzerine 10.00
İşçi Sınıfı Hareketi Üzerine Yazılar 14.00
Mao Zedung ve Çin Devrimi 16.00
Faşizm Nedir? Sosyal Demokrasi Nedir? 12.00
Doğa ve İnsan 10.00
Bolşevik Parti İnşa Öğretisi Üzerine 12.00
Eserleri ve Mücadelesiyle Rosa Luxemburg 12.00
Kemalist Devrim (1. Kitap) 24.00
Demokratik Devrim mi, Sosyalist Devrim mi?
Devrim Aşamaları - H. Yeşil 18.00
Bolşevik Bakışla Mehabad
Kürt Cumhuriyeti - H. Yeşil 13.00

Latin Amerika - "21. Yüzyıl Sosyalizmi mi?" - H. Yeşil 10.00
İşçi Sınıfının Uluslararası Mücadelesi - H. Yeşil 16.00
Sosyalizmden Geri Dönüş Sorunu 30.00
Dinini Kitabını İyi Tanı 40.00
Halkın Sanatçısı/Halkın Savaşçısı Yılmaz Güney (2. Baskı) 10.00
Kadın Sorunu Üzerine Yazılar 14.00
Sosyalist Kadın Hareketi İçin 10.00
Kadınların Kurtuluşu (Cilt I) 18.00
Kadınların Kurtuluşu (Cilt II) 16.00
Sizin Masalınız - Hasan Kıyafet 10.00
Bizim Lise - Hasan Kıyafet 12.00
Artık Ağlamayacağım - N. Doğan (Anı Roman) 08.00
Dilan - N. Doğan (Anı Roman) 08.00
Nazi Kızları - Hermynia Zur Mühlen 12.00
Yağmur Masalı - Şadullah Şaban Demir 08.00
Panta Rei - Hasan Erkul 10.00
Hikmeti Mavi - Hasan Erkul 08.00
Acılar Da Üşür - Orhan Bahçıvan 08.00
45'lik - Hasan Erkul 08.00
Meydan Düşü - Hasan Erkul 08.00
Güneşin İntihar Çiçekleri - H. Kartal (Şiir) 08.00
Sessiz Çığlık - Nesrin Erdoğmuş (Şiir) 08.00

İrtibat / Sipariş:
Sultaniye Mah. Doğan Araslı Bul. Hanplus İş Mer. No: 150
Kat: 12 Ofis No: 316 Esenyurt/İstanbul
Tel / Faks: (0212) 620 67 57
GSM: (0530) 973 73 95 mail: donusumyayinlari@gmail.com

TROÇKİZM
ÜZERİNE YAZILAR

H. Yeşil

"Ekim Devrimi arifesinde Troçki ve grubu RSDİP(B)'nin program ve tüzüğünün kabulü temelinde Bolşevik Partiye katılmış ve Ekim devriminde önemli bir rol oynamıştır. Ekim devrimi sonrasında Troçki ve onun düşüncelerinin adlandırılması olan Troçkizm ile Bolşevizm arasındaki ideolojik mücadele sürmüştür. Lenin'in ölümünden sonra, özellikle bir ülkede sosyalizmin inşası konusunda sertleşen ideolojik mücadelede,1927'de partinin önüne iki ayrı platform konmuş, parti ezici bir çoğunlukla troçkist platformu red ve mahkum etmiş, başını Stalin'in çektiği Bolşevik kanadın platformunu desteklemiştir. Bu yenilgi ertesinde Troçki ve troçkist muhalefet proletarya diktatörlüğünü devirmeye yönelik bozgunculuğa başlamıştır. Ekim devriminin 10. yıldönümünde troçkist muhalefetin giriştiği bozguncu, karşı devrimci eylemler ertesinde, Troçki ve troçkist muhalefet üyeleri parti üyeliğinden atılmıştır. Troçki sürgün edilmiştir. Troçki ve yandaşlarıyla örgütsel kopuştan sonra Troçki ve yandaşlarının "Termidoryan diktatörlük" olarak adlandırıp, yıkma çağrısı yaptıkları Sovyetler Birliği'ne karşı yıkıcı faaliyetleri artarak sürmüştür."

DÖNÜŞÜM
YAYINLARI

9 789758 286287